

Oulu

Kirkkokatu

Katutöiden arkeologinen valvonta välillä Saaristonkatu-Sepänkatu

11.5.-15.7.2020

ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT
MATLEENA RIUTANKOSKI JA TERHI TAIPALEENMÄKI

Tiivistelmä

Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut teki touko-heinäkuussa 2020 arkeologista valvontaa Oulun Kirkkokadulla välillä Saaristonkatu-Sepänkatu. Työtä tehtiin pääosin kahdessa vuorossa. Valvonta liittyi Kirkkokadulla suoritettuihin kadun peruskorjauksiin. Valvonnan aikana Kirkkokadusta avattiin koko katualue kadun varrella olevien rakennusten seiniin asti, ja Mannerheimipuiston kohdalla katu avattiin koko leveydeltään ja lisäksi kaivanto ulottui noin 2 m puiston puolelle. Katutöiden aikana syvimät kaivannot kaivettiin kadun keskivaiheille noin 3 metrin syvyyteen, ja muutoin putkia kaivettiin noin 1,5-2 metrin syvyyteen. Muilla alueilla kaivussyvyys oli 120-140 cm, jotta maamassat saatiin vaihdettua koko katualueelle. Valvonta suoritettiin työmaan etenemisen tahdissa.

Valvonnan aikana Saaristonkadun ja Albertinkadun väliseltä katuosuudelta dokumentoitiin muun muassa hirsikaivo, tynnyri, puukehikko, kivijalkaa sekä puupaalu. Hirsikaivo ajoittuneet 1700-1800-luvuille. Albertinkadun ja Sepänkadun väliseltä katuosuudelta dokumentoitiin kuusi kivijalan osaa, joista osa saattaa liittyä toisiinsa. Yhden kivialan alta dokumentoitiin myös hirsikehikkoa, ja kaivannon kaakkoisprofiilista tuli esiin tiililattiaa. Yhden rakenteen tulkinta jäi avoimeksi. Kivijalat sijaitsivat Mannerheimipuiston luoteisreunalla, ja ne ajoittunevat 1800-luvulle.

Kohteelta dokumentoitiin 72 x 8-24 m kokoiselta alueelta peltokerrosta, joka ajoittuneet 1600-luvun jälkipuoliskolle ja 1700-luvun alkuun. Lisäksi alueelta dokumentoitiin esimerkiksi jätekuoppia, palokerroksia ja purkukerroksia. Snellmanin talon kivijalan vieressä sijainneet palokerrokset ajoittunevat vuoden 1822 tai 1916 tulipaloihin, jolloin rakennus säästy palamiselta. Mannerheimipuiston puolella sijainnut palokerros ajoittuu vuoden 1916 tulipaloon. Purkukerrokset ajoittunevat 1800-luvuille, mutta myös 1900-luvun puolelle.

Hirsikaivo dokumentoitiin ainoastaan pinnallisesti sekä yhdestä nurkasta noin 50 cm syvyydeltä. Kaivo siis jätettiin paikoilleen, sillä työmaalla ei ollut tarvetta mennä kyseiseltä kohdalta syvemmälle. Kaivo tulee dokumentoida kokonaisuudessaan, mikäli tulevaisuudessa tullaan katualuetta vielä avaamaan kyseisiltä kohdilta.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä.....	2
Sisällysluettelo	3
Arkisto- ja rekisteritiedot.....	5
1. Johdanto	8
2. Historialliset taustatiedot	10
3. Tutkimushistoria	14
4. Työnkuvaus ja käytetyt dokumentointimenetelmät.....	15
5. Kirkkokadulla välillä Saaristonkatu-Albertinkatu tehdyt havainnot.....	20
5.1. Puurakenteet	21
5.1.1. Hirsi R6 ja sen perustuskaivanto L7	21
5.1.2. Hirsikaivo R15, sen täyttökerros Y16 ja kaivon perustuskaivanto L17	22
5.1.3. Puukehikko R18 ja sen perustuskaivanto L19	25
5.1.4. Pystypaalu R20	26
5.2. Kivirakenteet.....	26
5.2.1. Kivijalka R68 ja sen yhteydessä ollut purkukerros Y69.....	26
5.3. Kaivannot ja kuopat.....	27
5.3.1. Kaivanto L8	27
5.3.2. Kaivanto L9	28
5.3.3. Jätekuoppa L10.....	29
5.3.4. Puutyynyri ja sen kaivanto L12.....	29
5.3.5. Perustuskaivanto L14 ja purkukerros Y13	31
6. Kirkkokadulla välillä Sepänkatu-Albertinkatu tehdyt havainnot	32
6.1. Puurakenteet	34
6.1.1. Hirsikehikko R47	35
6.2. Kivirakenteet.....	36
6.2.1. Kivijalka R27, sen perustuskaivanto L29 ja rakentamiskerros Y28	36
6.2.2. R34AB ja siihen liittyvä Y35	37
6.2.3. Kivijalan osa R41AB.....	38
6.2.4. Kivijalka R42 ja siihen liittyvä Y43.....	39
6.2.5. Kivijalka R45 ja siihen liittyvät kulttuurikerrokset Y44 ja Y46.....	41
6.2.6. Kivijalka ja siihen liittyvät tiilirakenteet R60AB	42
6.2.7. Kivijalka R67.....	43
6.3. Tiilirakenteet.....	44

6.3.1. Tiililattia R55 ja siihen liittyvä perustuskaivanto L66, rakentamiskerros Y56, purkukerros Y53, niitä leikkaava L54 sekä kulttuurikerros Y57	44
6.4. Sepänkadun ja Albertinkadun välisellä katuosuudella sijainneiden rakenteiden ajoituksesta.....	46
6.5. Kaivannot.....	48
6.5.1 Kaivanto L26	48
6.5.2. Kaivanto L31 ja sen täyttökerrokset Y32 ja Y33	49
6.5.3. Jätekuopat L39 ja L40	50
6.5.4. Istutuskuopat L50	51
6.5.5. Palojätekuoppa L51	51
6.5.6. Jätekuoppa L61.....	52
6.5.7. Kaivanto L63	53
6.5.8. Kaivanto L64	53
6.5.8. Kaivanto L65	54
7. Löydöt.....	55
8. Yhteenveto	57
Lähde- ja kirjallisuusluettelo.....	59
Kuvaluettelo	61
Karttaluettelo	69

Kartat

LIITTEET

Rakennelomakkeet

Yksikkölomakkeet

Poistettujen löytöjen luettelo

Poistettujen löytöjen kuvataulut

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kunta: Oulu
Tutkimuskohde: Kirkkokatu (Saaristonkatu-Sepänkatu)
Kohteen ajoitus: Historiallinen aika, 1600-1900-luvut
Muinaisjäännöstunnus: Oulun vanha asemakaava-alue, 1000006102
Kohteen koordinaatit (ETRS-TM35FIN): P: 7210551 I: 427832 (tutkimusalueen pohjoisnurkka)
Peruskartan karttalehti: R4412G4
Kenttätyöaika: 11.5.-15.7.2020
Tutkimuksen laatu: Arkeologinen valvonta
Tutkimuksen laajuus: Noin 4445 m²
Tutkijat: FM Matleena Riutankoski, FM Terhi Taipaleenmäki
Tutkimusavustajat: FM Terhi Tanska, FM Jussi-Pekka Hiltunen
Tutkimuslaitos: Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut
Tutkimuslupa: MV/54/05.04.01.02/2020
Löydöt: KM42659:1-66. (diaroitu 14.8.2020)
Digitaalikuvat: AKDG6315:1-215
Alkuperäisen tutkimuskertomuksen säilytyspaikka: Museoviraston arkisto, Helsinki
Kopiot: Pohjois-Pohjanmaan museo

Lähialueiden aiemmat arkeologiset tutkimukset:

Mökkönen, Teemu & Ikonen, Tiia 2002. Oulu – Uleåborg. Kaupunkiarkeologinen inventointi. Museovirasto, Rakennushistorian osasto

Iisakka, Anu ja Rossi, Aki 2003: Oulu Vanhatulli 2003. Kaupunkiarkeologinen koekaivaus. Oulun yliopisto, Arkeologian laboratorio

Rossi, Aki 2004: Oulu Vanhatulli 2004. Kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus. Oulun yliopisto, Arkeologian laboratorio

Sarkkinen, Mika 2005: Oulu, Torikatu, Valtion virastotalo. Raportti kaupunkiarkeologisesta tarkastuksesta 20.4.2005 ja 10.5.2005. Pohjois-Pohjanmaan museo

Kallio-Seppä, Titta 2007. Oulu – Uleåborg kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys. Museovirasto, Rakennushistorian osasto

Oikarinen, Teija 2007. Oulun Torikadun ja Albertinkadun katurakennustöiden arkeologinen valvonta. Museovirasto, Rakennushistorian osasto

Hyttinen, Marika 2011: Oulu Rotuaari, Kirkkokadun perusparannustöiden arkeologinen valvonta välillä Pakkahuoneenkatu – Kauppurienkatu 28.2. – 9.3.2011 ja 2.5. – 24.5.2011. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

Riutankoski, Matleena & Tanska, Terhi 2018. Oulu Albertinkatu-Kirkkokatu. Kaapelikaivutöiden arkeologinen valvonta 16.5.-6.7.2018. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

Väisänen, Tuija & Riutankoski, Matleena 2018: Oulu Mannerheimipuisto. Historiallisen ajan kaupunkikorttelin koekaivaus 21.-23.5.2018 ja valvonta 3.-4.9.2018. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

Aiemmat löydöt:

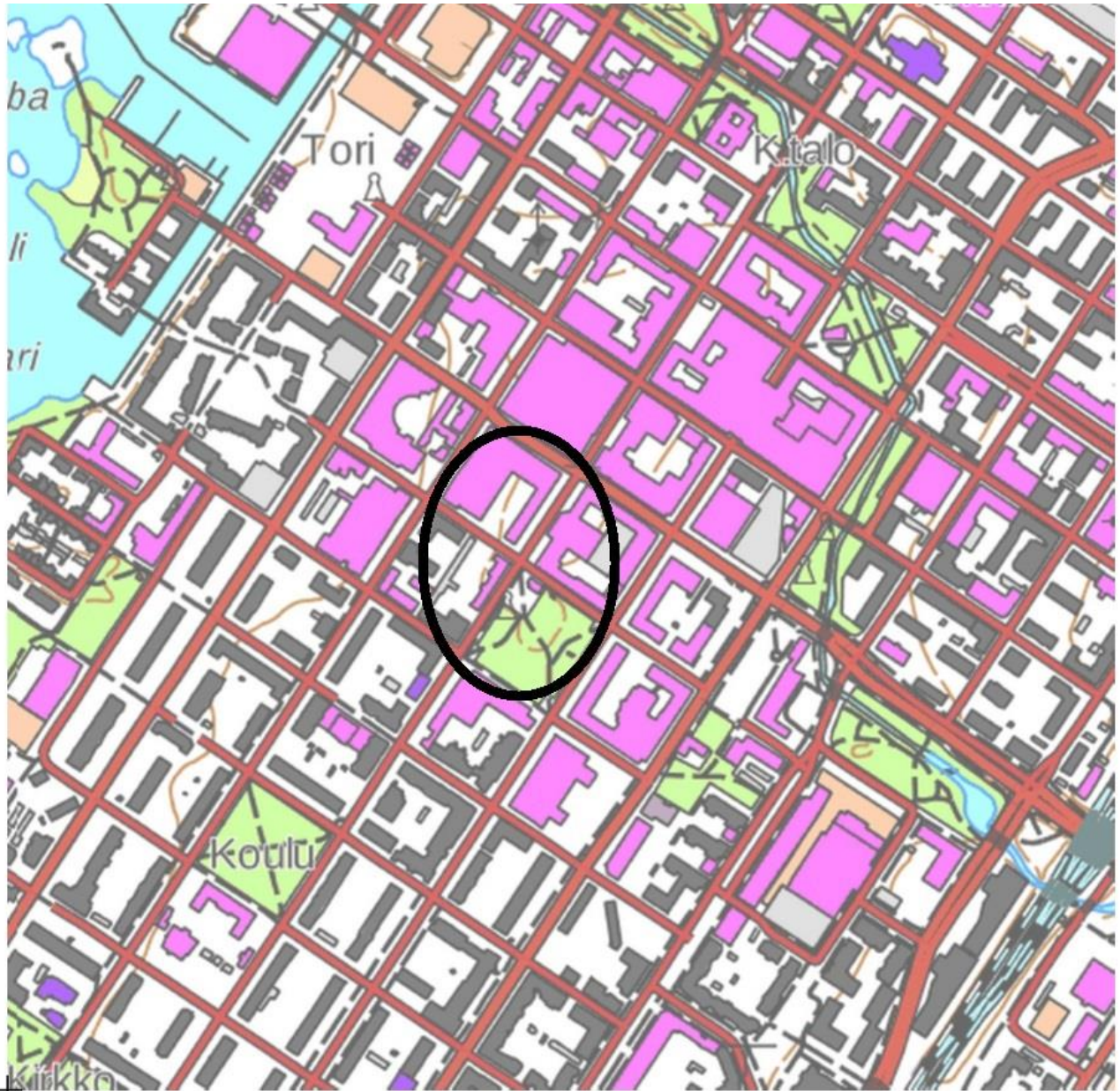
Iisakka & Rossi 2003: KM 2003078:1-34

Rossi 2004: KM 2004063:1-75

Oikarinen 2007: KM 2006053:1-165

Riutankoski & Tanska 2018: KM 415581-48

Väisänen & Riutankoski 2018: KM 41767:1-26

P: 7209959
I: 427285

200 m

Peruskartta Oulun Kirkkokadun valvonta-alueesta. Tutkimusalue on merkitty mustalla ympyrällä.
<https://kartta.museoverkko.fi/>

1. Johdanto

Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut toteutti Oulun Kirkkokadulla välillä Saaristonkatu-Sepänkatu katutöiden arkeologisen valvonnan (tutkimuslupa MV/54/05.04.01.02/2020). Valvonta toteutettiin työmaan etenemisen tahdissa 11.5.-15.7.2020 välisenä aikana pääosin kahdessa työvuorossa. Työn tilasi Oulun kaupungin Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelujen Katu- ja viherpalvelut. Pääurakoitsijana toimi Oulun Infra.

Tutkimusalue rajautui Kirkkokadulla Saaristonkadun risteysalueelta Sepänkadun reunaan. Alueella suoritettiin katualueen peruskorjaustyöt, joiden aikana katualueella uusittiin jätevesiviemärit, vesijohdot, hulevesiviemärit sekä kadun pintarakenne. Lisäksi samassa yhteydessä uusittiin kadun kaukolämpö-, sähkö- ja tietoliikenneverkostot.

Tutkittava alue on ollut 1600-luvun puolivälin karttojen perusteella peltoaluetta, mutta kaupungin korttelit ovat levittäytyneet Sepänkadulle saakka 1700-luvun alkupuoliskolla. Alue sijoittuu siis Oulun vanhalle asemakaava-alueelle (mj.rek.nro 1000006102), ja se on luokiteltu Oulun kaupunkiarkeologisen inventointiraportin päivityksessä kuulumaan luokkaan 2 eli tutkimuksellisesti ja suojelullisesti mielenkiintoiseksi kohteeksi. Pohjois-Pohjanmaan museo edellytti lausunnossaan (OUKA/1484/02.08.02/2015) alueella järjestettäväksi arkeologisen valvonnan työmaan kaivuun yhteydessä. Valvonnan tarkoituksena oli selvittää, onko alueella säilyneitä kulttuurikerroksia ja rakenteita, ja tutkia ja dokumentoida jäännökset. Tutkittu alue oli kokonaisuudessaan noin 4445 m², ja arkeologista valvontaa suoritettiin työmaan määrittelemässä tahdissa ja etenemissuunnassa.

Kirkkokadun peruskorjauksen yhteydessä kaivettiin myös Kirkkokadun ja Albertinkadun risteystä ja Albertinkatua risteysalueen molemmin puolin. Pohjois-Pohjanmaan museon arkeologi ei katsonut tarpeelliseksi suorittaa kyseisellä alueella arkeologista valvontaa. Syinä tähän olivat vuonna 2018 Albertinkadulla suoritetun arkeologisen valvonnan vähäiset havainnot sekä se, että alue on hyvin pitkälti tuhoutunut kadulla sijaitsevien lukuisten putki- ja kaapelikaivantojen vuoksi. Lisäksi Sepänkadun ja Albertinkadun välisellä katualueella katualuetta levennettiin kaksi metriä kaivamalla Mannerheiminpuiston luoteisreunaa. Kyseiseltä nurmialueelta tehdyt rakennejäännökset dokumentoitiin.

Kirkkokadun vastuullisina tutkijoina toimivat FM Matleena Riutankoski ja FM Terhi Taipaleenmäki, ja tutkimusavustajina toimivat FM Terhi Tanska ja FM Jussi-Pekka Hiltunen. Työmaalla työskenneltiin touko-kesäkuussa kahdessa vuorossa, jonka vuoksi arkeologit muodostivat kaksi työparia, Riutankoski ja Tanska sekä Taipaleenmäki ja Hiltunen. Aamuvuoro työskenteli klo 6.00-14.00 ja iltavuoro 14.00-22.00. Iltavuorolaiset saapuivat töihin kuitenkin 15 min etuajassa, jotta vuoronvaihtoon saataisiin hieman päällekkäisyyttä ja päivän tapahtumat saataisiin kerrottua toiselle työparille. Sillä pyrittiin takaamaan tiedonkulku työparien kesken, joskin vuorojen välillä pidettiin yhteyttä myös puheluin, viestein ja muistiinpanoin. Heinäkuussa työmaa siirtyi työskentelemään yhdessä vuorossa, jolloin Riutankoski ja Taipaleenmäki jatkoivat valvontaa kaksin.

Työmaa vastasi alueen aitaamisesta sekä tarjosi arkeologeille sosiaalililat sekä varastotilat työvälaineille. Työmaa myös järjesti arkeologeille kiintopisteet takymetrillä mittaamista varten sekä pohjakartan alueesta.

Kohteella havaitut kulttuurikerrokset ja rakenteet dokumentoitiin stratigrafisen yksikkökaivauksen periaattein. Rakenteet ja kulttuurikerrokset puhdistettiin ja dokumentoitiin valokuvaamalla ja mittaamalla ne takymetrillä. Niistä tehtiin myös sanallinen dokumentaatio. Kaikkia rakenteita ei kaivettu esille kokonaisuudessaan, sillä valvonnan aikana kaivettiin vain työmaan tavoitesyvyyteen saakka. Valvonnan aikana havaittiin, että katualue välillä Saaristonkatu-Sepänkatu oli tuhoutunut suurelta osin aiempien kaivuiden yhteydessä, ja rakenteiden pintaosat olivat samasta syystä usein tuhoutuneet. Välillä Saaristonkatu-Albertinkatu oli kuitenkin paikoin säilynyt peltokerrosta ja sen päällä ollutta kulttuurikerrosta, yksi hirsikaivo, kivijalan osa, tynnyri, puupaalu ja puukehikko. Väliltä Sepänkatu-Albertinkatu tutkittiin kuusi kivijalan osaa, joista osa liittyyneen toisiinsa. Yhden kivijalanosan alla oli hirsikehikkoa. Lisäksi tutkittiin yksi tiililattia ja yhden rakenteen tulkinta jäi

avoimeksi. Rakenteet sijaitsivat Mannerheimipuiston viereisen jalkakäytävän kohdalla ja puiston luoteisreunalla. Rakenteet ajoittunevat pääosin 1800-luvulle. Kulttuurikerroksia havaittiin ainoastaan jalkakäytävien kohdalla sekä puiston luoteisreunalla.

Kohteelta talletettiin verrattain vähän esinelöytöjä, mikä osaltaan johtuu kaivausteknisistä syistä, mutta myös kulttuurikerrosten luonteesta ja vähyydestä.

Jälkitöissä Riutankoski vastasi raportin kirjoittamisesta, yksiköiden ja rakenteiden puhtaaksikirjoituksesta ja ristiintarkistamisesta sekä kuvien luetteloinnista. Taipaleenmäki vastasi löytöjen luetteloinnista sekä karttojen piirtämisestä. Yksiköiden ja rakenteiden puhtaaksikirjoittamiseen osallistui myös tutkimusavustaja FM Terhi Tanska, jonka lisäksi Tanska ja tutkimusavustaja FM Jussi-Pekka Hiltunen veivät myös kuvia MuseumPlus-kokoelmanhallintajärjestelmään. Jälkityöt tehtiin Oulussa Pohjois-Pohjanmaan museolta vuokratuissa tiloissa. Maanäytteen analysoi Mia Lempiäinen-Avci Turun yliopistossa ja konservoitavat esineet konservoi Konservointipalvelu Löytö Oy. Analysoitavia puunäytteitä kohteelta ei talletettu puurakenteiden huonon kunnon vuoksi.

Oulussa 24.8.2020

Matleena Riutankoski, FM

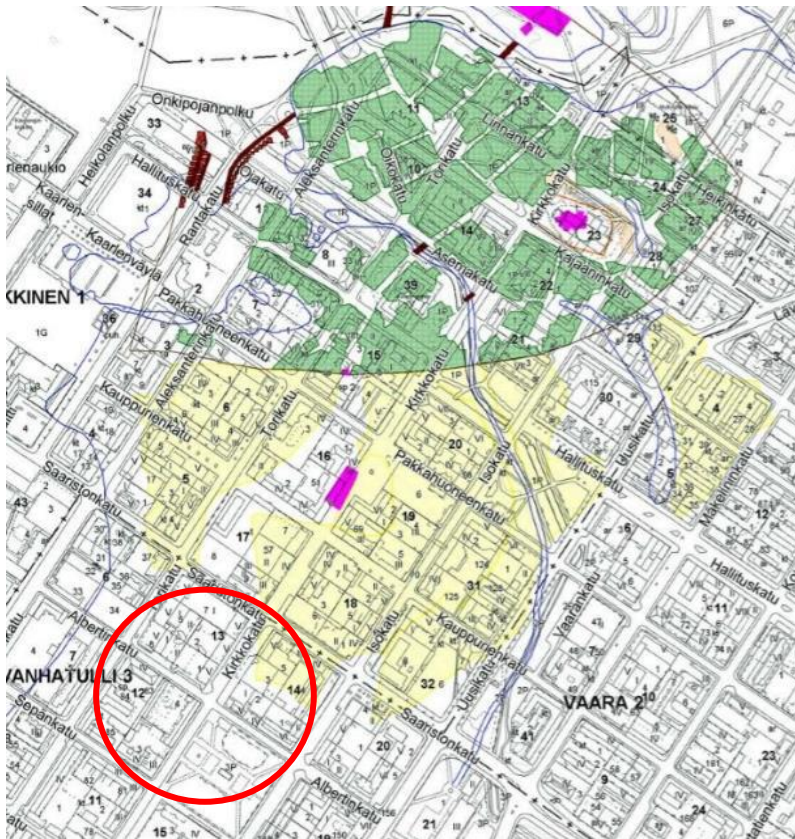
Terhi Taipaleenmäki, FM

2. Historialliset taustatiedot

Oulu perustettiin vuonna 1605 vanhalle kauppapaikalle. Alkujaan kaupunki oli pienialainen, ja sitä rajasi tulliaita. Kaupunkiin kuljettiin tulliporttien kautta, ja tulliaidan ulkopuolella oli peltomaata. Kaupunkijärjestykseltään Oulu oli aluksi epäsäännöllinen, sillä vielä 1600-luvun puolivälissä mutkittelevat kadut jakoivat korttelit erikokoisiksi ja muotoisiksi alueiksi. Asemakaavan uudistamiseen antoivat syyn vuosien 1652 ja 1655 tulipalot, joiden jälkeen uudelleenrakentamisen yhteydessä asemakaavaa alettiin muokata säännöllisen ruutuasemakaavan muotoon. Ruutuasemakaavan toteutumisen myötä Oulu alkoi saada nykyistä muotoaan. 1600-luvun puolivälin tulipalojen jälkeen kaupunkia myös laajennettiin miltei kaksinkertaiseksi etelään ja itään päin.¹ Vuoden 1652 tulipalossa tuhoutui pääosin porvariston taloja ja omaisuutta, ja vuoden 1655 tulipalon leviämisen estämiseksi taloja hajotettiin. 1600-luvun loppupuolella Oulun kaupunkiin muodostui neljä kaupunginosaa, ja jakoa käytettiin esimerkiksi henkilöluetteloita laadittaessa.² Valvonta-alue sijaitsi silloisen neljännen kaupunginosan alueella.

Kaupungin asemakaavassa tapahtuneet muutokset ovat näkyvissä vanhoissa kartoissa, joita Oulusta on laadittu 1600-luvun puolivälistä lähtien. Ikonen ja Mökkönen sekä Kallio-Seppä ovat asemoineet vanhoja karttoja nykyiselle asemakaavalle Oulun kaupunkiarkeologisen inventoinnin sekä sen päivityksen yhteydessä.³ On kuitenkin huomioitava, että kartoissa on arvioitu olevan asemointivirhettä 2-4 m, ja virhemarginaali kasvaa, mitä kauempana kirkosta ollaan.⁴

Yksi varhaisimmista Oulun kartoista on Claes Claessonin laatima kartta vuodelta 1651. Sen perusteella on havaittavissa, että Kirkkokadun tutkittava osuus välillä Saaristonkatu-Sepänkatu on sijainnut kaukana kaupungista, ja ainoastaan tutkimusalueen koillisosassa on merkitty olevan 1600-luvun puolivälissä peltoaluetta.

Oikealla ote Claes Claessonin laatimasta kartasta vuodelta 1651, jonka Ikonen ja Mökkönen ovat asemoineet nykyiselle asemakaavalle. Kaupungin korttelit on merkitty vihreällä, peltoalueet keltaisella ja rakennukset fuksianpunaisella. Valvottava alue on merkitty punaisella ympyrällä. Ikonen & Mökkönen 2002: Oulun kaupunkiarkeologinen inventointi. Liite 3.2. Museovirasto/Rakennushistorian osasto.

¹ Halila 1953: 69; Virkkunen 1953: 127-130.

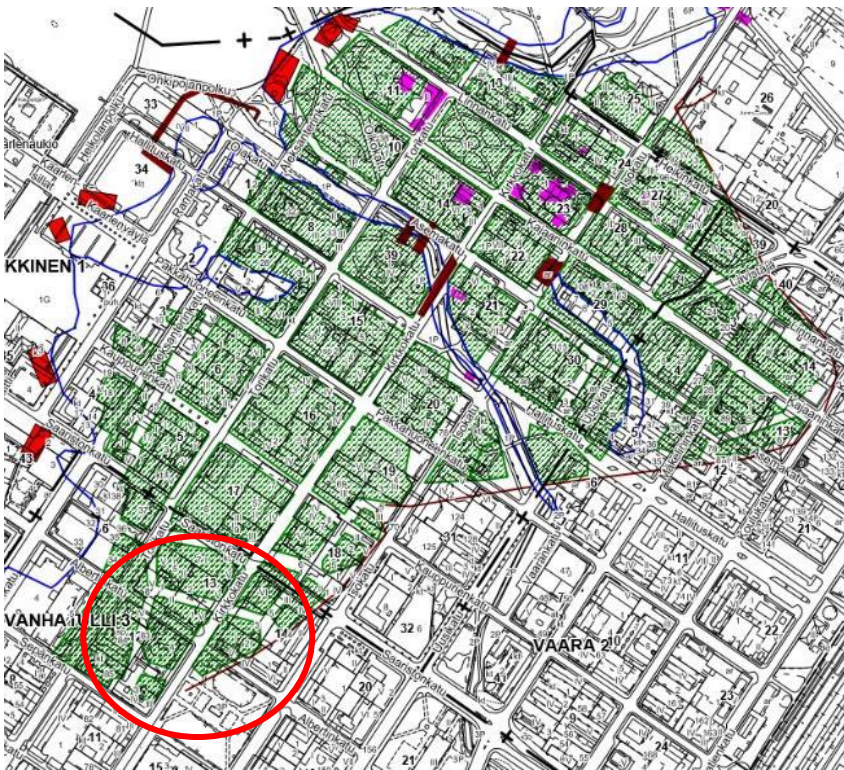
² Virkkunen 1953: 128, 138.

³ Ikonen & Mökkönen 2002; Kallio-Seppä 2007.

⁴ Ikonen & Mökkönen 2002: 13.

Oulu paloi seuraavan kerran kahteen otteeseen vuonna 1705. Ensimmäisen palon aikana tuhoutui toistasataa taloa eli koko neljäs kaupunginosa. Toisen tulipalon aikana tuhoutui kolmannelta kaupunginosasta 35 taloa ja neljännestä kaupunginosasta 109 taloa. Lisäksi Hahtiperän alueella ja muualla tuhoutui 121 aittaa. Tulipalojen jälkeen Oulun viimeiset epäsäännölliset korttelit muutettiin uutta asemakaavaa noudatteleviksi. Samalla kaupunkia hieman supistettiin kaakosta rakentamattomien tonttien kohdalta. Tämän jälkeen Oulun asemakaava on säilynyt melko muuttumattomana, joskin katujen varsia on aika-ajoin suoristettu.⁵

Vuoden 1705 tulipalon jälkeen laaditussa kartassa kaupunki on jo laajentunut Sepänkadulle saakka. Asemoidusta kartasta on havaittavissa, että nykyisen Saaristonkatu-Sepänkatu välisellä alueella Kirkkokatu on ollut melko tarkasti samansuuntainen kuin nykyään, joskin kadun luoteisreuna on kulkenut hieman enemmän luoteessa, nykyisten rakennusten kohdalla. Korttelialue on päättynyt kartan perusteella noin 5 m Sepänkadun ja Kirkkokadun risteyksestä koilliseen. Kadun kaakkoisreuna on sen sijaan kulkenut miltei samalla kohtaa nykyisen katulinjan kanssa. Kadun kaakkoisreunalla korttelialue on päättynyt nykyisen Mannerheimipuiston pohjoisnurkasta noin 20-25 m etelään.

Vasemmalla ote vuoden 1705 tulipalon jälkeen laaditusta kartasta, jonka Ikonen ja Mökkönen sekä Kallio-Seppä ovat asemoineet nykyiselle asemakaavalle. Kaupungin korttelit on merkitty vihreällä, ranta-aitat punaisella, sillat ruskealla ja rakennukset fuksianpunaisella. Valvottava alue on merkitty punaisella ympyrällä. Kallio-Seppä 2007: Oulun kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys. Liite 3.4. Museovirasto, Rakennushistorian osasto.

Vuonna 1748 Jakob Johan Wikar laati kartan Oulun kaupungista, ja Ikonen & Mökkönen ovat asemoineet sen nykyiselle asemakaavalle. Kyseisen kartan perusteella korttelit ovat ulottuneet yhtä laajalle kuin 1700-luvun alussa, mutta Kirkkokadun suunta ja leveys ovat osin muuttuneet. Vuoden 1748 kartassa Kirkkokadun luoteisreunan kortteli Saaristonkadun päädyssä on sijainnut hieman keskemällä katua kuin nykyään, ja Sepänkatua kohden kulkiessa katulinja muuttuu melko tarkasti samaan kohtaan nykyisen katulinjan kanssa ja samansuuntaiseksi. Kirkkokadun kaakkoisreuna on sen sijaan ollut vuoden 1748 kartassa hieman enemmän koillis-lounaissuuntainen, kuin nykyään.

⁵ Halila 1953: 70, 74; Virkkunen 1953: 130-131.

Vasemmalla ote Jakob Johan Wikarin laatimasta kartasta vuodelta 1748, jonka Ikonen ja Mökkönen ovat asemoineet nykyiselle asemakaavalle. Kaupungin korttelit on merkitty vihreällä, ranta-aittalue punaisella, sillat ruskealla ja rakennukset fuksianpunaisella. Valvottava alue on merkitty punaisella ympyrällä. Ikonen & Mökkönen 2002: Oulun kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys. Liite 3.5. Museovirasto, Rakennushistorian osasto.

Mårten Hackzellin kaupunkikartassa vuodelta 1763 on esitetty ensimmäisen kerran kortteleiden tonttinumerot. Tonttinumeroinnissa havaittiin melko nopeasti puutteita, jonka seurauksena numerointia vielä uudistettiin. Hackzellin kartan mukaan Kirkkokadun valvonta-alue sijaitsi neljännessä kaupunginosassa, ja valvontalueen kaakkoisreunalla sijaitsi ainakin tontit 272-274, 321-325 ja luoteisreunalla tontit 276, 277 ja 317 ja 319. Kyseisessä kartassa esitettiin myös regulointisuunnitelma, jota päästiin toteuttamaan vasta vuoden 1773 kolmen suurpalon jälkeen. Uudelleenrakennuksen aikana katuja jälleen suoristettiin.⁶

Ote Mårten Hackzellin kaupunkikartasta vuodelta 1763. Valvonta-alue sijaitsi neljännessä kaupunginosassa, ja sen summittainen paikka on ympyröity punaisella. Kansallisarkisto: Geometrisk karta öfver Uleåborgs stad uti Österbottens Norra Höfdingedöme. (Oulu lo* 1/- -). Kansallisarkiston digitaaliarkisto <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=31605155>.

⁶ Halila 1953: 71, 83-85.

Suurpalo kohtasi Oulua jälleen vuonna 1822, jolloin miltei koko kaupunki tuhoutui. Tulipalon etenemistä edesauttoi kaupungin tiheä ja puusta rakennettu rakennuskanta.⁷ Tulipalo eteni nopeasti Oulun pohjoisosasta kohti kaupungin eteläosaa. Huomattava kuitenkin on, että kaupungin eteläosassa olevia taloja säästyivät Limingantullissa ja Torikadun eteläpäässä, samoin kuin taloja Rantakadulla. Tulipalo ei siis koskettanut ainaakaan Albertinkadun ja Kirkkokadun nurkassa sijaitsevaa Snellmanin talon aluetta, sillä rakennus säilyi tulipalosta. Kaiken kaikkiaan vuoden 1822 suurpalossa tuhoutui 365 tai 330 taloa, ja säästyneitä taloja oli 65 kappaletta.⁸

Vuoden 1822 tulipalon jälkeen C. L. Engelin laatimaa asemakaavaa alettiin toteuttaa, ja kyseinen asemakaava on nähtävissä vuoden 1824 kartassa.⁹ Kartan mukaan korttelirakentaminen olisi viimein levinnyt myös nykyisen Mannerheimipuiston luoteisreunalle, eli valvonta-alueen molemmin puolin oli rakennuskantaa. Asemoidun kartan perusteella on myös havaittavissa, että Kirkkokadun luoteisreuna on kulkenut miltei samalla linjalla nykyisen korttelijärjestyksen kanssa, joskin Saaristonkadun ja Albertinkadun välisen korttelin linja on kulkenut hieman kesemmällä katuakin kuin nykyään. Isompi ero on kuitenkin havaittavissa Kirkkokadun kaakkoisreunassa, jonka perusteella voidaan sanoa, että kyseinen katulinja on ollut hieman enemmän pohjois-eteläsuuntainen kuin nykyään. Korttelit ovat siis sijainneet osin nykyisen katulinjan puolella.

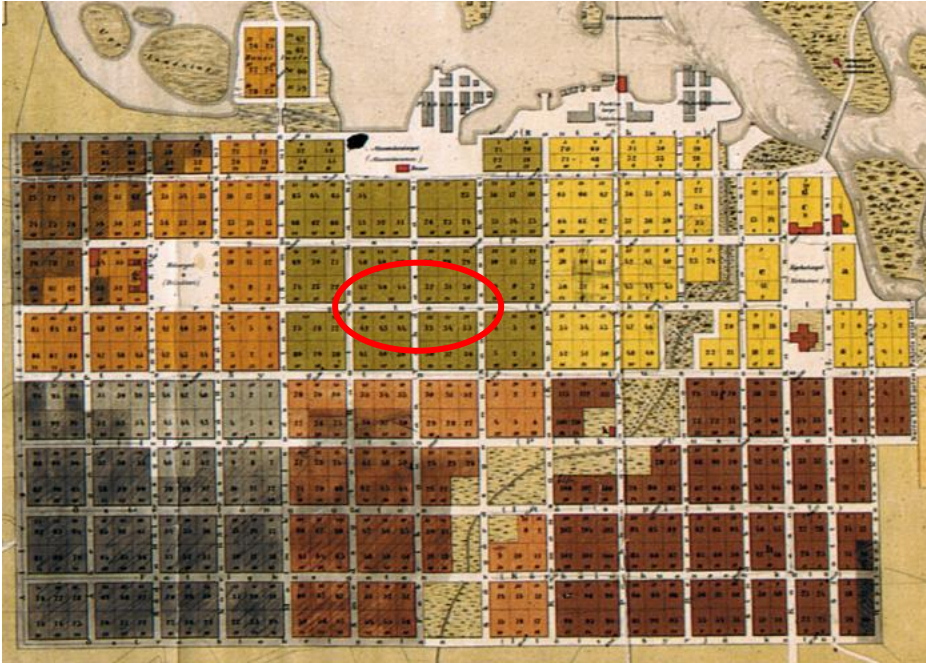
Vasemmalla ote C. L. Engelin laatimasta kartasta vuodelta 1824, jonka Ikonen ja Mökkönen ovat asemoineet nykyiselle asemakaavalle. Kaupungin korttelit on merkitty vihreällä. Valvottava alue on merkitty punaisella ympyrällä. Ikonen & Mökkönen 2002: Oulun kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys. Liite 3.6. Museovirasto, Rakennushistorian osasto.

Vuonna 1876 Claes Kjerrströmin laatimassa kaupunkikartassa on havaittavissa, että nyt kaupunki oli edelleen laajentunut. Lisäksi kadut ja korttelit olivat kaikki säännönmukaisia ja nykyistä asemakaavaa noudattelevia.

⁷ Hautala 1975: 9, 13-14.

⁸ Hautala 1975: 9, 13-14.

⁹ Kallio-Seppä 2013: 37-38.

Vasemmalla ote Claes Kjerrströmin laatimasta kaupunkikartasta vuodelta 1876. Valvonta-alue on merkitty punaisella ympyrällä. https://www.ouka.fi/documents/64248/20022767/1876_Kaupungin+asemakartta.pdf/3fb7d202-3b6c-428e-9c7b-b1f925448705

Nykyisen Mannerheimipuiston alueella sijainnutta rakennuskantaa tuhoutui viimeisen kerran korttelipalossa 19.7.1916. Palon jälkeen tonttia kutsuttiin pitkään palotontiksi. Alueelle aiottiin rakentaa valistustalo, mutta hanke ei koskaan toteutunut. Sen seurauksena alue jäi rakentamattomaksi puistoksi. Mannerheimipuistoksi puisto nimettiin C.G. Mannerheimin mukaan vuonna 1942.¹⁰

3. Tutkimushistoria

Kirkkokadun valvonta-alueen lähistöllä on suoritettu arkeologista valvontaa vuonna 2006, jolloin valvottiin Albertinkatua välillä Torikatu-Aleksanterinkatu. Kyseiseltä alueelta dokumentoitiin lautatasoa, useita 1700-luvun loppupuolelle ja 1800-luvulle ajoittuvia rakennuksen perustuksia ja niihin liittyviä kivi- ja puurakenteita sekä puuviemäri.¹¹ Lisäksi läheisessä Albertinkadun ja Torikadun kulmaan jäävässä korttelissa ns. Vanhatullissa on suoritettu koekaivaus vuonna 2003¹², pelastuskaivaus vuonna 2004¹³ ja kaivutöiden seuranta vuonna 2005¹⁴. Koekaivauksen aikana alueelta dokumentoitiin 1800-luvulle ajoittuvia kimpisammioita, sekä mahdollisesti vanhempia puukoteloviemäreitä ja maasilta. Alueelta dokumentoitiin myös mahdollisesti 1800-luvulle ajoittuvaa kivijalkaa.¹⁵ Vuoden 2004 pelastuskaivauksissa maasilta tulkittiin rakennusten perustuksiksi, joilla estettiin rakennusten vajoaminen vetiseen maahan. Kohteelta dokumentoitiin 1700-1800-luvuille ajoittuvia rakennusten kivijalkoja ja puisia perustuksia. Niihin liittyi myös useita puisia viemäreitä ja laskukaivo.¹⁶ Vanhatullin kaivutöiden seurannassa vuonna 2005 alueelta selkein dokumentoitu rakenne oli mahdollisesti 1800-luvulle ajoittuva lattiamainen puurakenne.¹⁷

¹⁰ Niskala & al. 2008: 76-79; Hautala 1982:207-209; 1976:324-325; Fält 1987: 173.

¹¹ Oikarinen 2006: 26-44.

¹² Iisakka & Rossi 2003.

¹³ Rossi 2004.

¹⁴ Sarkkinen 2005.

¹⁵ Iisakka & Rossi 2003: 12-13.

¹⁶ Rossi 2004: 15-16.

¹⁷ https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjhanke/read/asp/r_hanke_det.aspx?HANKE_ID=7330.

Kirkkokadun Rotuaaria on tutkittu välillä Kauppurienkatu-Pakkahuoneenkatu vuonna 2011 arkeologisen valvonnan menetelmin.¹⁸ Valvonnan aikana tutkittiin 1800-1900-luvuille ajoittuvia kivijalkoja, sekä mahdollisesti 1700-luvun loppuun ajoittuvia rakenteiden jäännöksiä.¹⁹

Kirkkokatua on tutkittu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu kertaalleen vuonna 2018 Albertinkadun ja Mannerheimipuiston valvontojen yhteydessä.²⁰ Albertinkadun valvonta vuonna 2018 rajautui Mannerheimipuiston pohjoisnurkkaan jalkakäytävien alueelle, paikoin Albertinkadun ja Kirkkokadun risteysalueelle sekä Mannerheimipuiston nurmialueelle. Valvonnan aikana havainnot jäivät vähäisiksi, joskin alueelta dokumentoitiin mahdollisesti 1600-1800- sekä 1700-1800-luvuille ajoittuvia peltokerroksia, sekä 1700-1800-luvuille ajoittuvaa tasauskerrosta. Alueelta dokumentoitiin myös mahdollisesti vuoden 1916 palanut lattiarakenne sekä sen alainen purkukerros ja sen alla havaittu 1700-1800-luvuille ajoittuva palokerros. Kirkkokadun jalkakäytävän kohdalla havaittiin mahdollisesti 1600-1800-luvuille ajoittuva peltokerros, sekä pieniä kuoppia. Kirkkokadun varrelta dokumentoitiin kulttuurikerroksia ja täyttökerroksia, jotka ajoittunevat 1700-luvun puoliväliä nuoremaksi. Risteysalueelta dokumentoitiin esimerkiksi mahdollinen jätekuoppa tai perustuskaivanto ja siihen liittyvää purkumaata ja kivirakenteita. Kirkkokadun varrelta Mannerheimipuiston nurmialueelta dokumentoitiin lisäksi kadun suuntainen kivijalan osa sekä siihen liittyvä tiilirakenne. Kivijalka ajoittunee 1800-1900-luvuille.²¹

Kirkkokadun varrelta läheltä Sepänkadun risteystä dokumentoitiin Mannerheimipuiston koekaivauksen ja valvonnan aikana kivijalan osa, joka ulottui osin Kirkkokadun jalkakäytävän puolelle. Se ajoittunee 1800-1900-luvuille. Alueelta dokumentoitiin myös pystyhirsirakenne.²²

4. Työnkuvaus ja käytetyt dokumentointimenetelmät

Kirkkokadun arkeologinen valvonta toteutettiin työmaan aikataulun mukaisesti, ja touko-kesäkuussa työskenneltiin kahdessa vuorossa. Molemmissa vuoroissa työskenteli kaksi arkeologia dokumentoinnin nopeuttamiseksi. Perjantaisin työmaa toimi yhdessä työvuorossa. Heinäkuussa työmaa siirtyi yhteen työvuoroon.

Kirkkokadun kaivaminen oli jaettu työmaan vaiheistussuunnitelmassa viiteen työvaiheeseen. Ensiksi kaivettaisiin Kirkkokadun ajotien aluetta ja luoteisreunaa alkaen Saaristonkadun risteyksestä ja päättyen Albertinkadun risteykseen. Toiseksi kaivettaisiin Saaristonkadun risteystä. Sen jälkeen siirryttäisiin kaivamaan Kirkkokatua alkaen Sepänkadulta ja päättyen Albertinkadun risteykseen. Neljänneksi avattaisiin Albertinkatua Kirkkokadun molemmin puolin, ja lopuksi kaivettaisiin Kirkkokadun kaakkoisreunaa Saaristonkadun ja Albertinkadun välillä.

Etukäteen tehty kaivujärjestys ei toteutunut täysin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti (ks. kartta 30 Toteutunut konekaivuujärjestys). Kaivaminen aloitettiin Kirkkokadulta Saaristonkadun risteyksestä, ja kaivuu jatkui Kirkkokadun ajotietä pitkin aina Albertinkadun risteykseen asti. Kyseinen alue kaivettiin 11.-19.5. välisenä aikana. Molemmin puolin katua jätettiin rakennusten reunoille noin 4-6 metrin levyiset jalkakäytävät jalankulkua varten. Kadun keskiosan kaivuun aikana lisäksi kaivettiin yksi 4 x 4,5 m kokoinen kaivanto kadun luoteisreunalle rakennuksen seinään asti. Kaivantoa täytettiin sitä mukaa, kun se oli mahdollista, ja kaivannon pohjalle asennettiin ennen täyttöä suodatinkangas.

¹⁸ Hyttinen 2011.

¹⁹ Hyttinen 2011: 27.

²⁰ Riutankoski & Tanska 2018; Väisänen & Riutankoski 2018.

²¹ Riutankoski & Tanska 2018: 25.

²² Väisänen & Riutankoski 2018: 24.

AKDG6315: 36. Terhi Tanska valvoo konekaivuuta. Koillisesta. Kuva: Matleena Riutankoski

AKDG6315: 70. Valvonta-alue. Länneestä. Kuva: Matleena Riutankoski

Sen jälkeen, kun Saaristonkadun ja Albertinkadun välisen katuosuuden kaivettu keskikohta oli saatu täytettyä, jatkettiin kaivuuta saman katuosuuden reunaosista. Jalkakäytävien alueet ja rakennusten seinustat kaivettiin 27.5.-15.6. Liikehuoneistojen ovien kohdat kaivettiin iltaisin liikkeiden mentyä kiinni, jonka jälkeen tehtiin asennukset ja alue täytettiin seuraavana aamuna ennen liikkeiden aukeamista. Tällä pyrittiin takaamaan työmaankulku, mutta myös kulku kadun varrella oleviin liikkeisiin ja asuntoihin. Katualueen reunoja ei kaivettu yksi puoli kerrallaan koillisesta lounaaseen, vaan kaivuuta suoritettiin vuorotellen kummallakin puolella ja kaivuun suunta vaihteli. Kirkkokadun ja Albertinkadun kulmassa osoitteessa Kirkkokatu 33 oli käynnissä kerrostalon työmaa, ja kyseisen talon edusta kaivettiin vasta 13.-14.7.2020. Mainittava on, että kadun koillisreunan jalkakäytävän aluetta Saaristonkadun risteyksestä lounaaseen päin kaivettiin 25 m pituisesti ilman arkeologista valvontaa 27.-28.5., sillä työmaalla tapahtui informaatiokatkos, jonka seurauksena kaivuun jatkumisesta ei ilmoitettu arkeologeille.

AKDG6315:82. Valvonta-alueen keskiosaa täytetään. Lounaasta. Kuva: Matleena Riutankoski

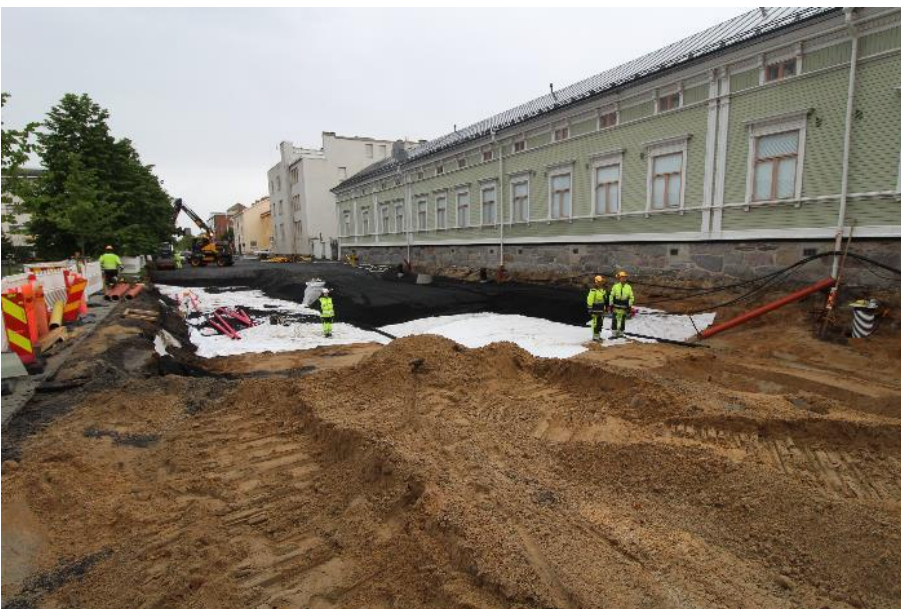
AKDG6315: 110. Jalkakäytävien kaivuuta. Lounaasta. Kuva: Terhi Tanska

Saaristonkadun ja Albertinkadun välisen katuosuuden kaivuun jälkeen kaivu alkoi Albertinkadulla ja Albertinkadun ja Kirkkokadun risteyksessä. Kyseistä aluetta kaivettiin 15.6.-29.6. Pohjois-Pohjanmaan museon arkeologi ei velvoittanut Albertinkadun kaivamista arkeologisesti valvottavaksi, sillä vuonna 2018 suoritetun Albertinkadun valvonnan tulokset olivat vaatimattomia, ja johtokarttojen perusteella alueella on kaivettu aiemmin hyvin laajoja alueita. Lisäksi Albertinkadun ja Kirkkokadun risteysaluetta ei ole merkitty Oulu kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivityksessä kiinnostavaksi alueeksi alueella tapahtuneiden useiden kaivuiden vuoksi. Albertinkatua kuitenkin pidettiin silmällä, ja risteyksessä sijaitsevan Snellmanin talon nurkalla havaittiin ehyitä kulttuurikerroksia ja yksi kaivanto Albertinkadun puolella.

Kaivu jatkui Kirkkokadulla 30.6.-15.7., jolloin kaivettiin Sepänkatu-Albertinkatu välistä katuosuutta. Kaivaminen aloitettiin Sepänkadun päästä, ja kaivu eteni kohti Albertinkatua. Katuosuus avattiin kadun luoteisreunassa olevien rakennusten seinästä aina Mannerheimipuiston puolelle noin 2 m verran. Katua siis levennettiin konekaivuun aikana. Osin puiston puolella havaittiin olevan useita kivrakenteita, jotka dokumentoitiin kaivuun aikana. Dokumentointi ei juuri hidastanut työmaan etenemistä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, sillä dokumentoinnin aikana pystyttiin jatkamaan kaivuuta toisella puolella katua.

AKDG6315:158. Sepänkadun ja Albertinkadun välinen valvonta-alue. Terhi Taipaleenmäki dokumentoi kivijalkaa R45. Kuvassa oleva vihreä rakennus on ns. Snellmanin talo. Etelästä. Kuva: Matleena Riutankoski

AKDG6315:202. Kirkkokadun valvonta-aluetta osin täytetty Sepänkadun puolelta. Kuvassa oleva vihreä rakennus on ns. Snellmanin talo. Taustalla oleva vaalea rakennus on ns. Weckmanin talo. Idästä. Kuva: Matleena Riutankoski

Sepänkadun ja Albertinkadun risteuksen nurkassa osoitteessa Albertinkatu 8 sijaitsee vuonna 1787 valmistunut entinen Snellmanin kauppahuone eli ns. Snellmanin talo (ks. kuva AKDG6315:158 ja :202). Rakennus säilyi vuoden 1822 tulipalosta, ja nykyisen ulkoasunsa se sai vuonna 1895. Rakennus selvisi myös viereisessä korttelissa riehuneesta vuoden 1916 tulipalosta. Rakennuksen kivijalkaa ei otettu esille kaivuun aikana, vaan sen viereen jätettiin hieman maata, jotta maan alla oleva alkuperäinen kivijalka ei vahingoittuisi. Kulttuurikerrosten havaittiin olevan kivijalkaa vasten, joten ne olivat nuorempia kuin rakennuksen kivijalka. Samassa korttelissa, Kirkkokadun ja Sepänkadun risteyksessä osoitteessa Kirkkokatu 26 sijaitsee ns. Weckmanin talo (ks. kuva AKDG6315:202), joka on valmistunut vuonna 1902. Snellmanin talossa ja Weckmanin talossa toimii nykyään Svenska Privatskolan i Uleåborg.

Arkeologisen valvonnan kaivaminen toteutettiin kaivinkoneella, ja rakenteet ja kulttuurikerrokset puhdistettiin lastoin ja lapioin dokumentointia varten. Kaivantoja kaivettiin kaivinkoneen kauhan ulottuvuudelta tai asennettavan putken pituiselta matkalta. Kaivinkoneen kaivamista valvottiin vierestä, ja arkeologi pysäytti koneen aina, kun kaivamisen aikana havaittiin kulttuurikerrosta tai rakennetta. Havainto käytiin tarkista-

massa ja dokumentoimassa. Dokumentointi tehtiin kuvaamalla havainto digikameralla ja kuvailemalla se sanallisesti yksikkö- ja rakennelomakkeisiin. Kulttuurikerrokset ja rakenteet myös piirrettiin takymetrillä koordinaatistoon. Kulttuurikerrokset ja rakenteet poistettiin koneellisesti dokumentoinnin jälkeen. Mikäli rakenne koostui useasta tasosta, pysäytettiin konekaivuun ja rakenteen dokumentointia käytiin täydentämässä. Kaksi modernilta vaikuttanutta kivijalkaa (R67 ja R68) dokumentoitiin sanallisesti, ja niiden kiviä mitattiin takymetrillä sitä mukaa, kun niitä tuli kaivuun aikana esille. Rakenteita ei siis otettu kokonaisuudessaan esille, vaan ne dokumentoitiin kaivuun aikana. Osin Mannerheimipuiston puolella sijainneita kivijalkoja dokumentoitiin myös pelkästään rakenteen profiilista (R27, R60) sillä niiden päällä kulki käytössä olleita kaapeleita. Myös tiililattia R55 dokumentoitiin ainoastaan kaivannon kaakkoisprofiilista.

Säilyneet rakenteet ja kulttuurikerrokset dokumentoitiin stratigrafisen yksikkökaivauksen periaattein. Stratigrafiset yksiköt nimettiin kirjaimella Y (=Yksikkö), kuopat ja leikkaukset kirjaimella L (=Leikkaus), ja rakenteet nimettiin kirjaimella R (=Rakenne). Kirjainlyhenteisiin lisättiin myös juokseva numero, jolla havainnot eriteltiin toisistaan. Sama juokseva numerointi on käytössä kaikilla rakenteilla, yksiköillä ja leikkauksilla, joten samaa numeroa ei ole käytetty kahta kertaa. Usein kaivannon leikkaus ja sen täyttö on yhdistetty yhden leikkausnumeron alle, eli se ei saanut lainkaan omaa yksikkönumeroa. Sanallinen dokumentointi tehtiin paperisiin ja sähköisiin rakenne- ja yksikkölomakkeisiin sekä kiiretilanteessa muistiinpanovihkoon. Muistiinpanoja kirjoitettiin päivittäin rakenteista ja yksiköistä tehdyistä havainnoista sekä työmaan etenemisestä.

Valvonnan aikana dokumentoitiin ainoastaan sellaiset kulttuurikerrokset ja rakenteet, jotka tulivat esille työmaan tavoitesyvyyteen kaivamisen aikana. Kadun keskiosassa tavoitesyvyys oli vesiputkien ja viemäriputkien asentamiseen noin 1,5-3 metriä, mutta muutoin tavoitesyvyys oli 120-140 cm. Kaapelit asennettiin kyseiselle syydydelle. Mikäli rakenteita, kaivantoja ja kulttuurikerroksia havaittiin vielä tavoitesyvyyden saavuttamisen jälkeen, dokumentoitiin ne päällisin puolin, ja tarvittaessa pieneltä alueelta hieman syvemmältä. Esimerkiksi pohjaan asti tutkimatta jääneiden kaivantojen kohdalla kyse oli 1900-luvulla purettujen talojen kivijalkojen kaivannoista (L14), jotka oli täytetty modernilla purkujätteellä. Kyseisissä kaivannoissa ei havaittu kivijalan osia. Rakenne, joka tutkittiin ainoastaan pintaosasta, oli esimerkiksi hirsikaivo (R15). Kaivosta dokumentoitiin pintaosa, jonka lisäksi sen yhteen sisänurkkaan ja ulkonurkkaan kaivettiin yli 50 cm syvä kolo, josta saatiin dokumentoitua kaivon rakennetta. Sen jälkeen kuoppa täytettiin, ja rakenteen päälle asennettiin suodatin kangas ja kaivo peitettiin. Pääasiassa valvonta-alueella kuitenkin päästiin kaivamaan puhtaaseen pohjamaahan saakka.

Valvonnan aikana rakenteista, yksiköistä ja työskentelystä otettiin digikuvia järjestelmäkameralla. Kuvat on arkistoitu MuseumPlus-kokoelmanhallintajärjestelmään tunnuksella AKDG6315:1-215. Kartat piirrettiin kentällä takymetrillä ja Taipaleenmäki piirsi ne puhtaaksi jälkitöiden aikana ProgeCad-ohjelmalla Oulun kaupungin käyttämään ETRS-GK26 -koordinaattijärjestelmään. Mittausten taustalla näkyvä kartta-aineisto sekä mittauksissa käytetyt kiintopisteet ovat Oulun kaupungin Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden mittauspalveluiden tuottamaa ja toimittamaa (Oulun kaupunki 2020). Kartat 1-30 ovat tutkimusraportin lopussa.

Raportissa kuvaillaan dokumentoitujen rakenteiden, kaivantojen ja yksiköiden sijainteja Kirkkokadun katu-numeroinnin mukaan, ja paikoin sijaintia on tarkennettu kyseisessä osoitteessa toimineiden liikehuoneistojen avulla. Sittemmin liikkeet ja yritykset ovat voineet muuttua, mutta niiden sijainnit katunumeroineen on merkitty tutkimusraportissa oleviin karttoihin.

Kohteelta talletettiin vain vähän esinelöytöjä, mihin vaikuttivat kaivinkoneella kaivamisen luonne, mutta myös säilyneiden kulttuurikerrosten vähyyys. Esinelöydöt talletettiin kentällä yksiköittäin, joskin osa epämaäräisistä konteksteista löytyneistä löydöistä poistettiin jo kenttätyövaiheessa niiden valokuvaamisen jälkeen. Löydöt talletettiin Kansallismuseon kokoelmiin numerolla KM42659:1-66. Osa löydöistä (1-21) poistettiin jälkitöiden aikana poistettavien löytöjen luettelon kautta. Kohteelta talletettiin myös metalliesineitä, joista 9 lähetettiin konservoitavaksi konservointipalvelu Löytö Oy:lle.

Valvonnan aikana talletettiin yksi maanäyte, joka on nimetty lyhenteellä MN1 (=Maanäyte 1). Maanäytteen ottopaikka mitattiin takymetrillä koordinaatistoon, ja se on merkitty karttaan 10. Maanäyte lähetettiin makrofossiilianalyysiin Mia Lempiäinen-Avcille Turun Yliopistoon.

5. Kirkkokadulla välillä Saaristonkatu-Albertinkatu tehdyt havainnot

Kirkkokadun valvonta-alue välillä Saaristonkatu-Albertinkatu havaittiin suurelta osin tuhoutuneeksi aiempien kaapelointi- ja viemärintitöiden sekä tien pohjustustöiden yhteydessä. Kulttuurikerrokset olivat myös tuhoutuneet rakennusten perustuskaivantojen kohdalta. Parhaiten säilyneeksi havaittiin ajotien keskikohta, jossa tien rakentamiskerrokset oli perustettu suoraan vanhempien kulttuurikerrosten päälle. Myös kadun kaakkoisreunassa havaittiin kulttuurikerroksia kaapelikaivantojen väleissä.

Katualueella olevat modernit kaivannot oli miltei kaikki kaivettu puhtaaseen pohjamaahan saakka muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, ja paikoin alue oli jo aiemmin pohjustettu 120-140 cm:n syvyyteen. Sen seurauksena alueella oli säilynyt vain muutamia rakenteita. Niiden pintaosien havaittiin usein tuhoutuneen aiempien pohjustustöiden ja kaivantojen kaivamisten yhteydessä.

Katualueen ajorata oli päällystetty noppakivillä, ja jalkakäytävät koostuivat betonikiveyksestä ja asfaltista. Ajorataa ja jalkakäytävää erotti rotvallikiveys, ja ajorata sijaitsi hieman matalammalla, kuin jalkakäytävät. Osa ajoradan päällysteestä oli poistettu ennen valvonnan alkua. Tien pintakerrokset yhdistettiin tien perustuskerrokseen Y0, joka koostui kiveyksen ja asfaltin alla olleesta puhtaasta hiekasta, paikoin sen alla olleesta asfaltista sekä sen alaisesta ja sepelistä. Yhteensä tien perustamiskerrokset muodostivat noin 60 cm paksun kerroksen. Y0:n alla oli paikoin punertavaa ja kellertävää tuontihiekkaa, joka laskettiin myös kuuluvaksi Y0:aan.

Paikoin tien perustamiskerrosten alla oli moderneja kaivantoja L1, joiden täyttömaat liitettiin kuuluvaksi L1:een. Kaikki modernit kaivannot, eli viemäri-, putki-, kaapeli-, ja sähköjohtokaivannot sekä muut modernit kaivannot liitettiin saman yksikkönumeron alle. Kuten mainittu, modernit kaivannot leikkasivat osin kulttuurikerroksia ja rakenteita, mutta myös puhdasta pohjamaata Y1000. Paikoin kulttuurikerroksia ja rakenteita oli säilynyt kaivantojen alla.

Saaristonkadun ja Albertinkadun välisellä alueella havaittiin muutamia kulttuurikerroksia, jotka olivat säilyneet kaivantojen väleissä ja osin alla koskemattomina. Tien modernin perustuskerroksen Y0 alla havaittiin paikoin eri kokoisista lohko- ja luonnonkivistä ladottu kiilakivikerros Y4, joka koostui myös kivien väleissä olevasta likaisenkeltaisesta keskikarkeasta hiekasta. Kivien keskimääräinen koko vaihteli 15-20 cm välillä, ja yksikössä oli 1-2 kivikertaa. Kivet oli paikoin "istutettu" sen alaisen kulttuurikerroksen Y2:n pintaan. Paikoin Y4 oli suoraan peltokerroksen Y3 päällä. Kiilakivikerrosta havaittiin pääasiassa ajoradan kohdalla, mutta kulttuurikerroksia Y2 ja Y3 hieman laajemmalla alueella. Kiilakivikerros on mahdollisesti ollut vanha tien kantava kivikerros, ajoittuen 1900-luvulle. Sen pinta sijaitsi korkeudella 7,62-7,88 m mpy.

Kulttuurikerroksen Y2 olemus vaihteli valvonta-alueella melko suuresti, mutta yhtenäistä maakerroksessa oli sen kerroksellisuus: sen yläosa oli tummempaa ja sekoitteellista maata, mutta alaosa koostui vaaleasta, sekoitteettomasta hienosta hiekasta. Yksikön pintaosa oli paikoin punertavan tummanruskeaa orgaanisen aineksen sekaista hiekkaa, jossa oli hiiltä ja sekä alapinnassa maatonutta puuta tai puuroskaa. Paikoin yksikkö oli hyvin purkujätteen kaltaista, jolloin sen seassa oli tiilimurskaa ja tiiltä. Paikoin yksikkö muuttui harmaaraitaiseksi siltin sekaiseksi hienoksi hiekaksi, jossa oli paikoin puuroskatäplää -ja raitaa. Kerrosta Y2 havaittiin 9-18 cm paksuisesti, ja sen pinta sijaitsi korkeudella 7,31-7,68 m mpy.

Paikoin tasoitekerroksen Y2 pintaa oli selkeästi lanattu, ja sen seurauksena Y4:n kivet olivat suoraan peltokerroksen Y3 päällä. Peltokerrosta oli 20-25 cm paksuisesti, ja se koostui multaisesta hienosta hiekasta, jossa

oli paikoin hieman hiiltä. Sen pinta sijaitsi korkeudella 7,08-7,62 m mpy. Yksikön alapinnassa ei kuitenkaan havaittu kaikkialla luonnollista vaihettumiskerrosta puhtaaseen pohjamaahan. Paikoin, etenkin Saaristonkadun läheisyydessä peltokerroksen alapinnassa oli kuokan- ja auranjälkiä. Saaristonkadun läheisyyteen on merkitty peltoaluetta vuoden 1651 kartassa, ja tätä aluetta lounaisemmassa on todennäköisesti ollut niittyä. Peltokerrosta Y3 ja kulttuurikerrosta Y2 leikkasi kaivanto L8, jonka pohjalta löytyi liitupiipun kopan pala (KM42659:7), joka ajoitettiin siinä olevan leiman perusteella vuosina 1729-1759 valmistetuksi. Stratigrafian perusteella kulttuurikerros Y2 ja peltokerros Y3 ajoittuvat liitupiipun kopan ajoitusta vanhemmiksi.

Suoraan Y0:n alla ja peltokerroksen Y3 päällä oli purkukerrosta Y11, joka oli mahdollisesti sama kuin Y2, sillä myös Y11:n alaosaan liitettiin vaalea sekoitteeton hieno hiekkakerros. Y11 oli pintaosastaan nokinen ja hiilensekainen purkukerros, jossa oli puuroskan lisäksi palaneita kiviä, tiilimurskaa, tiilen paloja ja soraa. Sen pohjaosassa oli hyvin tiiviisti 2-3 cm puulastua ja puuroskaa. Purkukerroksen tumma pintaosa oli 20 cm, ja sen alla olevan vaalean hiekan kanssa yksikkö oli 32 cm paksu. Kerroksen pinta sijaitsi korkeudella 7,42-7,46 m mpy. Purkukerroksesta Y11 talletettiin punasaviastian pala (KM43659:10), liitupiipun varsi (KM42659:11) ja tasolasia, jonka reunassa oli lyijypuitteen jälki (KM42659:12).

Paikoin kulttuurikerrosten Y2 ja Y3 välissä oli kulttuurikerros Y5. Se oli puulastuinen, tuohinen ja tiilinen orgaaninen hiekkakerros, jossa oli paljon ikkunalasia ja hieman lasikuonaa. Siitä talletettiin myös piiposliinisen lautasen pohjapala (KM42659:2). Yksikkö kulki rakenteen R6 rinnalla, ja sitä leikkasi rakenteeseen liittyvä kaivanto L7. Kulttuurikerros on 3-6 cm paksu, ja sen pinta sijaitsee korkeudella 7,45 m mpy.

Saaristonkadun ja Albertinkadun välisellä katuosuudella pohjamaa Y1000 koostui meren kerrostamasta hiekasta, hiesusta ja siltistä, eikä siinä havaittu juurikaan maakiviä. Pohjamaan pinta sijaitsi korkeudella 6,78-7,58 m mpy. Valvonta-alueen lopetustaso välillä Saaristonkatu-Albertinkatu oli sen sijaan korkeudella 5,25-6,97 m mpy.

5.1. Puurakenteet

Saaristonkadun ja Albertinkadun väliseltä alueelta dokumentoitiin muutamia puurakenteita, jotka olivat osin tuhoutuneet aiempien kaapeli- ja putkitöiden sekä tien pohjustustöiden aikana. Osa rakenteista poistettiin niiden dokumentoinnin aikana, ja osa jätettiin paikoilleen ja ne peitettiin suodatinkankaalla sekä uusilla tien taseuskerroksilla.

5.1.1. Hirsi R6 ja sen perustuskaivanto L7

Rakenne R6 sijaitsi Kirkkokadun kaakkoisosassa, 8 m Saaristonkadusta lounaaseen. Se koostuu yhdestä koillis-lounaissauntaisesta hirrestä, joka oli aseteltu kapealle sivulle kaivantoon L7. Veistetty hirsi oli pituudeltaan 200 cm, ja se oli 9 cm leveä ja 25 cm korkea. Hirren pintapisteet sijaitsivat korkeudella 6,87-7,27 m mpy hirren keskiosan pohja sijaitsi korkeudella 6,90 m mpy. Rakenteen kaakkoispuolella oli kulttuurikerroksen Y2:n alaosan muodostanut sekoitteeton vaalea hiekka. Hirren perustuskaivannon päällä oli Y2. Kaivannon L7 täyttökerros liitettiin kaivannon leikkausnumeroon, ja se koostui sekoittuneesta ja kirjavasta vaaleanruskeasta multaisesta hiekasta. Löyhä täyttökerros vaikutti kuopasta pois kaivetulta ja sinne takaisin laitetulta maalta. Kaivanto oli 12-17 cm leveä ja yli 60 cm syvä, ja sen seinämät olivat pystyt ja pohja tasainen. Kaivannon L7 pinta sijaitsi korkeudella 7,07 m mpy. Kaivanto leikkasi peltokerrosta Y3, kulttuurikerrosta Y5 sekä pohjamaata Y1000.

Vasemmalla AKDG6315:11. Hirsi R6 osin esillä. Kaakosta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki. Oikealla AKDG6315:13. Hirsi R6 ja sen kaivanto L7. Koillisesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

5.1.2. Hirsikaivo R15, sen täyttökerros Y16 ja kaivon perustuskaivanto L17

Hirsikaivo R15 sijaitsi Kirkkokatu 18:n edustalla, Saaristonkadun risteyksestä 18 m lounaaseen. Puurakenne tuli esille kadun pohjaustason pinnasta, eli noin 120 cm syvyydestä. Hirsikaivon sisäosa oli kooltaan 85 x 86-88 cm ja sen ulkoreunojen leveys salvoksineen oli 118 x 117 cm. Hirret olivat pituudeltaan 117-118 cm, paksuudeltaan 7 cm ja korkeudeltaan 11-13 cm. Ylimmät hirret sijaitsivat korkeudella 6,62-6,75 m mpy.

Kaivo oli nykyisen asemakaavan suuntainen, eli koillis-lounaissuuntainen. Rakenne oli tuhoutunut pintaosastaan aiempien konekaivuiden yhteydessä, jolloin rakenteen ylimpiä hirsiiä oli irronnut ja siirtynyt kaivon lounaispuolelle 80 x 66 cm kokoiselle alueelle, sekoittuen moderniin L1 täyttömaahan. Myös rakenteessa kiinni olevien ylimpien hirsien yläpinnat olivat tuhoutuneet. Lisäksi kaivanto L14 oli leikannut kaivon perustuskaivannon L17 luoteisreunaa.

AKDG6315:39. Terhi Tanska kaivaa hirsikaivoa R15 esille. Idästä. Kuva: Matleena Riutankoski

AKDG6315:41. Hirsikaivo R15, sen täyttökerros L16 ja osin kaivon perustuskaivantoa leikkaava L1. Koillisesta. Kuva: Matleena Riutankoski

Kaivon itänurkan sisäpuolelle kaivettiin 30 x 40 cm kokoinen ja 55 cm syvä koekuoppa kaivon seinärakenteen selvittämiseksi. Kaivon itänurkan salvos myös kaivettiin esille kaivon ulkopuolelta. Aiemman konekaivuun vuoksi ylimmät hirret etenkin kaivon kaakkoisosassa olivat osittaisia ja lahoja. Dokumentoinnin yhteydessä kaivon kaakkoisseinän puolikas hirsi poistettiin, jotta saataisiin dokumentoitua ehyt hirsikerta. Koekuopan perusteella voidaan sanoa, että kaivo oli rakennettu suoranurkka –salvoksin. Hirsien 2-2,5 cm syvyiset salvokset oli tehty hirsien ylä- ja alapinnoille, ja hirsien päät jatkuivat 17-18 cm nurkan yli. Hirret olivat alapinnaltaan varattuja ja yläpinnaltaan veistetty pyöreiksi. Niiden reunat olivat suoriksi veistetyt. Koekuopan kohdalla kaivon koillisseinältä otettiin esille 4 hirsikertaa ja kaakkoisseinältä 5 hirsikertaa, mutta seinät jatkuivat selkeästi tätä syvemmälle.

Kaivon itänurkan lähetyvillä, koillisseinän puolella oli 17 x 12 cm kokoinen pystyhirsi aivan seinähirren vieressä. Kaivon lounaispuolella, 2 cm etäisyydellä seinästä sijaitsi pystylauta, joka oli leveydeltään 16 cm ja paksuudeltaan 1 cm. Lisäksi kaivon luoteispuolella, noin 30 cm etäisyydellä kaivon seinämästä, oli pystylauta sekoittuneessa L1 täytössä. Pystylauta oli leveydeltään 19 cm ja paksuudeltaan 3 cm.

Vasemmallalla AKDG6315:55. Hirsikaivon rakennetta kaivon sisäpuolella. Länneestä. Kuva: Terhi Tanska. Oikealla AKDG6315:59. Hirsikaivon R15 salvoksia. Kaakosta. Kuva: Terhi Tanska

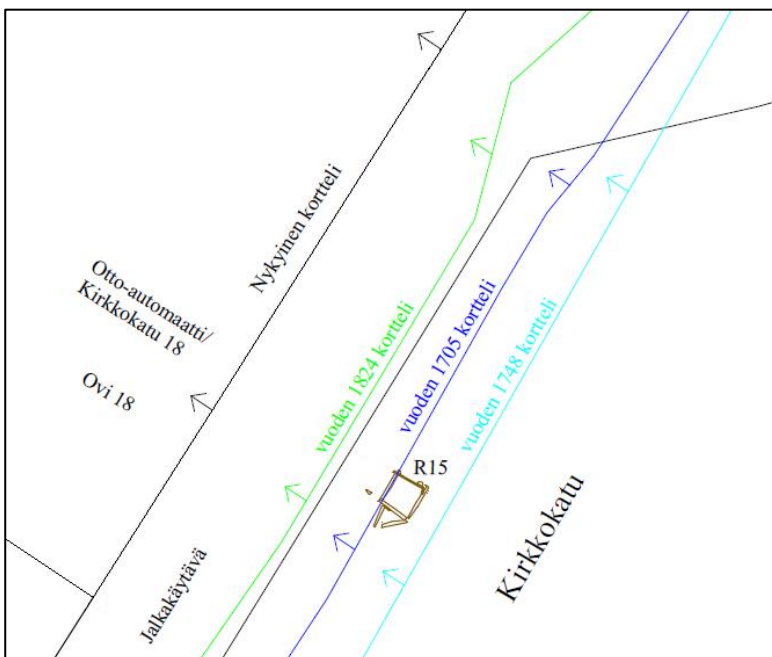
Kaivo oli täytetty täyttökerroksella Y16, jota oli hieman valunut myös kaivon itänurkan ulkopuolelle L1 kaivuun yhteydessä. Täyttökerros on syntynyt hirsikaivon käytön päätyttyä, kun kaivo on täytetty. Täyttökerrokseen kaivettiin koekuoppa kaivon itänurkassa 55 cm syvyyteen kaivon rakenteen selvittämiseksi. Täplikkään ja raitaisen täyttökerroksen pinnassa oli tiiliä ja pieniä, halkaisijaltaan 15 cm lohkokiviä, ja syvemmällä

oli ainakin yksi noin 40 cm lohkokivi. Täyttökerroksessa oli useita nokiraitoja ja etenkin sen pintaosassa oli paljon rakennusjätettä. Syvemmällä kaivon täyttömaa muuttui tasaisemmaksi harmaanruskeaksi hiekaksi, joskin seassa oli vielä hieman tiili- ja hiilimurua sekä puuroskaa. Kaivon täyttömaasta talletettiin esimerkiksi fajanssia, piiposliinia ja punasavikeramiikkaa, liitupiipun varsi, palanutta lasia ja lasipullon kylkipala, sekä kaksi metalliesinettä, jotka toimitettiin konservoitaviksi. KM42659: 15-22).

Kaivoa ympäröi perustuskaivanto L17 ja sen täyttömaa. Perustuskaivanto oli pyöreähkö, ja oletettavasti varsin pystyseinäinen. Kaivanto oli esillä vain kaivon koillis- ja kaakkoisseinämien kohdalla, sillä muilla alueilla konekaivun lopetustasossa esillä oli modernin kaivannon L1 täyttömaa ja perustuskaivannossa L14 ollutta purkukerrosta Y13. Ehyeltä osin kaivannon halkaisija oli 170 cm, ja sen leveys mitattuna kaivon ulkoseinästä kaivannon reunaan vaihteli 27-90 cm välillä. Kaivannon pohjaa ei tavoitettu. Perustuskaivannon täyttömaa kaivon ulkopuolella oli paikaltaan kaivettua ja sinne takaisin laitettua täplikästä hiesuista silttiä. Se on siis kertaalleen kaivettua maata, joka on laitettu kaivon hirsien ja perustuskaivannon väliin kaivon asennuksen jälkeen. Siitä löydettiin punasavikeramiikkaisen lautasen tai vadin kylkipala ja tunnistamatta jääneen astian nokkapala (KM42659:23).

Kaivoa ei kaivettu sen pohjaan saakka, koska työmaalla ei ollut tarvetta kaivaa kyseisestä kohdasta syvemmälle. Kaivo dokumentoitiin päällisin puolin sekä yhden nurkan kohdalta noin 55 cm syvyydeltä, eli se jäi pääosin koskemattomana uusien rakennekerrosten alle. Kaivo peitettiin suodatinkankaalla ja uusilla kadun tasauserroksilla.

Kaivoja käytettiin kaupungeissa vedenlähteinä vielä 1900-luvulla. Kaivo oli usein tontin tai pihapiirin rakenne, ja oululaisten tonteilla olikin usein oma kaivo 1600-1800-luvuilla. Yksityiset kaivot sijaitsivat pihapiirissä, mutta julkiset, usean tontin yhteiset kaivot saattoivat sijaita myös kaduilla.²³ Riutankoski asemoi vuoden 1705 jälkeen laaditun ja vuosien 1748 ja 1824 kaupunkikarttojen korttelit valvonta-alueelle. Asemoinnin avulla pyrittiin ajoittamaan hirsikaivoa R15. Vuoden 1705 jälkeen laaditun kartan mukaan kaivo olisi sijainnut kadun puolella, aivan korttelin reunalla. Vuoden 1748 korttelijärjestyksen mukaan kaivo olisi sijainnut tontin puolella, noin 70 cm korttelirajasta. Vuoden 1824 kartan perusteella kaivo olisi sijainnut noin 1,7 m korttelin rajasta kadulle päin. Kaivon suunnasta suhteessa kortteleihin ei voida tehdä päätelmiä, sillä jokaisen asemoidun korttelin suunta on sama, kuin kaivon suunta. On myös huomattava, että karttojen asemoinneissa on usean metrin virhemarginaali.

Vasemmalla kartta, johon on asemoitu vuosien 1705, 1748 ja 1824 korttelit. Kartassa esitetään myös nykyisen korttelin sijainti ja hirsikaivo R15. Kartassa esitetty kortteleiden reunat, ja korttelit jatkuvat nuolten osoittamaan suuntaan. Kartta: Matleena Riutankoski. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

²³ Kallio-Seppä 2013: 85.

5.1.3. Puukehikko R18 ja sen perustuskaivanto L19

Puukehikko R18 sijaitsi Kirkkokatu 20:n edustalla, 28,5 m Saaristokadusta lounaaseen. Rakenteen pintaosaa ja kaakkoisosaa leikkasi moderni viemärikaivanto L1. Kehikosta oli siis jäljellä ainoastaan sen luoteisseinä ja osa siihen liittyvistä kaakko-luodesuuntaisista laudoista. Rakenne oli koillis-lounaissauntainen. Rakenteen kulmissa ei havaittu salvosta, vaan kehikon vaakalaudat oli aseteltu limittäin kulmiin pystyyn asetettujen lauttojen varaan. Paikoin laudoissa oli kiinni rautanauvoja. Ehyellä seinämällä oli säilynyt kolme päällekkäin olevaa lautaa, ja pohjalla havaittiin yksi lauta. Kehikko oli ehyeltä seinämältään 65 cm leveä, rikkoutuneelta seinämältään 45 cm leveä ja korkeutta rakenteella oli 45 cm. Vaakatasossa olevat seinämälaudat olivat kooltaan 60 x 9-11 cm, ja ne olivat 2 cm paksuja. Pystyssä olevat nurkkalaudat olivat 40 cm pitkiä, 9-10 cm leveitä ja 2 cm paksuja. Rakenteen pinta sijaitsi korkeudella 6,69-7,04 m mpy ja pohja korkeudella 6,60-6,68 m mpy. Kehikon pohjalla olleen laudan pinta sijaitsi korkeudella 6,49-6,62 m mpy.

AKDG6315:62. Puukehikko R18 ja sen perustuskaivanto L19. Kaakosta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

AKDG6315:66. Puukehikko R18 ja sen perustuskaivanto L19. Etelästä. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

Rakenne sijaitsi perustuskaivannossa L19, joka oli kaivettu pohjamaahan. Kaivannon seinämät olivat suorat, ja pohja oli mahdollisesti tasainen. Kaivannon yläosa oli 70 cm leveä ja se oli 60 cm syvä. Perustuskaivannon täyttönä oli vaaleanruskea hieno hiekka, jossa oli hiesutäpliä ja orgaanista ainetta. Kehikon sisäpuoleinen maakerros ei ollut säilynyt viemärikaivannon L1 leikkauksen vuoksi.

5.1.4. Pystypaalu R20

Rakenne R20 oli pystypaalu, joka sijaitsi Kirkkokatu 31:n edustalla, noin 55 m Saaristonkadusta lounaaseen. Osin sen päältä poistettiin modernia tasauskerrosta Y0, mutta puoliiksi sen päällä oli 25 cm verran tasauskerrosta Y2. Hirsipaalu oli 70 cm korkea, ja sen lahonnut pintaosa oli halkaisijaltaan 15 cm ja paremmin säilyneen alaosan halkaisija oli 30 cm. Paalun alaosa oli tasapintainen. Paalun pintaosa sijaitsi korkeudella 7,51 m mpy ja pohja korkeudella 6,87 m mpy. Paalulle oli kaivettu oma perustuskaivanto, mutta sille ei annettu omaa leikkausnumeroa. Kaivanto oli näkyvässä ainoastaan pystytuun luoteispuolella, ja se oli kaivettu pohjamaahan Y1000. Kaivannon yläosa oli 50 cm leveä, ja alaosaa kohden se kapeni voimakkaasti. Pohjan tasossa ei havaittu selkeää kaivantolinjaa. Kaivannon täyttöhiekalle ei annettu omaa yksikkönumeroa, mutta se koostui ruskeasta hienosta hiekasta, jonka seassa oli hieman vaaleaa hienoa hiekkaa.

AKDG6315:80. Pystypaalu R20 ja sen kaivanto. Koillisesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

5.2. Kivirakenteet

5.2.1. Kivijalka R68 ja sen yhteydessä ollut purkukerros Y69

Kivijalka R68 sijaitsi Kirkkokatu 33:n edustalla, 5,8 m Albertinkadusta koilliseen. Kivijalkaa dokumentoitiin sitä mukaa, kun sitä purettiin. R68 oli koillis-lounaissauntainen kylmämuurattu kivijalka, jonka koillisosa koostui yhdestä kivirivistä, keskiosa kolmesta kivirivistä ja lounaisosa kahdesta kivirivistä. Kivijalan koillisosassa oli 1 kivikerta, ja niiltä osin, kun kivijalassa oli 2-3 kiviriviä, oli rakenteessa kaksi kivikertaa. Kivet olivat luonnonkiviä, ja ne olivat halkaisijaltaan 40-70 cm. Kivijalan pinta sijaitsi korkeudella 7,05-7,25 m mpy. Rakenteen koillisosan toisen kiven jälkeen rakenteessa oli irtonainen tiililaastipaakku, joka oli kooltaan 100 x 50 cm. Rakenteen lounaisosassa oli kaksi paikoiltaan irronnutta pitkulaista lohkokiveä, jotka kuitenkin sijaitsivat kivijalan yhteydessä samalla linjalla. Lohkokivet olivat kooltaan 85 x 50 cm ja 65 x 45 cm. Niiden kaakkoispuolella oli 20-30 cm kokoisia irtonaisia rakennekiviä purkukerrossa Y69. Kivijalan koillispäädystä kivien kaakkoisreunalla oli puhdasta tuontihiekkaa ja luoteispuolella purkukerrosta Y69. Purkukerros kuitenkin laajeni kivijalan lounaispäädystä kivijalan molemmille puolille. Purkua oli siis kivijalan kivien päällä, väleissä ja vierellä. On huomattava, että purun seassa oli lasivillaa. Kivijalan alin kivi oli pohjamaassa Y1000. Kivijalkaa ja sen viereistä purkukerrosta rikkoi kaapelikaivanto L1. Kivijalka ajoittuneen vanhimmillaan 1800-luvulle, ja purun seassa olevan lasivillan perusteella voidaan sanoa, että se on purettu aikaisintaan 1950-luvulla.

AKDG6315:211. Kivijalan R68 lounaisprofiili kohdalta, jossa kivijalassa oli 3 rinnakkaista kiveä. Koillisesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

5.3. Kaivannot ja kuopat

Valvonta-alueella havaittiin muutamia kaivantoja, joista osa oli jätekuoppia, ja osan merkitys jäi avoimeksi. Kappaleeseen ei ole liitetty moderneja kaivantoja L1, eikä rakenteisiin liittyviä perustuskaivantoja, jotka on käsitelty rakenteiden kuvailujen yhteydessä.

5.3.1. Kaivanto L8

Kaivanto L8 sijaitsi ajoradan keskivaiheilla, Saaristonkadusta 15 m lounaaseen. Kaivanto oli koillinen-lounasuuntainen, ja sen kerroksellinen täyttö dokumentoitiin samalla yksikkönumerolla. Kaivantoa L8 havaittiin noin 190 cm pitkästi ja 105 cm leveästi, joskin se on todellisuudessa ollut pitempi, sillä sen koillisreuna tuhoutui konekaivuun aikana. Kaivanto tuli esille Y4:n alta, ja se leikkasi kerroksia Y2, Y3 ja Y1000. Kaivanto oli noin 65 cm syvä, ja tasossa se oli suorakaiteen muotoinen, joskin sen lounaisreuna kaartui hieman kohti luodetta. Profiilissa kaivannon suorat seinämät kapenivat hieman alaspäin, ja sen pohja oli kaartuva. Kuopan pinta sijaitsi korkeudella 7,50 m mpy ja pohja korkeudella 6,89-6,93 m mpy.

Kaivannon täyttö oli kerroksellinen: sen pintaosassa oli 15 cm paksusti puhdasta keltaista hiekkaa. Kuopan keskivaiheilla oli 40 cm paksusti täyttöä, joka koostui kolmesta maakerroksesta. Niistä ylin oli harmaanruskea tiilimurskainen hiekka, sen alla oli vaaleampi, lähes puhdas hiekka ja alin kerros koostui kahden ylemmän kerroksen sekoituksesta ja silttitäplästä. Kuopan pohjaa vuorasi 5-7 cm paksu ja reunoja 1-3 cm paksu multainen ja puulastuinen orgaaninen kerros, joka oli mahdollisesti paikoilleen lahonnutta ja maatunutta puuta. Sen seassa oli hiekkaa ja hiilimurua. Kuopan alimmaisesta orgaanisesta täyttökerroksesta talletettiin piiposliinia ja punasaviastian pala (KM42659:5 ja KM42659:6), joiden lisäksi siitä löydettiin liitupiipun kopan ja varren paloja (KM42659:7-8). Kopan kapean kannan sivulla oli leima N3, ja kyseistä leimaa on käytetty vuosina 1729-1759.²⁴

²⁴ Ainasoja 2001: 102.

AKDG6315:16. Kaivannon L8 ja sen täyttökerroksen lounaisprofiili. Pohjoisesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

AKDG6315:23. Matleena Riutankoski dokumentoi kaivannon L8 pohjaosaa. Pohjoisesta. Kuva: Terhi Tanska

5.3.2. Kaivanto L9

Kaivanto L9 sijaitsi Kirkkokadun luoteisosassa, noin 4 m Saaristonkadusta lounaaseen. Kaivanto dokumentoitiin ajoradan ja jalkakäytävän rajalla sijainneesta luoteisprofiilista. Kaivanto L9 tulkittiin dokumentoinnin aikana moderniksi kaivannoksi, jonka pohjalla oli mahdollisesti rikkoutuneesta rakenteesta peräisin olevaa laattaa. Kaivannon täyttö dokumentoitiin samaan yksikkönumeroon kuuluvaksi, ja sen perusteella kaivannon katsottiin olevan moderni. Kaivanto oli 220 cm leveä ja 56 cm syvä. Kaivanto leikkasi pohjamaata Y1000, ja peltokerrosta Y3 oli levinnyt kuopan pohjalle. Kaivannon pinta sijaitsi korkeudella 7,10 m mpy ja pohja korkeudella 6,54 m mpy. Kaivanto sijaitsi melko lähellä vuoden 1651 karttaan merkittyä tulliaitaa, mutta kaivannon täytön modernin luonteen perusteella niillä ei liene yhteyttä.

AKDG6315:18. Kaivannon L9 luoteisprofiili. Kaakosta. Kuva: Terhi Tanska

5.3.3. Jätekuoppa L10

Kaivanto L10 ja samalla yksikkönumerolla dokumentoitu täyttö dokumentoitiin kuopan pohjaosasta. Jätekuoppa sijaitsi ajoradalla noin 17 m Saaristonkadusta lounaaseen. Sen dokumentoitu osa oli kooltaan 125 cm x 100 cm, ja dokumentoinnin aikaan kuopan täytöstä oli jäljellä 7 cm. Kaivanto oli jätekuoppa, ja se oli muodoltaan pyöreähkö, ja myös kuopan pohja oli pyöreä. Täyttö koostui puuroskaisesta hiekasta, jossa oli seassa tiilen paloja ja tiilimurua. Siitä talletettiin punasaviastian palanen (KM42659:9). Kaivanto leikkasi maakerroksia Y4 ja Y3, sekä pohjamaata Y1000. Kuopan pohja sijaitsi korkeudella 7,03 m mpy.

AKDG6315:26. Kaivannon L10 pohjataso. Lounaasta. Kuva: Terhi Tanska

5.3.4. Puutyynyri ja sen kaivanto L12

Kaivanto L12 sijaitsi ajoradalla, 19 m Saaristonkadusta lounaaseen. Kaivantoon liitettiin kaivannon sisällä ollut täyttömaa sekä kaivannon reunoja vuoranneet puulaudat. Kaivannon pintaosa oli kooltaan 105 x 95 cm, ja se oli pystyseinäinen ja muodoltaan pyöreähkö kuoppa. Kaivanto oli kaivettu pohjamaahan Y1000, ja sen

pintaosa havaittiin, kun alue oli kaivettu kaivinkoneella tavoitesyvyyteen. Kaivannon kohdalla oli purkukerrosta Y11 ja peltokerrosta Y3, mutta kaivinkonekaivuun vuoksi ei tiedetä, oliko kaivanto L12 kaivettu kyseisten yksiköiden läpi, vai onko se kyseisiä yksiköitä vanhempi. Kaivannon pinta sijaitsi korkeudella 6,66 m mpy ja kuopan täyttökerrosta kaivettiin 5,69 m mpy syvyyteen.

Kaivannon pintaosan täyttö koostui keskikarkeasta hiekasta ja halkaisijaltaan 20-28 cm kokoisista palaneista kivistä, palaneesta ja palamattomasta puusta, tiilestä ja hiilestä. Syvemmällä kaivannossa ollut vaalea täplikäs hiekka vaikuttaa kuopasta pois kaivetulta ja sinne takaisin laitetulta. Täyttömaassa oli kivien lisäksi tiilimurskaa ja muutama isompi tiilen pala.

AKDG6315:31. Kaivannon L12 pinta-
taso. Lounaasta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

Alkaen 40 cm syvyydestä kaivannon reunoilla havaittiin pystysuuntaista puulaudoitusta, joka viittaisi kuopassa olleen puutynnyri. Ehyitä lautoja oli noin 20 kappaletta, ja arviolta niitä oli noin 30 kappaletta. Lautoja otettiin esille 60 cm korkeasti, eli kaivantoa kaivettiin yhteensä 100 cm syvästi. Lopuksi kaivannon reunaan tehtiin vielä 20 cm syvä kurkistuskuoppa, jonka perusteella voidaan sanoa, että laudat jatkuivat yhä syvemmälle. Kuoppaa vuoraavien lautojen pinnat sijaitsivat korkeudella 6,26 m mpy. Laudat olivat leveydeltään noin 8 cm ja 1 cm paksuja. Lisäksi kaivannon sisällä oli yksi pystyssä oleva puu, joka oli mahdollisesti paalu. Mahdollinen paalu oli kooltaan 56 x 13 cm. Kuopan täytöstä, noin 100 cm syvyydestä löydettiin palanut tynnyrin kannen osa, jossa oli lovi, kaksi helan paikkaa sekä ruostuneita rautanauvoja. Kannen osa on kooltaan 46 x 9 cm, ja se on 2 cm paksu. Kannen osa (KM42659:14) lähetettiin konservoitavaksi. Kuopan pohjalta talletettiin punasaviastian paloja (K42659:13).

AKDG6315:33. Kaivantoa L12 vuoranneet puulaudat ja palanut tynnyrin kannen osa. Länneestä. Kuva: Jussi-Pekka Hiltunen

5.3.5. Perustuskaivanto L14 ja purkukerros Y13

Kirkkokadun luoteisreunalla, alkaen 8,5 m Saaristonkadusta lounaaseen, havaittiin konekaivuun tavoitesyvyydestä kaivanto L14. Kaivanto lienee kyseiseltä alueelta 1900-luvulla puretun rakennuksen perustuskaivanto. Sitä täytti moderni purkukerros Y13. Purkukerrosta havaittiin perustuskaivantoa laajemmalla alueella, ja purkukerrosena Y13 dokumentoitiin myös muita moderneja purkukerroksia.

Perustuskaivantoa L14 havaittiin 7 x 3,40 m kokoisella alueella. Kaivannon todellista syvyyttä ei selvitetty, koska kaivuussa oli päästy jo tavoitesyvyyteen saakka, ja kaivanto oli moderni. Kaivannon kaakkoisreunaa kuitenkin kaivettiin 45 cm syvyyteen. Samalla selvisi, että kaivanto on alaspäin kapeneva kaivanto. Sitä täytti purkukerros Y13, joka lienee syntynyt 1900-luvun puolivälissä. Purkukerrosen seassa oli kokonaisia ja osittaisia moderneja tiiliä, betonia ja halkaisijaltaan jopa 50 cm kokoisia rakennekiviä. Kivissä oli paikoin myös kiinni laastia. Seassa oli myös muovia sekä raudoitustankoja.

AKDG6315:38. Perustuskaivannon L14 koillisosa ja purkukerros Y13. Kaakosta. Kuva: Terhi Tanska

Katualueen koillisosassa purkukerrosta havaittiin kaivannossa L14 ja sen ulkopuolella yhtenäisenä kerroksena 13,5 x 1-4 m kokoisella alueella. Perustuskaivannon L14 lounaisosassa purkukerrokseen Y13 liitettiin pyöreän

muotoinen, multainen ja puuroskainen alue. Se oli halkaisijaltaan noin 120 cm, ja se oli noin 5-7 cm paksu. Orgaanista aluetta ei kaivettu pois, sillä se tuli esille kaivannon pohjalta konekaivuun tavoitesyvyydestä. Katualueen keskivaiheilla purkukerrosta Y13 havaittiin 17 x 1-4 m kokoisella alueella kaapelikaivantojen L1 alla ja kaivannon tavoitetasossa ohuena raitana. Katualueen lounaisosassa purkukerrosta havaittiin 29 x 2 m kokoisella alueella läikittäin ja osin Y0:n ja L1 täyttökerroksen sisään pyörähtäneenä. Purkukerroksen pintaosia mitattiin korkeudelle 6,60-6,94 m mpy.

AKDG6315:37. Purkukerrosta Y13. Kuvassa vähän näkyvässä myös purkukerrokseen liitettyä puusilppuista maatonutta aluetta. Koillisesta. Kuva: Terhi Tanska

Modernia purkukerrosta havaittiin myös Kirkkokatu 29:n edustalla. Se liitettiin purkukerrokseen Y13 niiden modernien luonteiden vuoksi. Kadun kaakkoisreunaan dokumentoitu purkukerros Y13 sijaitsi korkeudella 7,05-7,25 m mpy.

6. Kirkkokadulla välillä Sepänkatu-Albertinkatu tehdyt havainnot

Valvonta-alue välillä Sepänkatu-Albertinkatu sisälsi ajoradan ja jalkakäytävien lisäksi Mannerheimipuiston luoteisreunaa 2 m leveydeltä, koska katualuetta tullaan leventämään. Valvonnan aikana ajoradan alue havaittiin kokonaan tuhoutuneeksi, sillä sen keskivaiheilla kulki vesi- ja viemärikaivantoja. Lisäksi kaikki vanhat kulttuurikerrokset oli lanattu alueelta pois. Ajoradan koko pituudella ja leveydellä havaittiin siis ainoastaan pohjamaan Y1000:n ja modernien kaivantojen L1 päälle asennettu kiilakivikerros Y4. Koska kiilakivikerrosta oli myös vuonna 1902 asennetun vesiputken kaivannon täyttömaan päällä, ajoittuu Y4 vuotta 1902 nuoremaksi. Sen pinta sijaitsi korkeudella 7,15-7,81 m mpy, nousten kohti Albertinkatua.

Katualueen lounaisreunassa sijaitsi vuonna 1902 valmistunut ns. Weckmanin talo ja vuonna 1787 valmistunut ja nykyisen ulkomuotonsa vuonna 1895 saanut ns. Snellmanin talo. Rakennusten vieressä sijainneen jalkakäytävän kohdalla havaittiin useita purku-, kulttuuri- ja palokerroksia. Niistä kaikki olivat suoraan rakennusten kivijalkoja vasten, eli ne ajoittuvat rakennuksia nuoremmiksi. Jalkakäytävän reunassa, 2 m rakennusten seinästä kaakkoon kulki paikoin kaapelikaivanto L1, joka leikkasi kulttuurikerroksia.

Rakennusten viereisen jalkakäytävän kohdalla Y0 koostui asfaltista ja sen alaisesta hiekasta ja sepelistä. Snellmanin talon kohdalla Y0:aan liitettiin asfaltin ja sen alaisen hiekan lisäksi 7 cm paksu savi, sen alainen 25 cm paksu purun sekainen ruskea ja hieman savinen hiekka ja sen alainen 14 cm paksu purun sekainen hiekka. Paikoin Snellmanin talon vieressä Y0:aan liitettiin myös modernit purkukerrokset, jotka olivat paikoin hiekkaisia ja paikoin savisia. Weckmanin ja Snellmanin talojen välissä olevan piha-alueen kohdalla paikoin asfaltin

alla oli 5 cm ruskeaa likaista sorahiekkaa ja 5-15 cm purun kaltaista sekaista maakerrosta. Paikoin samalla alueella Y0:aan liitettiin asfaltin alla oleva likainen hiekka, jossa oli halkaisijaltaan 5-7 cm kiviä, sekä sen alla ollut ohut likainen hiekkakerros ja 40-50 cm likainen ja rusehtavaa tiivis hiekka.

Kirkkokadun luoteisreunan jalkakäytävän kohdalla Weckmanin talon kivijalkaa vasten oli purkukerroksia Y30 ja Y36, jotka erosivat toisistaan lähinnä paksuudeltaan. Y30 oli kattotiilen paloja sisältävä 16-26 cm paksu purkukerros ja Y36 irtonaisia rakennekiviä sisältänyt enimmillään 125 cm paksu purkukerros. Jalkakäytävän kohdalla molempien purkukerrosten päällä oli Y0, ja pääasiassa niiden alapuolella oli pohjamaa Y1000, lukuun ottamatta Y30:n alapuolella ollutta kaivantoa L31. Y30:n pinta sijaitsi korkeudella 7,05-7,36 m mpy ja purkukerroksen Y36 pinta sijaitsi korkeudella 7,81 m mpy.

Weckmanin talon vieressä olevan portin edustalla Y0:n alla havaittiin kulttuurikerrosta Y48, joka koostui tasalaatuisesta vaaleanharmaasta hienosta hiekasta, jossa oli hieman pientä tiilimurua, puuroskaa ja hiilitäplää. Se oli paksuudeltaan 10-17 cm paksu, ja sen pinta sijaitsi korkeudella 7,29 m mpy. Kulttuurikerroksen alla oli pohjamaa Y1000.

Snellmanin talon edustalla Y0:n alla oli kulttuurikerrosta Y49 ja tasauskerrosta Y62. Tasauskerros Y62 sijaitsi noin Snellmanin talon keskivaiheilla, ja sen molemmin puolin oli Y49:ää. Y49:n lounaisosa koostui tasalaatuisesta multaisesta hiekasta, jossa oli kuitenkin välillä kerroksellisuutta. Sekoitteena oli hieman tiilimurskaa, tiilen paloja ja hiiltä. Paikoin yksikön alaosassa oli raitaisesti puusilppua, hiiltä sekä laastista ja hiilistä savea. Suurelta osalta yksikön lounaisosa oli kuitenkin erittäin tasalaatuista. Sen pinta sijaitsi korkeudella 7,28-7,42 m mpy. Sen alla oli pääosin Y1000, mutta myös hieman palokerrosta Y59. Y49 muuttui Y62:n koillispuolella erittäin kerrokselliseksi yksiköksi, jossa vuorottelivat tiiviit orgaanisen aineksen ja hiekan kerrokset. Se myös muuttui 17-21 cm paksuksi. Yksikön vaihtelevissa kerroksissa oli myös vaihtelevasti hiiltä, tiiltä ja nokea. Sen pinta sijaitsi korkeudella 7,26-7,47 m mpy. Koillisemman Y49:n alla oli palokerrosta Y59 ja pohjamaata Y1000. Kulttuurikerroksesta Y49 talletettiin piiposliinia (KM42659:46), mutta myös liutupiipun kopan pala ja kaksi varren katkelmaa (KM42659:47-48).

Snellmanin talon kohdalla modernin Y0:n alla oli tasauskerrosta Y62, jonka koillis- ja lounaispuolella oli edellä mainittua kulttuurikerrosta Y49. Tasauskerros Y62 koostui kolmesta erilaisesta maakerroksesta. Yksikkö oli yhteensä 18-22 cm paksu, ja sen yläosa koostui noen ja orgaanisen aineksen sekaisesta hiekasta. Yksikön keskiosa koostui keltaisesta puhtaasta hiekasta, ja yksikön alaosa koostui nokiraitaisesta tiiviistä hienosta hiekasta. Yksikön pinta sijaitsi korkeudella 7,36-7,40 m mpy, ja sen alla oli palokerrosta Y59. Palokerros Y59 koostui pääosin kahdesta kerroksesta, sen pintaosassa olleesta mustasta alle 0,5 cm paksusta palokerroksesta ja sen alla olleesta vaaleanharmaasta ja valkoisesta 1-10 cm paksusta palaneesta hiekasta. Paikoin vaaleanharmaan hiekan seassa oli nokea ja hiilitäplää. Vaalea palanut hiekka liukuu beigeiksi pohjamaaksi tai sen kaltaiseksi tiiviiksi siltiksi, jonka seassa on hieman puuroskaa. Y59:n pinta sijaitsi korkeudella 7,08-7,31 m mpy. Palokerroksen alla oli pohjamaa Y1000. Palokerros Y59 ajoittui joko vuosien 1822 tai 1916 tulipaloon, mutta ajoittavien löytöjen vähyyden vuoksi asiaa ei voi varmaksi sanoa.

Snellmanin talon koillispuolella lähetyvillä havaittiin olevan myös purkukerrosta Y23 12,5 m pitkällä alueella 20-24 cm paksuisesti. Se oli ruskeaa hiekkaa, jossa oli tiilimurua, tiilen paloja, puusilppua ja hiiltä. Seassa oli myös palamatonta savea sekä soraa. Yksikön lounaisosassa oli 220 cm leveä ja 43 cm paksu alue, joka oli erittäin kerroksellinen. Sen yläosa koostui 14 cm verran tasaisesta hienosta hiekasta, jossa oli tiili- ja hiilimurua, puusilppua ja multaa. Sen alla oli 25 cm paksu keskikarkean hiekan ja puusilpun ja mullan raitainen kerros, joka muuttui alapinnastaan erittäin tiiviiksi ja tahmeaksi hiekkaiseksi puusilppukerrokseksi, jonka seassa oli tiili- ja hiilimurua, nokea ja soraa. Y23:n pinta sijaitsi korkeudella 7,45-7,54 m mpy.

Mannerheimipuiston viereinen jalkakäytävä koostui betonikiveyksestä, jonka alla oli hyvin pitkälti kaapeli-kaivantojen L1 täyttöhiekkaa. Mannerheimipuiston nurmialueella Y0:aan kuului noin 14-20 cm paksu nurmimulta, ja siihen liitettiin noin 32 cm paksu vanhempi nurmimulta. Mannerheimipuiston pohjoisnurkassa

oleva kivetty alue on rakennettu vuonna 2018-2019, ja kyseisellä alueella kiveyksen perustamiskerroksia on 88 cm. Sen rakentamiskerrokset koostuvat kiveyksestä, sen alaisesta 5 cm paksusta mustasta sorasta, 3-4 cm paksusta keltaisesta hiekasta, 6 cm paksusta asfaltista, 22 cm paksusta harmaasta sepelistä ja 46 cm paksusta oktosta. Alimpana oli suodatinkangas.

Mannerheimipuiston reunalla sijainnut jalkakäytävän alue oli osaksi tuhoutunut useiden rinnakkaisten kaapelikaivantojen kaivuun aikana, mutta paikoin kaivantojen alla oli säilynyt kulttuurikerroksia ja rakenteita. Paikoin kaapeleita oli asennettu suoraan rakenteiden päälle, ja rakenteita oli havaittavasti pyritty tuhoamaan mahdollisimman vähän kaivuun ja kaapeleiden asennuksen aikana. Paikoin rakenteita oli kuitenkin jouduttu poistamaan ja rikkomaan, jotta asennukset onnistuisivat. On myös mainittava, että kivijalka R27 ja rakenne R34 oli osittain dokumentoitu jo vuonna 2018 toteutetun Mannerheimipuiston koekaivauksen ja valvonnan aikana.²⁵ Pääosin valvonta-alueen kaakkoisreunassa sijainneet rakenteet sijaitsivat kuitenkin Mannerheimipuiston luoteisreunalla. Kyseiseltä alueelta dokumentoitiin kuusi kivijalkaa, hirsikehikko, tiililattia sekä yksi tulkinnaltaan epäselvä rakenne. Alueella oli myös useita kaivantoja.

Mannerheimipuiston viereisellä jalkakäytävällä ja puiston luoteisreunassa Y0:n alla havaittiin myös purkukerrosta Y30. Sitä oli erityisesti Mannerheimipuiston luoteislaidan keskivaiheilla 41 x 1,50-2,70 m kokoisella alueella. Purkukerros alapuolella oli kulttuurikerrosta Y48 ja tiivistä maatumeen orgaanisen aineksen kerrosta Y58. Y58:aa oli esillä 183 cm pituisella alueella, ja sen keskiosaa leikkasi 65 cm leveä moderni kaivanto. Yksikön pinta sukelsi lounasta kohden. Y58:aa oli vaihtelevasti 2-20 cm verran, ja sen koillisosa sijaitsi korkeudella 7,25 m mpy ja lounaisosassa 6,73 m mpy. Y58:sta talletettiin yksi liitupiipun varren pala (KM42659:58). Y58:n alapuolella oli pohjamaata.

Myös puiston puolella oli kulttuurikerrosta Y48. Se sijaitsi korkeudella 7,25-7,29 m mpy. Sen alla oli pohjamaa Y1000, ja kulttuurikerroksen päällä oli edellä mainittua purkukerrosta Y30, mutta myös Y0 sekä mahdollisesti vuoden 1916 tulipalosta peräisin olevaa palokerrosta Y52. Palokerrosta havaittiin ainoastaan kaivannon kaakkoisprofiilissa 160 cm leveydeltä, ja sen pinta sijaitsi korkeudella 7,32 m mpy.

Puiston alueella Y0:n alla oli myös puiston rakentamiskerrosta Y37, joka koostui useista 5-10 cm paksuista pölyävistä hiekkakerroksista, jotka erosivat toisistaan väriltään, koostumukseltaan ja sekoitteiden määriltään. Paikoin kerroksissa ei ole sekoitteita lainkaan. Rakentamiskerrosta oli yhteensä 43 cm paksusti, ja sen pinta sijaitsi korkeudella 7,19-7,29 m mpy. Y37:n alla oli rakenteeseen R34 liittyvää kulttuurikerrosta Y35 ja purkukerrosta Y38, sekä jätekuoppa L40. Purkukerros Y38 oli erittäin pienialainen yksikkö, ja se koostui pölyvästä hiekasta ja palaneesta ja palamattomasta tiilestä. Sen seassa oli hieman myös betonilaastia, laastia, hiiltä ja nokea. Se oli mahdollisesti kaivannon täyttöä, sillä sen koillisreuna rajautui pystysti yksikköön Y35, mutta asiasta ei saatu varmuutta. Yksikön pinta sijaitsi korkeudella 6,77 m mpy. Sen alla oli pohjamaa Y1000.

Sepänkadun ja Albertinkadun välisellä katualueella pohjamaa Y1000 koostui keltaisesta irtonaisesta hiekasta ja syvemmällä se muuttui sinertävän harmaaksi tiiviiksi siltiksi, jossa oli oransseja saostumisraitoja. Paikoin pohjamaa oli myös savista. Pohjamaan pinta sijaitsi ajotiellä korkeudella 6,79-7,32 m mpy, nousten kohti Albertinkatua. Luoteispuoleisella jalkakäytävällä rakennusten vieressä Y1000:n pinta sijaitsi korkeudella 7,03-7,31 m mpy. Mannerheimipuiston luoteisreunalla Y1000:n pinta sijaitsi korkeudella 6,64-7,33 m mpy. Lopeustason pinnat sijaitsivat korkeudella 4,59-6,65 m mpy.

6.1. Puurakenteet

Sepänkadun ja Albertinkadun väliseltä katualueelta dokumentoitiin muutamia puurakenteita, joista ainoastaan hirsikehikko R47 dokumentoitiin omana rakenteenaan. On kuitenkin huomattava, että kehikko liittyy

²⁵ Väisänen & Riutankoski 2018.

sen päällä sijainneeseen kivijalkaan R45. Muut puurakenteet on liitetty niiden yhteydessä oleviin kivirakenteisiin, kuten kivijalkaan R41 ja tulkinnaltaan avoimeksi jääneeseen kivirakenteeseen R34.

6.1.1. Hirsikehikko R47

Hirsikehikko R47 sijaitsi 23,5 m Sepänkadusta koilliseen Mannerheimipuiston luoteislaidalla. Hirsikehikko R47 tuli esille kivijalan R45 poiston yhteydessä, sillä se sijaitsi kivijalan R45 kaakkoispuolella, ja hirsikehikon luoteispääty oli kivijalan R45 koillispäädyn alla. Rakenteet siis liittyivät toisiinsa. Kivijalan lisäksi hirsirakenteen päältä poistettiin rakentamiskerrosta Y43, ja hirsien alla oli pohjamaata. Y43:n yhteydestä talletettiin metallinen kaavin (KM42659:42), joka lähetettiin konservointiin.

AKDG5315:159. Hirsikehikko R47. Lännessä. Kuva: Matleena Riutankoski

Hirsikehikosta oli säilynyt ainoastaan sen itänurkan muodostavat seinämät, jotka olivat kaakko-luodesuuntaiset ja koillis-luodesuuntaiset. Kaakko-luodesuuntainen seinämä oli 180 cm pitkä, ja sen kaakkoispäädystä oli kolme hirsikertaa. Hirret muodostivat 38 cm korkean rakenteen. Seinän luoteispäädystä hirsikertoja oli säilynyt yksi. Koillis-lounaissuuntaisesta seinämästä oli säilynyt 80 cm pitkä osa. Se koostui kahdesta hirsikerasta, ollen 25 cm korkea. Osa hirsistä oli romahtanut pois alkuperäiseltä paikaltaan. Rakenteen hirret olivat 10-12 cm leveitä ja 13 cm korkeita, ja niiden sivut oli veistetty tai sahattu suoriksi. Hirret olivat salvottuja, ja ylimmässä koillis-lounaissuuntaisen hirren pinnassa oli havaittavissa hieman salvosta. Hirsien huonon kunnan vuoksi salvostyyppiä ei kuitenkaan voitu määrittää.

AKDG6315:161. Hirsikehikon R47 itänurkka. Lännessä. Kuva: Matleena Riutankoski

6.2. Kivirakenteet

Sepänkadun ja Albertinkadun väliseltä katuosuudelta dokumentoitiin seitsemän kivirakennetta, joista kuusi muodosti kivijalan. Yhden rakenteen tulkinta jäi avoimeksi. Osa kivijaloista liittyy mahdollisesti toisiinsa, esimerkiksi kivijalanosat R41 ja R42 ovat mahdollisesti samaa kivijalkaa, samoin kuin kivijalat R42 ja R45 sekä kivijalan osat R60 ja R67. Osaan kivirakenteista liittyi puurakenteita. Kivijalkakiven R41 alla oli arinapuu, joka liitettiin samaan rakenteeseen kuuluvaksi. Kivijalan R45 alla oli puukehikko R47, joka on käsitelty raportissa omassa kappaleessaan. Myös tulkinnaltaan avoimeksi jääneen kivirakenteeseen R34 kuului puurakenteita. Ne on yhdistetty samaan rakenteeseen kuuluvaksi, ja ne käsitellään kivirakenteiden yhteydessä. Kivijalka R60 muodostui kivi- ja tiilirakenteista, ja ne on esitetty yhtenä rakennekokonaisuutena kivirakenteiden yhteydessä.

6.2.1. Kivijalka R27, sen perustuskaivanto L29 ja rakentamiskerros Y28

Kivijalka R27 sijaitsi osin kadun kaakkoisen jalkakäytävän kohdalla ja osin Mannerheimipuiston luoteisreunalla, noin 6,3 m Sepänkadusta koilliseen. Kivijalka dokumentoitiin osin jo vuoden 2018 Mannerheimipuiston koekaivauksen ja valvonnan yhteydessä.²⁶ Kyseisen valvonnan yhteydessä kaapelit asennettiin kivijalan päälle, ja rakenne peitettiin tuontihiekalla. Tuolloin myös kaivettiin kivijalan koillispäädystä kaakkoon eli Mannerheimipuiston puolelle, jolloin kivijalasta saatiin dokumentoitua myös sen kaakko-luodesuuntainen seinä.²⁷ Kirkkokadun valvonnan aikana kivijalka saatiin dokumentoitua ainoastaan kaivannon ja rakenteen kaakkoisprofiilista, johtuen juurikin kivijalan päälle asennetusta kaapelista. Dokumentoinnin jälkeen rakennekivet romautettiin ja poistettiin alhaaltapäin.

Kylmämuurattu kivijalka R27 oli koillis-lounaissuuntainen, ja sen lounaisin kivi romahti pois paikoiltaan konekaivuun aikana. Kivijalka koostui pääosin yhdestä kivikerrasta ja kahdesta rinnakkaisesta kivirivistä. Aluksi dokumentoitiin kivijalan luoteisempi kivirivi, ja sen poiston jälkeen kaakkoisprofiilista tuli esille toinen, hieinan hajanaisempi kivijalan kivirivi. Luoteisempi kivirivi oli 260 cm pitkä ja 33-34 cm korkea. Se muodostui 8 isommasta luonnonkivistä, joiden väleissä oli pieniä tilkekiviä. Vaikka kivijalka koostui pääosin yhdestä kivikerrasta, oli pienempiä kiviä kaksi päällekkäin. Kivijalan koillisin kivi muodosti rakennuksen pohjoisnurkan, ja sen pinnassa oli punamultatahroja.

Vasemmalla AKDG6315:130. Kivijalan R27 luoteisemman kivirivin koillispääty. Luoteesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki. Oikealla AKDG6315:126. Kivijalan R27 luoteisemman kivirivin lounaispääty. Luoteesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

²⁶ Väisänen & Riutankoski 2018:21. Kivijalka R49.

²⁷ Väisänen & Riutankoski 2018:18. Kivijalka R40.

Kaakkoisempi kivirivi oli hajanaisempi, ja myös se koostui 8 kivistä. Se oli 180 cm pitkä, ja sen korkeus oli 20 cm. Luoteisempaan kiviriviin verrattuna sen kivet olivat pienempiä ja ne sijaitsivat harvemmassa. Kivien väleissä oli myös tiilen paloja. Kivijalan kokonaisleveys oli 90 cm, ja sen pinta sijaitsi korkeudella 6,95-7,14 m mpy.

AKDG6315:133. Kivijalan R27 kaakkoisempi kivirivi. Luoteesta. Kuva: Matleena Riutankoski

Kivijalan luoteisemmän kivirivin alla havaittiin selkeä perustuskaivanto L29, mutta perustuskaivannosta havaittiin vain häiveitä kaakkoisemmän kivirivin alla. Perustuskaivannon pohjan muoto seurasi kivijalan kivien muotoa. Rakennekivien väleissä ja paikoin alla oli rakentamiskerrosta Y28. Pääasiassa kivijalan alla oli kuitenkin perustuskaivanto L29 ja pohjamaata Y1000. Perustuskaivannon pohja sijaitsi korkeudella 6,60-6,68 m mpy.

6.2.2. R34AB ja siihen liittyvä Y35

Rakenne R34AB sijaitsi osin kadun kaakkoisemmän jalkakäytävän kohdalla ja osin Mannerheimipuiston luoteisreunalla. Se sijaitsi kivijalan R27 koillispuolella, 52 cm etäisyydellä R34:n lounaispäädyssä. Rakenne R34 koostui rakennekivistä A ja rakennepuista B. Ne muodostivat 260 cm pitkän koillis-lounaissauntaisen rakenteen, jonka päädyssä oli kivet R34A ja rakenteen sisäpuolella kivien läheisyydessä oli rakennepuut R34B. Kivet sijaitsivat 210 cm etäisyydellä toisistaan ja puut 148 cm etäisyydellä toisistaan. Rakenteen tulkinta jäi avoimeksi.

Rakenteen koillispäädyssä oleva R34A koostui kahdesta päällekkäisestä kivistä, joista ylempi lohkokivi oli kooltaan 32 x 40 x 37 cm, ja sen alla oli toinen, halkaisijaltaan 40 cm kokoinen kivi. Kivet oli aseteltu pystyasentoon. Sen lounaispuolella, kiven välittömässä läheisyydessä sijaitsi neliön muotoinen puu R34B. Puu oli todennäköisesti umpipuuta, ja se lienee ollut pystypaalu. Puu oli kooltaan 25 x 30 cm, ja sitä oli esillä 40 cm korkeasti. Puu jatkui vielä syvemmälle maahan, mutta kaivuun päätettiin konekaivuun lopetustasoon. Ylempi kivi sijaitsi korkeudella 7,01 m mpy ja puu korkeudella 6,96 m mpy. Kyseisten rakennosien päällä kulki kaapelikaivanto.

Rakennekokonaisuuden lounaispäädyn muodosti luonnonkivi R34A, joka oli kooltaan 30 x 26 cm. Se sijaitsi korkeudella 6,89 m mpy. Sen koillispuolella, 15 cm etäisyydellä oli pyöreä ja ontoksi lahonnut paalu R34B, joka oli halkaisijaltaan noin 20 cm, ja sitä oli esillä noin 70 cm korkeasti. Kyseinen puu kaatui ja rikkoutui konekaivuun aikana. Rakenteen R34AB lounaisosan kivi ja paalu oli dokumentoitu kertaalleen jo vuoden 2018

Mannerheimipuiston koekaivausten ja valvonnan aikana.²⁸ Rakenneosan päällä kulki kaapelikaivanto L1. Kaapelikaivanto kulki myös rakenteen kaakkoispuolella rikkoen rakennetta.

AKDG6315:135. R34AB:n koillisosa kuvattuna rakenteen kaakkoisprofiilista. Luoteesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

AKDG6315:131. R34AB:n lounaispäädyn kivi ja pyöreä paalu, joskin paalu romahti kaivinkonekaivuun aikana. Luoteesta. Kuva: Matleena Riutankoski

Rakenteen R34 keskiosassa ja sen koillispuolella oli kulttuurikerrosta Y35. Sitä havaittiin myös koillisempaa neliön muotoista puuta vasten, joskin rakennepuuta vasten oleva Y35 oli tiivistä mutta helposti murenevaa, kun taas muutoin se oli erittäin löyhää. Siitä talletettiin pullolasia ja tasolasia, sekä nahkaisen kengän pohjaosia (KM42659:24, :25, :26). Y35:n päällä oli osin kaapelikaivannot ja osin puiston rakentamiskerrosta Y37. Sen alla oli osin jätekuoppa L39 ja pohjamaata Y1000. Y35:n pinta sijaitsi korkeudella 7,03-7,05 m mpy.

6.2.3. Kivijalan osa R41AB

Kivijalan osa R41 koostui yhdestä luonnonkivistä R41A, jonka alla oli kaakko-luodesuuntainen hirsii tai lauta R41B. Puu oli todennäköisesti toiminut arinapuuna. Puu oli maatunut 1 cm paksuksi, ja sen alla oli 3 cm

²⁸ Väisänen & Riutankoski 2018:22. Rakenne R53.

puusta maatunutta ainesta. Puun syyt olivat vielä kuitenkin tunnistettavissa sen yläpinnasta. Puu oli 27 cm leveä ja 30 cm pitkä. Sen päällä oleva kivi oli kooltaan 56 x 46 x 28 cm, ja se oli palanut pinnastaan. Rakenteen päältä poistettiin puiston rakentamiskerrosta Y37. Rakenteen alla oli pohjamaata Y1000. Kiven pinta sijaitsi korkeudella 6,83 m mpy ja sen alaisen rakennepuun pinta sijaitsi korkeudella 6,31 m mpy. Rakennetta leikkasi sen luoteispuolella kaapelikaivanto. Rakenne R41 liittyyne kivijalkaan R42, sillä ne sijaitsivat samalla linjalla, noin 60 cm etäisyydellä toisistaan. Kiven palanut pinta liittyyne vuoden 1916 tulipalloon.

AKDG6315:143. Kivijalan osa R41AB. Luoteesta. Kuva: Matleena Riutankoski

6.2.4. Kivijalka R42 ja siihen liittyvä Y43

Kivijalka R42 sijaitsi Mannerheimipuiston luoteisreunassa, noin 19 m Sepänkadusta koilliseen. Kylmämuurattu kivijalka oli koillis-lounaissuuntainen, ja se dokumentoitiin kahdessa osassa. Aluksi kivijalasta otettiin esiin sen lounaispäätty, joka muodostui kahdeksasta luonnonkivistä. Osa lounaispäädyn kivistä siirtyi pois paikoiltaan viimeistään konekaivuun aikana, mutta osa kivistä oli siirtynyt jo aiempien kaapelikaivuiden yhteydessä. Hajanainen kivijalan lounaisosa oli 100 cm pitkä, ja kivijalan suurempia luonnonkiviä oli tukemassa pienemmät lohkotut tilkekivet. Kivijalan hajanaisuudesta huolimatta oli kuitenkin havaittavissa, että se koostui kahdesta rinnakkaisesta kivirivistä ja kahdesta kivikerrasta.

AKDG6315:149. Kivijalan R42 lounaispäätty. Etelästä. Kuva: Matleena Riutankoski

Konekaivuun jatkuessa kohti koillista kivijalkaa tuli esille vielä 250 cm. Kokonaisuudessaan kivijalka oli siis 350 cm pitkä, vähintään 80 cm leveä ja 70-75 cm korkea. Kivijalan koillisosa oli säilynyt melko ehyenä, ja se oli muodoltaan kivijalkamaisempi. Dokumentoinnin aikana kivijalasta tuli esille pääosin sen luoteisempi kivirivi, ja sen poiston yhteydessä kivijalan kaakkoisempi kivirivi poistettiin aivan kaivannon kaakkoisprofiilista. Kyseisessä kivirivissä havaittiin olevan 3-4 suurehkoa kiveä. Kivijalassa oli kaksi kivikertaa, ja sen koillisosan toinen kivikerta tuli osin esille vasta kivijalan poiston yhteydessä. Kivijalan poiston yhteydessä esiin tulleita kiviä ei dokumentoitu erikseen. Kivijalan pintaosa sijaitsee korkeudella 7,07-7,32 m mpy ja toisen kivikerran kivet korkeudella 6,86-6,90 m mpy. Kivijalan pohja sijaitsee korkeudella 6,37-6,65 m mpy. Kivijalan kivien pinnoissa oli tiilitahroja, ja kivijalan yhteydessä oli useita kokonaisia, mutta irrallaan olevia tiiliä. Tiilien pinnassa oli aaltoviivaa, heinien tekemiä kuivumisjälkiä ja osa tiilistä oli tasapintaisia.²⁹ Tiilet eivät olleet teollista tuotantoa.

AKDG6315:151. Oikealla kivijalan R42 koillisosa ja vasemmalla kivijalka R45. Lounaasta. Kuva: Matleena Riutankoski

AKDG6315:154. Oikealla taustalla kivijalan R42 koillisosa ja vasemmalla kivijalka edustalla R45. Lännestä. Kuva: Matleena Riutankoski

Valvonta-alueen kaakkoisprofiilissa havaittiin useita osin esillä olleita kiviä. Osa niistä sijaitsee sellaisella korkeudella, että ne voivat liittyä kivijalkaan R42. Mikäli kivet liittyvät kivijalkaan, on sen leveys jopa 130 cm.

²⁹ Aaltoviivakuviainen tiili oli palanut ja kooltaan 20 x 9 x 5,5 cm, tiili jossa oli heinien kuivumisjälkiä oli 19,5 x 10 x 5 cm ja tasapintainen tiili oli 18 x 9,5 x 5 cm.

Kivijalan päällä ja väleissä oli irtonaista hiekkaa Y43, jonka seassa oli tiilen paloja, laastia, hiiltä ja orgaanista ainesta. Sitä havaittiin myös kivijalan R42 alla. Yksikköä Y43 oli myös kivijalan koillispuolella eli kivijalan R45 kaakkoispuolella. Yksikön pinta sijaitsi korkeudella 7,04-7,09 m mpy. Y43:sta talletettiin esimerkiksi piiposliinia, posliinia ja punasavikeramiikkaa (KM42659:34-36), mutta myös kaksi liitupiipun varren katkelmaa (KM42659:37) ja esine-, taso- ja pullolasia (KM42659:38-40). Siitä talletettiin myös yksi liippakivi (KM42659:41).

Kivijalkaan R42 voi liittyä kivijalan osa R41, sillä ne sijaitsevat samalla linjalla ja noin 60 cm etäisyydellä toisistaan. Kivijalka R42 myös liittyy osin sen vieressä kulkeneeseen samansuuntaiseen kivijalkaan R45. Kivijalan R42 koillispääty kulki rinnakkain kivijalan R45 lounaispäädyn kanssa noin 85 cm matkalta, ja ne sijaitsivat ainoastaan 20-25 cm etäisyydellä toisistaan.

6.2.5. Kivijalka R45 ja siihen liittyvät kulttuurikerrokset Y44 ja Y46

Kivijalka R45 sijaitsi osin kadun kaakkoisemman jalkakäytävän kohdalla ja osin Mannerheimipuiston luoteisosan kohdalla. Sen lounaispääty sijaitsi 21,5 m Sepänkadusta koilliseen. Koillis-lounaissuuntainen kivijalka oli kylmämuurattu luonnonkivistä, ja se koostui 1-2 kivirivistä ja 2-3 kivikerrasta. Isompien kivien väleissä oli pieniä tilkekiviä. Kiviä oli yksi niissä kohdin, joissa kivet olivat halkaisijaltaan 70-80 cm. Muuten kiviä oli kaksi rinnakkain. Kivijalan kivistä joka toinen oli suuri kivi. Suurten kivien yhteydessä kivijalassa oli kaksi kivikertaa, mutta pienempiä kiviä kivijalassa oli kolme päällekkäin. Kivijalan luoteisreuna on hyvin tasainen, eli kivet on aseteltu tasainen pinta kohti luodetta. Se viittaisi siihen, että kivijalan luoteisreuna on ollut rakennuksen ulkoreuna. Kivijalan ylimmän kivikerran pinta sijaitsi korkeudella 7,09-7,25 m mpy ja kivijalan pohja korkeudella 6,34-6,42 m mpy. Kivijalan pohjaosa nousi kohti koillista.

AKDG6315:152. Etualalla kivijalka R45, oikealla taustalla kivijalkaa R42. Luoteesta. Kuva: Matleena Riutankoski

AKDG6315:155. Kivijalka R45 ja vasemmassa ylänurkassa kivijalkaa R42. Koillisesta. Kuva: Matleena Riu-tankoski

Osin kivijalan päällä ja sen kaakkoispuolella kulki kaapelikaivanto, jotka olivat rikkoneet rakennetta. Kivijalan päällä oli savista multaa ja nurmikon tasoitekerrosta sekä kaapelikaivannon täyttömaata. Rakennekivien kaakkoispuolella oli kivijalkaan R42 liittynyttä irtonaista hiekkaa Y43, ja sen välissä oli rakentamiskerrosta Y44, joka sijaitsi osin kivijalan toisen kivikerran kivien päällä ja ensimmäisen kivikerran kiven alaosaan vasten. Se oli tiivistä multaista hiekkaa, jonka seassa oli puuroskaa, palanutta ja palamatonta savea ja pientä tiilimurskaa. Rakentamiskerroksen pinta sijaitsi korkeudella 6,72-6,78 m mpy. Siitä talletettiin batavian posliinia (KM42659:43), mutta myös liitupiipun varsi (KM42659:44 ja lasipullon pohjapala (KM42659:45).

Kivijalan R45 luoteispuolella kivien väleissä ja osin kivijalan alla oli rakentamiskerrosta Y46. Se oli tasalaatuista hiekkaa, jonka seassa oli hyvin vähän vaaleita hiekkaläikkiä, noki- ja hiilipisteitä, tiilimurskaa sekä puusilppua. Kivijalan R45 alla oli Y46:n lisäksi hirsikehikko R47 sekä pohjamaa Y1000. Hirsikehikko R47 liittyy kivijalkaan R45 samoin kuin sen vieressä sijainnut kivijalka R42. Kivijalan R45 lounaispäätty kulki rinnakkain kivijalan R42 koillispuolella noin 85 cm matkalta, ja niiden etäisyys toisiinsa oli vain 20-25 cm.

6.2.6. Kivijalka ja siihen liittyvät tiilirakenteet R60AB

Kivijalka R60 koostui siihen liittyvästä tiilirakenneosasta A ja kivirakenneosasta B. Rakennekokonaisuuteen liitettiin myös kivijalan perustuskaivannon leikkaus ja sen täyttöhiekkä. Kivijalka sijaitsi Mannerheimipuiston luoteisreunalla, 42,5 m Albertinkadusta lounaaseen. Rakenne dokumentoitiin pääasiassa sen kaakkois- ja koillisprofiileista, jonka jälkeen rakenne poistettiin. Sen esiin ottoa hankaloitti rakenteen päällä kulkevat kaapelit.

Rakenne R60AB muodosti rakennuksen kivijalan länsinurkan. Tiilet muodostivat kaksi erillistä kokonaisuutta kivijalan B-rakennekivien päälle. Molemmissa tapauksissa tiilet oli muurattu leveä kylki alaspäin ja tiilien lyhyet päät toisiaan vasten. Tiilet olivat teollista tuotantoa, ja ne olivat kooltaan 30 x 14 x 7 cm ja erittäin painavia. Ensimmäinen tiilinen rakenneosasta sijaitsi kaakko-luodesuuntaisen seinälinjan päällä. Tiilirakenne koostui kolmesta tiilikerrasta, muodostaen 58 cm pitkän, 14 cm leveän ja 25 cm korkean rakenneosan. Sen pinta sijaitsi korkeudella 7,34 m mpy. Toinen tiilinen rakenneosasta sijaitsi koillis-lounaisuuntaisen seinälinjan päällä. Se koostui yhdestä tiilikerrasta, ja tiiliä oli muurattu peräkkäin 3 kappaletta. Ne muodostivat 60 cm pitkän ja 7 cm korkean tiilirakenteen. Sen pinta sijaitsi korkeudella 7,08 m mpy.

AKDG6315:191. Kivijalka R60AB. Lännestä. Kuva: Matleena Riutankoski

Kivijalan rakenneosa R60B muodostui luonnonkivistä ja poratuista kivistä. Kivijalka oli muurattu. Kaakko-luodesuuntainen kivijalan osa oli 100 cm pitkä, ja se koostui romahtaneesta nurkkakivistä sekä yhdestä poratusta kivipaadesta. Sen pintaosa sijaitsi korkeudella 7,08 m mpy. Dokumentoinnin aikana kivipaadesta oli esillä 60 cm pitkä osa. Kivijalan purun yhteydessä havaittiin, että kivipaasi jatkui pitkälle valvonta-alueen kaakkoisprofiiliin. Kiven poiston yhteydessä sen havaittiin olevan 200 cm pitkä, ja sen läpileikkaus oli 50 cm. Kivipaaden koillispuolella, noin 100 cm etäisyydellä oli toinen, samankokoinen porattu kivi. Myös se oli kaakkois-luoteissuuntainen ja se jatkui Mannerheiminpuiston puolelle. Toisen kivipaaden koillispuolella, noin 50 cm etäisyydellä oli halkaisijaltaan 80 cm kokoinen pyöreähkö luonnonkivi.

Koillis-lounaissuuntaisen kivijalanosan R60B pituus oli 180 cm. Se koostui neljästä peräkkäisestä luonnonkivistä, ja kiviä oli yksi kivikerta. Kivijalan nurkan muodostanut lounaisin kivi oli romahtanut pois paikoiltaan. Kivet olivat leveitä ja matalia, ja niiden pituudet vaihtelivat 32-47 cm välillä ja korkeudet 12-29 cm välillä. Suurempien kivien väleissä oli pienempiä tilkekiviä. Kivien pinnat sijaitsivat korkeudella 6,99-7,04 m mpy. Koillis-lounaissuuntaisen kivijalan osan korkeus tiilinen ja kivineen oli 25-30 cm, ja kaakkois-luoteissuuntaisen kivijalan osan korkeus oli tiilinen ja kivineen 55 cm.

Rakenteen päällä kulki useita kaapelikaivantoja, joiden lisäksi sen päällä oli purkukerrosta Y30. Rakennekivien alla kulki kivijalan perustuskaivanto, jonka päällä oli 6 cm paksusti raitaista hiekkaa, jonka seassa oli hieman hiiltä. Perustuskaivannon rakennehiekka lienee perustuksesta pois kaivettua hiekkaa, jota on myöhemmin käytetty kivijalan kivien tukemiseen. Kivijalan kivien alla oli siis perustuskaivannon hiekkaa. Perustuskaivanto mukaili kivien alaosan muotoa, ja se oli kaivettu pohjamaahan Y1000. Perustuskaivannon pohja sijaitsi korkeudella 6,77-6,82 m mpy.

Kivijalka R60 liittyy mahdollisesti sen koillispuolella sijainneeseen kivijalkaan R67, joskin ne sijaitsivat 480 cm etäisyydellä toisistaan. R60:n seinälinja sijaitsi myös hieman enemmän kaakossa, mitä kivijalan R67 kivijalan linja.

6.2.7. Kivijalka R67

Kivijalka R67 sijaitsi osin kadun kaakkoisreunan jalkakäytävän alueella ja osin Mannerheiminpuiston luoteisreunan alueella. Kivijalan koillispääty sijaitsi noin 19 m Albertinkadusta lounaaseen. Kylmämuurattua kivijalkaa havaittiin 16,6 m pituisella alueella, ja se oli 0,75-1,70 cm leveä. Kivijalkaa dokumentoitiin sen nuoren

luoteen perusteella sitä mukaa, kun sitä tuli konekaivuun yhteydessä esille. Kivijalkaa dokumentoitiin pääasiassa sen koillisprofiilista, sillä sen päällä kulki kaapeleita. Kivijalka koostui 1-2 kivikerrasta ja 1-2 kivirivistä. Sen kivet olivat pääosin halkaisijaltaan 50-60 cm ja 80-90 cm kokoisia, mutta paikoin kivet olivat jopa 100 x 50 x 50 cm. Ne olivat sekä lohko-, että luonnonkiviä. Kivijalan päällä ja sen kaakkois- ja luoteispuolella kulki moderneja kaapelikaivantoja, jotka olivat osaltaan tuhonneet kivijalkaa, kun kiviä oli tarvittaessa poistettu kaapeliasennusten tieltä. Kivet olivat myös osin liikkuneet pois alkuperäisiltä paikoiltaan aiempien ja nyt tapahtuneen konekaivuun yhteydessä. Kivien pinnat sijaitsivat korkeudella 7,20-7,36 m mpy.

Kivijalalla ei havaittu olevan perustuskaivantoa. Kivien päällä ja väleissä oli kaapelikaivantojen täyttöhiekkaa, nurmialueen multaa sekä purkukerrosta Y30. Kivijalan yhteydestä ei tavoitettu selkeitä kulttuurikerroksia, ja sen kivien alla oli pohjamaa Y1000. Kivijalka R67 voi liittyä enemmän lounaassa sijainneeseen kivijalkaan R60, joskin ne sijaitsivat 480 cm etäisyydellä toisistaan. Mainittava on, että kivijalka R60 ei sijainnut täysin samalla linjalla R67:n kanssa, vaan sen linja sijaitsi hieman enemmän kaakossa.

6.3. Tiilirakenteet

Valvonta-alueelta tutkittiin yksi tiilirakenne R55. Sen lisäksi kivijalkaan R60 sisältyi tiilirakennetta R60A. Kyseinen rakennekokonaisuus on kuitenkin käsitelty kappaleessa 6.2.6. Kivijalka ja siihen liittyvät tiilirakenteet R60AB.

6.3.1. Tiililattia R55 ja siihen liittyvä perustuskaivanto L66, rakentamiskerros Y56, purkukerros Y53, niitä leikkaava L54 sekä kulttuurikerros Y57

Valvonta-alueen kaakkoisprofiilissa Mannerheimipuiston luoteisreunassa havaittiin konekaivuun aikana tiilirakenne R55, joka sijaitsi noin 48 m Albertinkadusta lounaaseen. Rakenne ja siihen liittyneet kulttuurikerrokset ja kaivannot dokumentoitiin valvonta-alueen kaakkoisprofiilista. Rakenne koostui koillis-lounaisuunnaisesta tiilitasosta R55, joka tulkittiin tiililattiaksi. Rakenne kaivettiin esille kahdessa osassa. Profiilista oli nähtävissä, että tiilitason tiilet oli aseteltu pitkittäin leveä kylki maata vasten. Niiden lyhyet sivut siis osoittivat kohti koillista ja lounasta. Tiilet oli muurattu, ja myös niiden pinnalla oli laastia. Aluksi tiilirakenteen lounaisosaa oli esillä 68 cm verran, ja kyseiseltä kohdalta rakenteen täyttökerrosta kaivettiin hieman pois, jotta esille saataisiin tiililattian toinen tiilirivi. Laajennuksesta kävi ilmi, että tiilirivit jatkuvat samoin aseteltuna kohti puistoa. Tiililattia siis jatkui kohti kaakkoa. Laajennuksen kohdalta tiilitason päälle dokumentoitiin kolme täysin palanutta puuta, jotka olivat noin kaakko-luodesuuntaisia. Puista koillisiin oli 8 cm leveä, ja sitä oli esillä 6 cm pitkästi. Keskimmäinen puu sijaitsi edellisestä 9 cm etäisyydellä, ja se oli 10 cm leveä ja sitä oli esillä 14 cm pitkästi. Lounaisin tiilien päällä olleista puista sijaitsi keskimmäisestä puusta 3 cm etäisyydellä, ja se oli 9 cm leveä ja sitä oli esillä 10 cm. Tiilitaso oli kokonaisuudessaan 196 cm leveä, ja se koostui 30 x 13-13,5 x 6 cm kokoisista tiilistä. Tiilitason pinta sijaitsi korkeudella 6,94-6,96 m mpy.

Tiilirakenteelle R55 oli kaivettu perustuskaivanto L66, joka ulottui tiilitason koillisreunasta koilliseen noin 30 cm verran. Perustuskaivannon päällä oli 3-8 cm rakentamiskerrosta Y56, jonka päälle tiilitaso R55 oli muurattu. Rakentamiskerros oli harmaanruskeaa hiekkaa, jonka seassa oli hieman hiili- ja tiilimurua sekä puusilppua. Sen pinta sijaitsi korkeudella 6,88-6,90 m mpy. Perustuskaivannon L66 pohja sijaitsi korkeudella 6,78-6,84 m mpy, ja se oli kaivettu pohjamaahan Y1000.

AKDG6315:179. Tiilitaso R55, sen perustuskaivanto L66, tiilitason alainen rakentamiskerros Y56, tiilitason päällä oleva palopurkukerros Y53 ja rakennetta leikkaava kaivanto L54 tiilitason oikeassa reunassa. Luoteesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

Tiilitason R55 päällä oli palopurkukerrosta Y53. Palopurkukerros koostui hiekasta, jonka seassa oli palamantonta ja palanutta savea, tiilen paloja ja tiilimurskaa, hiilen paloja ja nokea, laastia ja pieniä kiviä. Sen väri vaihteli harmaanmustanruskeasta palaneeseen oranssihtavan vaaleanpunaiseen hiekkaan. Tiililattialla palopurun seassa oli pystyssä seisovia ehjiä lasipulloja, ja kyljellään päällekkäin makaavia lasipulloja (KM42659:57) ja kaksi patenttikorkkia (KM42659:56). Palopurun seasta talletettiin myös esimerkiksi keltasavisia kaakelinpaloja, piiposliinia ja posliinia (KM42659:53-55). Y53:n pinta sijaitsi korkeudella 7,32-7,35 m mpy.

Vasemmalla AKDG6315:177. Tiililattialla R55 seisovia lasipulloja, jotka olivat palopurkukerroksen Y53 sisässä. Luoteesta. Kuva: Matleena Riutankoski. Oikealla AKDG6315:188. Palopurkukerroksessa Y53 olevia kyljellään makaavia pulloja. Pullot ovat päällekkäin. Luoteesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

Rakennetta R55, sen perustuskaivantoa L66, rakennuskerrosta Y56 ja palopurkukerrosta Y53 leikkasi kaivanto L54, jota täytti palopurkukerroksen Y53 ja pohjamaan Y1000 sekainen hiekka. Kaivanto myös leikkasi rakennekokonaisuuden lounaispuolella ollutta kulttuurikerrosta Y57, jonka pinta sijaitsi korkeudella 7,31-7,33 m mpy. Kaivanto L54 oli 98 cm leveä ja 60 cm syvä. Sen seinät olivat loivat ja pohja pyöreähkö. Sen pinta sijaitsi korkeudella 7,33 m mpy. Rakennetta leikkasi myös kaapelikaivanto L1.

6.4. Sepänkadun ja Albertinkadun välisellä katuosuudella sijainneiden rakenteiden ajoituksesta Kirkkokadun varrelle, nykyisen Mannerheimipuiston alueelle on merkitty ensimmäiset korttelit C. L. Engelin kaavoittamassa kaupunkikartassa vuodelta 1824. Kadun luoteispuolelle ja nykyisen Mannreheimipuiston pohjoisnurkkaan korttelialuetta on merkitty jo vuoden 1705 tulipalon jälkeen laaditussa kartassa ja vuonna 1748 laaditussa kartassa. Vuoden 1824 kartassa nykyisen Mannerheimipuiston kohdalle esitetyt korttelit ovat sijainneet hieman eri suunnassa suhteessa nykyiseen Kirkkokatuun. Korttelijako oli myös erilainen, sillä nykyisen yhden korttelin eli Mannerheimipuiston kohdalla oli vielä vuoden 1824 kartassa 3-4 korttelia.³⁰ Kadut ovat suoristuneet ja korttelit säännönmukaistuneet nykyisen asemakaavan mukaiseksi aikaisintaan 1800-luvun puolivälissä, sillä säännönmukaiset korttelit on esitetty ensimmäisen kerran Claes Kjerrströmin laatimassa kaupunkikartassa vuodelta 1876.³¹

Mannerheimipuiston luoteislaidalta dokumentoitiin kivijalkojen osat R27, R41, R42, R45, R60 ja R67, tiililattia R55, hirsikehikko R47 ja tulkinnaltaan epäselväksi jäänyt rakenne R34. Ne kaikki sijaitsevat nykyisen asemakaavan suuntaisesti. Todennäköistä siis on, että nykyisen Mannerheimipuiston luoteislaidalta löytyneet rakenteet on rakennettu asemakaavan perusteella aikaisintaan 1800-luvun puolivälissä tai sen jälkeen. Huomattava myös on, että rakenteet R27, R34, R55, R60 ja R67 sijaitsevat kokonaan tai osittain vuoden 1824 kortteleiden välisillä alueilla eli katualueilla. Myös sen perusteella rakenteet ajoittuvat Kjerrströmin vuoden 1876 kartan korttelijärjestyksen mukaisesti.

Valvonta-alueen molemmin puolin sijainneet korttelit säilyivät samankaltaisina vuoteen 1916 saakka, jolloin alueella riehui tulipalo ja nykyisen Mannerheimipuiston alue paloi. Tulipalon jälkeen korttelia ei uudelleenrakennettu, vaan se alkoi muotoutua puistoksi. Mannerheimipuiston luoteislaidalta löytyneet rakenteet ovat siis todennäköisesti vuoden 1916 tulipalossa tuhoutuneitten rakennusten jäänteitä.

Rakennusten yhteydestä ei löydetty esineistöä, joka ajoittaisi rakenteita tätä vanhemmaksi. Sen sijaan esimerkiksi tiililattian R55 päältä löydettiin ehyitä lasipulloja, joissa kahden pullon kyljessä oli koholeima *GENUINE* J.C.S. CALORIC PUNCH.³² Yhden pullon kyljessä on koholeima: J. H. WICKEL PUNSCH HELSINGFORS. J.H. Wickelin punssitehdas oli toiminnassa vuosina 1897-1920.³³ Lisäksi pullojen pohjissa oli koholeimoja, kuten 1909, joka voi liittyä pullon valmistusvuoteen (KM42659: 57). Tiililattian päältä löydettiin myös patenttikorkkeja, joista toisessa luki HIETASAARI *B.J.* OULU (KM42659:56). Patenttikorkille myönnettiin patentti vuonna 1875.³⁴ Kivijalan R67 lounaispään yhteydestä talletettiin myös mahdollinen apteekkipullo sekä emalimuki, jotka ajoittunevat 1900-luvulle.

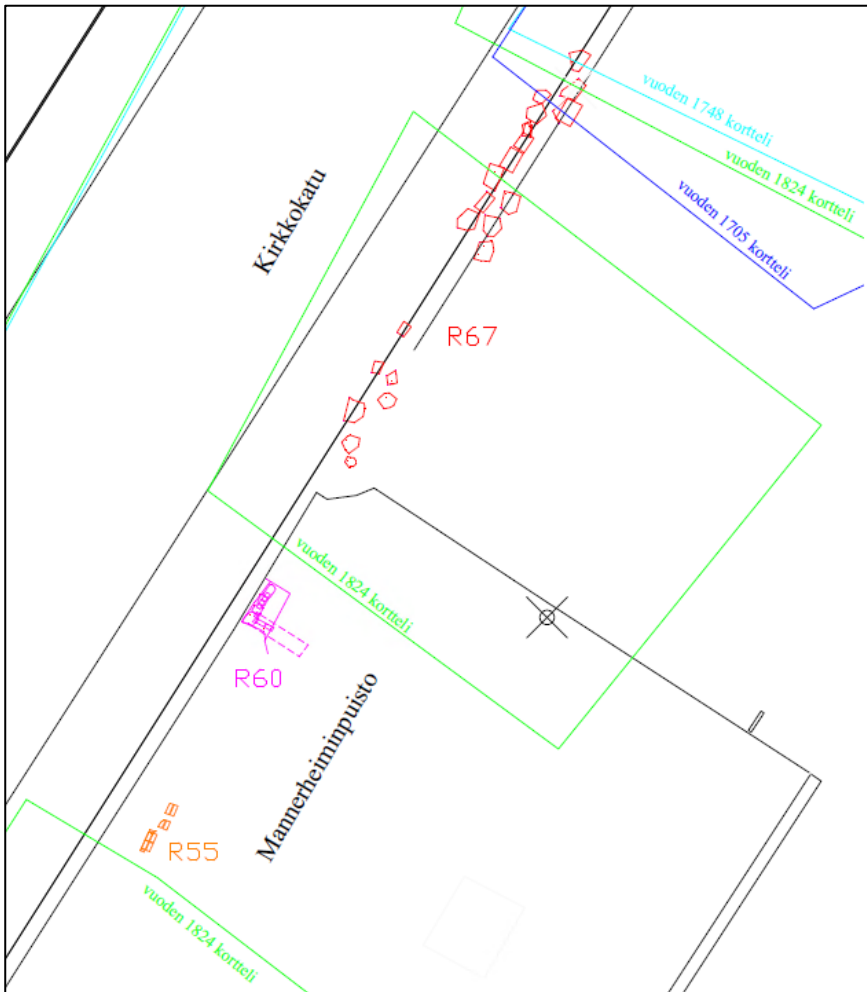
³⁰ Ks. tutkimusraportin s. 14, C. L. Engelin laatima kartta vuodelta 1824, jonka Ikonen ja Mökkönen ovat asemoineet nykyiselle asemakaavalle. Ikonen & Mökkönen 2002: Oulun kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys. Liite 3.6. Museovirasto, Rakennushistorian osasto.

³¹ Ks. tutkimusraportin s. 15. C. Kjerrströmin laatima kaupunkikartta vuodelta 1876. <https://www.ouka.fi/ou-lu/kadut-kartat-ja-lii-kenne/oulun-historialliset-kartat>

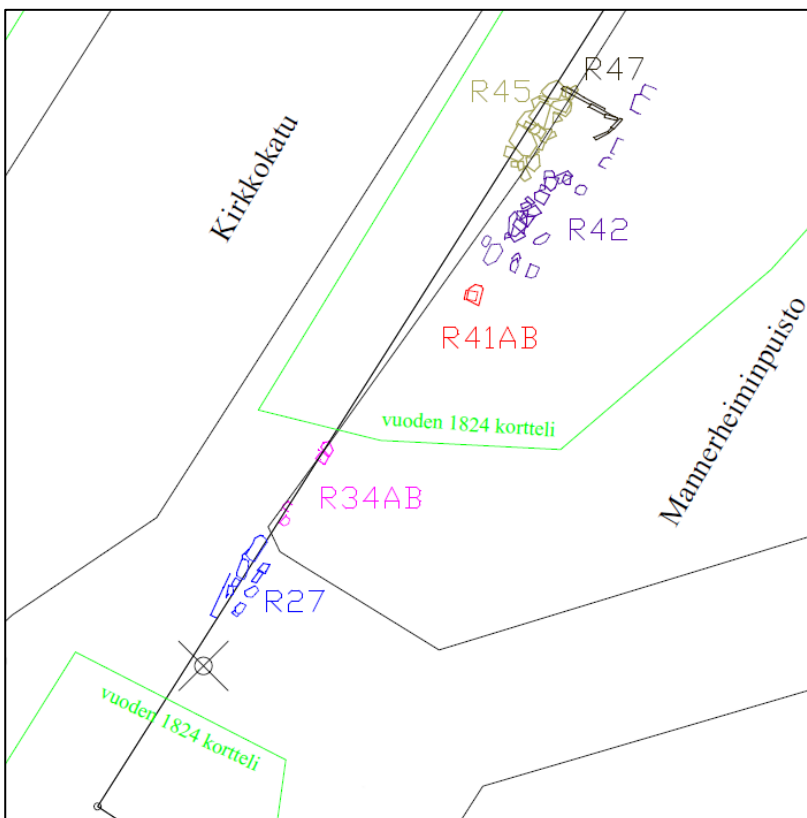
³² J.C.S. eli J. Cederlunds Söder.

³³ finna.fi/Record/hkm.HKMS000005:00000qah

³⁴ <https://pdfpiw.uspto.gov/.piw?Docid=158406>.

Vasemmalla kartta, johon on asemoitu vuosien 1705, 1748 ja 1824 korttelit. Kartassa esitetään myös nykyisen korttelin sijainti ja rakenteet R55, R60 ja R67. Kartta: Matleena Riutankoski. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

Vasemmalla kartta, johon on asemoitu vuoden 1824 korttelit. Kartassa esitetään myös nykyisen korttelin sijainti ja rakenteet R27, R34, R41, R42, R45 ja R47. Kartta: Matleena Riutankoski. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

6.5. Kaivannot

Sepänkadun ja Albertinkadun väliseltä katuosuudelta dokumentoitiin 10 kaivantoa, joista yksi sisälsi kaksi kuoppaa. Osa kuopista määriteltiin jäte- ja palojätekuopiksi (L39, L40, L51, L61), mutta osa vaikutti olevan profiilin muodoltaan jopa kaivinkoneella tehtyjä (L31, L64, L65). Varmasi tätä ei kuitenkaan voi sanoa. Osan tulkinta jäi avoimeksi. Suurin osa kuopista dokumentoitiin kaivantojen profiileista. Kappaleeseen ei ole liitetty moderneja kaivantoja L1, eikä rakenteisiin liittyviä perustuskaivantoja, jotka on käsitelty rakenteiden kuvailujen yhteydessä.

6.5.1 Kaivanto L26

Kaivannon L26 pohjoispääty tuli esille Kirkkokadun ja Albertinkadun risteyksen kaivuun yhteydessä Snellmanin talon itänurkan vierestä. Kaivannon havaittiin jatkuvan miltei pohjois-eteläsuuntaisena kohti etelää, ollen noin 200 cm pitkä. Kaivanto dokumentoitiin ainoastaan sen pohjois- ja eteläpäätyjen profiileista. Kaivanto havaittiin konekaivuun aikana, joten se on voinut todellisuudessa olla vielä pitempi. Kuopan seinät olivat loivat kaltevan pohjaa kohden ja pohja oli tasainen. Kaivannon yläosa oli noin 50 cm leveä, mutta tarkka leveys ei ole tiedossa, sillä kaivannon yläosaa rikkoi sen itäpuolelta kaapelikaivanto L1. Kuopan tasainen pohja oli 28 cm leveä ja kaivanto oli 43-50 cm syvä. Kaivannon yläosan länsipuolella havaittiin pohjois-eteläsuuntaisen puun jäänteitä 25 cm leveästi, ja ne olivat lähes maatuneet paikoilleen. Puu on siis ollut kaivannon suuntaisen. Myös kaivannon länsiseinustalla sen alaosassa oli lauta, joka makasi pitkällä sivullaan, mutta pystysuunnassa.

AKDG6315:123 Kuvan vasemmassa reunassa kaivannon L26 pohjoisosa, palokerros Y24 ja sen alainen kulttuurikerros Y25. Palokerroksen päällä purkukerros Y23. Pohjoisesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

AKDG6315:212. Kaivannon L26 eteläprofiili ja sen vasemmalla puolella L65:n luoteisosaa. Kaakosta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

Kaivannon täyttö koostui purkukerros Y23 kaltaisesta maasta, joskin täyttökerros oli harmaampaa, ja siinä oli vähemmän tiilimuraa. Kaivannon eteläpäätyä täytti tummanharmaa multainen, tiili- ja hiilimuruinen hieno hiekka. Kuopan täytössä mitattuna kuopan pohjasta 15 cm ylöspäin, kulki 0,5 cm paksu nokiraita. Kaivannon L26 päällä oli Y0 ja alla oli pohjamaa Y1000. Kaivanto leikkasi purkukerrosta Y23, palokerrosta Y24, kulttuuri-kerrosta Y25 ja pohjamaata Y1000, eli se on kyseisiä maakerroksia nuorempi. Kuopan pohjoispäädyn pohja sijaitsi korkeudella 7,09 m mpy.

Palokerros Y24 sijaitsee samalla korkeudella kuin Snellmanin talon kaakkoisreunalla sijainnut palokerros Y59. Y24 sijaitsi korkeudella 7,32 m mpy ja Y59:n lähin pintapiste sijaitsi korkeudella 7,26 m mpy. Palokerrokset ovat siis todennäköisesti peräisin samasta tulipalosta. Snellmanin talo selvisi vuoden 1822 tulipalosta, samoin kuin viereisellä tontilla riehuneesta vuoden 1916 tulipalosta. Palokerroksen päällä oli purkukerros Y23, joka liittyy palon jälkeiseen toimintaan. Palokerroksen alla taas oli hyvin ohut tummanruskea maatonut orgaaninen kerros, joka oli lähes multaa. Maatonut kerros on ollut mahdollisesti puuta. Sen pintaosa sijaitsi korkeudella 7,29 m mpy.

6.5.2. Kaivanto L31 ja sen täyttökerrokset Y32 ja Y33

Kaivanto L31 dokumentoitiin valvonta-alueen luoteisprofiilista, ja se sijaitsi 3,8 m Sepänkadusta koilliseen. Kaivannon seinämät olivat niiden yläosasta viistot. Kaivannon alaosassa seinämät kuitenkin muuttuivat pystysuoriksi siten, että pystysuorat seinäosat olivat 23-25 cm korkeat. Kuoppa oli kokonaisuudessaan 45 cm syvä. Kaivannon pohja oli tasainen, joskin pohjan nurkat olivat pyöreät. Kuopan yläosan koillisreuna oli epäselvä, mutta kuopan yläosa oli 110 cm leveä. Kuopan tasainen pohja oli 70 cm leveä. Kuoppa muistutti profiililtaan hyvin paljon kaivantoja L64 ja L65. Kaivannon L31 pohja sijaitsi korkeudella 6,32 m mpy. Sen päällä oli purkukerrosta Y30, ja se oli kaivettu pohjamaahan Y1000.

AKDG6315: 129. Kaivanto L31 ja sen täyttökerrokset Y32 ja Y33. Kaakosta. Kuva: Matleena Riutankoski

Kaivanto L31 oli täytynyt täyttökerroksilla Y32 ja Y33. Ylempi täyttökerros Y32 koostu mullan ja puusilpun sekaisesta hiekasta, jossa oli tiilimurua ja ohut nokiraita yksikön yläosassa. Sen pinta sijaitsi korkeudella 6,84 m mpy. Kuopan alaosa täyttävä täyttökerros Y33 koostui harmaanruskeasta hiekasta, jonka pintaosassa oli 0,5-1 cm paksu orgaaninen maatunut kerros, ja yksikön alaosassa oli pätkittäistä orgaanista raitaisuutta. Orgaanisen raitaisuuden välissä oli myös nokiraitaa. Orgaanisuus lisääntyy kuopan pohjalla. Kuopan pohjalla oli myös 1-2 cm paksu noen sekaista likaista hiekkaa. Täyttökerroksen Y33 pinta sijaitsi korkeudella 6,47 m mpy.

6.5.3. Jätekuopat L39 ja L40

Jätekuopat L39 ja L40 sijaitsivat noin 40 cm etäisyydellä toisistaan valvonta-alueen kaakkoisreunalla, noin 12 m Sepänkadusta koilliseen. Kuoppien pinnat tulivat esille konekaivuun jälkeen lopetustason pinnassa, ja jätekuopat oli kaivettu pohjamaahan. Molemmat kuopat oli täytetty puusilpun ja mullan sekaisella hiekalla, jossa oli paljon tiiltä ja tiilimurua sekä hieman hiiltä. Seassa oli myös runsaasti nahkajätettä, esimerkiksi kengänpohjanosia. L39 oli kuopista läntisempi, ja se oli muodoltaan epämääräisen soikea kuoppa. Sen päältä poistettiin kaapelikaivannon täyttömaata ja kulttuurikerrosta Y35. Kuoppa oli kooltaan 80 x 65 cm, ja se oli 20-22 cm syvä, ja sen seinämät olivat alaspäin kapenevat ja pohja oli epätasainen. Siitä talletettiin lasipullon kylkipala (KM42659:27) ja nahkaisia kengänpohjan paloja, jotka lähetettiin konservointiin (KM42659:28).

L40 sijaitsi valvonta-alueen kaakkoisprofiilin vieressä, ja se jäi osin profiiliin. Kaivanto oli neliön muotoinen, ja sen seinämät olivat 65 cm leveät. Sen länsiseinä oli pohjois-eteläsuuntainen, ja seinämät olivat loivat ja pohja tasainen. Kaivanto oli 30-32 cm syvä. Sen päältä poistettiin kaapelikaivannon täyttömaata sekä puiston rakentamiskerrosta Y37. Kaivannosta L40 talletettiin haarukka (KM42659:32) ja nahkakengän paloja (KM42659:33), jotka lähetettiin konservointiin. Kuopasta talletettiin myös piiposliinia ja punasavikeramiikkaa sekä tasolasia (KM42659:29-31).

AKDG6315:144. Etualalla kaivanto L39 ja taustalla L40. Luoteesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

6.5.4. Istutuskuopat L50

Valvonta-alueen kaakkoisprofiilista dokumentoitiin kaksi istutuskuoppaa, jotka sijaitsivat 100 cm etäisyydellä toisistaan. Molempia kuoppia vuorasi orgaanisen aineksen kerros, joka koostui mullasta, puusilpusta ja juurista. Koillisemmän kuopan halkaisija oli 70 cm, ja se oli 40 cm syvä. Sen päällä havaittiin olevan palokerrosta Y52, joka lienee vuoden 1916 tulipalosta peräisin. Sen pinta sijaitsi korkeudella 7,32 m mpy. Kuoppa on siis tätä vanhempi. Lounaisemmän kuopan halkaisija oli 100 cm, ja se oli 40 cm syvä, ja kyseisessä kuopassa on kaksi sisäkkäistä kuoppaa. Lounaisemmän kuopan päällä oli Y0. Kuopat leikkasivat purkukerrosta Y30, kulttuurikerrosta Y48 ja pohjamaata Y1000. Osin kuopat olivat täyttyneet Y48:lla, mutta niiden täyttönä oli myös useita maakerroksia, jotka erosivat toisistaan koostumukseltaan, sekoitteiltaan ja sävyiltään. Ne kuitenkin olivat moderneja, joten kuoppien täyttöjä ei dokumentoitu tarkemmin. Kuoppien pohjat sijaitsivat korkeudella 6,93 m mpy ja 6,88 m mpy.

6.5.5. Palojätekuoppa L51

Kaivanto L51 koostui kolmesta sisäkkäisestä ja soikeasta kuopasta, jotka muodostivat palojätekuopan. Kuoppien reunat tulivat esille konekaivuun jälkeen lopetustason pinnasta. Laajimmillaan kuoppa oli 225 x 105 cm, ja se oli 21-32 cm syvä. Kuopan päältä poistettiin Y0 sekä kaapelikaivantojen täyttömaata. Se leikkasi pohjamaata Y1000. Kuopan pinta sijaitsi korkeudella 6,31-6,51 m mpy ja pohja korkeudella 6,16 m mpy.

Kuopista sisin oli selkein, sillä se oli täytöltään ja muodoltaan yhtenäinen. Se oli kooltaan 140 x 80 cm, ja sen täyttömaa koostui hiilen sekaisesta hiekasta, jossa oli erivärisiä hiekkoja, maatumutta puuta, puusilppua, savea ja tiilen paloja sekä tiilimurskaa. Sisintä kuoppaa reunusti hiilinen ja tummanruskea maatumut puu- tai puuroskakerros, jonka seassa oli hiekkaa. Sisimmän kuopan ja sitä ympäröivän keskimmäisen kuopan ulko-reunojen välissä oli 4-35 cm leveästi pohjamaan oloista puhdasta hiekkaa. Keskimmäinen kuoppa oli kooltaan 170 x 104 cm, joskin sen luoteisreuna ei erotu. Lounaisreuna on sen sijaan selkein, ja myös siinä on havaittavissa mahdollista puuvuorausta. Sen yhteydessä on myös 0,5-2 cm paksu nokinen hiekka. Keskimmäisen kuopan reunojen paksuus oli 1-7 cm.

AKDG6315:171. Palojätekuopan L51 kolme sisäkkäistä kuoppaa ja sen luoteisosassa oleva likamaaläikkä. Lounaasta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

Palojätekuopan uloin reuna oli epäselvin ja katkonaisin, sillä vain sen länsiosa erottui 130 cm matkalta. Keskimmäisen ja uloimman kuopan reunojen välissä oli pohjamaan kaltaista hiekkaa 8-50 cm leveästi. Uloimman kuopan reunalla havaittiin myös mahdollista puuvuorausta tai maatunutta puuta 1-2 cm paksusti. Uloimman kuopan luoteisosassa oli 47 x 30 cm kokoinen likamaaläikkä.

AKDG6315: 173. Palojätekuoppaan L51 kaivetun koekuopan kaakkoisprofiili. Havaittavissa sisimmän ja keskimmäisen kuopan täyttömaat ja harmaa pohjamaa Y1000. Punasavilautanen löytyi mitan vasemmalta puolelta alimmasta puuroskakerroksesta eli keskimmäisen kaivannon täyttömaasta. Luoteesta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

Palojätekuopan keskiosaan tehtiin koekuoppa, jonka profiilista havaittiin, että keskimmäisen kuopan pohjaosa sukelsi sisimmän kuopan pohjan alle. Niiden välissä oli paikoin keltaista pohjamaan kaltaista hiekkaa 7 cm paksusti, ja kuopan pohjalla sisimmän ja keskimmäisen kuopan pohjamaat olivat suoraan päällekkäin. Kuopan pohjalta talletettiin halkaisijaltaan 36 cm kokoinen boluskoristeltu punasavivati (KM42659:50), mutta myös punasavisen kaakelin pala (KM42659:51). Konservoitavaksi lähetettiin lisäksi nahkainen kengän osa (KM42659:52).

6.5.6. Jätekuoppa L61

Jätekuopaksi tulkittu kaivanto L61 dokumentoitiin valvonta-alueen luoteisprofiilista, noin 30 m Albertinkadusta lounaaseen Snellmanin talon vierestä. Loivareunaisen ja aaltoilevapohjaisen kuopan halkaisija oli yläosasta 80 cm, ja se oli 22 cm syvä. Jätekuoppa tuli esille Y0:n poiston jälkeen, ja sen alla oli osin kuopan

reunalle ja alle romahtanutta palokerrosta Y59 ja pohjamaata Y1000. Kuoppa leikkasi tasauskerrosta Y62, palokerrosta Y59 ja pohjamaata Y1000.

AKDG6315:192. Kaivanto L61 valvonta-alueen luoteisprofiilissa. Kaakosta. Kuva: Matleena Riutankoski

Kaivanto oli täyttynyt kolmella eri täyttökerroksella, jotka liitettiin kaivannon leikkausnumeroon. Ylin täyttökerros koostui 4 cm paksusta ruskeasta mullasta ja sen alla oli 9 cm paksu nokinen kellertävän harmaa hiekka. Jätetuopan pohjalla oli 4-8 cm mustanruskeaa maatunutta orgaanista ainesta, jonka seassa oli runsaasti palamatonta luuta. Kuopan seinämien reunoilla oli lisäksi 2-6 cm pohjamaan kaltaista kellertävää hiekkaa, jossa oli nokitäpliä.

6.5.7. Kaivanto L63

Kaivanto L63 sijaitsi Snellmanin talon vieressä, ja se dokumentoitiin valvonta-alueen luoteisprofiilista. Kaivannon päällä oli 1-2 cm kulttuurikerrosta Y49, ja kaivanto leikkasi palokerrosta Y59 ja pohjamaata Y1000. Kuopan alla oli pohjamaa Y1000. L63:n seinämät olivat pyöreähköt ja hieman alaspäin kapenevat, mutta sen pohjalla ei ollut selkeää rajaa, vaan pohjaosa sekoittui pohjamaahan. Kaivannon pintaosan leveys oli 43 cm, ja se oli 34-40 cm syvä. Kaivantoa täytti vaaleanruskea ja ruskea hiekka, jonka lisäksi seassa oli hiilistä hiekkaa ja orgaanisen aineksen raita. Täyttömaan kaltainen kerros jatkui myös kuopan koillispuolella 100 cm leveydeltä 2-5 cm paksuna kerroksena.

6.5.8. Kaivanto L64

Kaivanto L64 sijaitsi uuden vesiputkikaivannon kaakkoisprofiilissa, noin 8,5 m Albertinkadusta lounaaseen. Kaivanto L64 on muodoltaan hyvin samankaltainen kaivantojen L31 ja L65 kanssa, eli kaivannon yläreunat ovat laakeat, ja seinämät muuttuvat alaosassa pystysuoriksi. Pystysuorat seinämät ovat 30 cm korkeat ja kuopan tasapohjainen alaosa on 60 cm leveä. Yläosastaan kuoppa on 170 cm leveä, ja kokonaisuudessaan se oli 55 cm syvä. Kaivannon päällä oli modernin kaivannon täyttömaata, ja sen alla oli pohjamaata Y1000. Kaivanto myös leikkasi pohjamaata.

Kaivannon pystyseinäistä ja tasapohjaista kaivannonosaa täytti tummanruskea orgaaninen aines, joka myös nousi vuoraamaan kuopan laakean yläosan pohjaa 0,5 cm paksuudelta. Kuopan yläosa oli täyttynyt keltaisella sekoittuneella hiekalla, jonka seassa oli orgaanista ainesta sekä täplinä siniharmaata pohjasilttiä ja pohja-

maan oranssia saostumaa. Kaivannon yläosan laakean seinämän orgaanisen kerroksen alla oli 25 cm paksuudelta hiekkaa, jonka seassa, etenkin sen pohjaosassa on orgaanista ainesta raitoina. Kyseisen orgaanisen aineksen sekainen hiekka rajautui alaosastaan siniharmaaseen pohjasilttiin.

AKDG6315:203. Kaivanto L64 vesiputkikaivannon kaakkoisprofiilissa. Luoteesta. Kuva: Matleena Riutankoski

Pystyseinäisen ja tasapohjaisen kaivannon osan pohjalla havaittiin orgaanisen aineksen ja hiekan sekaisen täyttömaan sisässä kaksi maatonutta puuta. Puut olivat mahdollisesti hirssiä, ja ne olivat pohjois-eteläsuuntaisia. Puut sijaitsivat 3 cm etäisyydellä toisistaan. Lounaisempaa puuta oli esillä 20 cm pitkästi, ja se oli 13 cm leveä ja 6 cm korkea. Koillisempi puu sijaitsi hieman ylempänä, ja sitä oli esillä 33 cm pitkästi. Puu oli 11 cm leveä ja 12 cm korkea. Sen koillispuolella 8 cm etäisyydellä sijaitsi kolme kiveä, joista yksi kivi irtosi paikoiltaan puhdistamisen aikana. Kivet olivat halkaisijaltaan 15-16 cm. Puut ja kivet eivät vaikuttaneet muodostavan rakennetta.

6.5.8. Kaivanto L65

Kaivannon L64 profiilin pohjaosan muoto muistuttaa kaivantoja L31 ja L64. Se oli tasapohjainen ja miltei pystyseinäinen kaivanto, jonka nurkat olivat pyöreät. Kaivanto dokumentoitiin kaivannon luoteisprofiilista, ja kaivuun jatkuessa havaittiin kaivannon olevan ainakin 150 cm pitkä. Kaivannon profiilista mitattuna se oli 56 cm leveä ja 20 cm syvä. Vaikka kaivannon pohjan havaittiin olevan tasainen, sekoittui sen pohjaosa osin pohjamaahan. Kaivannon päällä oli purkukerrosta Y23, ja se leikkasi pohjamaata Y1000. Kuoppa oli täytetty kerroksellisesti hiekan ja orgaanisen aineksen kerroksin. Maatuneen aineksen seassa oli tiilimurua, ja paikoin hiekan seassa oli puusilppua, nokiraitaa ja hiilimurua. Kuopan täyttökerrosta oli myös hieman kuopan ulkopuolella kuopan lounaispuolella.

AKDG6315:206. Kaivannon L65 kaakkoisosan luoteisprofiili. Kaakosta. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

7. Löydöt

Valvonta-alueelta tehdyt esinelöydöt jäivät määrältään vähäisiksi, johtuen pääosin kaivausteknisistä syistä eli konekaivuusta. Vähäiset löydöt kuitenkin kuvastavat tyypillistä historiallisen ajan löytöaineistoa. Löydöt liitettiin Kansallismuseon kokoelmiin numerolla KM42659:1-66, joista esinelöytöjä ovat löydöt 1-58 ja luulöytöjä löydöt 59-66. Palanutta ja palamatonta luuta talletettiin yhteensä 239 g. Esinelöydöistä on kappalemäärältään lasia 71 %, keramiikkaa 22 % ja liitupiippuja 2 %. Kivilöydöt sekä konservoitavat metalli-, nahka- ja puulöydöt muodostavat 5 % esinelöydöistä.

Vihreää tasolasia talletettiin eniten kulttuurikerroksesta Y5, eli 264 palaa. Kaiken kaikkiaan tasolasin paloja löydettiin 276 palaa. Muutamassa tasolasin palassa on lyijypuitteen jälkiä (KM42659:4, :12), ja osaa paloista on nyrhitty (KM42659:4). Pullolasia talletettiin 83 palaa, joista osa on ehjiä pulloja (KM42659:57). Pullojen pohjissa on koholeimoja, kuten 46, 50, 1909 ja J. Kahden pullon kyljessä on koholeima *GENUINE* J.C.S. CALORIC PUNCH, ja yhden pullon kyljessä on koholeima J. H. WICKEL PUNSCH HELSINGFORS. Yhden pullon kaulassa on kiinni patenttikorkin metalliosa. Lisäksi kohteelta talletettiin kaksi patenttikorkkia (KM42659:56). Toisessa patenttikorkissa on leima HIETASAARI *B.J.* OULU. Puristelasista valmistetun maljakon tai juomalasin paloja löydettiin kaksi kappaletta (KM42659:38). Kuonaa ja palanutta lasia talletettiin yhteensä kaksi palaa (KM42659:3; 19).

AKDG6315:215. Osa pulloista KM42659:57 palopurkukerroksesta Y53 tiililattian R55 päältä. Kuva: Matleena Riutankoski

Keramiikasta suurimman löytöryhmän muodostavat punasavikeramiikan palat, joita talletettiin yhteensä 75 kappaletta. Lisäksi talletettiin yksi punasavinen kaakelin pala (KM42659:51). Kohteelta talletettiin myös 9 keltasavisen kaakelin palaa (KM42659:53). Muutamissa punasavikeramiikan paloissa on boluskoristelua (KM42659:10, :36, :50), ja yhdessä on pistekoristelua (KM42659:9). Vihreää ja ruskeaa lasitetta on palojen KM42659:1, 13, :17 ja :23 sisäpinnoilla, ja pääosin niiden ulkopinnat ovat lasittamattomia muutamia roiskeita lukuun ottamatta. Punasavikeramiikan paloissa KM42659:13 ja :50 on läpireikiä.

AKDG6315:214. Punasaviastian paloja KM42659:50 palojätekuopasta L51. Kuva: Terhi Taipaleenmäki

Piiposliinastioiden paloja talletettiin 23 kappaletta, joista suurin osa on koristelemattomia. Yhdessä palassa on kuitenkin vihreää lasitetta, toisessa sinistä viivakoristelua ja yhdessä reunapalassa on royal edge –koristelu (KM42659:34). Lisäksi yhdessä piiposliinastian palasessa on lasitteen päälle maalattua kasviaiheista koristelua (KM42659: 46). Yhdestä reliefikuvioisesta maljakosta tai purkista löydettiin kolme palaa (KM42659:54).

Posliininpaloja löydettiin yhteensä viisi kappaletta. Niistä kaksi on jo edellä mainittuja patenttikorkeja. Yhdessä posliinikupin palassa on kultainen koristeviiva ja pohjassa sininen leima, josta ei saa selvää (KM42659:35). Toisessa posliinastian palassa on sinistä viivakoristelua, ja se on batavian posliinia (KM42659:43). Yhden posliinastian palan pohjassa on V-kirjaimen muotoinen viilto (KM42659:55). Fajanssia talletettiin vain yksi pala, ja sen sisäpinnalla on violettiä koristelua (KM42659:15).

Liitupiipun varren kappaleita talletettiin 10 kappaletta, ja niissä ei yhdessäkään ole leimoja (KM42659:8, :11, :18, :37, :44, :48, :58). Liitupiipun koppien kappaleita talletettiin kaksi, joista yksi on koristelematon (KM42659:47) ja toisen kapean kannan sivulla on leima N3 (KM42659:7). Kyseistä leimaa on tavattu vuosina 1729-1759 valmistetuissa liitupiipuissa.³⁵

Konservointiin lähetettiin 15 nahkakengän osaa (KM42659:26, :28, :33 ja :52) ja yksi puinen tynnyrinkannen osa (KM42659:14). Metalliesineitä lähetettiin konservointiin neljä kappaletta. Kaksi konservoitavista metalliesineistä jäi tunnistamatta (KM42659:21, :22). Tunnistetut konservoitavat metalliesineet koostuvat rautaisesta kaapimen terästä (KM42659:42) ja kolmepiikkisestä haarukasta, jossa on puuvarsi (KM42659:32).

Osa löydöistä (1-21) poistettiin jälkitöiden aikana poistettavien löytöjen luettelon kautta (ks. liite Poistettujen löytöjen luettelo ja Poistettujen löytöjen kuvataulut). Osa poistettavista löydöistä oli peräisin moderneista purkukerroksista. Tällaisia esineitä olivat esimerkiksi poistetut keramiikan- ja lasinpalat, samoin kuin palamaton luu. Osa poistettavista löydöistä kuitenkin koostui nahkajätteestä, jota ei konservoitu. Leikkuujätettä oli 182 g. Metallia poistettiin yhteensä 436 g, joka koostui suurelta osin nauloista.

8. Yhteenveto

Kirkkokadun valvonta-alue oli tuhoutunut suurelta osin modernien viemäri-, putki- ja kaapelikaivantojen vuoksi, jonka seurauksena kulttuurikerroksia oli säilynyt vain paikoittain kaivantojen väleissä. Kaivannot olivat myös osin tuhonneet vanhoja rakenteita. Paikoin esimerkiksi kaapelit oli asennettu suoraan vanhojen kivijalkojen päälle, jolloin kivijalkoja oli pyritty rikkomaan mahdollisimman vähän kaapeliasennuksen aikana. Valvonnan aikana myös havaittiin, että tiealuetta oli lanattu 1900-luvulla hyvin voimakkaasti, jonka seurauksena Sepänkadun ja Albertinkadun välisellä tieosuudella kulttuurikerrokset olivat tuhoutuneet kokonaisuudessaan ajotien kohdalta. Kulttuurikerroksia havaittiin kyseisellä alueella ainoastaan jalkakäytävien kohdalla ja Mannerheimipuiston luoteisreunassa. Saaristonkadun ja Albertinkadun välisellä alueella kulttuurikerroksia oli säilynyt koko tien leveydeltä, mutta modernien kaivantojen runsaan määrän vuoksi hyvin paikoittaisesti.

Saaristonkadun ja Albertinkadun väliseltä alueelta tutkittiin ja dokumentoitiin pääasiassa puurakenteita, kuten hirsikaivo R15 ja hirsikehikko R18. Niiden ajoitukset jäivät avoimiksi, joskin ne ajoittunevat 1700-1800-luvuille. Alueelta dokumentoitiin vain yksi kivijalan osa, jonka pinnalla oli lasivillaa. Alueelta dokumentoidut kulttuuri-, pelto- ja purkukerrokset ajoittuvat vanhimmillaan jopa 1600-luvun loppupuolelle, mutta nuorimmat ovat peräisin 1900-luvulta.

Kirkkokadulta väliltä Sepänkatu-Albertinkatu tutkittiin useita kivi-, puu- ja tiilirakenteita. Rakenteet sijaitsivat pääosin katualueen kaakkoisemman jalkakäytävän ja Mannerheimipuiston luoteisreunan alueella. Kivijalkoja tutkittiin alueelta kuusi kappaletta, ja osa niistä liittyy toisiinsa, kuten kivijalat R41 ja R42 ja mahdollisesti R42 ja R45 sekä kivijalat R60 ja R67. Kivijalan R41 alla oli puinen arinapuu, ja kivijalan R45 alla oli hirsikehikko R47. Kivijalan R60 päällä oli tiilirakennetta. Tiililattiaan R55 liittyi sen päällä olevat palaneet hirret, jotka dokumentoitiin samaan rakennenumeroon kuuluvaksi. Rakenteen R34, joka koostui kivistä ja puista,

³⁵ Ainasoja 2001: 102.

tulkinta jäi avoimeksi. Rakenteet ajoittuvat 1800-luvulle, ja ne ovat todennäköisesti tuhoutuneet vuoden 1916 tulipalossa.

Huomattava on, että esimerkiksi hirsikaivoa R15 ei tutkittu kokonaisuudessaan, sillä se tuli esille työmaan tavoitesyvyydestä. Koska työmaalla ei ollut tarvetta kaivaa kyseisestä kohtaa syvemmälle, tutkittiin kaivon rakentamista kaivamalla esille kaivon yksi nurkka sen sisä- ja ulkopuolelta. Dokumentoinnin jälkeen kaivo peitettiin. Mikäli aluetta tullaan kaivamaan syvemmälle myöhemmässä vaiheessa, tulee kaivo tutkia kokonaisuudessaan. Kaivon täyttökerroksesta otetun maanäytteen tulokset eivät olleet vielä tulleet raportin jättöpäivään mennessä. Myös valvonta-alueen kaakkoisprofiiliin jäi Mannerheimipuistoon päin jatkuvia rakenteita, kuten tiililattia R55 ja kivijalan R42 kiviä. Myös kivijalka R27 jatkui puistoon päin.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

- Ainasoja, Mika 2001: *Liitupiiput Turussa 1600-1800-luvuilla*. Pro gradu –tutkielma, Turun yliopisto, Humanistinen tiedekunta, Kulttuurintutkimuksen laitos, Arkeologian osasto
- Fält, Olavi K. 1987: Valkean kaupungin idylliä – Oulu 1917-1945. Teoksessa *Valkean kaupungin vaiheet*. toim. Kyösti Julku. *Studia Historica Septentrionalia* 13. Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys. Rovaniemi 1987. Gummerus Oy:n kirjapaino, Jyväskylä
- Halila, Aimo 1953: *Oulun kaupungin historia II 1721-1809*. Kirjola Oy, Oulu
- Hautala, Kustaa 1975: *Oulun kaupungin historia III 1809-1856*. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva, Oulu
- Hautala, Kustaa 1976: *Oulun kaupungin historia IV 1856-1918*. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva, Oulu
- Hautala, Kustaa 1982: *Oulun kaupungin historia V 1918-1945*. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva, Oulu
- Hyttinen, Marika 2011: *Oulu Rotuaari, Kirkkokadun perusparannustöiden arkeologinen valvonta välillä Pakkahuoneenkatu – Kauppurienkatu 28.2. – 9.3.2011 ja 2.5. – 24.5.2011*. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut
- Iisakka, Anu ja Rossi, Aki 2003: *Oulu Vanhatulli 2003. Kaupunkiarkeologinen koekaivaus*. Oulun yliopisto, Arkeologian laboratorio
- Ikonen, Tiia & Mökkönen, Teemu 2002: *Oulu – Uleåborg. Kaupunkiarkeologinen Inventointi*. RHO/Museovirasto
- Kallio-Seppä, Titta 2007: *Oulu – Uleåborg. Kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys*. RHO/Museovirasto
- Kallio-Seppä, Titta 2013: *Kosteutta, puuta ja vallankäyttöä – arkeologinen näkökulma Oulun kaupungin julkisen tilan kehittämiseen 1600-luvulta 1820-luvulle*. *Studia archaeologica septentrionalia* 6. Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys.
- Niskala, Kaariina, Okkonen, Ilpo & Kalleinen, Lassi 2008: *Puistojen Oulu*. Painotalo Suomenmaa.
- Oikarinen, Teija 2007: *Oulun Torikadun ja Albertinkadun katurakennustöiden arkeologinen valvonta*. Museovirasto, Rakennushistorian osasto
- Riutankoski, Matleena & Tanska, Terhi 2018: *Oulu Albertinkatu-Kirkkokatu. Kaapelikaivutöiden arkeologinen valvonta 16.5.-6.7.2018*. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut
- Rossi, Aki 2004: *Oulu Vanhatulli 2004. Kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus*. Oulun yliopisto, Arkeologian laboratorio
- Sarkkinen, Mika 2005: *Oulu, Torikatu, Valtion virastotalo. Raportti kaupunkiarkeologisesta tarkastuksesta 20.4.2005 ja 10.5.2005*. Pohjois-Pohjanmaan museo
- Virkkunen, A.H. 1953: *Oulun kaupungin historia I kaupungin alkuajoilta isonvihan loppuun*. Kirjola Oy, Oulu
- Väisänen, Tuija & Riutankoski, Matleena 2018: *Oulu Mannerheimipuisto. Historiallisen ajan kaupunkikorttelin koekaivaus 21.-23.5.2018 ja valvonta 3.-4.9.2018*. Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

Internetlähteet

Oulun kaupungin historialliset kartat https://www.ouka.fi/documents/64248/20022767/1876_Kaupungin+asemakartta.pdf/3fb7d202-3b6c-428e-9c7b-b1f925448705. Luettu 19.8.2020

Kansallisarkisto: Geometrisk karta öfver Uleåborgs stad uti Österbottens Norra Höfdingedöme. (Oulu lo* 1/- -). Kansallisarkiston digitaaliarkisto <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=31605155>. Luettu 19.8.2020

Finna-palvelu. finna.fi/Record/hkm.HKMS000005:00000qah. Luettu 19.8.2010

United States Patent and Trademark Office. <https://pdfpiw.uspto.gov/.piw?Docid=158406>. Luettu 19.8.2020

Kulttuuriympäristön palveluikkuna. https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjhanke/read/asp/r_hanke_det.aspx?HANKE_ID=7330. Luettu 19.8.2020

Kuvaluettelo

KUVANUMERO	KUVAUS	KUVAAJA
AKDG6315:1	Aloitus, Saaristonkadun ristetyks. Kuvattu koillisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:2	Y4, Y2, Y3, L1 ja Y1000. Katulinjan peltokerros. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:3	Työkuva. Y4, Y2, Y3, L1 ja Y1000. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:4	Y4:n ja modernin hulevesikaivannon reuna. Kuvattu luoteesta	Terhi Tanska
AKDG6315:5	Y2, Y3, Y4, Y1000 ja modernit kaivannot L1. Kuvattu koillisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:6	Y4, L1 kaakkoisseinä. Häivettä Y2:sta. Kuvattu luoteesta	Terhi Tanska
AKDG6315:7	Työkuva. Y4, Y3 modernien Y1 kaivantojen välissä. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:8	Y0, raitainen Y3 ja Y1000. Poliisitalon edessä. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:9	Y4, Y2 ja Y3 koillisosan kaakkoisreuna oven 29A kohdalla. Kuvattu etelästä	Terhi Tanska
AKDG6315:10	Y5, R6, L7. Kuvattu lounaasta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:11	Y5, R6, L7. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:12	Y5, R6, L7. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:13	Y5, R6, L7. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:14	R6, L7. Kuvattu idästä	Jussi-Pekka Hiltunen
AKDG6315:15	L8 ja sen täyttö. Vasemmalla reunalla Y4, Y2, Y3 ja Y1000. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:16	L8 ja sen täyttö. Vasemmalla reunalla Y4, Y2, Y3 ja Y1000. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:17	Y0, Y2, Y3 luoteisprofiili. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:18	Y0, Y2, Y3, L9. Kuvattu kaakosta	Terhi Tanska
AKDG6315:19	Y0, Y2, Y3, L9 yleiskuva. Kuvattu kaakosta	Terhi Tanska
AKDG6315:20	Lähikuva löydöistä L9 täyttö.	Terhi Tanska
AKDG6315:21	Työkuva. Matleena Riutankoski mittaamassa. Puhtaassa pohjamaassa ollut moderni kaivanto L14 ja sen täyttö Y13, lopetus- tasossa. Kuvattu koillisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:22	L8 täytön pohjan puumuhkerros tasossa, L8 lounaisosa. Kuvattu kaakosta	Terhi Tanska
AKDG6315:23	Työkuva. Matleena Riutankoski dokumentoimassa. L8 täytön puumuhkerros tasossa, L8:n lounaisosa. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:24	Työkuva. Matleena Riutankoski dokumentoimassa. L1 moderni vesijohdon kaivanto Ottomaatin kohdalla. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:25	Työkuva. L1 vesijohdon moderni kaivanto luoteisprofiilissa. Kuvattu kaakosta	Terhi Tanska
AKDG6315:26	L10:n pohjaosa ja sen täyttö. Kaivettu pohjamaahan Y1000 mutta leikkaa myös Y3:n. Kuvattu lounaasta	Terhi Tanska
AKDG6315:27	Työkuva. Matleena Riutankoski dokumentoimassa. Y11. Kuvattu koillisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:28	Y11, koillisreunan profiili puhdistettu. Y1000, Y3. Kuvattu koillisesta	Terhi Tanska

AKDG6315:29	Yleiskuva kaivetulta alueelta. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:30	Nyrkinkokoisilla kivillä täytetty pyöreä kuoppa. Tukenut vesijohdon sulkutankoja. Kaukolämpöputkikaivannon vieressä. Kuvattu luoteesta	Terhi Tanska
AKDG6315:31	L12. Kuvattu etelästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:32	L12 lähikuva. Kuvattu idästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:33	L12, tynnyri lähikuvassa. Kuvattu lännestä	Jussi-Pekka Hiltunen
AKDG6315:34	L12, tynnyrin pohjapuut.	Jussi-Pekka Hiltunen
AKDG6315:35	Työkuva. Terhi Taipaleenmäki valvoo kaivinkonetta. Kuvattu pohjoisesta	Jussi-Pekka Hiltunen
AKDG6315:36	Työkuva. Terhi Tanska valvoo kaivinkonetta. Kuvattu koillisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:37	Työkuva kaivinkonekaivuusta. Y13/L14. Kuvattu koillisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:38	Y13/L14 koillispää. Kuvattu koillisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:39	Työkuva. Terhi Tanska ottaa esille kaivoa. L17, R15, Y16. Kuvattu koillisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:40	R15 kaivo, L17, Y16, L14, Y13, L1, Y1000. Kuvattu pohjoisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:41	R15/Y16/L17 kaivo, Y13, L14, L1, Y1000. Kuvattu koillisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:42	R15/Y16/L17 kaivo, Y13, L14, L1, Y1000. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:43	R15/Y16/L17 kaivo, Y13, L14, L1, Y1000. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:44	R15/Y16/L17 kaivo, Y13, L14, L1, Y1000. Lounaissivu ja moderni leikkaus. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:45	R15/Y16/L17 kaivo, Y13, L14, L1, Y1000. Länsikulma, vieressä pystyhirsi Y13. Kuvattu lounaasta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:46	R15/Y16/L17 kaivo, L14/Y13, L1, Y1000. Lähikuva, ei mittoja. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:47	R15/Y16/L17 kaivo, L14/Y13, L1, Y1000. Lähikuva, ei mittoja. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:48	Yleiskuva. R15/Y16/L17 kaivo, L14/Y13, L1, Y1000. Kuvattu pohjoisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:49	Terhi Tanska kaivaa R15/Y16. Kuvattu lännestä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:50	Y3 profiilissa Halosen edessä. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:51	Työkuva. Matleena Riutankoski dokumentoi R15 kaivoa. Kuvattu lännestä	Terhi Tanska
AKDG6315:52	R15 koillisseinän hirret ja itäkulma. Kuvattu lounaasta	Terhi Tanska
AKDG6315:53	R15 koillisseinän hirret ja itäkulma. Kuvattu luoteesta	Terhi Tanska
AKDG6315:54	R15 itäkulman sisäpuoli kaivettu esiin. Kuvattu luoteesta	Terhi Tanska
AKDG6315:55	R15 itäkulman sisäpuoli kaivettu esiin. Kuvattu lännestä	Terhi Tanska
AKDG6315:56	R15 itäkulman sisäpuoli kaivettu esiin. Lähikuva kulmasta. Kuvattu kaakosta	Terhi Tanska
AKDG6315:57	R15 itäkulman salvos esiin kaivettuna. Kuvattu luoteesta	Terhi Tanska
AKDG6315:58	R15 itäkulman salvos esiin kaivettuna. Kaakkosseinän ylin hirsi poistettu. Kuvattu idästä	Terhi Tanska
AKDG6315:59	R15 itäkulman salvos esiin kaivettuna. Kaakkosseinän ylin hirsi poistettu. Ilman mittaa. Kuvattu kaakosta	Terhi Tanska
AKDG6315:60	R15 itäkulman salvos esiin kaivettuna. Kaakkosseinän ylin hirsi poistettu. Ilman mittaa. Kuvattu lännestä	Terhi Tanska

AKDG6315:61	Työkuva Halosen edestä. Kaivetaan alueen kaakkoisprofiilia. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:62	R18, L19. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:63	R18, L19. Kuvattu lännestä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:64	R18, L19. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:65	R18, L19. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:66	R18, L19. Kuvattu etelästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:67	R18, L19. Kuvattu kaakosta. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:68	Y0, Y4 puuttuu. Kuvattu luoteesta	Jussi-Pekka Hiltunen
AKDG6315:69	Y4 raja. Kuvattu pohjoisesta	Jussi-Pekka Hiltunen
AKDG6315:70	Yleiskuvaa alueesta. Kuvattu lännestä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:71	Yleiskuvaa alueesta. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:72	Yleiskuvaa alueesta. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:73	Y4 ja Y2. Kuvattu pohjoisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:74	Kaivetun alueen kaakkoisprofiili Y3, Y2, Y4, Y1000. Kuvattu luoteesta	Terhi Tanska
AKDG6315:75	Moderneja leikkauksia L1. Kuvattu koillisesta	Terhi Tanska
AKDG6315:76	Y1, ja moderni purkujätekerros, Y1000. Kuvattu idästä	Terhi Tanska
AKDG6315:77	Modernin purkukerroksen profiilia oven 20 kohdalla. Kuvattu kaakosta	Terhi Tanska
AKDG6315:78	Modernin purkukerroksen profiilia oven 20 kohdalla. Kuvattu etelästä	Terhi Tanska
AKDG6315:79	R20. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:80	R20. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:81	Putkikaivannot Z.I.P.:in kohdalla. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:82	Aluetta pohjustettu. Kuvattu lounaasta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:83	Luoteisprofiilia Real Dealin edessä. Y0 ja purku. Kuvattu lännestä	Jussi-Pekka Hiltunen
AKDG6315:84	Yleiskuva R-Kioskin edessä olevasta purkujätteestä Y2. Kuvattu idästä	Terhi Tanska
AKDG6315:85	Vanha hulevesiviemäri Lehdon edessä, kaukolämpöputki ja kaapelit. Kuvattu pohjoisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:86	Luoteisprofiili Real Dealin ja R-Kioskin välissä. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:87	Rakennuksen perustusta kaivannon kaakkoisprofiilissa. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:88	Rakennuksen perustusta kaivannon kaakkoisprofiilissa. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:89	Työkuva. Matleena Riutankoski puhdistaa profiilia. Y4, Y3, Y1000. Kuvattu luoteesta	Terhi Tanska
AKDG6315:90	Y4, Y3, Y1000, Lehdon edusta, uuden kaivannon kaakkoisprofiili. Kuvattu luoteesta	Terhi Tanska
AKDG6315:91	Kaivannon kaakkoisprofiili Lehdon työmaan edessä. Kuvattu kaakosta	Terhi Tanska
AKDG6315:92	Työkuva. Terhi Taipaleenmäki valvoo kaivuuta R-kioskin kohdalla. Kuvattu koillisesta	Jussi-Pekka Hiltunen

AKDG6315:93	Luoteisprofiili ravintola Pikku pandan edessä. Y0 ja siihen liitetty punainen hiekka, Y1000. Kuvattu lännestä	Jussi-Pekka Hiltunen
AKDG6315:94	Luoteisprofiili. Y4 alla sekoittunut pohjamaa. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:95	R21 ja L22. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:96	R21 ja L22. Kuvattu idästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:97	R21 ja L22. Kuvattu etelästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:98	Luoteisprofiili Albertinkadun risteuksen lähetyvillä. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:99	Yleiskuva valvonta-alueesta. Kuvattu idästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:100	Y0, Y4, L1:n täyttö. Albertinkadun risteuksen vieressä oleva kaakkoisprofiili. Kuvattu lounaasta	Terhi Tanska
AKDG6315:101	Työkuva. Y4, L1. Albertinkadun lounaisprofiili. Matleena Riutankoski mittaa. Kuvattu kaakosta.	Terhi Tanska
AKDG6315:102	Somikin edessä jalkakäytävän lounaisprofiili, näkyvissä Y0, Y2, Y3, L1. Kuvattu koillisesta.	Matleena Riutankoski
AKDG6315:103	Somikin edessä jalkakäytävän lounaisprofiili, näkyvissä Y0, Y2, Y3, L1. Näkyvissä myös rakennuksen perustuskaivanto. Kuvattu koillisesta.	Matleena Riutankoski
AKDG6315:104	Somikin edessä jalkakäytävän nurkkaprofiilissa (kaakkois- ja lounaisprofiilit) Y0, Y2, Y3, Y1000, L1. Kuvattu koillisesta.	Matleena Riutankoski
AKDG6315:105	Ilman arkeologista valvontaa kaivettu alue Saaristonkadun kulmauksesta Kirkkokatu 29B ovelle saakka. Kuvattu lännestä.	Matleena Riutankoski
AKDG6315:106	Somikin edessä Y3 ja kaivettua maata. Kuvattu pohjoisesta.	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:107	Halosen edusta. Kuvattu luoteesta.	Terhi Tanska
AKDG6315:108	Saaristonkadun ja Kirkkokadun risteys kaivettuna. Tavoitesyvyys esillä. Kuvattu kaakosta.	Terhi Tanska
AKDG6315:109	Halosen edustalla olevaa jalkakäytävää kaivettu tavoitesyvyyteen. Kuvattu lounaasta.	Terhi Tanska
AKDG6315:110	Halosen edustan jalkakäytävän kohta. Kuvattu lounaasta.	Terhi Tanska
AKDG6315:111	Halosen edustan jalkakäytävän kohta. Kuvattu luoteesta.	Terhi Tanska
AKDG6315:112	Halosen edustan jalkakäytävän kohta. Kuvattu lännestä.	Terhi Tanska
AKDG6315:113	Poliisiaseman nurkalla Saaristonkadun risteyksessä jalkakäytävän alueen kaivamista. Kuvattu pohjoisesta.	Matleena Riutankoski
AKDG6315:114	Poliisiaseman edustalla kulttuurikerrokset Y2 ja Y3 jatkuvat noin 30-40 cm lounaisprofiiliin kaakkoisreunasta kohti luodetta. Kuvattu pohjoisesta.	Terhi Tanska
AKDG6315:115	Jalkakäytävän alue Poliisiaseman edustalla tavoitesyvyydessä. Kuvattu idästä.	Matleena Riutankoski
AKDG6315:116	Kirkkokadun luoteispuoleisen jalkakäytävän lounaisprofiili Poliisiaseman lounaisimman ikkunan kohdalla. Rakennuksen vieressä oleva kaivanto ei ole rakennuksen perustuskaivanto. Kuvattu koillisesta.	Matleena Riutankoski
AKDG6315:117	Jalkakäytävän lounaisprofiilissa oleva Y0 Laukkumailman ikkunoiden edustalla. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki

AKDG6315:118	Halosen edustalla oleva jalkakäytävän kohta kaivettu lopetus- tasoon. Kuvattu lounaasta.	Terhi Tanska
AKDG6315:119	R-kioskin edustalla jalkakäytävän lounaisprofiilissa näkyvä pur- kukerros Y13 modernin Y0:n alla. Kuvattu koillisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:120	Albertinkadun risteuksen luoteisprofiili ravintola Pikku Pandan kulmalla. Y0 ja Y1000. Kuvattu kaakosta.	Matleena Riutankoski
AKDG6315:121	Albertinkadun risteysalue kaivettu tavoitesyvyyteen. Kuvattu kaakosta.	Matleena Riutankoski
AKDG6315:122	Kirkkokadun ja Albertinkadun risteuksen länsinurkassa olevat kulttuurikerrokset Y23, Y24, Y25 ja kaivanto L26. Kuvattu poh- joisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:123	Kirkkokadun ja Albertinkadun risteuksen länsinurkassa olevat kulttuurikerrokset Y23, Y24, Y25 ja kaivanto L26. Kuvattu poh- joisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:124	Albertinkatu 8:n Snellmanin talon kivijalka. Kuvattu koillisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:125	Y4 Sepänkadun päädyssä. Kuvattu lännestä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:126	Kivijalan R27 lounaisosan kaakkoisprofiili ja kulttuurikerrosta Y28. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:127	Kivijalan R27 kaakkoisprofiilia ja kulttuurikerrosta Y28. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:128	Purkukerros Y30 ja pohjamaa Y1000. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:129	Purkukerroksen Y30 alla oleva kaivanto L31 ja sen täyttöker- rokset Y32 ja Y33. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:130	Kivijalan R27 koillisosan kaakkoisprofiili ja kulttuurikerrosta Y28. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:131	R34:n lounaispuoleinen rikkoutunut A-paalu ja B-kivi. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:132	Kirkkokatu 26:n Weckmanin talon kivijalka. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:133	Kivijalan R27 kaakkoisemman kivirivin koillisprofiili. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:134	Rakenne R34AB. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:135	Rakenteen R34AB koillisosa. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:136	R34AB:n koillisosa ja sen rinnalla ja vieressä oleva Y35. Ku- vassa myös Y1000 ja kaapelikaivanto L1. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:137	Weckmanin talon vieressä oleva purkukerros Y36. Kuvattu lou- naasta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:138	R34AB:n koillisosa. Kuvattu lännestä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:139	R34AB:n koillisosan kivi B esillä tasossa. Kuvattu ylhäältä kaa- kosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:140	Kuvassa kulttuurikerros Y35, Mannerheimipuiston rakenta- miskerroksia Y37 ja oikeassa alakulmassa tiilinen purkukerros Y38. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:141	Työkuva Kirkkokadun valvomisesta välillä Sepänkatu-Albertin- katu. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:142	Jätekuoppa L39. Kuvattu lounaasta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:143	Kivijalka R41AB. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski

AKDG6315:144	Jätekuopat L39 ja L40. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:145	Jätekuoppa L40. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:146	Y0, Kulttuurikerros Y48 ja sen alainen pohjamaa Y1000 Weckmanin talon ja Snellmanin talon sisäpihan kohdalla. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:147	Työkuva. Terhi Taipaleenmäki valvoo konekaivuuta. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:148	Kivijalan R42 lounaispääty ja sen yhteydessä oleva Y43. Kuvattu pohjoisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:149	Kivijalan R42 lounaispääty ja sen yhteydessä oleva Y43. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:150	Kivijalan R42 koillisosa. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:151	Kivijalat R42 ja R45. Kuvattu lounaasta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:152	Kivijalka R45 ja kivien välissä ja osin alla oleva Y46. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:153	Kivijalat R42 ja R45. R45 kivien välissä ja osin alla Y46. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:154	Kivijalat R42 ja R45. R42 kivien yhteydessä Y43 ja R45 kivien välissä ja osin alla Y46. Kuvattu lännestä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:155	Kivijalat R45 ja taustalla R42. Kuvattu koillisesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:156	Kivialka R45 ja kivien vieressä Y44 ja Y43. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:157	Työkuva. Terhi Taipaleenmäki dokumentoi kivijalkaa R45. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:158	Työkuva. Terhi Taipaleenmäki dokumentoi kivijalkaa R45. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:159	Hirsirakenne R47. Kuvattu lännestä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:160	Hirsirakenne R47. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:161	Hirsirakenteen R47 sisänurkka. Kuvattu lännestä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:162	Hirsirakenteen R47 salvos. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:163	Kaivannon kaakkoisprofiili rakennusten sisäpihan kohdalla. Y0, Y30, Y48 ja Y1000. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:164	Kaivannon kaakkoisprofiilissa olevia kiviä, osa mahdollisesti kuuluu rakenteeseen R42. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:165	Kaivannon kaakkoisprofiilissa olevia kiviä, osa mahdollisesti kuuluu rakenteeseen R42. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:166	Snellmanin talon etelänurkan vieressä oleva peltokerros Y49. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:167	Snellmanin talon etelänurkan vieressä oleva peltokerros Y49. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:168	Snellmanin talon etelänurkan vieressä oleva peltokerros Y49. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:169	Lounaisempi istutuskuoppa L50 ja Y0, Y30, Y48 ja Y1000. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:170	Koillisempi istutuskuoppa L50 ja Y0, Y52, Y48 ja Y1000. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:171	Palojätekuoppa L51 ja sen täyttö. Kuvattu lounaasta	Terhi Taipaleenmäki

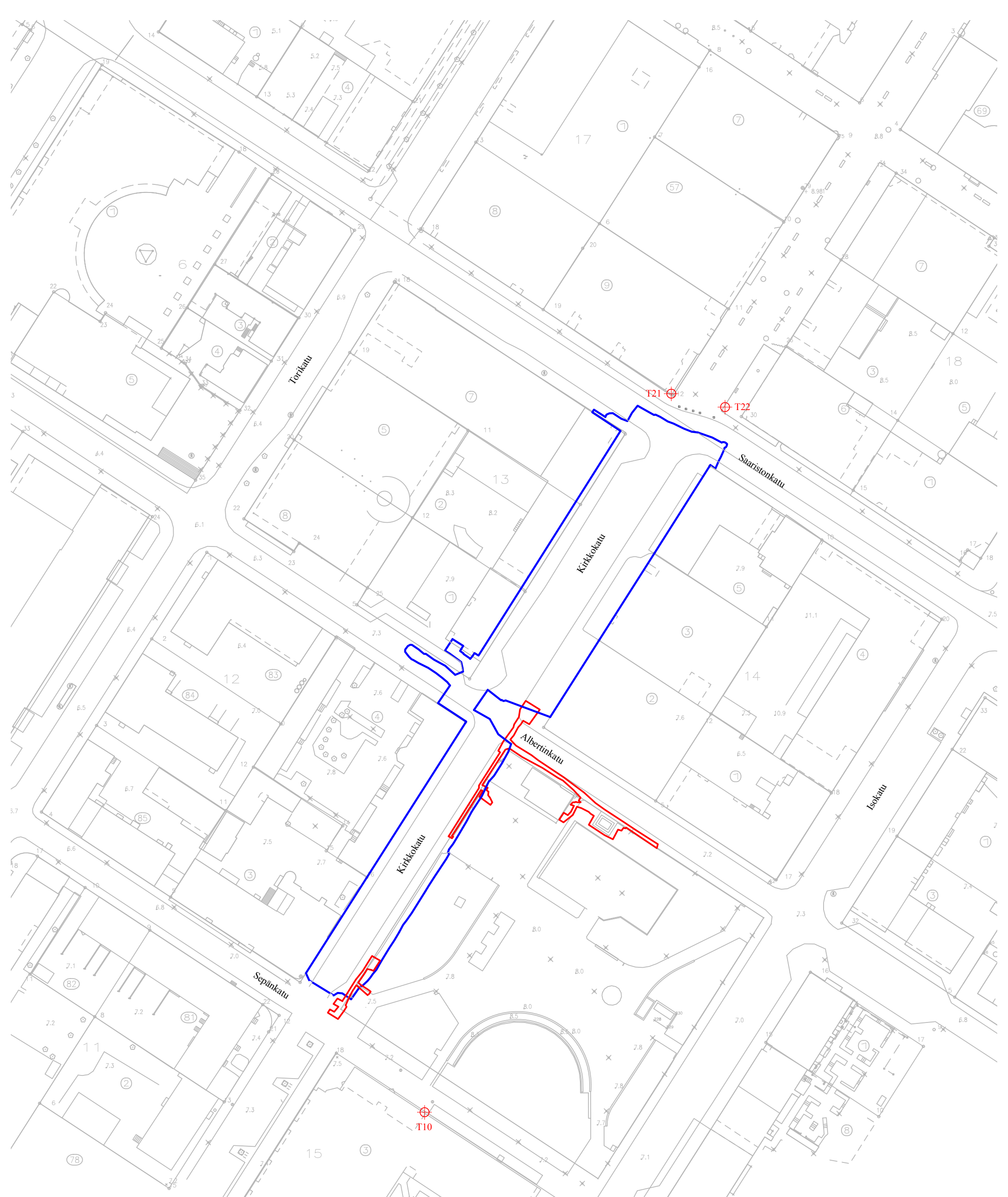
AKDG6315:172	Palojätekuoppa L51 ja sen täyttö. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:173	Palojätekuopan L51 kaakkoisprofiili. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:174	Tiililattia R55, sen päällä oleva purkukerros Y53, kaivanto L54, alla oleva rakentamiskerros Y56 ja perustuskaivanto L66. Rakenteen lounaispuolella on Y57. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:175	Tiililattia R55, sen päällä oleva purkukerros Y53, kaivanto L54, alla oleva rakentamiskerros Y56 ja perustuskaivanto L66. Rakenteen lounaispuolella on Y57. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:176	Tiililattia R55, sen päällä oleva purkukerros Y53, kaivanto L54, alla oleva rakentamiskerros Y56 ja perustuskaivanto L66. Rakenteen lounaispuolella on Y57. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:177	Tiililattian R55 päällä olevia ehjiä lasipulloja purkukerroksessa Y53. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:178	Tiililattian R55 päällä olevia rakennepuita. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:179	Tiililattia R55, perustuskaivanto L66, perustuskaivannon rakennehiekka Y56, tiilitason päällä oleva purkukerros Y53 ja kaivanto L54. Kuvattu luoteesta.	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:180	Tiilirakenteen R55 koillisosa, sen päällä oleva purkukerros Y53, alla oleva rakentamiskerros Y55 ja perustuskaivanto L66. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:181	Tiilirakenteen R55 koillisosa, sen päällä oleva purkukerros Y53, alla oleva rakentamiskerros Y55 ja perustuskaivanto L66. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:182	Y58 ja sitä leikkaava L1. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:183	Kiilakivikerros Y4 uuden viemärikaivannon kaakkoisprofiilissa. Kuvattu lännestä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:184	Työkuva. Matleena Riutankoski valvoo konekaivuuta. Kuvattu etelästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:185	Palokerros Y59. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:186	Palokerros Y59. Kuvattu etelästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:187	Työkuva. Matleena Riutankoski valvoo R55 kohdan konekaivuuta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:188	Tiilitason R55 päällä olevia lasipulloja. Kuvattu luoteesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:189	Kivijalan R60AB koillisprofiili. Kuvattu lounaasta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:190	Kivijalan R60AB kaakkoisprofiili. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:191	Kivijalan R60AB länsinurkka. Kuvattu lännestä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:192	Jätekuoppa L61. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:193	Y62 ja palokerros Y59. Kuvattu kaakosta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:194	Y49 ja Y59. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:195	Y49 ja Y59. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:196	Y49, kaivanto L63 ja sen täyttö. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:197	Kaivanto L63 ja sen täyttö ja Y49. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:198	Y23 Snellmanin talon koillispuoliskon vieressä. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:199	Y23 Snellmanin talon koillispuoliskon vieressä ja sen alapuolella ollut orgaaninen kerros. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki

AKDG6315:200	Työkuva. Terhi Taipaleenmäki valvoo konekaivuuta. Kuvattu etelästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:201	Uuden vesiputken ja viemäriputken kaivantoa. Kuvattu lounaasta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:202	Työkuva. Terhi Taipaleenmäki valvoo konekaivuuta. Kuvattu idästä	Matleena Riutankoski
AKDG6315:203	Uuden viemäriputkikaivannon kaakkoisprofiilissa oleva kaivanto L64 ja sen pohjalla olevat puut ja kivet. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:204	Uuden viemäriputkikaivannon kaakkoisprofiilissa oleva kaivanto L64 ja sen pohjalla olevat puut ja kivet. Kuvattu luoteesta	Matleena Riutankoski
AKDG6315:205	Työkuva. Matleena Riutankoski dokumentoi kaivantoa L64. Kuvattu etelästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:206	Kaivannon L65 eteläosa ja sen täyttö lähellä Kirkkokadun ja Albertinkadun risteystä. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:207	Kirkkokatu 33:n eli Lehdon työmaan edustan konekaivun aloittaminen. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:208	Kirkkokatu 33:n eli Lehdon työmaan edustan konekaivuta. Kuvattu pohjoisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:209	Kirkkokatu 33:n eli Lehdon työmaan edustan konekaivuta. Kuvattu idästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:210	Kirkkokatu 33:n eli Lehdon työmaan edustalla kivijalan kiviä R68 ja sen yhteydessä olevaa purkukerrosta Y59. Kuvattu idästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:211	Kirkkokatu 33:n eli Lehdon työmaan edustalla kivijalan kiviä R68 ja sen yhteydessä olevaa purkukerrosta Y59. Esillä kolme kiviriviä. Kuvattu koillisesta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:212	Kaivannon L65 pohjoisosa ja sen koillispuolella olevan kaivannon L26 eteläpääty. Kuvattu kaakosta	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:213	Kirkkokatu välillä Sepänkatu-Albertinkatu kaivettu lopetustasoon saakka. Kuvattu etelästä	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:214	Punasaviastian paloja KM42659:50 palojätekuopasta L51.	Terhi Taipaleenmäki
AKDG6315:215	Osa pulloista KM42659:57 palopurkukerroksesta Y53 tiililattian R55 päältä.	Matleena Riutankoski

Karttaluettelo

KARTTA NRO	KUVAUS	SELITE	MITTAKAAVA	SUUNTA
Kartta 1	Yleiskartta	Valvottu alue sekä vuoden 2018 valvonta	1:1000	pysty
Kartta 2	Karttalehtijako		1:1000	pysty
Kartta 3	Pintakorot, osa 1	Pintakorot välillä Saaristonkatu-Albertinkatu	1:400	vaaka
Kartta 4	Pintakorot, osa 2	Pintakorot välillä Albertinkatu-Sepänkatu	1:400	vaaka
Kartta 5	Modernit leikkaukset, osa 1	Modernit leikkaukset sekä Y4 välillä Saaristonkatu-Albertinkatu	1:400	vaaka
Kartta 6	Modernit leikkaukset, osa 2	Modernit leikkaukset sekä Y4 välillä Albertinkatu-Sepänkatu	1:400	vaaka
Kartta 7	Taso 1, osa 1	Yksiköt Y2, Y3, L8-L10, Y11, Y13, R15, Y16, L17, R18, L19, R20, Y23, L26, L64, R68, Y69 ja Y1000 välillä Saaristonkatu-Albertinkatu	1:400	vaaka
Kartta 8	Taso 1, osa 1 – osakartta 1	Yksiköiden Y2, L9, Y11 ja Y13 korot	1:150	vaaka
Kartta 9	Taso 1, osa 1 – osakartta 2	Yksiköiden Y2, Y13 ja R20 korot	1:150	vaaka
Kartta 10	Taso 1, osa 1 – osakartta 3	Yksiköiden L8, L10, Y16, R18 ja L19 korot. MN1	1:50	vaaka
Kartta 11	Taso 1, osa 1 – osakartta 4	Yksiköiden R68 ja Y69 korot	1:50	vaaka
Kartta 12	Taso 1, osa 2	Yksiköt Y23, L26, Y28, R27, Y30, R34AB, Y35, Y36, Y37, R42, Y43, Y44, R45, Y46, Y48, Y49, L50, Y52, Y53, Y57, L61, Y62, L64, R67, R68, Y69 ja Y1000 välillä Albertinkatu-Sepänkatu	1:400	vaaka
Kartta 13	Taso 1, osa 2 – osakartta 1	Yksiköiden Y23, L26, Y30, Y49, L61 ja Y62 korot	1:150	vaaka
Kartta 14	Taso 1, osa 2 – osakartta 2	Yksiköiden Y28, Y30, Y35, Y36, Y37, Y43, Y49, Y52, Y53 ja Y57 korot	1:150	vaaka
Kartta 15	Taso 1, osa 2 – osakartta 3	Yksikön L64 korot	1:50	vaaka
Kartta 16	Taso 1, osa 2 – osakartta 4	Yksiköiden Y44, R45 ja Y46 korot	1:50	vaaka
Kartta 17	Taso 1, osa 2 – osakartta 5	Yksiköiden R27, Y28, R34AB ja Y35 korot	1:50	vaaka

Kartta 18	Taso 2, osa 1	Yksiköt Y3, Y5, R6, L7, L8, L10, L12, L14, R15, L17, Y24, Y25, L26, L64, L65 ja Y1000 välillä Saaristonkatu-Albertinkatu	1:400	vaaka
Kartta 19	Taso 2, osa 1 – osakartta 1	Yksiköiden Y3, Y5, L12 ja L14 korot	1:150	vaaka
Kartta 20	Taso 2, osa 1 – osakartta 2	Yksikön Y3 korot	1:150	vaaka
Kartta 21	Taso 2, osa 1 – osakartta 3	Yksiköiden Y5, R6 ja L7 korot	1:50	vaaka
Kartta 22	Taso 2, osa 1 – osakartta 4	Yksiköiden L8, L10, R15 ja L17 korot	1:50	vaaka
Kartta 23	Taso 2, osa 2	Yksiköt Y24, Y25, L26, L29, L31, Y32, Y33, Y38, L39, L40, R41AB, R42, R45, R47, Y48, L50, L51, L54, R55, Y56, Y58, Y59, R60, L63, L64, L65, L66, R67 ja Y1000 välillä Albertinkatu-Sepänkatu	1:400	vaaka
Kartta 24	Taso 2, osa 2 – osakartta 1	Yksiköiden Y24, Y25, Y59, L63, L65 ja R67 korot	1:150	vaaka
Kartta 25	Taso 2, osa 2 – osakartta 2	Yksiköiden L29, L31, Y32, Y33, Y38, L39, L40, Y48, L50, L51 ja Y58 korot	1:150	vaaka
Kartta 26	Taso 2, osa 2 – osakartta 3	Yksiköiden L54, R55, Y56, R60 ja L66 korot	1:50	vaaka
Kartta 27	Taso 2, osa 2 – osakartta 4	Yksiköiden R41AB, R42 ja R47 korot	1:50	vaaka
Kartta 28	Pohjakorot, osa 1	Yksikön Y1000 sekä valvottavan alueen lopetustason korot välillä Saaristonkatu-Albertinkatu	1:400	vaaka
Kartta 29	Pohjakorot, osa 2	Yksikön Y1000 sekä valvottavan alueen lopetustason korot välillä Albertinkatu-Sepänkatu	1:400	vaaka
Kartta 30	Vaiheistuskartta	Toteutunut konekaivuujärjestys	1:500	pysty

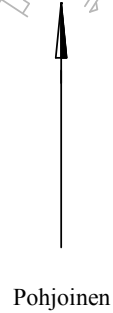
Kiintopisteiden koordinaatit:

T10 X: 7212463.897
Y: 26474882.993
Z: 10.046

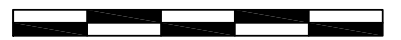
T21 X: 7212680.652
Y: 26474957.367
Z: 10.767

T22 X: 7212676.617
Y: 26474973.564
Z: 10.694

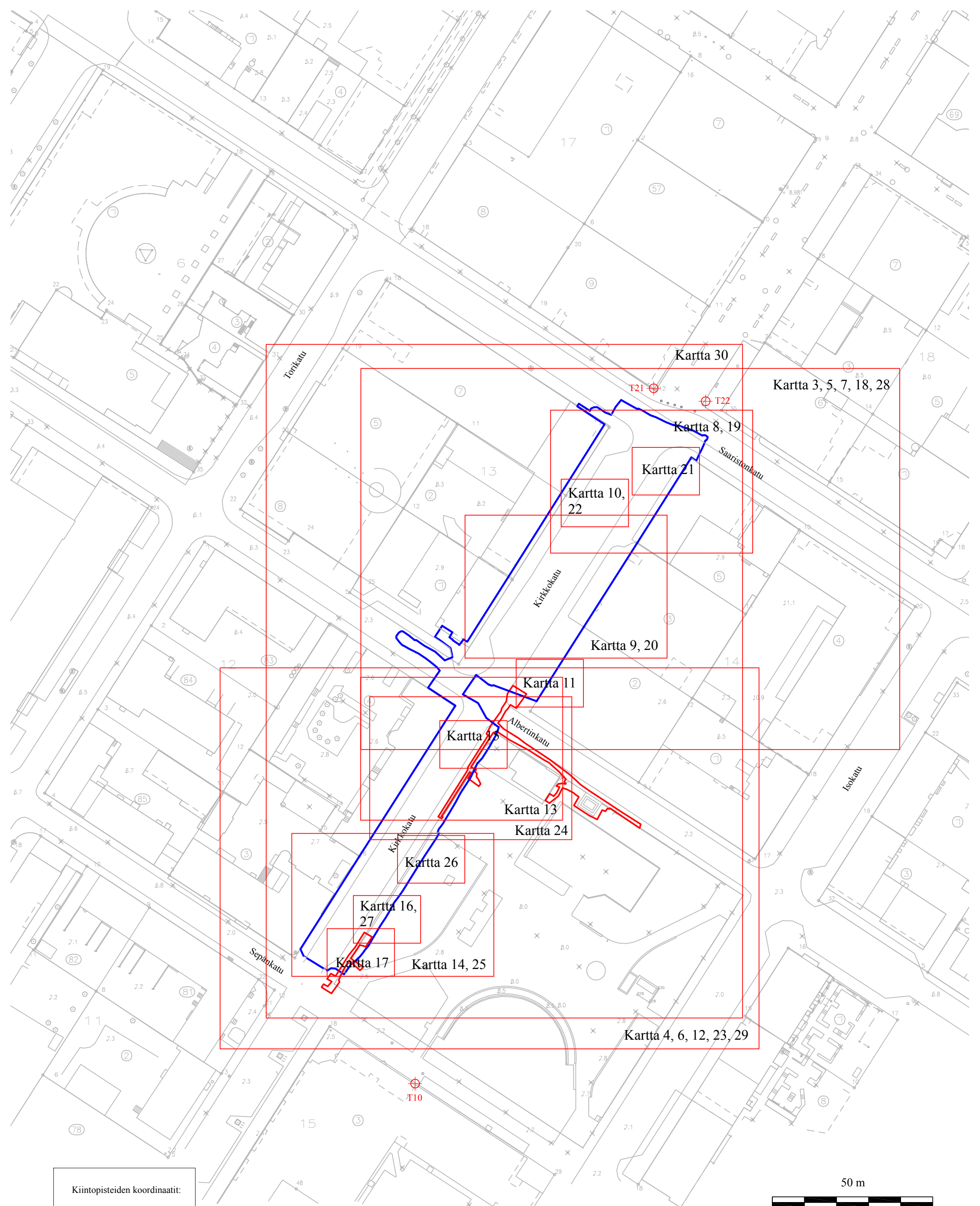
	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet

50 m

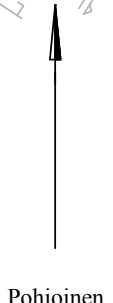
OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Yleiskartta Valvottu alue sekä vuoden 2018 valvonta MK 1:1000	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 1	

Kiintopisteiden koordinaatit:

T10	X: 7212463.897 Y: 26474882.993 Z: 10.046
T21	X: 7212680.652 Y: 26474957.367 Z: 10.767
T22	X: 7212676.617 Y: 26474973.564 Z: 10.694

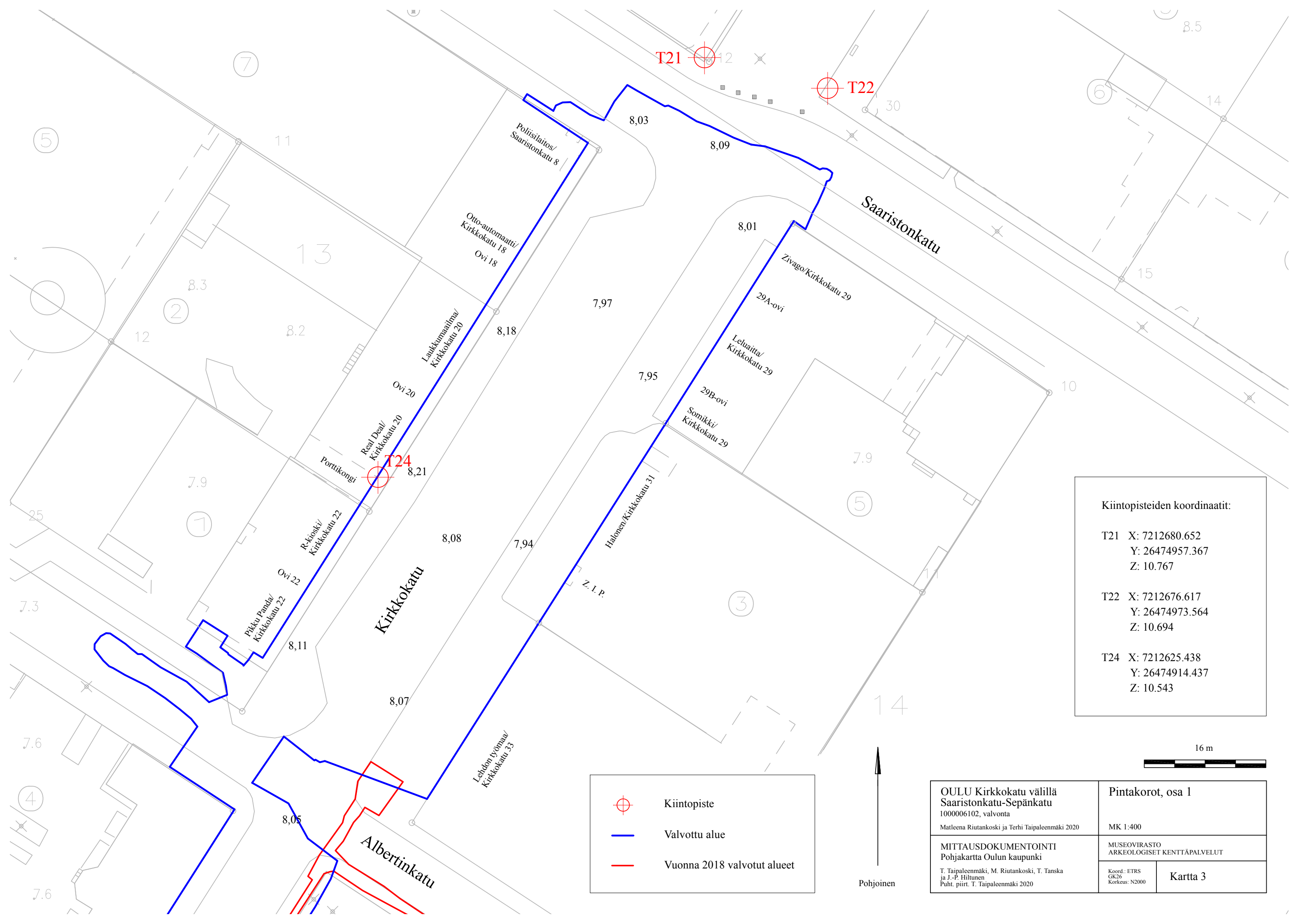
	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet
	Karttalehti

OULU Kirkkokatu välillä Saariistonkatu-Sepänkatu
 1000006102, valvonta
 Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020

MITTAUSDOKUMENTOINTI
 Pohjakartta Oulun kaupunki
 T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen
 Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020

Karttalehtijako	
MK 1:1000	
MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT	
Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	Kartta 2

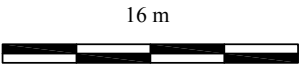
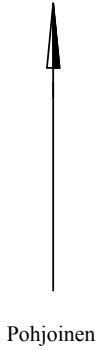
Kiintopisteiden koordinaatit:

T21 X: 7212680.652
Y: 26474957.367
Z: 10.767

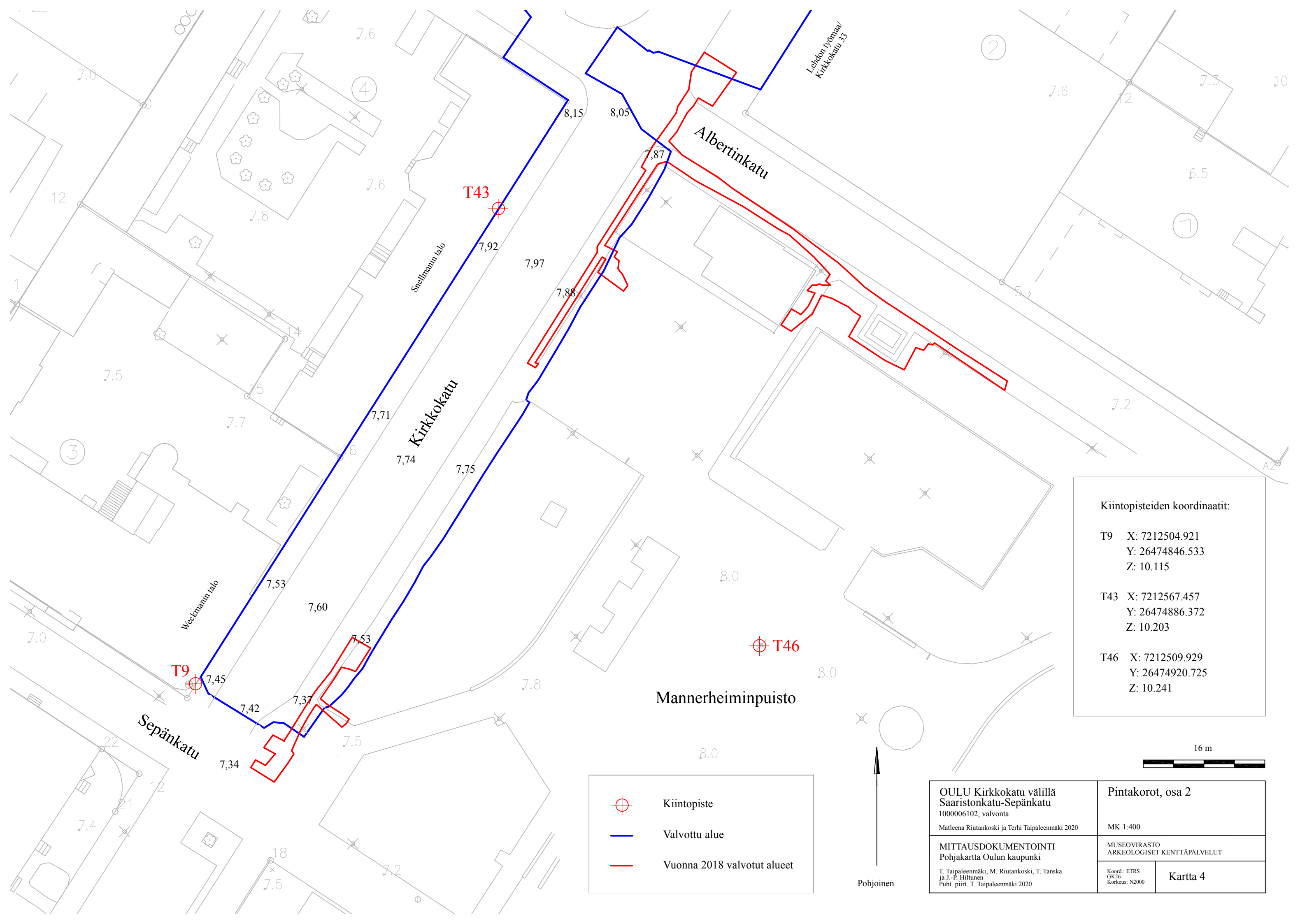
T22 X: 7212676.617
Y: 26474973.564
Z: 10.694

T24 X: 7212625.438
Y: 26474914.437
Z: 10.543

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet

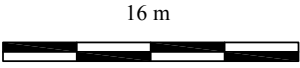
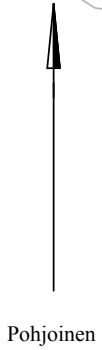
OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Pintakorot, osa 1 MK 1:400	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 3	

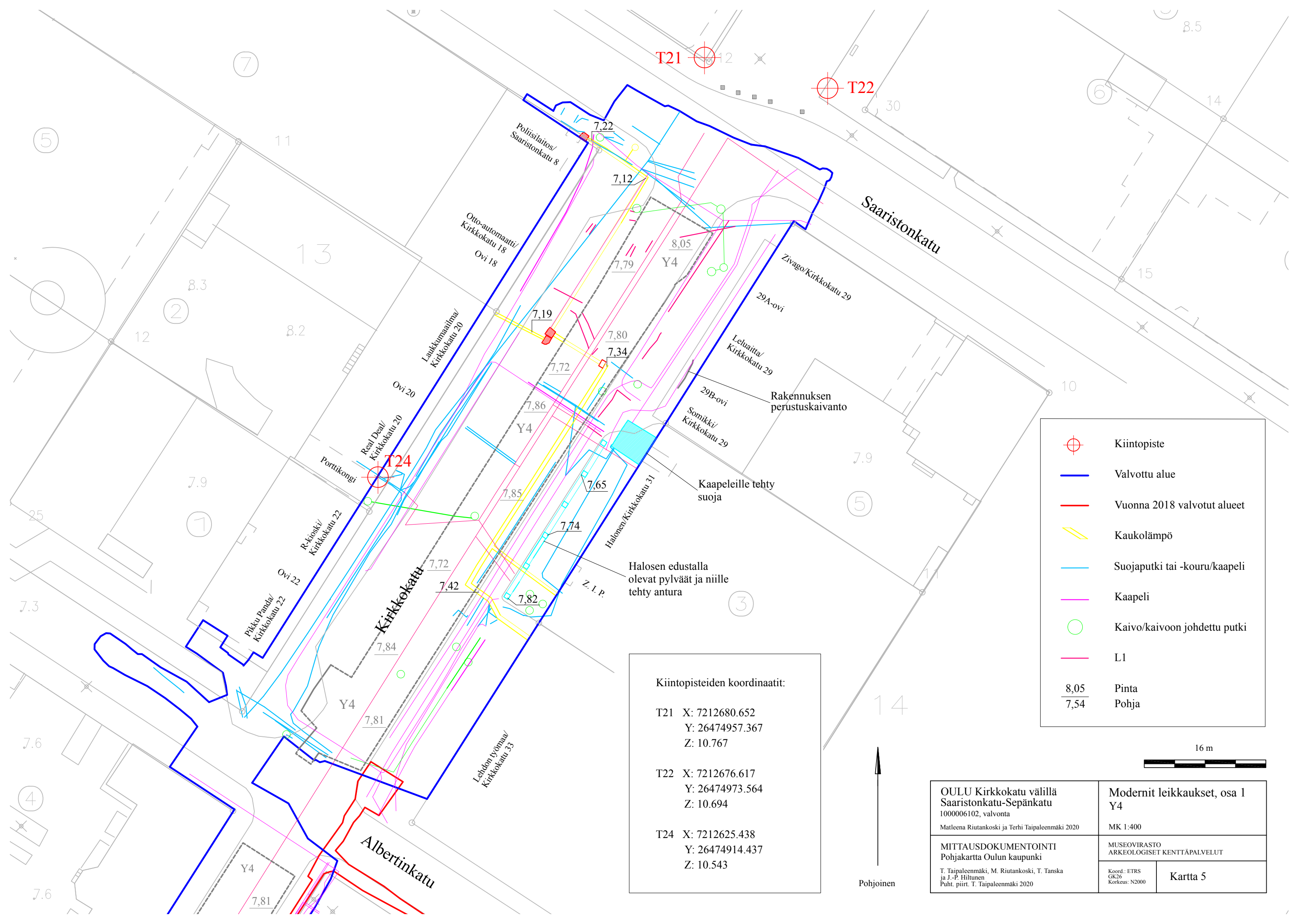
Kiintopisteiden koordinaatit:

T9	X: 7212504.921
	Y: 26474846.533
	Z: 10.115
T43	X: 7212567.457
	Y: 26474886.372
	Z: 10.203
T46	X: 7212509.929
	Y: 26474920.725
	Z: 10.241

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Pintakorot, osa 2 MK 1:400
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000
	Kartta 4

T21

T22

T24

Kiintopisteiden koordinaatit:

T21 X: 7212680.652
Y: 26474957.367
Z: 10.767

T22 X: 7212676.617
Y: 26474973.564
Z: 10.694

T24 X: 7212625.438
Y: 26474914.437
Z: 10.543

Kiintopiste

Valvottu alue

Vuonna 2018 valvotut alueet

Kaukolämpö

Suojaputki tai -kouru/kaapeli

Kaapeli

Kaivo/kaivoon johdettu putki

L1

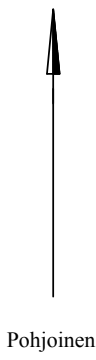
8,05

Pinta

7,54

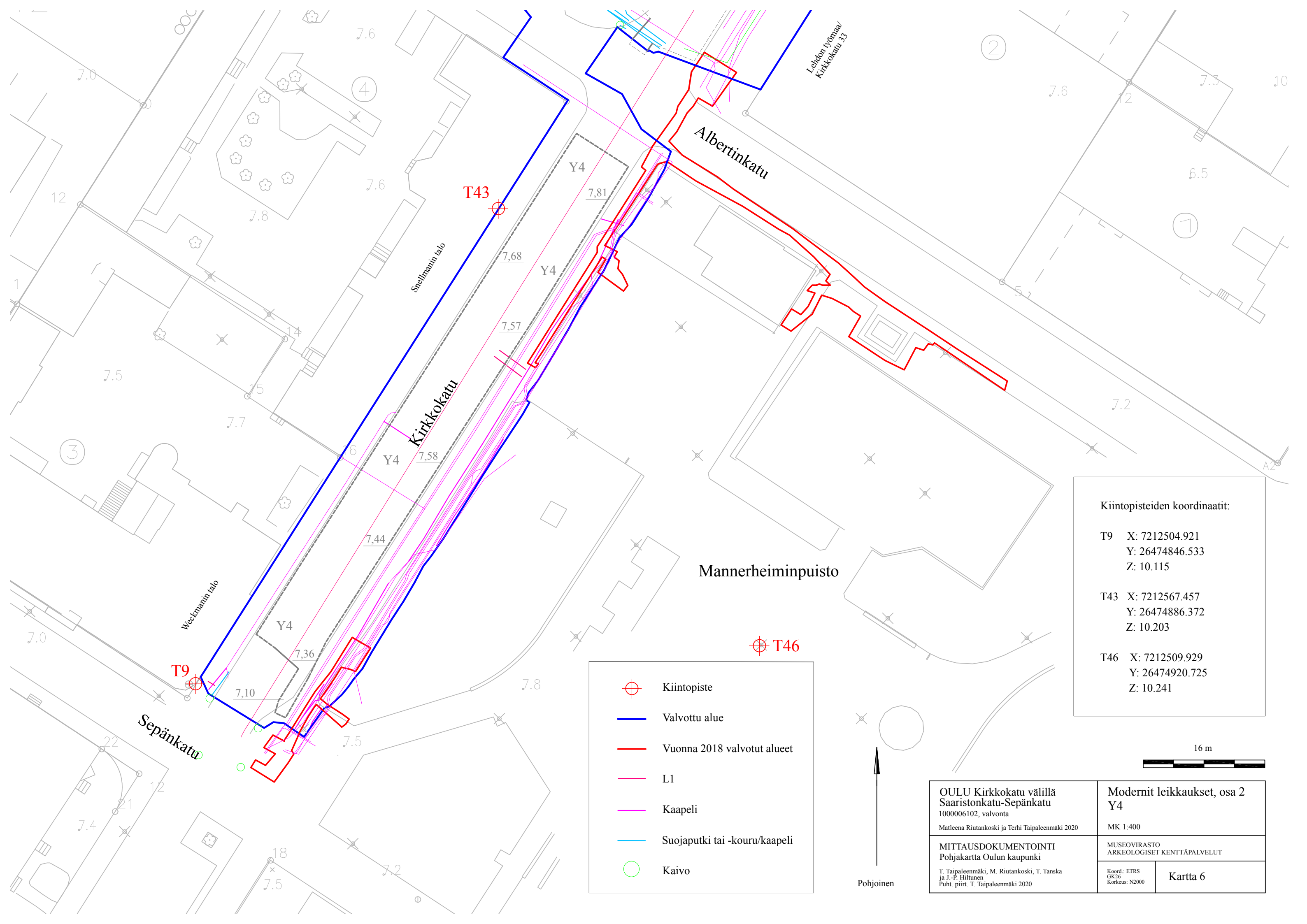
Pohja

16 m

Pohjoinen

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Modernit leikkaukset, osa 1 Y4 MK 1:400	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 5	

T43

T46

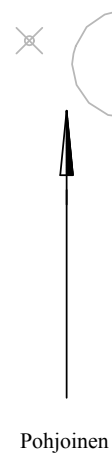
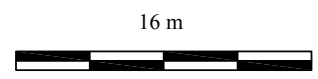
T9

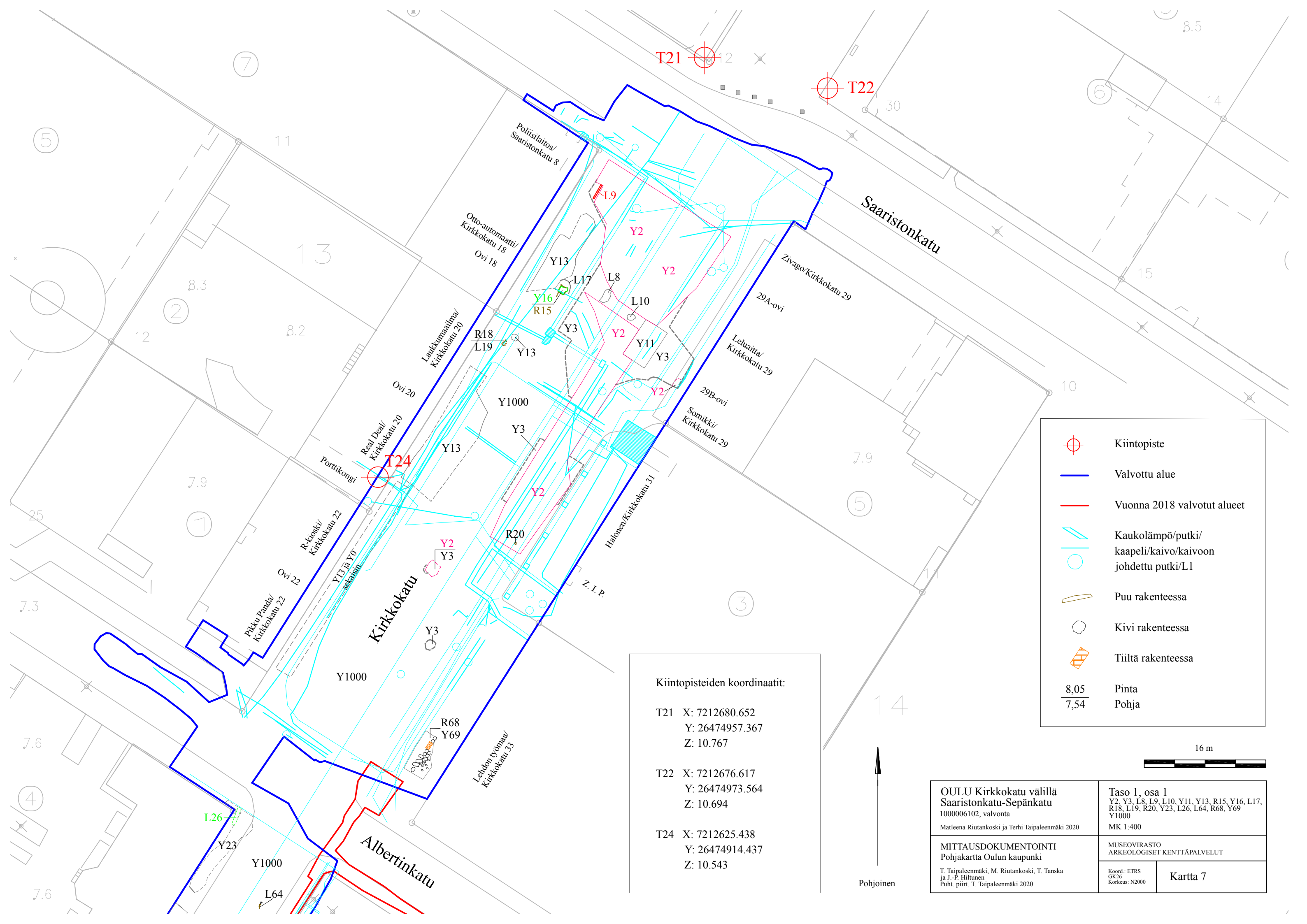
- Kiintopiste
- Valvottu alue
- Vuonna 2018 valvotut alueet
- L1
- Kaapeli
- Suojaputki tai -kouru/kaapeli
- Kaivo

Kiintopisteiden koordinaatit:

T9	X: 7212504.921
	Y: 26474846.533
	Z: 10.115
T43	X: 7212567.457
	Y: 26474886.372
	Z: 10.203
T46	X: 7212509.929
	Y: 26474920.725
	Z: 10.241

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Modernit leikkaukset, osa 2 Y4 MK 1:400	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
			Kartta 6

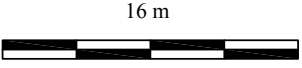
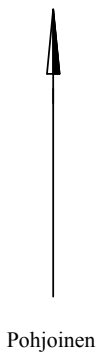

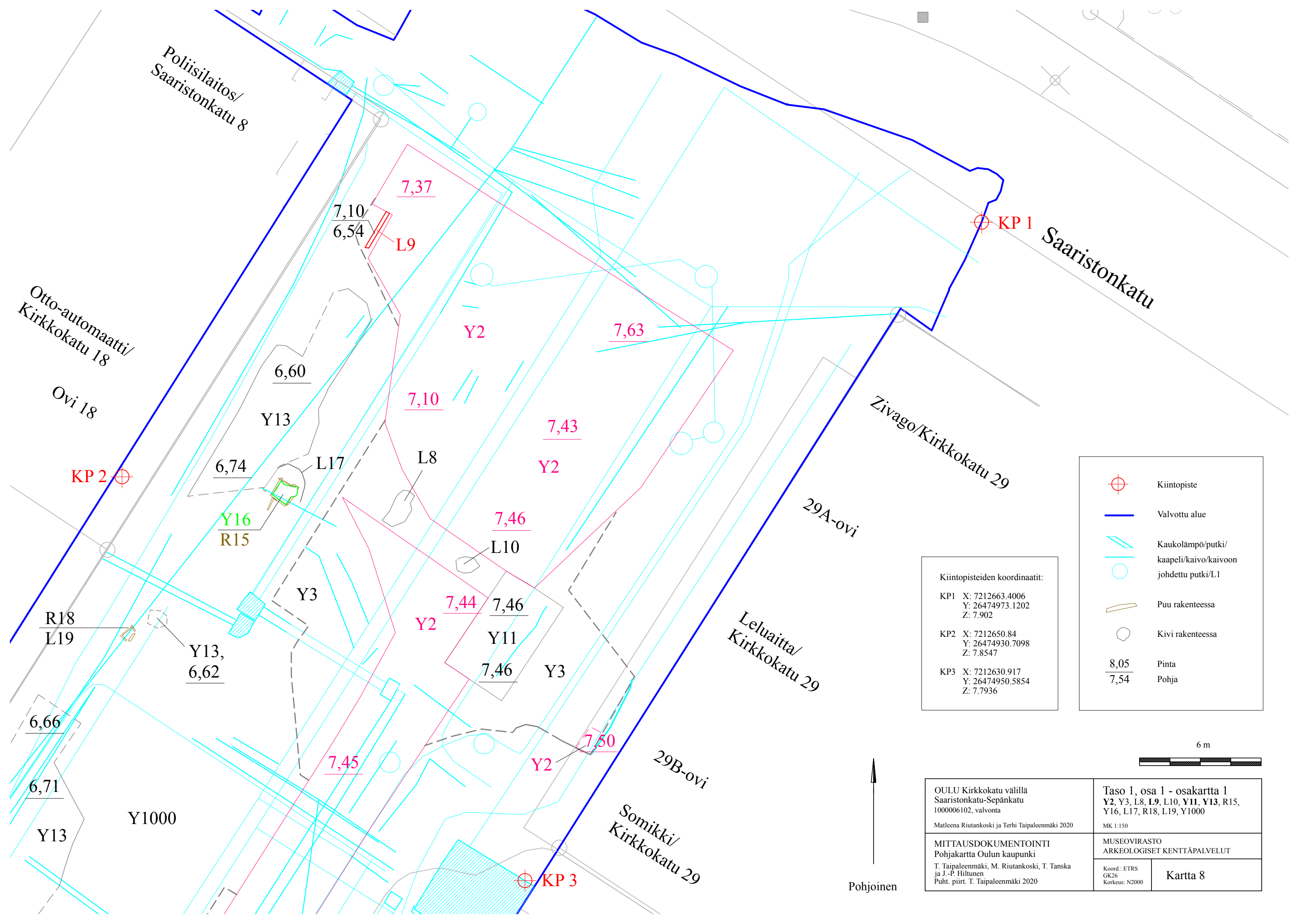
	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet
	Kaukolämpö/putki/ kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
	Tiiltä rakenteessa
8,05	Pinta
7,54	Pohja

Kiintopisteiden koordinaatit:

T21	X: 7212680.652
	Y: 26474957.367
	Z: 10.767
T22	X: 7212676.617
	Y: 26474973.564
	Z: 10.694
T24	X: 7212625.438
	Y: 26474914.437
	Z: 10.543

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 1, osa 1 Y2, Y3, L8, L9, L10, Y11, Y13, R15, Y16, L17, R18, L19, R20, Y23, L26, L64, R68, Y69 Y1000 MK 1:400	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 7	

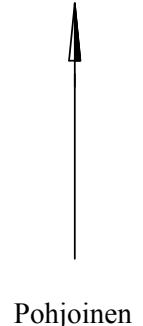
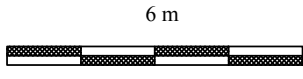

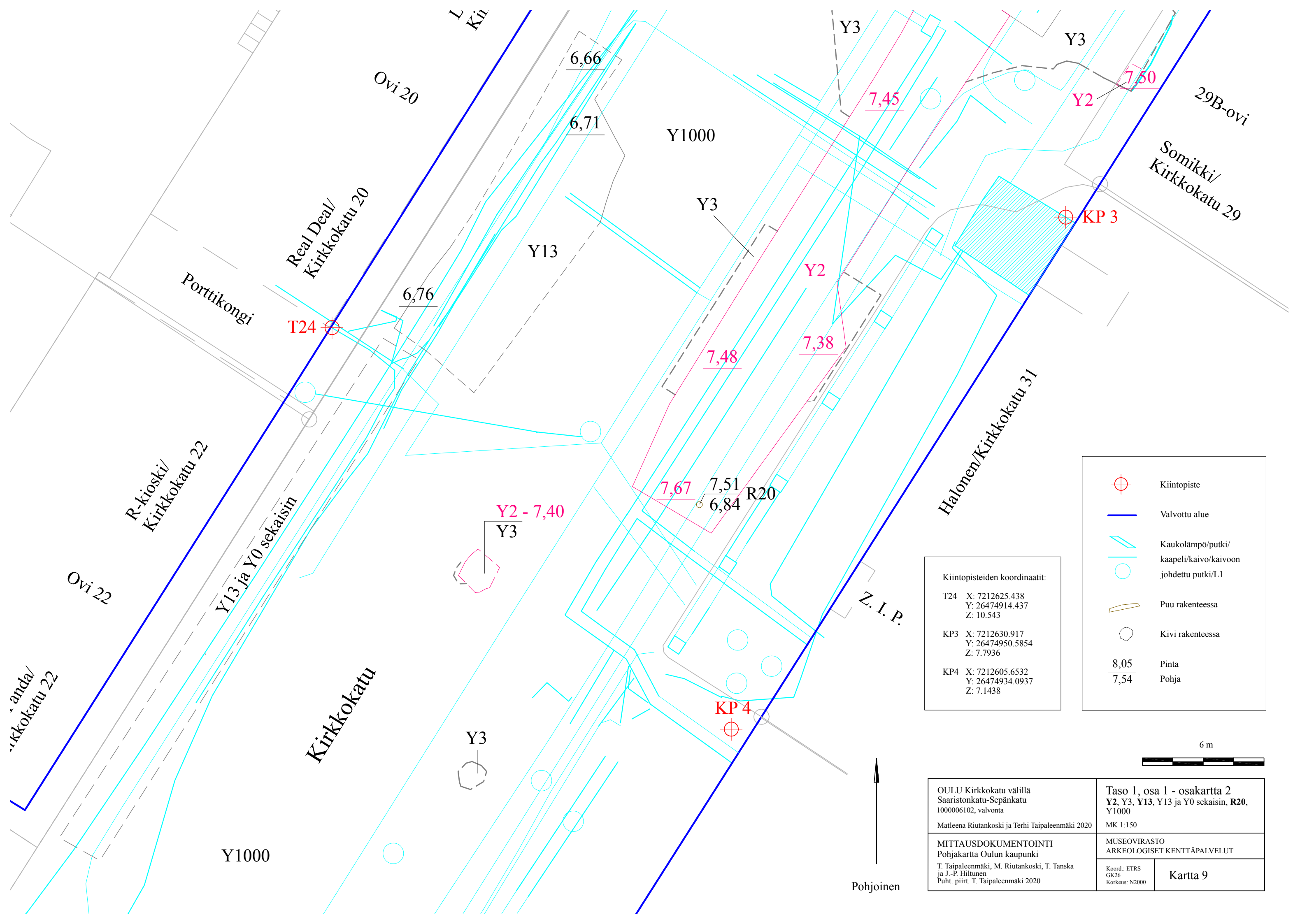
Kiintopisteiden koordinaatit:

KP1	X: 7212663.4006	Y: 26474973.1202	Z: 7.902
KP2	X: 7212650.84	Y: 26474930.7098	Z: 7.8547
KP3	X: 7212630.917	Y: 26474950.5854	Z: 7.7936

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Kaukolämpö/putki/kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 1, osa 1 - osakartta 1 Y2, Y3, L8, L9, L10, Y11, Y13, R15, Y16, L17, R18, L19, Y1000 MK 1:150	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 8	

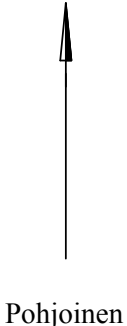
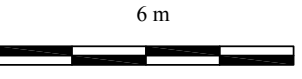

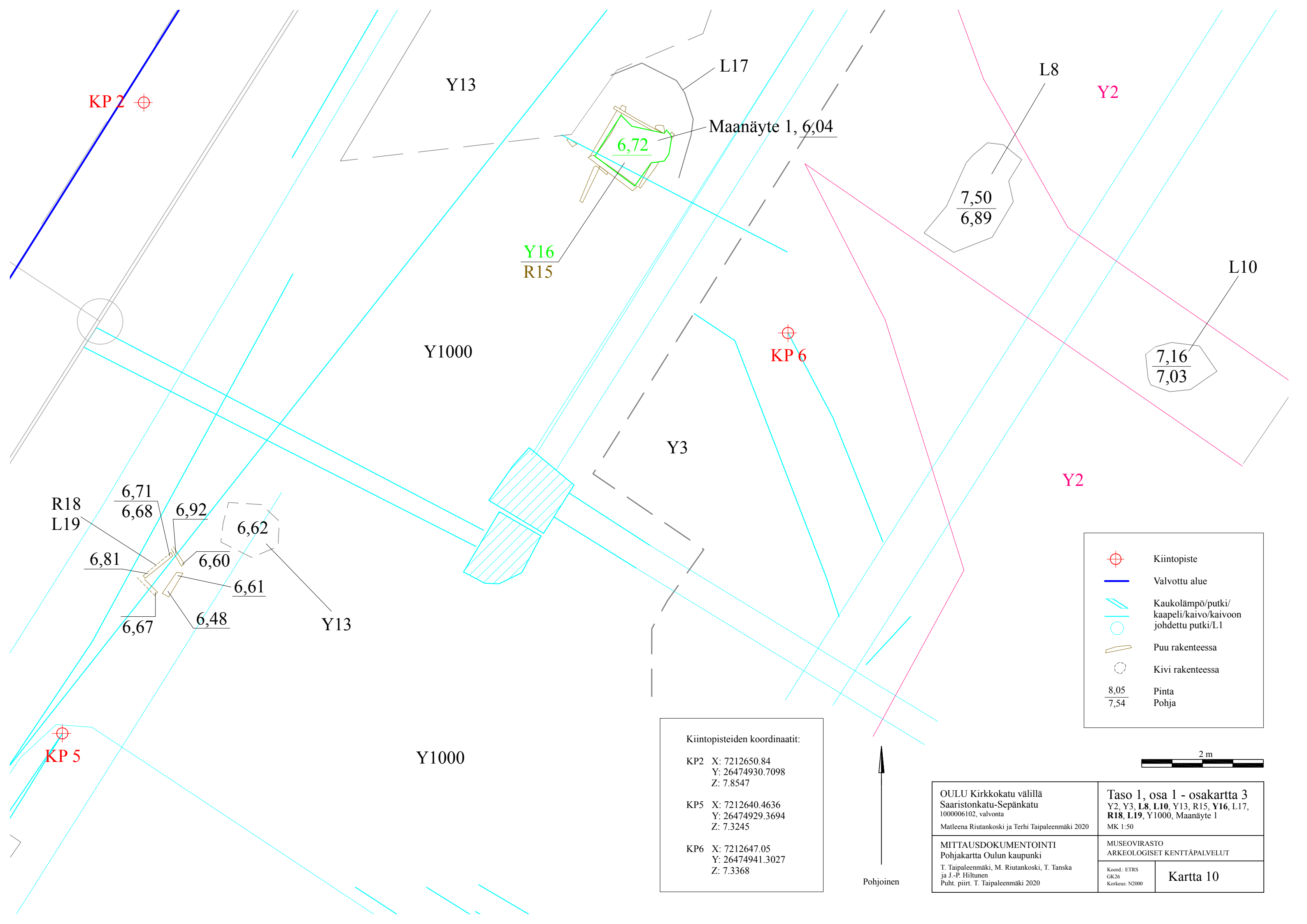
Kiintopisteiden koordinaatit:

T24	X: 7212625.438
	Y: 26474914.437
	Z: 10.543
KP3	X: 7212630.917
	Y: 26474950.5854
	Z: 7.7936
KP4	X: 7212605.6532
	Y: 26474934.0937
	Z: 7.1438

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Kaukolämpö/putki/ kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Taso 1, osa 1 - osakartta 2 Y2, Y3, Y13, Y13 ja Y0 sekaisiin, R20, Y1000 MK 1:150	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT	
	Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	Kartta 9

KP 2

L17

Y13

L8

Y2

Maanäyte 1, 6,04

6,72

7,50
6,89

Y16
R15

L10

Y1000

KP 6

7,16
7,03

Y3

Y2

R18
L19

6,71
6,68

6,92

6,62

6,81

6,60

6,61

Y13

6,67

6,48

KP 5

Y1000

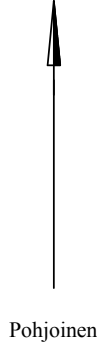
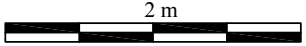
Kiintopisteiden koordinaatit:

KP2 X: 7212650.84
Y: 26474930.7098
Z: 7.8547

KP5 X: 7212640.4636
Y: 26474929.3694
Z: 7.3245

KP6 X: 7212647.05
Y: 26474941.3027
Z: 7.3368

- Kiintopiste
- Valvottu alue
- Kaukolämpö/putki/kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
- Puu rakenteessa
- Kivi rakenteessa
- Pinta
Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 1, osa 1 - osakartta 3 Y2, Y3, L8, L10, Y13, R15, Y16, L17, R18, L19, Y1000, Maanäyte 1 MK 1:50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 10	

KP 8

KP 7

Y69

7,15

7,05
6,65

7,25
6,75

R68 hahmotelma

7,25

Y69

Lehdon työmaa/
Kirkkokatu 33

KP 9

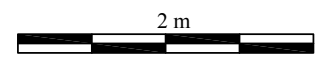
Kiintopisteiden koordinaatit:

KP7 X: 7212594.2814
Y: 26474927.9717

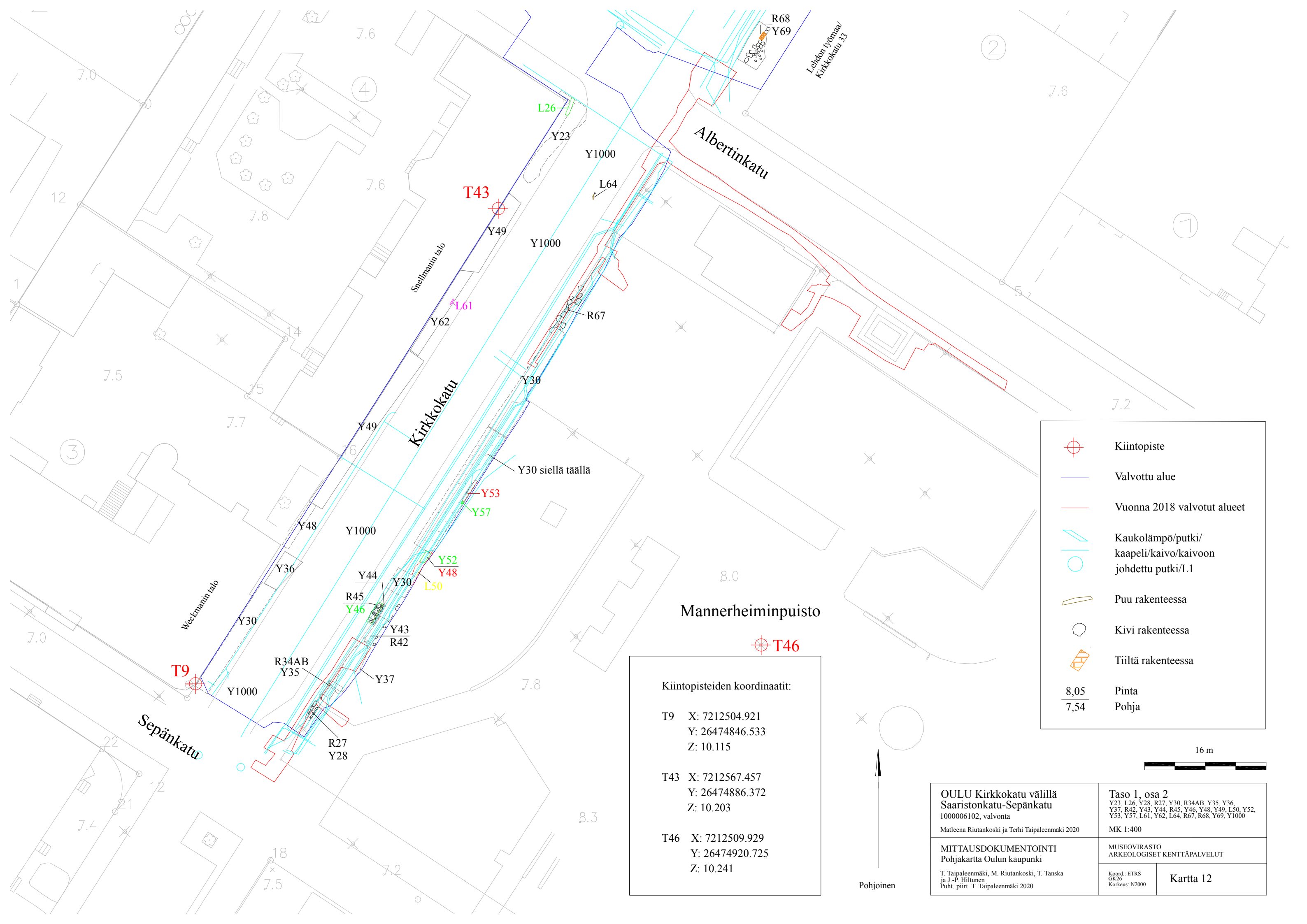
KP8 X: 7212594.2813
Y: 26474916.7044

KP9 X: 7212584.0664
Y: 26474920.6916

- Kiintopiste
- Valvottu alue
- Vuonna 2018 valvottu alue
- Kaukolämpö/putki/kaapeli/kaivo/kaivon johdettu putki/L1
- Puu rakenteessa
- Kivi rakenteessa
- Tiiltä rakenteessa
- $\frac{8,05}{7,54}$ Pinta
Pohja

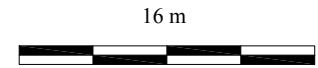
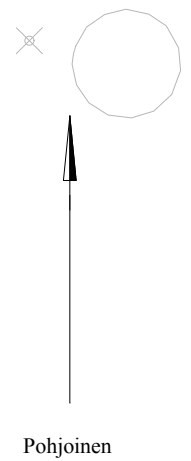
OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 1, osa 1 - osakartta 4 R68, Y69 MK 1:50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT	
		Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	Kartta 11

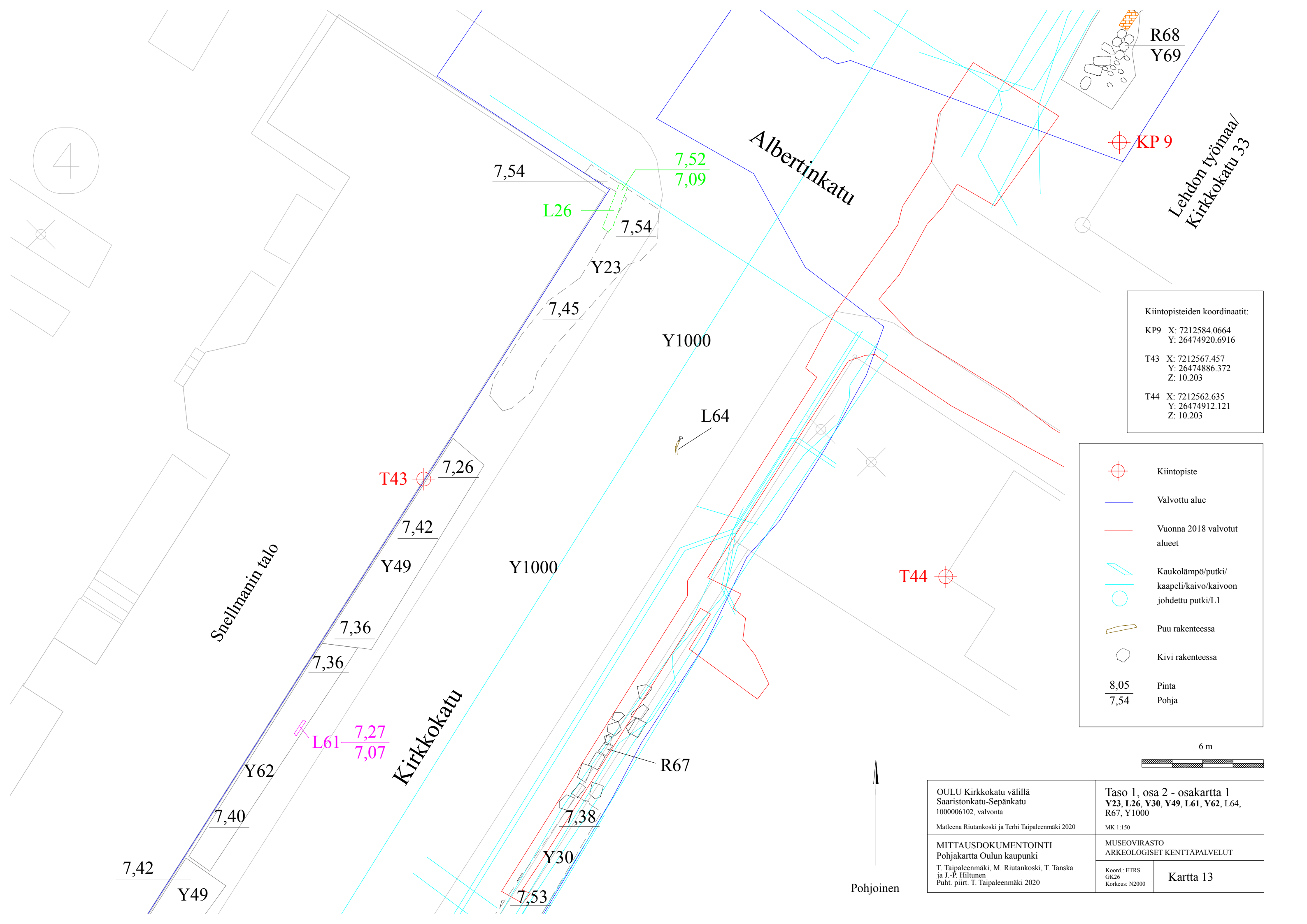
	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet
	Kaukolämpö/putki/kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
	Tiiltä rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

Kiintopisteiden koordinaatit:

T9	X: 7212504.921	Y: 26474846.533	Z: 10.115
T43	X: 7212567.457	Y: 26474886.372	Z: 10.203
T46	X: 7212509.929	Y: 26474920.725	Z: 10.241

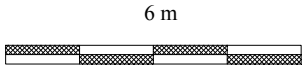
OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 1, osa 2 Y23, L26, Y28, R27, Y30, R34AB, Y35, Y36, Y37, R42, Y43, Y44, R45, Y46, Y48, Y49, L50, Y52, Y53, Y57, L61, Y62, L64, R67, R68, Y69, Y1000 MK 1:400	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 12	

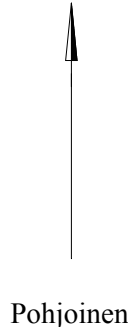
Kiintopisteiden koordinaatit:

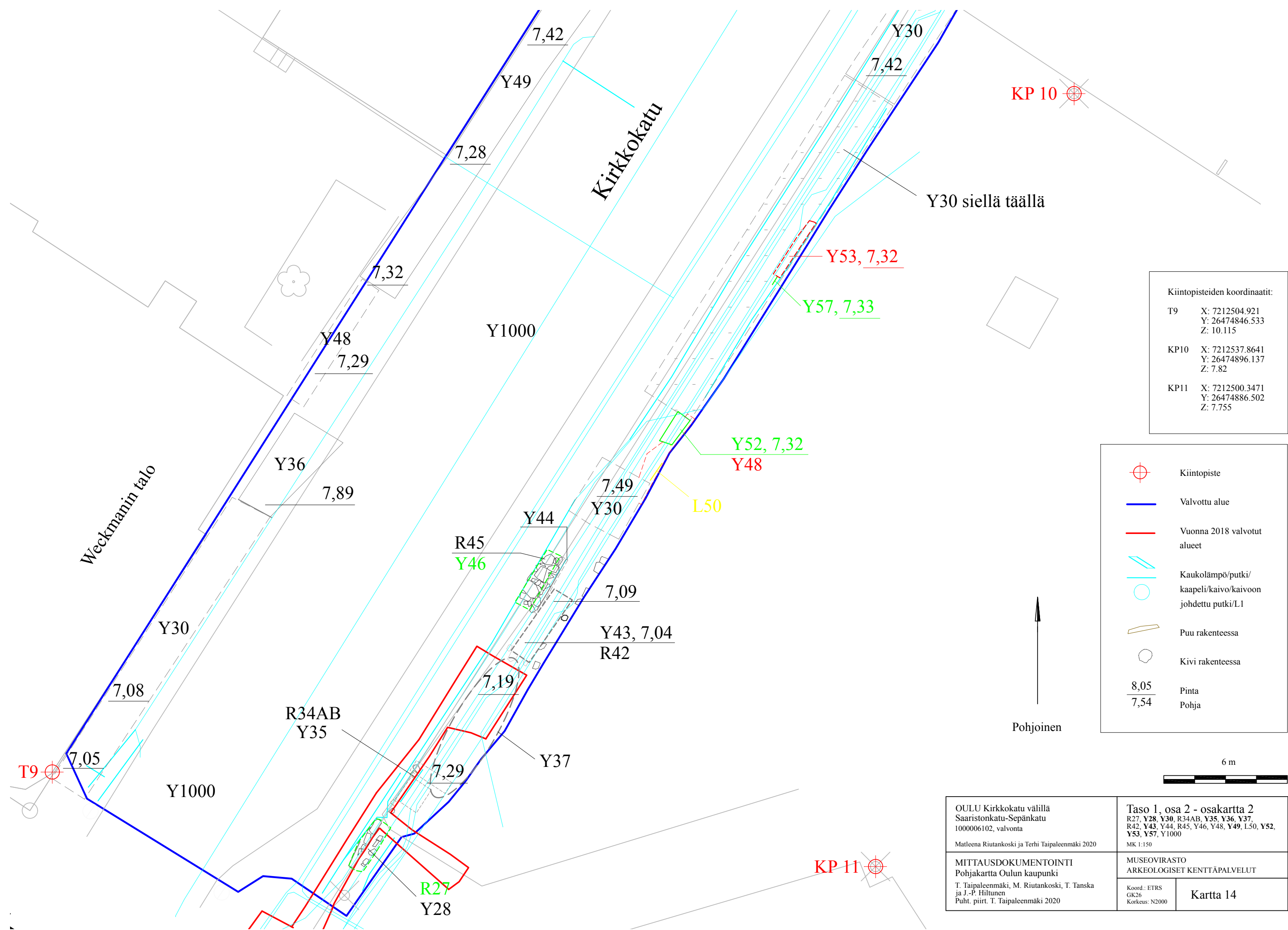
KP9	X: 7212584.0664	Y: 26474920.6916
T43	X: 7212567.457	Y: 26474886.372 Z: 10.203
T44	X: 7212562.635	Y: 26474912.121 Z: 10.203

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvottu alueet
	Kaukolämpö/putki/kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 1, osa 2 - osakartta 1 Y23, L26, Y30, Y49, L61, Y62, L64, R67, Y1000 MK 1:150	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 13	

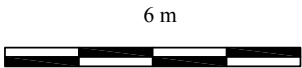
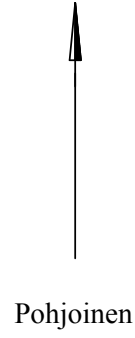

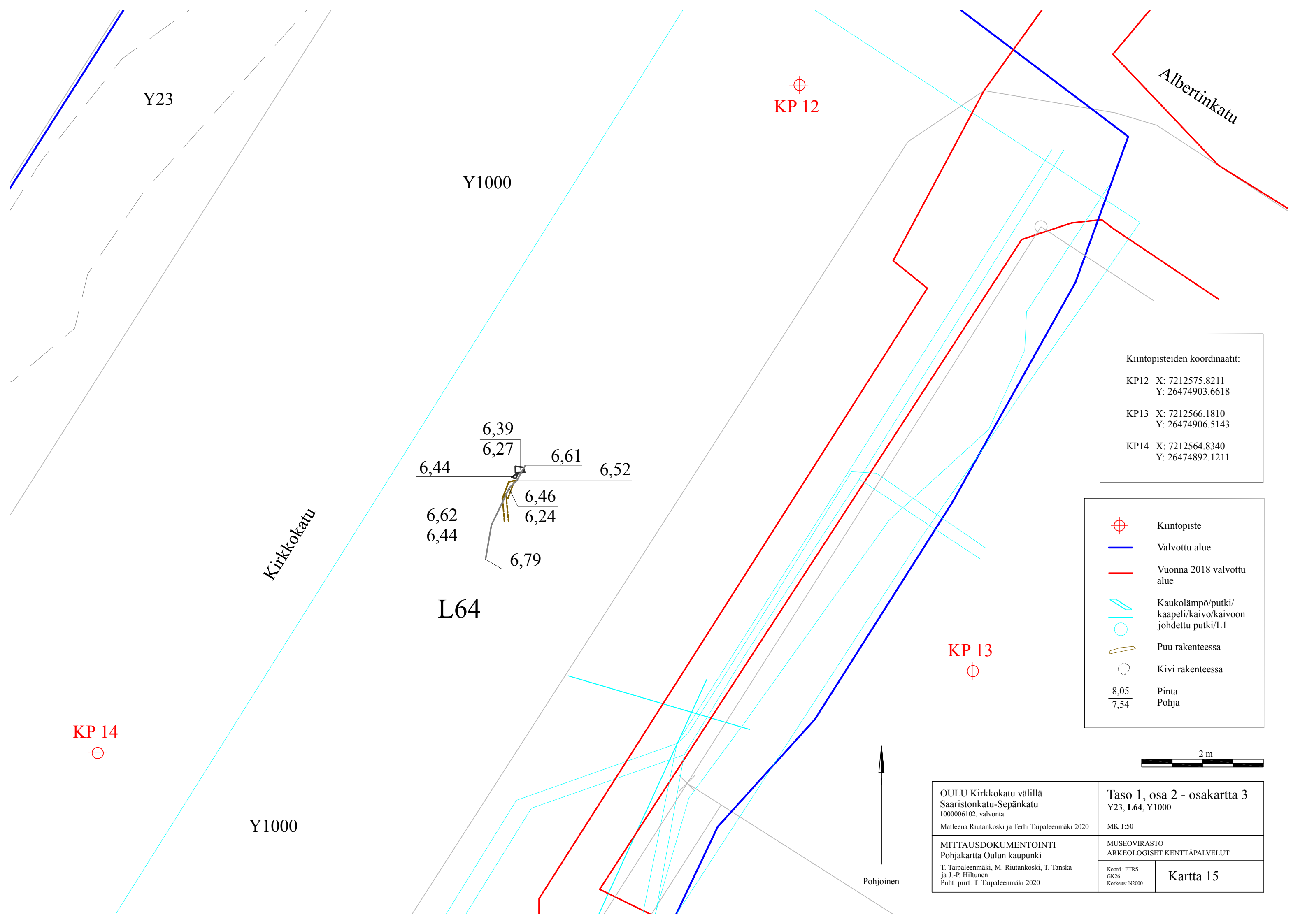
Kiintopisteiden koordinaatit:

T9	X: 7212504.921	Y: 26474846.533	Z: 10.115
KP10	X: 7212537.8641	Y: 26474896.137	Z: 7.82
KP11	X: 7212500.3471	Y: 26474886.502	Z: 7.755

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvottu alueet
	Kaukolämpö/putki/kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 1, osa 2 - osakartta 2 R27, Y28, Y30, R34AB, Y35, Y36, Y37, R42, Y43, Y44, R45, Y46, Y48, Y49, L50, Y52, Y53, Y57, Y1000 MK 1:150	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 14	

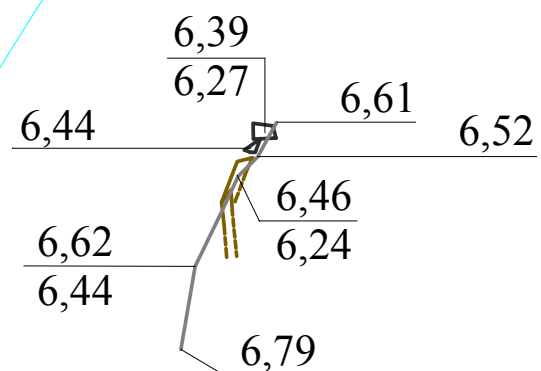
Y23

Y1000

KP 12

Albertinkatu

Kirkkokatu

L64

KP 13

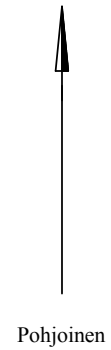
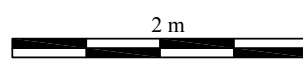
KP 14

Y1000

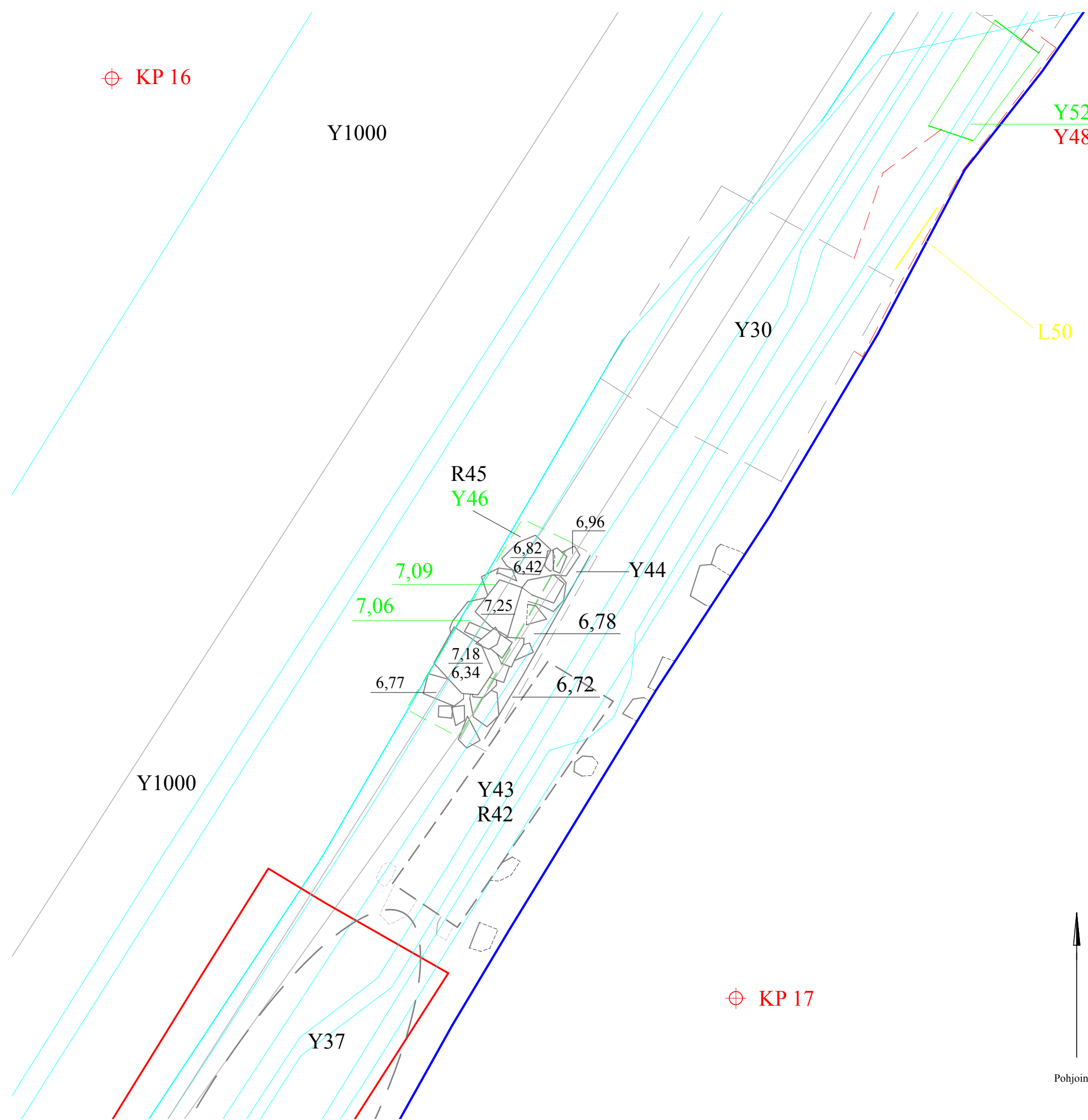
Kiintopisteiden koordinaatit:

KP12	X: 7212575.8211	Y: 26474903.6618
KP13	X: 7212566.1810	Y: 26474906.5143
KP14	X: 7212564.8340	Y: 26474892.1211

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvottu alue
	Kaukolämpö/putki/kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
	Pinta
	Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 1, osa 2 - osakartta 3 Y23, L64, Y1000 MK 1:50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
			Kartta 15

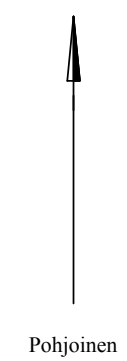
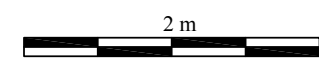

⊕ KP 15

Kiintopisteiden koordinaatit:

KP15	X: 7212520.3954	Y: 26474882.2422
KP16	X: 7212521.6547	Y: 26474865.0424
KP17	X: 7212509.2980	Y: 26474873.4266

⊕	Kiintopiste
—	Valvottu alue
—	Vuonna 2018 valvottu alue
—	Kaukolämpö/putki/kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
○	Puu rakenteessa
○	Kivi rakenteessa
8,05	Pinta
7,54	Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 1, osa 2 - osakartta 4 Y30, Y37, R42, Y43, Y44, R45, Y46, Y48, L50, Y52, Y1000 MK 1:50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 16	

⊕ KP 17

⊕ KP 16

Y1000

Y30

Y52
Y48

L50

R45
Y46

Y44

Y43
R42

Y1000

Y37

7,09
7,06

6,96

6,82
6,42

6,78

7,25

6,72

7,18
6,34

6,77

⊕ KP 18

⊕ KP 17

Y1000

Y43
R42

Y37

R34AB

Y35

Y35

Y28
R27

⊕ KP 19

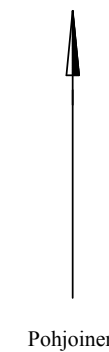
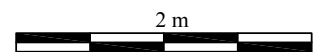
Kiintopisteiden koordinaatit:

KP17 X: 7212509.2980
Y: 26474873.4266

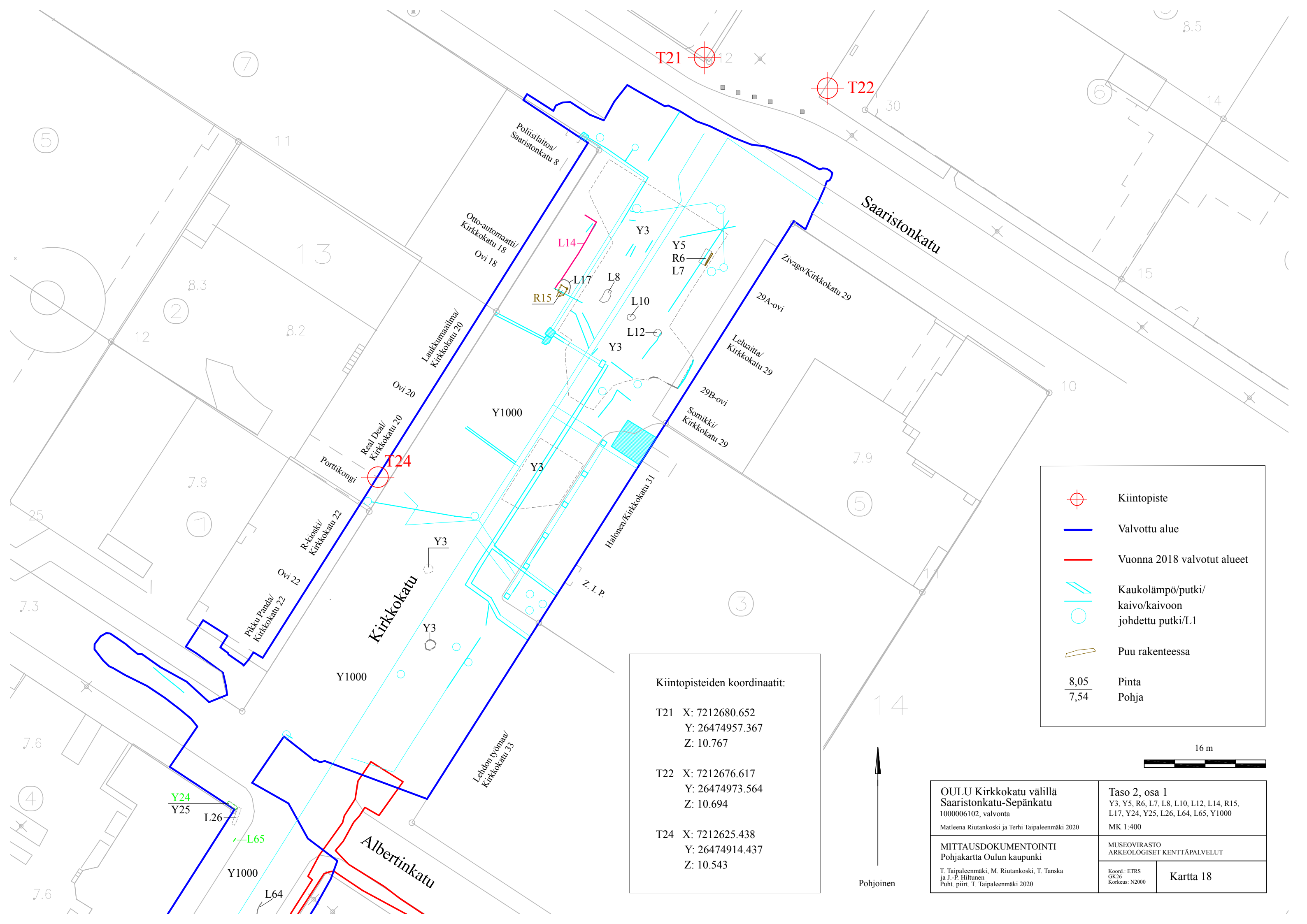
KP18 X: 7212510.7605
Y: 26474856.9898

KP19 X: 7212498.4117
Y: 26474863.5017

- Kiintopiste
- Valvottu alue
- Vuonna 2018 valvottu alue
- Kaukolämpö/putki/kaapeli/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
- Puu rakenteessa
- Kivi rakenteessa
- 8,05 Pinta
- 7,54 Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Taso 1, osa 2 - osakartta 5 R27, Y28, R34AB, Y35, Y37, R42, Y43, Y1000 MK 1:50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	Kartta 17

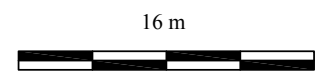
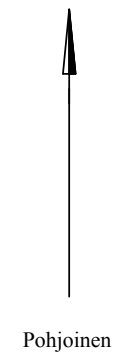
	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet
	Kaukolämpö/putki/ kaivo/kaivon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
8,05	Pinta
7,54	Pohja

Kiintopisteiden koordinaatit:

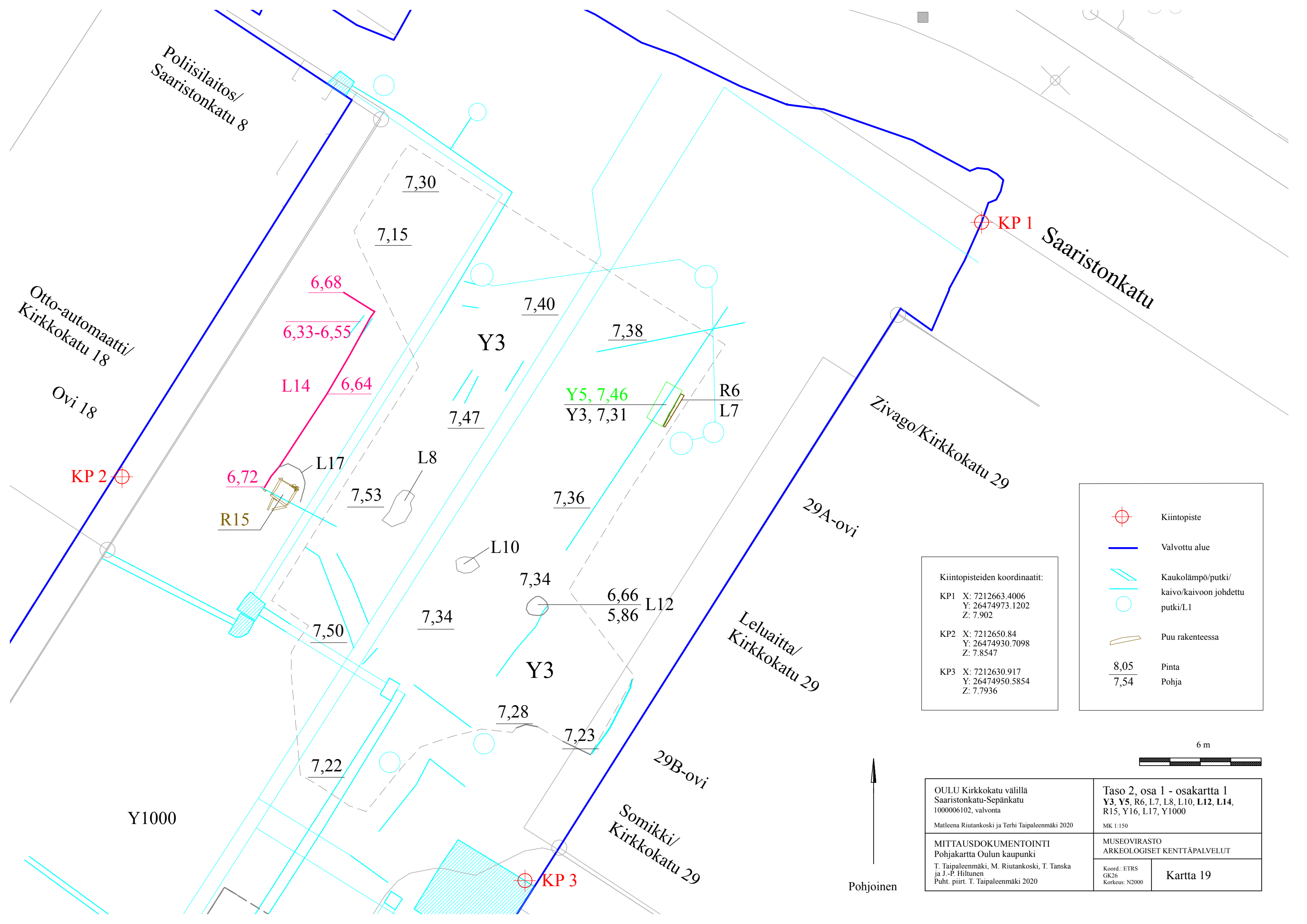
T21 X: 7212680.652
Y: 26474957.367
Z: 10.767

T22 X: 7212676.617
Y: 26474973.564
Z: 10.694

T24 X: 7212625.438
Y: 26474914.437
Z: 10.543

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 2, osa 1 Y3, Y5, R6, L7, L8, L10, L12, L14, R15, L17, Y24, Y25, L26, L64, L65, Y1000 MK 1:400	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 18	

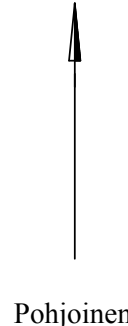
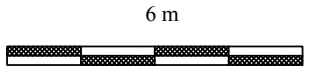

Kiintopisteiden koordinaatit:

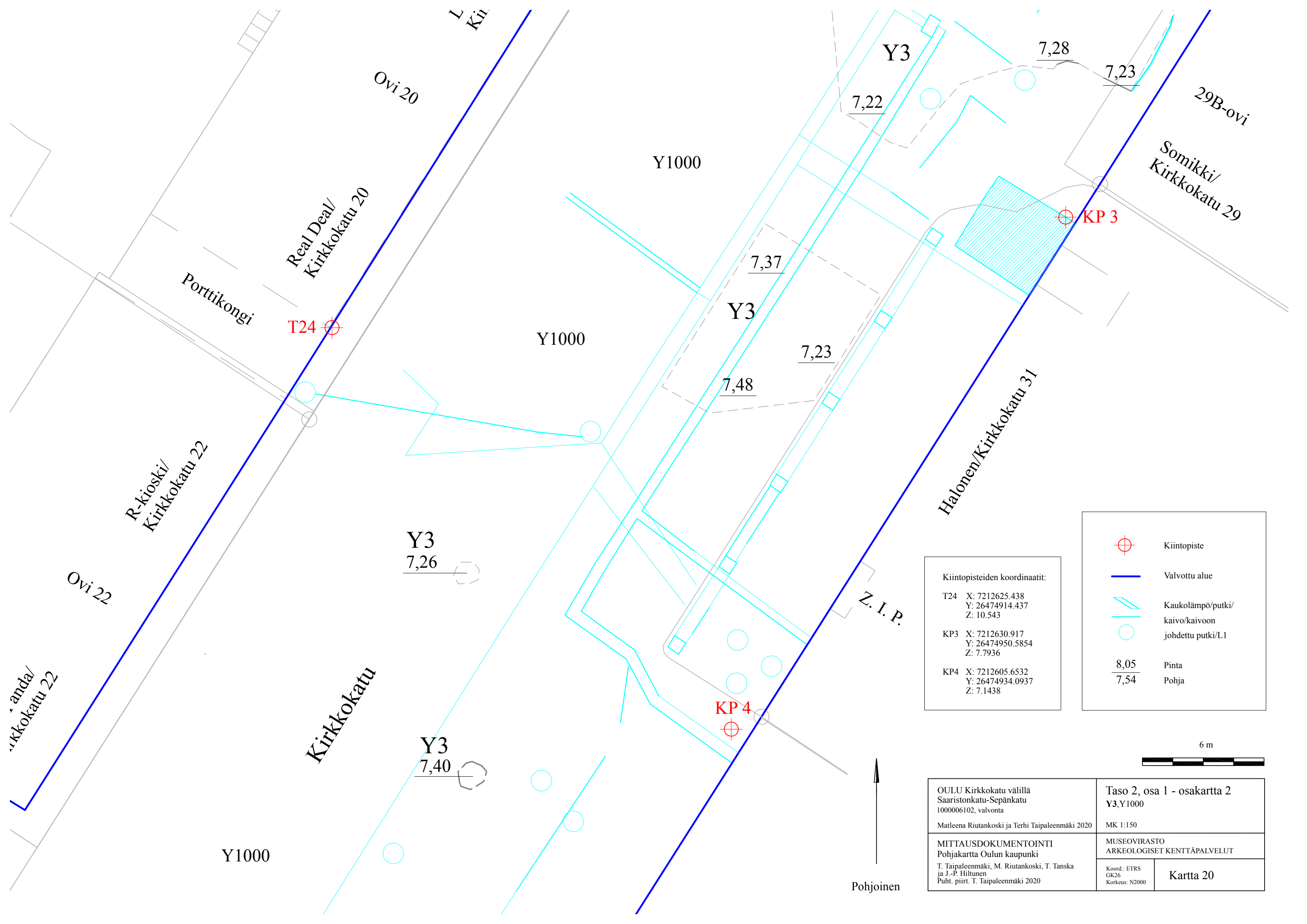
KP1	X: 7212663.4006	Y: 26474973.1202	Z: 7.902
KP2	X: 7212650.84	Y: 26474930.7098	Z: 7.8547
KP3	X: 7212630.917	Y: 26474950.5854	Z: 7.7936

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Kaukolämpö/putki/kaivo/kaivon johdettu putki/L1
	putki/L1
	Puu rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Taso 2, osa 1 - osakartta 1 Y3, Y5, R6, L7, L8, L10, L12, L14, R15, Y16, L17, Y1000 MK 1:150
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT
	Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000
	Kartta 19

Y1000

Real Deal/
Kirkkokatu 20

T24

Y1000

Y1000

Y3

Y3

Somikki/
Kirkkokatu 29

KP 3

Halonen/Kirkkokatu 31

Z. I. P.

Kirkkokatu

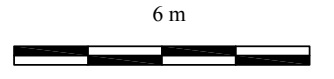
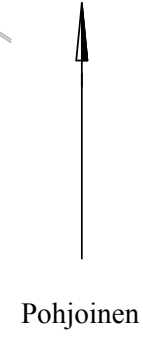
Y1000

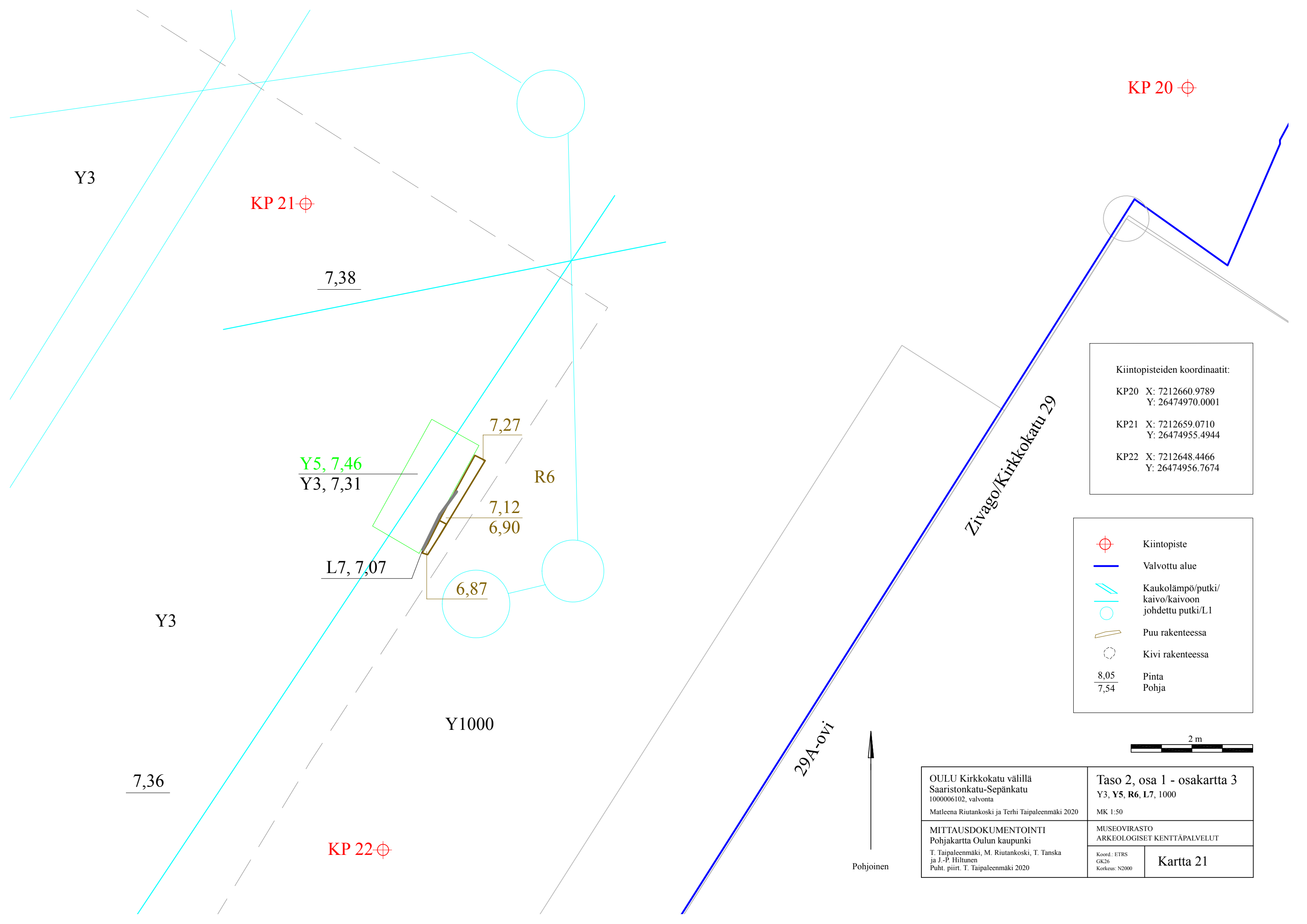
Kiintopisteiden koordinaatit:

T24	X: 7212625.438
	Y: 26474914.437
	Z: 10.543
KP3	X: 7212630.917
	Y: 26474950.5854
	Z: 7.7936
KP4	X: 7212605.6532
	Y: 26474934.0937
	Z: 7.1438

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Kaukolämpö/putki/ kaivo/kaivon
	johdettu putki/L1
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta		Taso 2, osa 1 - osakartta 2 Y3,Y1000	
Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		MK 1:150	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT	
		Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	Kartta 20

KP 20 ⊕

KP 21 ⊕

7,38

Y3

Y5, 7,46
Y3, 7,31

7,27

R6

7,12
6,90

L7, 7,07

6,87

Y3

Y1000

7,36

KP 22 ⊕

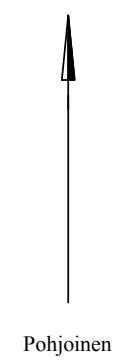
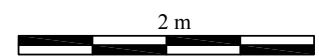
Zivago/Kirkkokatu 29

29A-ovi

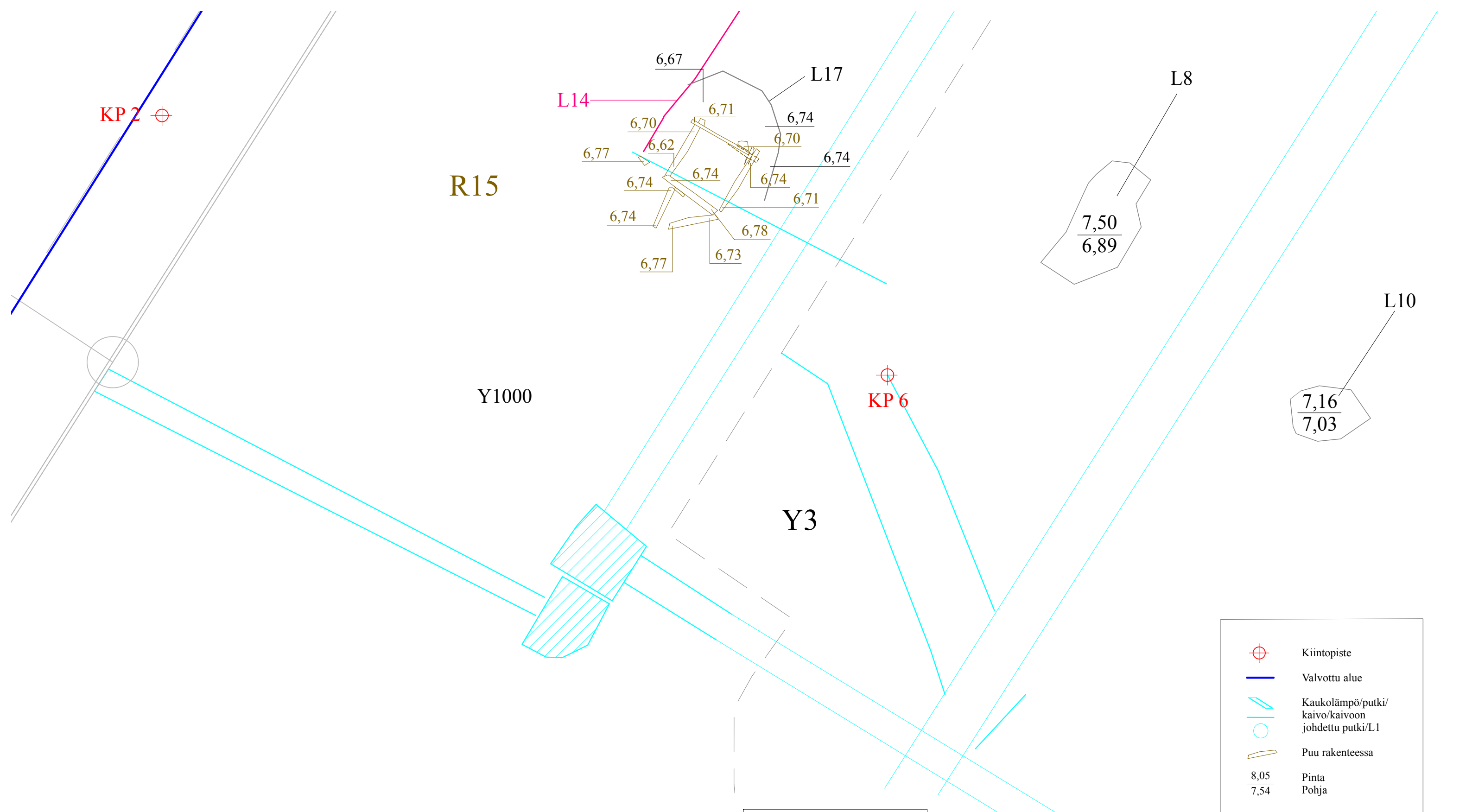
Kiintopisteiden koordinaatit:

KP20	X: 7212660.9789	Y: 26474970.0001
KP21	X: 7212659.0710	Y: 26474955.4944
KP22	X: 7212648.4466	Y: 26474956.7674

⊕	Kiintopiste
—	Valvottu alue
	Kaukolämpö/putki/ kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
○	Puu rakenteessa
○	Kivi rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Taso 2, osa 1 - osakartta 3 Y3, Y5, R6, L7, 1000 MK 1:50		
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT		
	<table border="1"> <tr> <td> Koord.: ETRS GR26 Korkeus: N2000 </td> <td> Kartta 21 </td> </tr> </table>	Koord.: ETRS GR26 Korkeus: N2000	Kartta 21
Koord.: ETRS GR26 Korkeus: N2000	Kartta 21		

R15

Y1000

Y3

Y1000

L14

L17

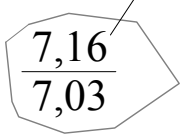
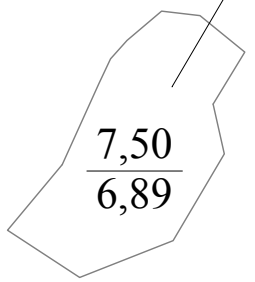
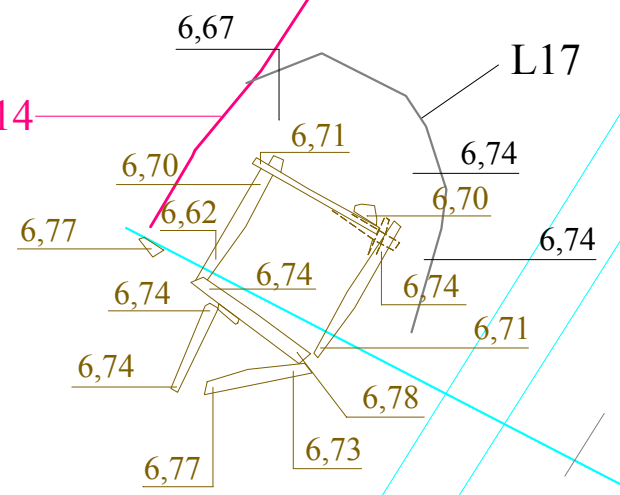
L8

L10

KP 2

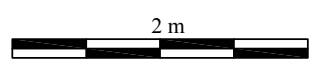
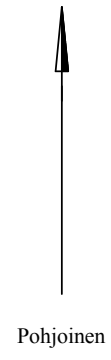
KP 6

KP 5

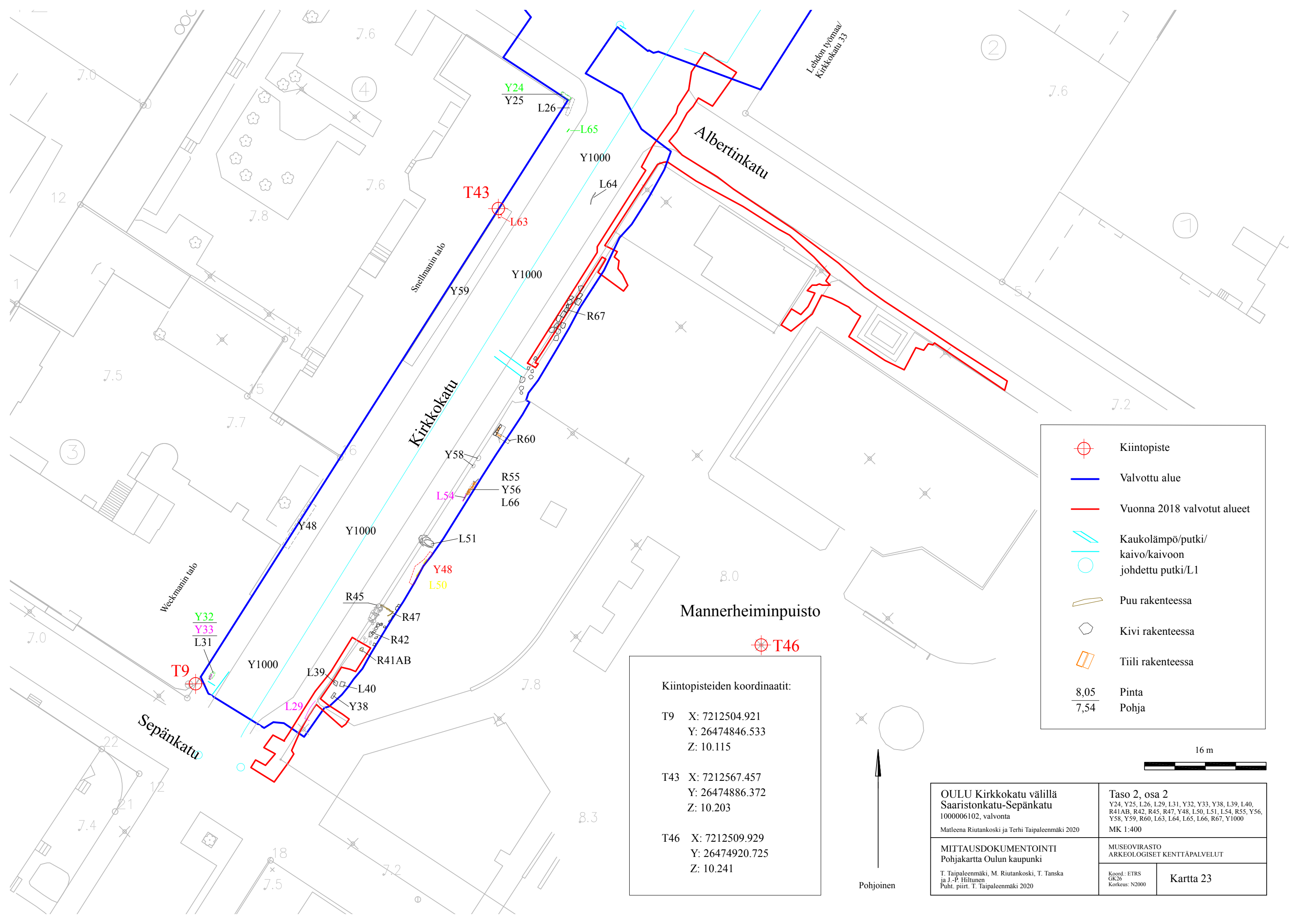

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Kaukolämpö/putki/ kaivo/kaivoon
	johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

Kiintopisteiden koordinaatit:	
KP2	X: 7212650.84 Y: 26474930.7098 Z: 7.8547
KP5	X: 7212640.4636 Y: 26474929.3694 Z: 7.3245
KP6	X: 7212647.05 Y: 26474941.3027 Z: 7.3368

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Taso 2, osa 1 - osakartta 4 Y3, L8, L10, L14, R15, L17, Y1000 MK 1:50
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000
	Kartta 22

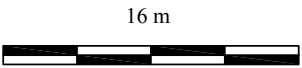
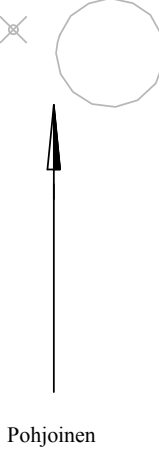

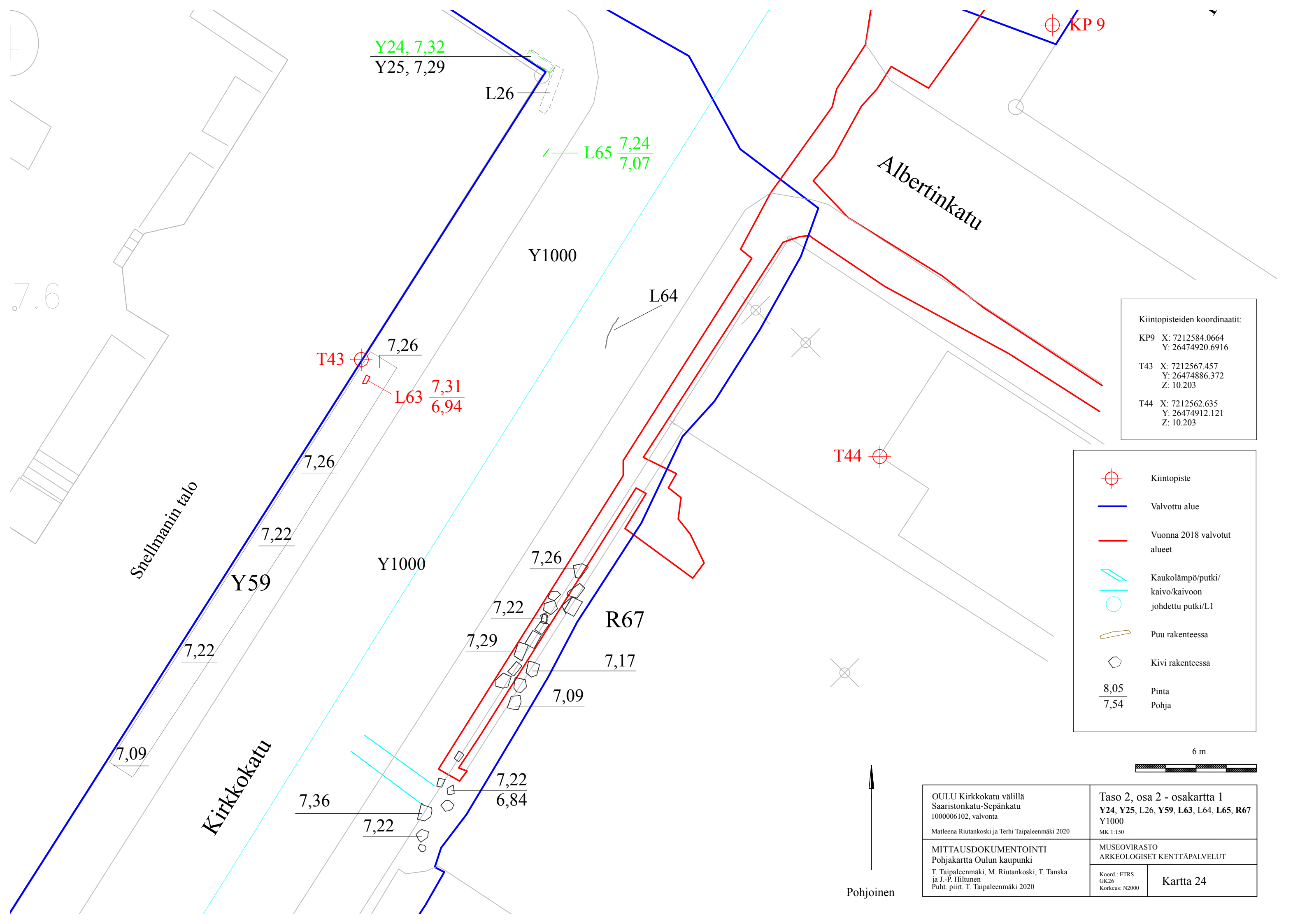
	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet
	Kaukolämpö/putki/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
	Tiili rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

Kiintopisteiden koordinaatit:

T9	X: 7212504.921	Y: 26474846.533	Z: 10.115
T43	X: 7212567.457	Y: 26474886.372	Z: 10.203
T46	X: 7212509.929	Y: 26474920.725	Z: 10.241

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Taso 2, osa 2 Y24, Y25, L26, L29, L31, Y32, Y33, Y38, L39, L40, R41AB, R42, R45, R47, Y48, L50, L51, L54, R55, Y56, Y58, Y59, R60, L63, L64, L65, L66, R67, Y1000 MK 1:400
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000
Kartta 23	

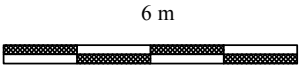

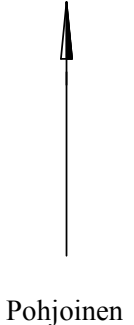
Kiintopisteiden koordinaatit:

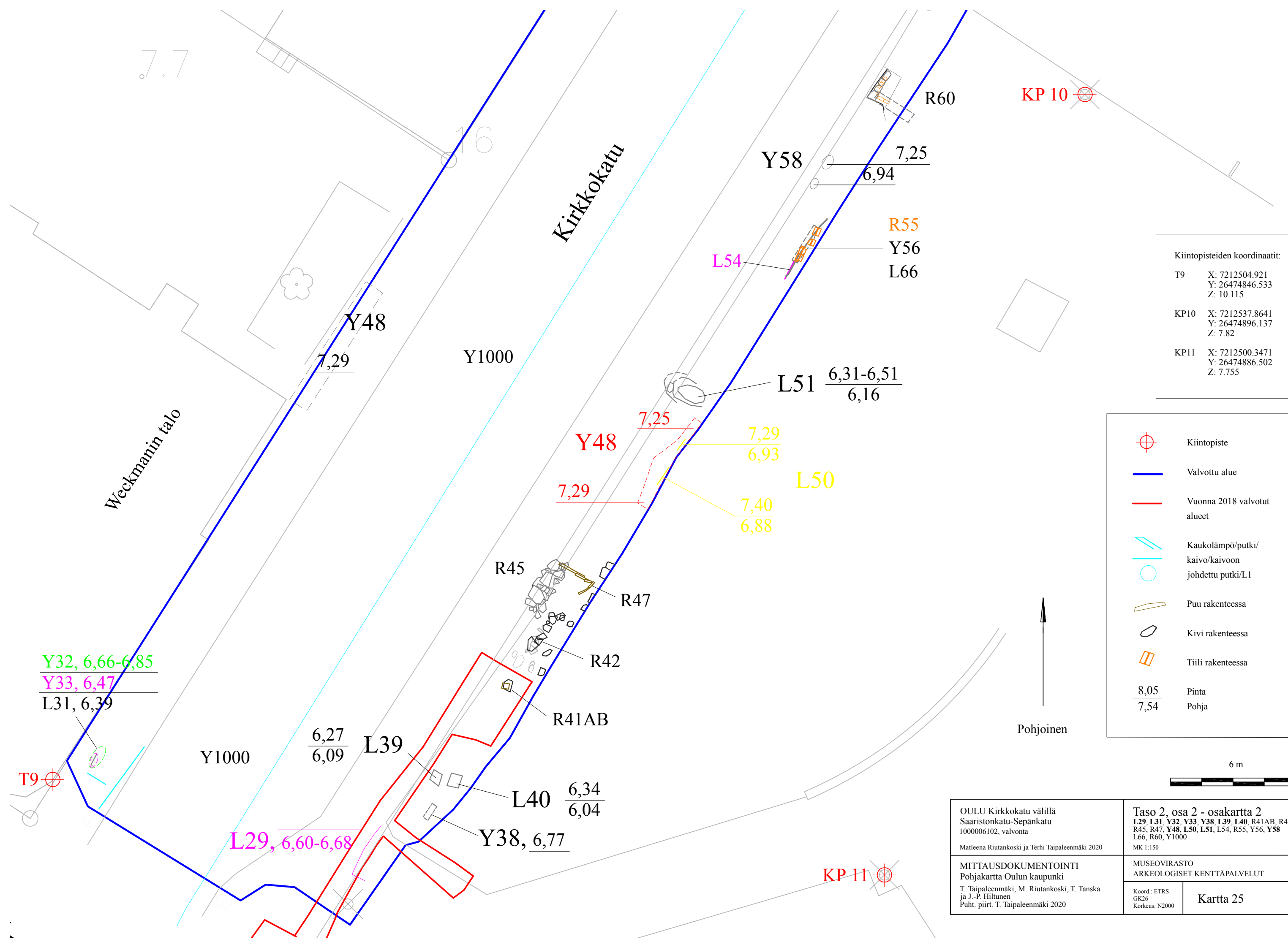
KP9	X: 7212584.0664	Y: 26474920.6916
T43	X: 7212567.457	Y: 26474886.372 Z: 10.203
T44	X: 7212562.635	Y: 26474912.121 Z: 10.203

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet
	Kaukolämpö/putki/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 2, osa 2 - osakartta 1 Y24, Y25, L26, Y59, L63, L64, L65, R67 Y1000 MK 1:150	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 24	

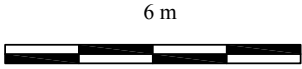
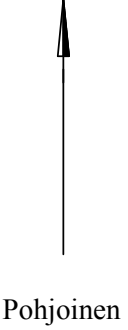

Kiintopisteiden koordinaatit:

T9	X: 7212504.921 Y: 26474846.533 Z: 10.115
KP10	X: 7212537.8641 Y: 26474896.137 Z: 7.82
KP11	X: 7212500.3471 Y: 26474886.502 Z: 7.755

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet
	Kaukolämpö/putki/kaivo/kaivoon
	johdettu putki/L1
	Puu rakenteessa
	Kivi rakenteessa
	Tiili rakenteessa
$\frac{8,05}{7,54}$	Pinta Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Taso 2, osa 2 - osakartta 2 L29, L31, Y32, Y33, Y38, L39, L40, R41AB, R42 R45, R47, Y48, L50, L51, L54, R55, Y56, Y58 L66, R60, Y1000 MK 1:150
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000
	Kartta 25

⊕ KP 23

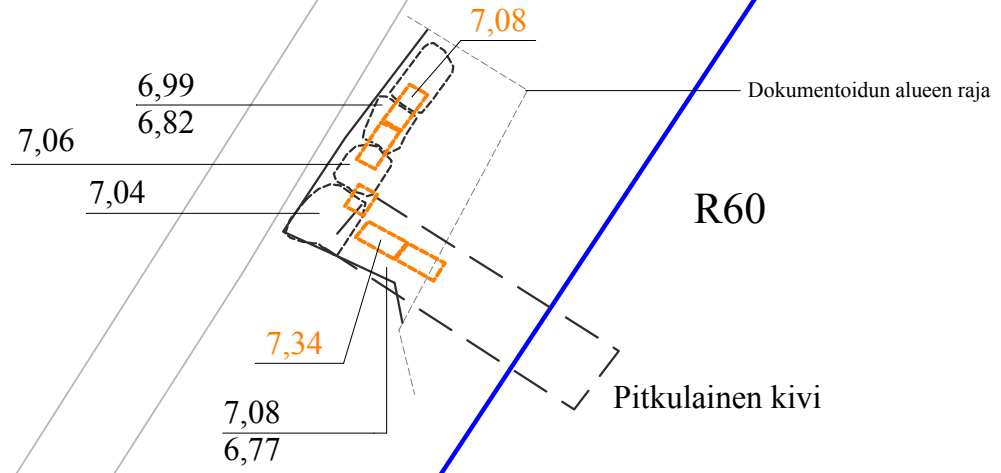
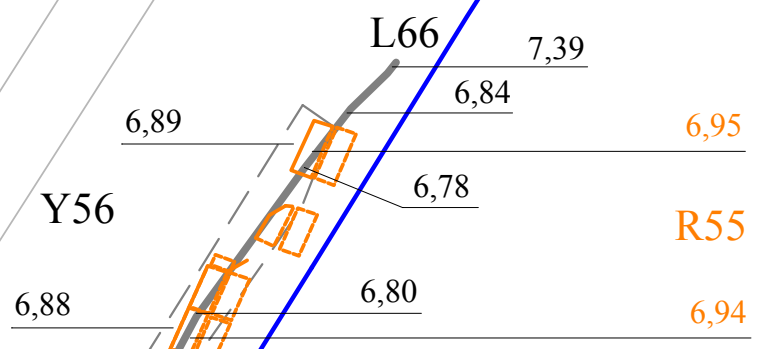
Kirkkokatu

Y1000

Y58

⊕ KP 24

$\frac{7,33}{6,83}$ L54

⊕ KP 10

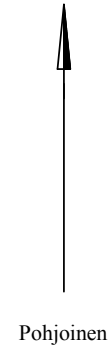
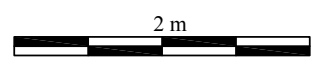
Kiintopisteiden koordinaatit:

KP10 X: 7212537.8641
Y: 26474896.137

KP23 X: 7212539.2285
Y: 26474879.7831

KP24 X: 7212533.7443
Y: 26474886.5365

- ⊕ Kiintopiste
- Valvottu alue
- Vuonna 2018 valvottu alue
- Kaukolämpö/putki/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
- Kivi rakenteessa
- Tiili rakenteessa
- $\frac{8,05}{7,54}$ Pinta
- Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Taso 2, osa 2 - osakartta 3 L54, R55, Y56, Y58, R60, L66, Y1000 MK 1:50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT	
		Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	Kartta 26

⊕ KP 16

Y1000

Kirkkokatu

⊕ KP 15

Y48

L50

Kiintopisteiden koordinaatit:

KP15 X: 7212520.3954
Y: 26474882.2422

KP16 X: 7212521.6547
Y: 26474865.0424

KP17 X: 7212509.2980
Y: 26474873.4266

R45

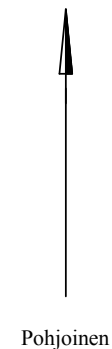
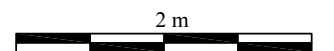
R47

R42

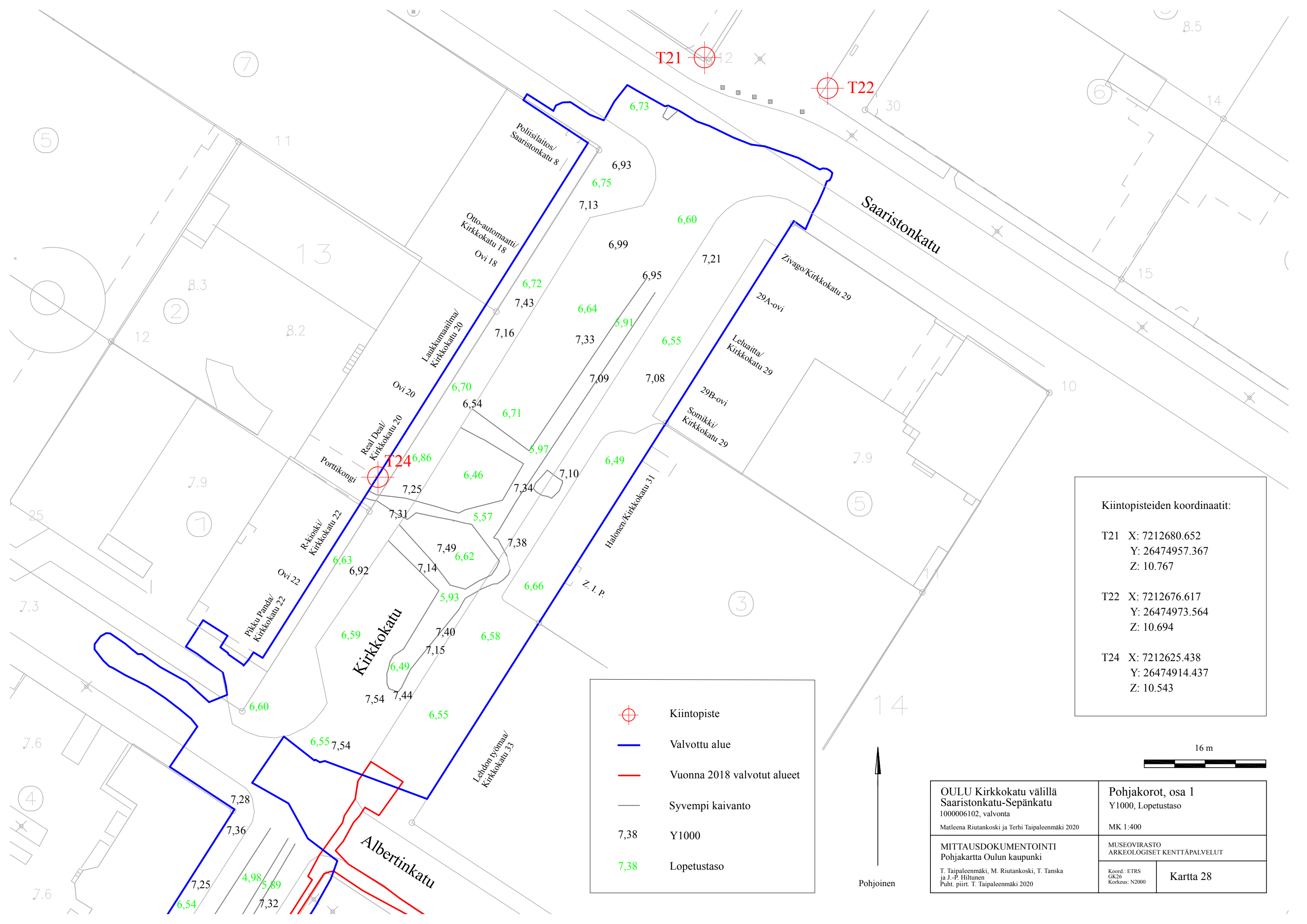
R41AB

Vaaleat kivet ensin esiin tulleita

- Kiintopiste
- Valvottu alue
- Vuonna 2018 valvottu alue
- Kaukolämpö/putki/kaivo/kaivoon johdettu putki/L1
- Puu rakenteessa
- Kivi rakenteessa
- Tiili rakenteessa
- 8,05 Pinta
- 7,54 Pohja

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Taso 2, osa 2 - osakartta 4 Y48, L50, R41AB, R42, R45, R47, Y1000 MK 1:50		
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT <table border="1" data-bbox="2478 1942 2870 2005"> <tr> <td data-bbox="2478 1942 2597 2005"> Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000 </td> <td data-bbox="2597 1942 2870 2005"> Kartta 27 </td> </tr> </table>	Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	Kartta 27
Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	Kartta 27		

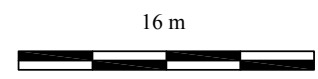
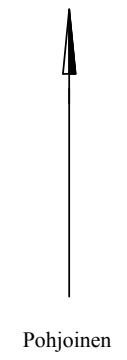

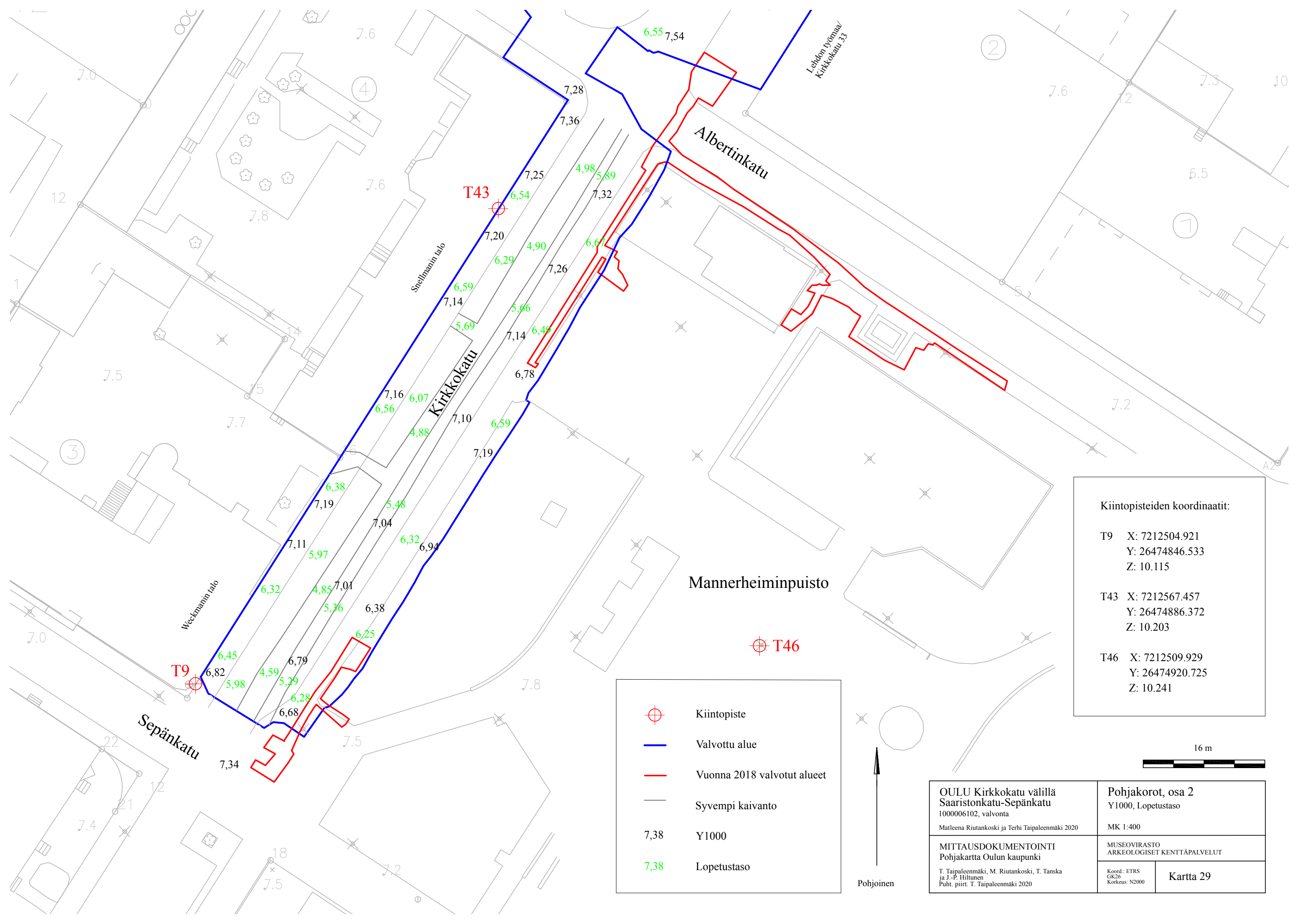
	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvottu alueet
	Syvempi kaivanto
7,38	Y1000
7,38	Lopetustaso

Kiintopisteiden koordinaatit:

T21	X: 7212680.652
	Y: 26474957.367
	Z: 10.767
T22	X: 7212676.617
	Y: 26474973.564
	Z: 10.694
T24	X: 7212625.438
	Y: 26474914.437
	Z: 10.543

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020		Pohjakorot, osa 1 Y1000, Lopetustaso MK 1:400	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020		MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000	
		Kartta 28	

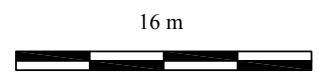
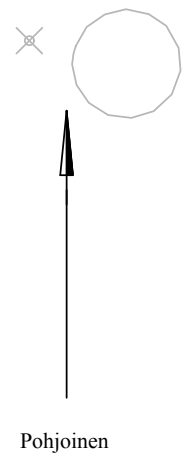

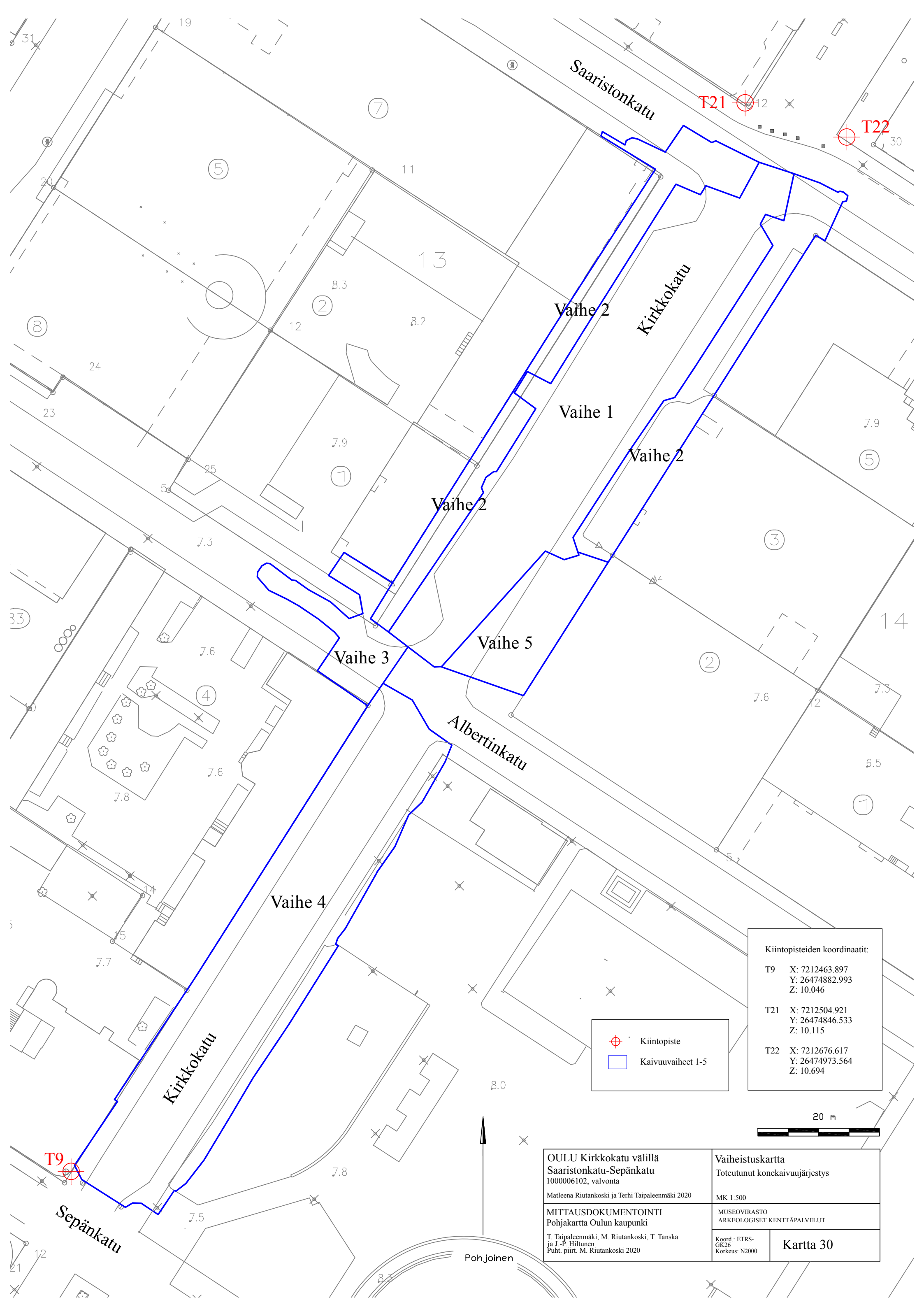
Kiintopisteiden koordinaatit:

T9	X: 7212504.921
	Y: 26474846.533
	Z: 10.115
T43	X: 7212567.457
	Y: 26474886.372
	Z: 10.203
T46	X: 7212509.929
	Y: 26474920.725
	Z: 10.241

	Kiintopiste
	Valvottu alue
	Vuonna 2018 valvotut alueet
	Syvempi kaivanto
7,38	Y1000
7,38	Lopetustaso

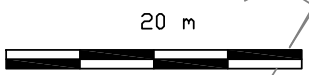
OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Pohjakorot, osa 2 Y1000, Lopetustaso MK 1:400
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. T. Taipaleenmäki 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Koord.: ETRS GK26 Korkeus: N2000 Kartta 29

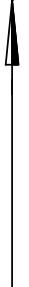
Kiintopisteiden koordinaatit:

T9	X: 7212463.897 Y: 26474882.993 Z: 10.046
T21	X: 7212504.921 Y: 26474846.533 Z: 10.115
T22	X: 7212676.617 Y: 26474973.564 Z: 10.694

	Kiintopiste
	Kaivuuvaiheet 1-5

OULU Kirkkokatu välillä Saaristonkatu-Sepänkatu 1000006102, valvonta Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki 2020	Vaiheistuskartta Toteutunut konekaivuujärjestys MK 1:500		
MITTAUSDOKUMENTOINTI Pohjakartta Oulun kaupunki T. Taipaleenmäki, M. Riutankoski, T. Tanska ja J.-P. Hiltunen Puht. piirt. M. Riutankoski 2020	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT		
	<table border="1"> <tr> <td>Koord.: ETRS-GK26 Korkeus: N2000</td> <td>Kartta 30</td> </tr> </table>	Koord.: ETRS-GK26 Korkeus: N2000	Kartta 30
Koord.: ETRS-GK26 Korkeus: N2000	Kartta 30		

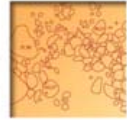

Pohjoinen

Rakenneluettelo

Oulu Kirkkokatu

2020

Rakennusnumero: 6

Rakennusmateriaali: Puu

Koko: 200 x 9 cm, korkeus 25 cm

Suunta: Koillinen-lounas

Kaivaustapa: Kaivinkone, lapio

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Hirsi

Rakennusmateriaalin koko: Esillä aluksi 120 cm pituudelta, jatkui kaivannon profiiliin. 9 cm leveä, 25 cm korkea

Rakennustekniikka: Kuoppaan aseteltu

Tulkinta: -

Kuvaus: Koillis-lounaissauntainen hirsi kaivannossa L7. Asetettu kaivantoon kapealle sivulle. Veistetty, kokonaispituus 2 m. Rakenteen kaakkoispuolella oli Y2:n alaosan muodostanut puhdas vaaleanruskea hiekka.

Ajoitusarvio: Nuorempi kuin Y3 ja Y5

Stratigrafia:

Yllä: Y2

Alla: L7

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: L7

Liittyy rakenteeseen: -

Häiriöt: -

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 18 ja 21

Rakennenro: 15

Rakennusmateriaali: Puu

Koko: Sisäosa: 86 - 88 x 85 cm; ulkoreunat
salvoksineen: 118 x 117 cm

Suunta: Nykyisen asemakaavan suuntainen, sivut väli-
ilmansuuntien suuntaiset

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Hirsi

Rakennusmateriaalin koko: Hirsien korkeus 11-13
cm, paksuus 7 cm ja
pituus 117-118 cm.

Rakennustekniikka: Salvottu

Tulkinta: Kaivo

Kuvaus: Hirsikaivo Otto-automaatin edessä Kirkkokadun ajoradan luoteisreunassa. Salvotuista hirsistä rakennettua kaivoa ympäröi leikkaus L17 ja sen täyttö. Kaivo oli täyttynyt maakerroksella Y16. Kaivon sisälle sen itäkulmaan kaivettiin noin 55 cm syvyinen ja noin 40 x 30 cm kokoinen koekuoppa sen seinärakenteen olemuksen selvittämiseksi. Lisäksi itänurkan salvos kaivettiin esiin kaivon ulkopuolella. Puut olivat varsin huonokuntoisia, varsinkin pintatasossa. Koekupan kaivuun yhteydessä kaivon kaakkoisseinän puolikas hirsi poistettiin, jotta voidaan dokumentoida kokonainen hirsikerta. Koillisseinän ylimmästä hirrestä yritettiin ottaa näyte dendrokronologista ajoittamista varten, mutta puu oli siihen liian huonokuntoista. Suoranurkka-salvokset: molempien seinien hirsien päissä oli hirren ylä- ja alapinnalla noin 2-2,5 cm syvyiset salvokset ja hirsien päät jatkuivat nurkan yli. Hirret olivat alapinnaltaan varattuja, yläpinta oli pyöreä, reunat suoriksi veistettyjä. Koekuopassa havaittiin koillisseinällä 4 ja kaakkoisseinällä 5 hirsikertaa (kaakkoisseinän ylimmän hirren yläosa oli haljennut ilmeisesti kaivannon L1 konekaivussa). Seinät jatkuivat selvästi kuopan pohjatason alapuolelle. Salvoksista oli kaivon yläosassa parhaiten säilynyt kaivon pohjoiskulma. Salvoksen pituus koillisseinällä 17 cm ja kaakkoisseinällä 18 cm. Kaivon etelä- ja länsipuoli oli modernin kaivannon L1 häiritsemä, sillä kaivon pintaosa oli tuhoutunut aiemmissa kaivuissa. Kaivon irtonaisia hirsiiä oli siirtynyt kaivon lounaispuolelle ja sekoittuneet L1 täyttöön noin 80 x 66 cm kokoiselle alueelle. Hirret kooltaan 75 x 9 cm ja 68 x 9 cm. Kaivon vieressä, sen luoteispuolella oli 30 cm etäisyydellä pystylauta sekoittuneessa L1 täytössä, kooltaan 19 x 3. Kaivon lounaispuolella, 2 cm etäisyydellä seinästä toinen pystylauta, kooltaan 16 x 1 cm. Kaivon itänurkan läheisyydessä koillisseinän vieressä 17 x 12 cm kokoinen pystyhirsi, jonka yhteydessä kaivon täytön kaltaista maata. Kaivon pohjaa ei tavoitettu, sillä kaivo R15 ja siihen liittyvät yksiköt dokumentoitiin konekaivun tavoitetasosta tai hieman sen alta. Kaivo jää pääosin koskemattomana nyt asennettavien rakennuskerrosten alle. Päällä suodatinkangas ja okto.

Ajoitusarvio: 1700- tai 1800-luku?

Stratigrafia:

Yllä: Y0, L1, Y16

Alla: L17

Saman aikainen kuin: L17

Liittyy yksikköön: Y16, L17

Liittyy rakenteeseen: -

Häiriöt: L1 leikkaa kaivon yläosaa ja sen etelä-, ja länsireunaa.

Löydöt: KM42659: 15-23, 62. Poistetut löydöt: 3-4

Kartat: Kartta: 7, 18 ja 22

Rakennenro: 18

Rakennusmateriaali: Puu

Koko: Pituus 65 cm, leveys 45 cm, korkeus 45 cm

Suunta: Koillinen-lounas

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Lauta/lankku

Rakennusmateriaalin koko: Ehjät puut: pituus 60 cm, leveys 9-11 cm (pääosin 10 cm), paksuus 2 cm; tukipuut: korkeus 40 cm, leveys 9-10 cm, paksuus 2 cm.

Rakennustekniikka: Ladottu/naulattu?

Tulkinta: Puukehikko

Kuvaus: Koillis-lounaissauntainen laudoista rakennettu kehikko, jota leikkasi moderni viemärikaivanto L1 sekä rakenteen päällä että sen kaakkoispuolella. Ehjänä oli säilynyt vain rakenteen luoteisseinä ja osa kaakko-luodesuuntaisista puista. Rakenne oli perustettu pohjamaahan kaivettuun kaivantoon L19. Sisäosan täyttömaa ei ollut säilynyt, sillä L1 leikkasi rakennetta. Puissa oli ruostuneita rautanauvoja. Ei havaittavaa salvosta - puut limittäin. Laudat olivat mahdollisesti kulmiin pystyyn asetettujen lautojen varaan ladottuja, mutta muutamissa puissa oli myös nauvoja. Rakennustekniikka jäi avoimeksi. Pitkällä seinämällä oli yksi lauta maata myöten, ja 3 seinälautaa profiilia vasten (2 irtosi puhdistuksessa). Myös kulmien tukipuut olivat lautoja. Rakenne poistettiin dokumentoinnin jälkeen, kun alueelle asennettiin uusi putki.

Ajoitusarvio:

Stratigrafia:

Yllä: L1

Alla: L19

Saman aikainen kuin: L19

Liittyy yksikköön: L19

Liittyy rakenteeseen: -

Häiriöt: L1

Löydöt: Ei löytöjä

Kartat: Kartta: 7 ja 10

Rakennenro: 20

Rakennusmateriaali: Puu

Koko: Korkeus 70 cm, halk. 15-30 cm

Suunta: Pystypaalu

Kaivaustapa: Lasta, lapio

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Paalu

Rakennusmateriaalin koko: Näkyviltä osin 70 cm korkea, halkaisija 15-30 cm

Rakennustekniikka: Pystyyn asetettu

Tulkinta: Perustustukirakenne; pystypaalu

Kuvaus: Paksu maatunut pystypaalu Kirkkokadun kaakkoisreunalla Z.I.P. -liikkeen oven kohdalla. Paalun päällä oli puoliksi Y0 ja puoliksi Y2 noin 25 cm paksuudelta. Kaivannolle, johon hirsi oli asetettu, ei annettu omaa leikkausnumeroa, kuten ei myöskään kaivannon täytölle. Leikkaus oli näkyvissä ainoastaan pystypuun luoteispuolella. Kaivettu pohjamaahan Y1000. Hirsipaalu oli näkyvissä 70 cm korkeudelta, ja sen leveys oli 30 cm (pinnassa vain 15 cm leveä maatumisen vuoksi). Pohja tasainen, joten se on todennäköisesti sahattu, ei veistetty. Kaivanto oli pinnassa noin 50 cm levyinen, ja kapeni alaspäin voimakkaasti. Pohjan tasossa ei erottunut erillistä kaivantolinjaa. Täyttö oli ruskeaa hienoa hiekkaa, jossa oli seassa hieman vaaleaa hienoa hiekkaa.

Ajoitusarvio: Moderni?

Stratigrafia:

Yllä: Y0, Y2

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Häiriöt: -

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 7 ja 9

Rakennenro: 21

Rakennusmateriaali: Puu

Koko: 150 cm x 70 cm

Suunta: Koillinen - lounas

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Lauta/lankku

Rakennusmateriaalin koko: Ks. Kuvaus

Rakennustekniikka: Lautoja kaivannossa

Tulkinta: Kaivannon seinämien tukilaudoitus/arina viemäriputkelle

Kuvaus: POISTETTU. Modernin viemärikaivannon tukilautoja. Kolme lautaa epämääräisen muotoisessa kaivannossa L22. Yksi laudoista oli koillis-lounaissauntainen (100 cm x 15 cm, paksuus max. 3 cm). Osin sen päällä oli noin pohjois-eteläsuuntainen lyhyempi lauta (62 cm x 13 cm, paksuus max. 3 cm). Näiden puiden itäpuolella omassa kuopassaan oli kolmas, pystyyn asetettu, lauta (60 cm x 12 cm, paksuus max. 2 cm).

Ajoitusarvio: Moderni

Stratigrafia:

Yllä: -

Alla: -

Saman aikainen kuin: L22

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Häiriöt: -

Löydöt: -

Kartat: -

Rakennusnumero: 27

Rakennusmateriaali: Kivi

Koko: 260 x 90 cm, korkeus 33-34 cm

Suunta: Koillinen-lounas

Kaivaustapa: Kaivinkone, lasta

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Luonnonkivi

Rakennusmateriaalin koko: 34 x 36 cm, 19 x 20 cm,
39 x 34 cm, 12 x 6 x 9
cm, 17 x 11 cm, 75 x 42
cm, 42 x 32 x 13 cm, 24 x
11 x 24 cm, 41 x 24 cm,
32 x 19 cm

Rakennustekniikka: Kylmämuurattu

Tulkinta: Kivijalka

Kuvaus: Kivijalka, joka tuli osin esiin jo vuoden 2018 Mannerheimin puiston koekaivausten ja valvonnan yhteydessä. Kivijalka muodostuu kahdesta kivirivistä ja yhdestä kivikerrasta. Koillisin kivi luoteisemmasta kivirivistä on nurkkakivi, josta kivijalka kääntyy kohti kaakkoa eli kohti puistoa. Kivijalan päälle on asennettu kaapeli, mikä hankaloitti kivijalan esille ottoa. Sen seurauksena kivijalka dokumentoitiin kaakkoisprofiilista. Kivien päällä oli L1 puhdas keltainen hiekka. Kivijalan luoteisempi kivirivi koostui 8 kivistä, ja pääasiassa kivijalassa oli yksi kivikerta. Pienempiä kiviä oli kuitenkin kaksi päällekkäin. Isompien kivien välissä oli muutama tilkekivi. Kyseinen kivirivi on 260 cm pitkä ja 33-34 cm korkea. Koillisimman nurkkakiven pinnassa oli punamultaa. Kaakkoisempi kivirivi koostuu 8 kivistä, ja se on pituudeltaan 180 cm ja korkeudeltaan noin 20 cm. Kyseinen kivirivi ei ole niin tiivis, eli kivet ovat kauempana toisistaan, kuin luoteisemmassa kivirivissä. Toisessa kivirivissä on myös tiilen paloja kivien väleissä. Myöskään kyseisen kivirivin alla oleva kivijalan perustuskaivanto L29 ei ole niin selkeä, kuin luoteisemman kivijalan osan alla. Kivijalan kivien väleissä oli Y28 ja alla maakerrosta Y28, perustuskaivanto L29 ja Y1000.

Ajoitusarvio: Korttelialuetta alueelle merkitty ensimmäisen kerran vuoden 1824 kartassa. Rakenne samalla linjalla vuoden 1876 kartan korttelin kanssa. Kortteli paloi 1916, jonka jälkeen se muotoutui puistoksi.

Stratigrafia:

Yllä: L1

Alla: Y28, L29, Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: Y28, L29

Liittyy rakenteeseen: -

Häiriöt: L1

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 12 ja 17

Rakennenro: 34

Rakennusmateriaali: Kivi, puu

Koko: 260 x 30 cm

Suunta: Koillinen-lounas

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Luonnonkivi, lohkokivi, hirsipää **Rakennusmateriaalin koko:** Kivet A: koillisempi 32 x 40 x 37 cm, lounaisempi 30 x 26 cm. Puut B: koillisempi 25 x 30 x 40 cm, lounaisempi halkaisijaltaan 20 cm ja korkeudeltaan 70 cm

Rakennustekniikka: Ks. Kuvaus

Tulkinta: Ei tietoa

Kuvaus: Tunnistamatta jäänyt rakenne, joka tuli osin esille jo vuoden 2018 Mannerheimin puiston koekaivausten ja valvonnan yhteydessä. Rakenne koostui rakennekivistä A ja rakennepuista B. Dokumentoinnin aikana kaakkoisprofiilissa sijainnut rakenne muodostui kahdesta kivistä, joiden välissä oli kaksi puuta. Lounaisempi A-kivi ja B-puu sijaitsivat 15 cm etäisyydellä toisistaan ja koillisempi A-kivi ja B-puu sijaitsivat toistensa välittömässä läheisyydessä. Puut sijaitsivat 148 cm etäisyydellä toisistaan. Kivet oli aseteltu pystyyn, ja niistä koillisempi oli lohkokivi ja lounaisempi luonnonkivi. Koillisemmän lohkokiven alla oli vielä toinen halkaisijaltaan 40 cm kivi. Koillisempi B-puu oli pystyssä, ja se oli muodoltaan neliön muotoinen. Puu oli umpipuuta, ja se oli kooltaan 25 x 30 cm. Mahdollista paalua oli esillä 40 cm korkeasti, ja se jatkui syvemmälle maahan. Lounaisempi puu oli pyöreä, ja se oli lahonnut sisältä ontoksi. Ontto paalu oli täyttynyt hiekalla. Puu oli halkaisijaltaan 20 cm ja sitä oli esillä 70 cm. Lounaispuoleinen puu kaatui konekaivuun aikana. Puiden välissä ja puita vasten oli Y35, jota havaittiin myös koillisemmän A-kiven koillispuolella. Rakenteen kaakkoispuolella kulki kaapelikaivanto L1 rikkoen rakenteen. Yksi kaapeli oli myös koillispuoleisen kiven päällä.

Ajoitusarvio: Korttelialuetta alueelle merkitty ensimmäisen kerran vuoden 1824 kartassa. Rakenne samalla linjalla vuoden 1876 kartan korttelin kanssa. Kortteli paloi 1916, jonka jälkeen se muotoutui puistoksi.

Stratigrafia:

Yllä: Y0, L1

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: Y35

Liittyy rakenteeseen: -

Häiriöt: Rakennetta rikkoo kaapelikaivannot L1

Löydöt: KM42659: 24-26, 63. Poistetut löydöt: 14

Kartat: Kartta: 12 ja 17

Rakennenro: 41

Rakennusmateriaali: Kivi, puu

Koko: 56 x 46 cm

Suunta: B: kaakko-luode

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Luonnonkivi, hirsi/lauta

Rakennusmateriaalin koko: A: 56 x 46 x 28 cm; B:
leveys 27 cm, pituus 30
cm, paksuus 4 cm

Rakennustekniikka: -

Tulkinta: Kivijalan osa

Kuvaus: Yksittäinen luonnonkivi (A), jonka alla on puu (B). Puu on suoraan kiven alla, ja puu on kaakko-luodesuuntainen. Puu on erittäin maatunut ja litistynyt, joten sen luonnetta (hirsi/lauta) ei voi päätellä. Hirren alla on ruskeaa maatunutta maata 3 cm. Itse puu on 1 cm. Kivi on palanut pinnasta. Sijaitsee samalla linjalla kuin kivijalka R42, ja niiden välinen etäisyys on 152 cm.

Ajoitusarvio: Korttelialuetta alueelle merkitty ensimmäisen kerran vuoden 1824 kartassa. Rakenne samalla linjalla vuoden 1876 kartan korttelin kanssa. Kortteli paloi 1916, jonka jälkeen se muotoutui puistoksi.

Stratigrafia:

Yllä: Y37

Alla: Y1000

Samanaikainen kuin: R42, R45, R47 (?)

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: Mahdollisesti R42

Häiriöt: L1

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 23 ja 27

Rakennenro: 42

Rakennusmateriaali: Kivi

Koko: Pituus 350 cm, leveys vähintään 80 cm, korkeus 70-75 cm **Suunta:** Koillinen-lounas

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Luonnonkivi, kiilakivi

Rakennusmateriaalin koko: Lounaisosan kivien halkaisijat 38, 53, 42, 40, 42, 35 cm, tilkekivet halk. 17, 23, 28 cm. Koillisosan kivien halkaisijat olivat 53, 27, 50, 40, 35, 43, 45 ja 36 cm ja tilkekivien halkaisijat olivat 19, 25, 31 ja 32 cm.

Rakennustekniikka: Kylmämuurattu

Tulkinta: Kivijalka

Kuvaus: Koillis-lounaissuuntainen kylmämuurattu kivijalka, joka dokumentoitiin kahdessa osassa. Kivijalan epämääräisempi lounaisosa koostuu 8 isosta kivistä, joita tuki pienemmät tilkekivet. Kiviä havaittiin kahdessa rivissä ja kaksi kivikertaa. Neljä kiveä lähti irti koneella kaivettaessa. Päälimmäiset lounaisosan kivet ovat liikahtaneet todennäköisesti myös pinnalla kulkevan kaapelikaivannon kaivuun yhteydessä. Rakenteen lounaispäädyssä kaivannon kaakkoisprofiilissa havaittiin kaksi kiveä, jotka eivät kuitenkaan olleet kokonaan esillä. Ne kuitenkin sijaitsivat sellaisella korkeudella, mikä viittaisi niiden olevan osa rakennetta. Epämääräisempi kivijalan lounaispuolisko oli noin 100 cm pitkä. Rakenne jatkui edelleen koilliseen 250 cm pituisesti, jolloin rakenne muuttui kivijalkamaisemmaksi. Nyt esille tuli 8 isoa kiveä ja 4 pienempää kiveä. Kiviä oli kaksi kivikertaa, mutta toisesta eli kaakkoisemmasta kivirivistä oli aluksi vähän havaintoja. Kaakkoisempi kivirivi tuli esille, kun kivijalka poistettiin. Konekaivuun yhteydessä kaakkoisemmasta kivirivistä poistettiin 3-4 kiveä, ja luoteispuoleisesta kivirivistä tuli esille kolme 2. kivikerran kiveä. Esiin tulleet kivet eivät siis pidentäneet kivijalkaa, sillä ne olivat peräisin alemmasta kivikerrasta ja olivat osin profiilissa piilossa olleita kiviä. Kyseisiä kiviä ei dokumentoitu kuvaamalla tai mittaamalla, mutta niiden sijainnit saatiin otettua ylös. Rakenne on vähintään 80 cm leveä, mutta mikäli kaivannon kaakkoisprofiilissa sijaitsevat kivet kuuluvat rakenteeseen, leveys on jopa 130 cm. Kivijalan kivet olivat luonnonkiviä ja pienemmät tilkekivet olivat lohkottuja. Kivissä oli tiilitahroja. Kivien päällä ja väleissä oli Y43. Rakenteen päällä kulki kaapeli, minkä kaivanto oli osaltaan rikkonut rakennetta. R42 on mahdollisesti osa rakennetta R41, sillä kivet ovat samalla linjalla, ja ne sijaitsevat noin 50 cm:n etäisyydellä toisistaan. Kivijalan R42 koillispäätty kulki rinnakkain kivijalan R45 lounaispäädyn kanssa noin 85 cm matkalta ja niiden etäisyys toisiinsa oli vain 20-25 cm. R42 yhteydessä oli tiiliä, joista yhdessä oli aaltoviivaa. Tiili oli palanut ja se oli kooltaan 20 x 9 x 5,5 cm. Yhdessä tiilessä oli heinien kuivumisjälkiä, tiili oli kooltaan 19,5 x 10 x 5 cm. Kolmas tiili oli tasapintainen, ja se oli kooltaan 18 x 9,5 x 5 cm.

Ajoitusarvio: Korttelialuetta alueelle merkitty ensimmäisen kerran vuoden 1824 kartassa. Rakenne samalla linjalla vuoden 1876 kartan korttelin kanssa. Kortteli paloi 1916, jonka jälkeen se muotoutui puistoksi.

Stratigrafia:

Yllä: Y0, L1, Y43

Alla: Y43

Saman aikainen kuin: R41, R45, R47 (?)

Liittyy yksikköön: Y43

Liittyy rakenteeseen: Mahdollisesti R41 ja R45

Häiriöt: Rakennetta leikkaa ainakin 3 kaapelia L1

Löydöt: KM42659: 34-35, 38, 41

Kartat: Kartta: 12, 23 ja 27

Rakennenro: 45

Rakennusmateriaali: Kivi

Koko: 300 x 110 cm, korkeus 80 cm

Suunta: Koillinen-lounas

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Luonnonkivi, kiilakivi

Rakennusmateriaalin koko: Halkaisijat 20-80 cm

Rakennustekniikka: Kylmämuurattu

Tulkinta: Kivijalka

Kuvaus: Koillis-lounaissauntainen kivijalka, joka koostui 1-2 kivirivistä ja 2-3 kivikerrasta. Luonnonkivistä kylmämuuratun kivijalan isojen kivien välissä oli pienempiä tilkekiviä. Kiviä oli yksi niissä kohdissa, joissa kivet olivat suuria (halk. 70-80 cm), muuten kiviä oli 2 kpl rinnakkain. Pieniä kiviä oli paikoin 3 kivikertaa päällekkäin. Kivien päällä oli savinen multa ja nurmikon tasoitekerros. Kivien kaakkoispuolella oli Y34 ja sen alla Y44. Y44 oli osittain toisen kivikerran kivien päällä ja hieman laajemmalla alueella. Osin Y44:n alla oli Y43. Kivet oli perustettu kerrokseen Y46, isot kivet pohjamaahan. Kivien väleissä luoteispuolella oli Y46. Kivijalan R45 lounaispäätty kulki rinnakkain kivijalan R42 koillispäädyn kanssa noin 85 cm matkalta ja niiden etäisyys toisiinsa oli vain 20-25 cm. Kivijalkaa R45 rikkoi kaapelikaivanto L1.

Ajoitusarvio: Korttelialuetta alueelle merkitty ensimmäisen kerran vuoden 1824 kartassa. Rakenne samalla linjalla vuoden 1876 kartan korttelin kanssa. Kortteli paloi 1916, jonka jälkeen se muotoutui puistoksi.

Stratigrafia:

Yllä: Y0, L1, Y44

Alla: Y46, R47, Y1000

Samanaikainen kuin: R41, R42, R47 (?)

Liittyy yksikköön: Y44, Y46

Liittyy rakenteeseen: R47, mahdollisesti R42

Häiriöt: L1

Löydöt: KM42659: 43-45

Kartat: Kartta: 12, 16 ja 23

Rakennusnumero: 47

Rakennusmateriaali: Puu

Koko: 190 x 80 cm, korkeus 25-38 cm

Suunta: Kaakko-luode, koillinen-lounas

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Hirsi

Rakennusmateriaalin koko: Pituus 180 cm, 35-80 cm;
leveys 10-12 cm; korkeus
13 cm

Rakennustekniikka: Salvottu

Tulkinta: Perustustukirakenne, hirsikehikko

Kuvaus: Hirsikehikon nurkka, jonka pitkä sivu sijoittuu kivijalan R45 koillispään kohdalle. Pidemmät puut ovat kaakko-luodesuuntaiset, lyhemmät koillis-lounaissuuntaiset. Nurkassa mahdollinen salvos, mutta puut ovat niin huonossa kunnossa, että varmuudella asiaa ei voi sanoa. Molemmissa sivuissa on kaksi hirsikertaa, ja kaakko-luodesuuntaisessa seinämässä hirsikertoja on mahdollisesti kolme. Puiden sivut on veistetty/sahattu suoriksi. Pitempi sivu on 180 cm pitkä, se on kaakkoispäädyssä kolme hirsikertaa eli 38 cm korkea ja 10-12 cm leveä. Rakenteen luoteispäädyssä on 1 hirsikerta. Luoteispääty myös siirtyi hieman kaivinkoneella kaivettaessa, ja se oli ilmassa 13 cm verran. Koillis-lounaissuuntainen rakennehirsi on edellisen päällä, ja se on kokonaispituudeltaan 80 cm. Sen lounaisosa on kuitenkin kääntynyt 45 cm matkalta osittamaan kohti länttä. Paikoillaan olevalta osaltaan koillis-lounaissuuntainen hirsi on 35 cm pitkä. Sen 2 hirsikertaa on yhteensä 25 cm korkea, eli 1 hirsi on 13 cm korkea. Hirren leveys on 10 cm.

Ajoitusarvio: Korttelialuetta alueelle merkitty ensimmäisen kerran vuoden 1824 kartassa. Rakenne samalla linjalla vuoden 1876 kartan korttelin kanssa. Kortteli paloi 1916, jonka jälkeen se muotoutui puistoksi.

Stratigrafia:

Yllä: Y43, R45

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: R41, R42, R45 (?)

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: R45

Häiriöt: -

Löydöt: KM42659: 42. Poistetut löydöt: 17

Kartat: Kartta: 23 ja 27

Rakennenro: 55

Rakennusmateriaali: Tiili, puu

Koko: 196 cm leveä, 6-6,5 cm korkea

Suunta: Koillinen-lounas

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Seinätiili/lattiatiili

Rakennusmateriaalin koko: Pituus 30 cm, leveys 13-13,5 cm, paksuus 6 cm

Rakennustekniikka: Muurattu

Tulkinta: Lattia

Kuvaus: Koillis-lounaissauntainen tiilitaso, mahdollisesti tiililattia, joka dokumentoitiin kaivannon kaakkoisprofiilista. Rakennetiilien lyhyt sivu osoitti koilliseen ja lounaaseen. Tiilet makasivat leveällä sivullaan. Rakenteesta oli aluksi esillä 68 cm, mutta se laajeni kohti koillista ollen lopulta 196 cm leveä. Tiilet oli muurattu, ja myös niiden päällä oli laastia. Rakenteen päällä oli purkukerros Y53 ja alla Y56. Rakennetta leikkaa lounaisosasta L54. Rakennetta kaivettiin esille hieman pitemmälle kaakkoon, jolloin esille tuli toinen tiilirivi, jonka tiilet oli aseteltu samoin kuin ensimmäisen rivin tiilet. Tiilirakenteen päällä oli kolme täysin palanutta puuta, jotka olivat noin kaakko-luodesuuntaisia. Koillisin puu oli 8 cm leveä ja siitä oli esillä 6 cm. Siitä 9 cm lounaaseen oli 10 cm leveä puu, josta oli esillä 14 cm. Lounaisin puu oli 9 cm levä ja sitä oli 10 cm esillä, ja se sijaitsi 3 cm etäisyydellä keskimmäisestä puusta. Palaneiden puiden päällä oli pystyssä seisovia ja kyljellään makaavia ehyitä lasipulloja. Rakenteella oli perustuskaivanto L66.

Ajoitusarvio: Korttelialuetta alueelle merkitty ensimmäisen kerran vuoden 1824 kartassa. Rakenne samalla linjalla vuoden 1876 kartan korttelin kanssa. Kortteli paloi 1916, jonka jälkeen se muotoutui puistoksi.

Stratigrafia:

Yllä: Y53

Alla: Y56

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: Y53, Y56, L66

Liittyy rakenteeseen: -

Häiriöt: L54

Löydöt: KM42659: 53-57. Poistetut löydöt: 20-21

Kartat: Kartta: 23 ja 26

Rakennenro: 60

Rakennusmateriaali: Kivi, tiili

Koko: 180 x 100 cm, korkeus 25-30 ja 55 cm

Suunta: Koillinen-lounas, kaakko-luode

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Luonnonkivi, porattu kivi, tiili

Rakennusmateriaalin koko: A: 30 x 14 x 7 cm; B: 200 x 50 x 50 cm, 32 x 17 cm, 34 x 24 cm, 47 x 38 x 21 cm

Rakennustekniikka: Muurattu

Tulkinta: Kivijalka

Kuvaus: Rakenne sisältää kivijalan nurkkarakenteen, sen perustuskaivannon ja perustuskaivannon täyttöhiekkan. Kivijalan nurkkarakenne koostuu tiilistä A ja niiden alla olevista kivistä B. Rakenne dokumentoitiin rakenteen kaakkoisprofiilista ja koillisprofiilista. Tiilet A muodostavat kaksi erillistä kokonaisuutta kivijalan B-kivien päällä: koillinen-lounassuuntaisen tiilirakenteen ja kaakko-luodesuuntaisen tiilirakenteen. Molemmissa tapauksissa tiilet on aseteltu lyhyet sivut toisiaan vasten ja leveä sivu alaspäin. Kaakko-luodesuuntaisessa tiilirakenteessa on kolme tiilikertaa muodostaen 58 cm pitkän, 14 cm leveän ja 25 cm korkean tiilirakenteen. Koillis-lounassuuntaisesti sijaitsevassa tiilirakenteessa on 3 tiiltä, ja ne muodostavat 60 cm pitkän ja yhden tiilikerran korkuisen rakenteen. Tiilet olivat kooltaan 30 x 14 x 7 cm, ja ne olivat erittäin painavia. Tiilet olivat teollista tuotantoa. Kaakko-luodesuuntainen kivijalan osa B oli 100 cm pitkä, ja kyseinen seinä muodostui poratusta kivipaadesta. Dokumentoinnin aikana siitä oli esillä 60 cm. Rakenteen poiston yhteydessä paasi jatkui Mannerheimin puiston puolelle, ja paasi vedettiin pois maan alta. Paasi oli kooltaan noin 200 x 50 x 50 cm. Kivipaaden vieressä noin 100 cm etäisyydellä koilliseen oli toinen samankokoinen kivipaasi, jossa oli poraamisen jälkiä. Tämän kivipaaden koillispuolella noin 50 cm etäisyydellä oli pyöreähkö kivi, joka oli halkaisijaltaan noin 80 cm. Myös ne poistettiin. Koillinen-lounassuuntainen kivijalan kivinen B-osa koostui 4 luonnonkivistä. Kivet sijaitsivat tiilien alla. Kivet muodostivat 180 cm pitkän rakenneosan, joista lounaisin kivi oli osin romahtanut kaivinkonekaivuun aikana. Kivet olivat kooltaan 47 x 12, 32 x 17, 34 x 29 ja 47 x 38 x 21 cm, ja niiden väleissä oli pienempiä tilkekiviä. Kaakko-luodesuuntainen kivijalan osa tiilineen ja kivineen 55 cm korkea ja koillinen-lounassuuntainen kivijalan osa oli tiilineen ja kivineen 25-30 cm korkea. Rakenteen A-tiilet ja B-kivet oli kaikki muurattu. Rakennetta ei saatu kaivettua esille aivan kaivannon reunaan saakka, sillä alueella kulki kaapeleita. Kivien päällä ja rakenteen sisällä oli purkukerrosta Y30, joka alkoi Y58:n koillisreunasta. Rakennekivien B alla oli 6 cm paksusti vaaleaa ja vaaleanruskeaa raitaista keskikarkeaa hiekkaa, jonka seassa oli hieman hiiltä. Hiekka oli kivijalalle kaivetun perustuskaivannon täyttöhiekkaa, ja rakennekivet oli asennettu perustushiekkan päälle.

Ajoitusarvio: Korttelialuetta alueelle merkitty ensimmäisen kerran vuoden 1824 kartassa. Rakenne samalla linjalla vuoden 1876 kartan korttelin kanssa. Kortteli paloi 1916, jonka jälkeen se muotoutui puistoksi.

Stratigrafia:

Yllä: L1, Y30

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: Y30

Liittyy rakenteeseen: Mahdollisesti R67

Häiriöt: L1

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 23 ja 26

Rakennusnumero: 67

Rakennusmateriaali: Kivi

Koko: 16,6 x 0,75-1,70 m

Suunta: Koillinen-lounas

Kaivaustapa: Kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Luonnonkivi, lohkokivi

Rakennusmateriaalin koko: Halkaisija 30-90 cm

Rakennustekniikka: Kylmämuurattu

Tulkinta: Kivijalka

Kuvaus: Massiivinen 1-2 kivikertainen ja 1-2 kivirivinen kivijalka, joka muodostui suurista, 30-90 cm kokoisista kivistä. Kivet saattoivat olla jopa 100 x 50 x 50 cm. Pääosin kivet noin 50-60 cm ja 80-90 cm kokoisia. Kivijalasta oli säilynyt pääosin yksi kivikerta ja kaksi kiviriviä. Paikoin havaittiin vain yksi kivirivi, sillä kivijalan päällä ja kaakkois- ja luoteispuolella kulki modernit kaivannot L1 ja kiviä oli poistettu tarvittaessa kaivantojen kohdalta. Kivijalkaa dokumentoitiin mittaamalla sitä mukaa kun sitä tuli esille, kiviä ei putsattu eikä kuvattu sen modernilta vaikuttavan luonteen vuoksi. Kivijalan päädystä myös löydettiin moderni emalimuki ja mahdollisesti partavesipullo. Mitatut kivet olivat osin liikahaneita kaivinkonekaivuun vuoksi, ja niitä ei saatu otettua tasossa esille, kun niiden päällä kulki sähkökaapeli. Kivijalan kivet siis dokumentoitiin mittaamalla ne kivien kaakkoisprofiilista. Osa kivistä lähti kokonaan pois ennen niiden mittauksia. Kivijalan kaakkoispuolella oli viereisen kivetyn aukion perustuskerrokset ja niiden alle asennettu suodatinkangas. Suodatinkangas ja sen päälle valuva okto estivät tarkastelemasta, oliko rakenne säilynyt vielä kivetyn aukion rakennekerrosten alla. Kivillä ei havaittu olevan kaivantoa. Kivien päällä ja väleissä oli nurmen multaa, modernien kaivantojen täyttömaata ja hieman Y30 purkua. Selkeitä kulttuurikerroksia ei havaittu kivijalan yhteydestä. Kivijalka sijaitsi hieman eri linjalla kuin kivijalka R60, eli hieman enemmän luoteessa. Ne myös sijaitsivat 480 cm etäisyydellä toisistaan.

Ajoitusarvio: Korttelialuetta alueelle merkitty ensimmäisen kerran vuoden 1824 kartassa. Rakenne samalla linjalla vuoden 1876 kartan korttelin kanssa. Kortteli paloi 1916, jonka jälkeen se muotoutui puistoksi.

Stratigrafia:

Yllä: Y0, L1, Y30

Alla: Y1000

Samanaikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: Y30

Liittyy rakenteeseen: Mahdollisesti R60

Häiriöt: L1

Löydöt: Poistetut löydöt: 6-9, 11-13

Kartat: Kartta: 12, 23 ja 24

Rakennenro: 68

Rakennusmateriaali: Kivi

Koko: 560 x 85-125 cm

Suunta: Koillinen-lounas

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: Luonnonkivi, lohkokivi

Rakennusmateriaalin koko: 40 x 50 cm, halk. 20 cm,
40 cm, 70 cm, 85 x 50
cm, 65 x 45 cm

Rakennustekniikka: Kylmämuurattu

Tulkinta: Kivijalka

Kuvaus: Koillis-lounaissauntainen kivijalka, jonka koillispään kaakkoisreuna sijaitsi 320 cm päässä Lehdon rakennuksen seinästä luoteeseen. Kivien pinta sijaitsi 60 cm syvyydellä noppakiveyksen pinnasta. Kivijalka koostui 1-3 kivirivistä ja 1-2 kivikerrasta. Aluksi esillä kaksi koillisinta kiveä, jotka olivat kooltaan 50 x 40 cm. Kivien jälkeen oli irtonainen tiililaastipaakku, joka oli kooltaan 100 x 50 cm. Kyseiset kivet ja tiilipaakku muodostivat 1 kivikerran ja 1 kivirivin. Kivijalka jatkui kohti lounasta kolmen kiven verran, ja samalla kivijalan kaakkoispuolelle tuli lisää kiviä, leventäen kivijalan kahden kiven kohdalta kahden kiven levyiseksi ja yhden kiven kohdalta kolmen kiven levyiseksi. Kivijalassa oli myös kaksi kivikertaa niillä kohdin, missä kivijalka oli 2-3 kiven levyinen. Kivijalka jatkui vielä kohti lounasta kahdella pitkulaisella lohkokivellä, jotka sijaitsivat peräkkäin, ja ne muodostivat yhden kivirivin ja yhden kivikerran. Kivet eivät vaikuttaneet kuitenkaan olleen alkuperäisillä paikoillaan. Pitkulaiset kivet olivat kooltaan 85 x 50 cm, ja ne oli aseteltu pitkä sivu kohti pohjoista. Niiden lounaispuolella oli vielä yksi 65 x 45 cm kokoinen kivi. Kivijalan lounaispään kaakkoispuolella oli useita 20-30 cm kokoisia kiviä purkukerroksessa. Kivijalan koillispäädyssä kivien rinnalla rakennuksen puolella eli kivijalan kaakkoispuolella oli puhdas tuontihiekka ja kadun puolella eli luoteispuolella oli purkukerros Y69. Sen sijaan kivijalan lounaispäädyssä purkukerros Y69 sijaitsi kivijalan molemmin puolin. Kivijalan alimmat kivet olivat mahdollisesti paikoillaan, mutta kivijalan päällä, välissä ja vierellä oli lasivillaa sisältävää purkua. Rakennuksen oven kohdalla ollut kivijalan alin kivi oli pohjamaassa Y1000.

Ajoitusarvio:

Stratigrafia:

Yllä: Y0, Y69

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: Y69

Liittyy rakenteeseen: -

Häiriöt: L1

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 7, 11 ja 12

Yksikköluettelo

Oulu Kirkkokatu

2020

Yksikkönumero: 0

Yksikön tyyppi: Kerros

Laajuus: 200 x 17,5-28 m

Paksuus: 60-100 cm, luoteisreunalla
jopa 140 cm

Kaivaustapa: Kaivinkone

Kerroskoostumus:

Päämaalaji: Keskikarkea hiekka <0,6
mm; sepeli

Päasekoite: Mukulakivi; betonikivi

Muut sekoitteet: Asvaltti

Kerroksen ominaisuus: Tiivis; Löyhä; Rakeinen;
Kerroksellinen

Homogeenisuus/ainesosten jakautuminen: Epätasainen

Kerroksen väri: Keltainen/tummanharmaa/punertava

Yksikön raja: Selkeä

Häiriöt: L1

Kaivannon muoto tasossa: -

Kaivannon muoto profiilissa: -

Kerrostyyppi: rakentamiskerros

Kuvaus: Katualueiden pintakerrokset ajoradalla, jalkakäytävillä ja Mannerheimin puiston luoteisreunassa. Välillä Saaristonkatu-Albertinkatu ajotiellä noppakiveys, kaakkoisreunan jalkakäytävällä noppa- ja betonikiveys ja luoteisreunan jalkakäytävällä asfaltti. Ajotiellä noppakiven alla oli perustushiekka (n. 5-9 cm), ja sen alla mustanharmaa sepeli (32-37 cm). Mukulakiveys oli poistettu kaivausalueen keskiosasta eli ajotien kohdalta ennen valvonnan alkua. Pintakerrosten Y0 todellisia pintoja ei siis saatu kyseiselle alueelle mitattua. Saaristonkadun risteysalueella ja kaakkoispuolen jalkakäytävällä noppa- tai betonikiveyksen (n. 8-10 cm) alla perustushiekka (n. 5-9 cm), sen alla asvaltti (n. 4-6 cm), ja lopuksi sepeli (n. 32-37 cm). Kirkkokadun luoteisosassa välillä Saaristonkatu-Albertinkatu pinta-asfaltin alla oli harmaa sora/sepeli ja sen alla ruskea hiekkainen sora. Etenkin Saaristonkadun ja Albertinkadun välisen katuosuuden lounaispuoliskolla hiekkaisen soran alla oli paikoin 35-100 cm vaaleanpunaista/punertavaa tuontihiekkaa. Punertavassa tuontihiekassa oli Real Dealin kohdalla irtopuuta ja sen sekaan oli myös pyörähtänyt purkukerrosta Y13. Y0 oli siis Y13:n päällä ja alla. Lisäksi vanhojen putki- ja kaapelikaivantojen (L1) kohdalla Y0:n eri osien suhteet ja luonne saattoivat poiketa edellä mainituista. Y0:n yhteispaksuus kohdasta riippuen noin 60-100 cm, punertavan hiekan kohdalla jopa 140 cm.

Kirkkokadulla välillä Sepänkatu-Albertinkatu ajotiellä oli noppakivi, kaakkoisreunalla jalkakäytävällä betonikiveys ja aiempien kaivantojen kohdalla asfaltti ja tien luoteisreunassa jalkakäytävällä oli asfaltti. Lisäksi tietä levennettiin hieman Mannerheimin puiston puolelle, joten Y0 sisälsi myös nurmikon. Kirkkokatua oli kaivettu aiemmin aivan Kirkkokadun päätyä Sepänkadun vierestä. Kyseisellä alueella ajotien kohdalla noppakiven alla oli musta murske ja sen alla ja musta okto. Muuten ajotien rakentamiskerrokset koostuivat noppakiven alla olevasta tasaushiekasta. Kadun luoteisreunan jalkakäytävällä Y0 koostui luoteisosan jalkakäytävällä asfaltista, sen alaisesta hiekasta ja sepelistä. Paikoin Snellmanin talon kohdalla asfaltin alla oli 6 cm puhdasta hiekkaa, sen alla 7 cm savea, sen alla purun sekaista ruskeaa ja hieman savista hiekkaa 25 cm ja sen alla hiekkaisempaa purun sekaista hiekkaa 14 cm. Weckmanin talon porttien kohdalla paikoin asfaltin alla oli 5 cm ruskeaa likaista hiekkaa ja 5-15 cm purun kaltaista sekaista kerrosta, tai asfaltin alla oli halkaisijaltaan 5-7 cm kiveä likaisessa hiekassa, ohut kerros likaista hiekkaa ja 40-50 cm likaista rusehtavaa tiivistä hiekkaa. Snellmanin talon edustalla Y0:aan liitettiin myös modernit purkukerrokset, jotka olivat paikoin hiekkaisia ja paikoin savisia.

Mannerheimin puiston viereisellä jalkakäytävällä oli pinnalla betonikiveys, sen alla oli hyvin pitkälti kaapelikaivantojen täyttöhiekkaa. Puiston puolella Y0:aan kuului noin 14-20 cm paksu nurmimulta, ja paikoin suoraan sen alla oli kaapelikaivantojen L1 täyttömaa. Muutoin nurmimullan alla oli noin 32 cm paksu vanhempi multa. Mannerheimin puiston pohjoisnurkassa oleva kivetty alue on rakennettu vuonna 2018-2019, ja kyseisellä alueella kiveyksen perustamiskerroksia on 88 cm. Alimpana on suodatinkangas, ja paikoin on näkyvissä, että kulttuurikerrokset jatkuvat kiveyksen alle, paikoin suodatinkankaan alla on pohjamaa tai saman kaltainen kaapelikaivantojen täyttömaa. Rakentamiskerrokset koostuvat kiveyksestä, sen alaisesta 5 cm paksusta mustasta sorasta, 3-4 cm paksusta keltaisesta hiekasta, 6 cm paksusta asfaltista, 22 cm paksusta harmaasta sepelistä ja 46 cm paksusta oktosta.

Ajoitusarvio: 1900-luvun loppu - 2000-luku

Stratigrafia:

Yllä: Y13

Alla: L1, Y2, Y3, Y4, *Saman aikainen kuin:* -
L9, L10, Y11,
Y13, L14, R15,
Y16, L17, R20,
Y23, L26, Y30,
R34, Y36, Y37,
R42, Y43, R45,
Y46, Y48, Y49,
L50, L51, Y52,
Y53, L54, Y57,
R60, L61, Y62,
L66, R67, R68,
Y69, Y1000

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 3 ja 4

Näytteet: -

Yksikkönumero: 1**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** noin 10-200 m pitkiä ja 50-200 cm leveyttä**Paksuus:** 60-300 cm**Kaivaustapa:** Kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** Karkea hiekka <2,0 mm; sora**Muut sekoitteet:** Purkujäte; Kertaalleen kaivettu maa**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Tuotu "ostohiekka" pääosin keltaista tai punertavaa. Osa kaivannoista oli täytetty kaivannosta pois kaivetulla maalla, jolloin täyttö oli sekoittunutta ja väriltään likaisen harmahtavaa, kellertävän vaaleanruskeaa.**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** Suurimmaksi osaksi suorakaiteen muotoisia, kaivojen kohdalla pyöreäköjä tai monikulmaisia.**Kaivannon muoto profiilissa:** Yleensä enemmän tai vähemmän alaspäin kapenevia.**Kerrostyyppi:** täyttökerros**Kuvaus:** Yksikkö sisältää modernit viemäri-, putki-, kaukolämpö-, kaapeli- ja sähköjohtokaivannot, sekä muut modernit kaivannot alueella. Kaivantojen täytöt dokumentoitiin samalla yksikkönumerolla. Kaivantojen päällä on teiden rakentamiskerroksia Y0 ja kiilakivikerros Y4, alla pääosin puhdas pohjamaa Y1000, mutta paikoin myös rakenteita tai kulttuurikerroksia. Leikkasivat yleensä myös puhtaan pohjamaan Y1000. Välillä Sepänkatu-Albertinkatu keskellä ajotietä kulki vanha metallinen vesiputki, joka on asennettu 1902 ja ylempänä sen lounaispuolella kulki keraaminen putki. Molemmat poistettiin uuden jäteputken ja vesiputken tieltä. Vanhan vesiputken alla, sivuilla ja päällä oli romahtaneita lautoja ja hirsiä, joita oli käytetty käsin kaivetun kaivannon tukemiseen 1900-luvun alussa. Kaivanto L22 ja siihen liittyvä R21 ovat osa vanhan vesijohtokaivannon kaivantoa ja sen tukilautoja.**Ajoitusarvio:** 1900-luku tai nuorempi**Stratigrafia:**

Yllä: Y0, Y4

Alla: Y2, Y3, Y13, L14, R15, Y16, L17, R18, L19, R27, Y28, L29, R34, Y35, L39, L40, R42, Y43, R45, L51, L54, Y57, Y58, L64, R67, Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa

Kaivanto leikkaa: Y2, Y3, Y4, Y11, Y13, L14, R15, Y16, L17, R18, L19, L26, R27, Y28, L29, Y30, L31, Y32, R34, Y35, Y36, L39, L40, R41, R42, Y43, R45, Y46, Y49, L51, Y52, Y53, L54, Y57, Y58, R60, Y62, R67, R68, Y69, Y1000

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 5 ja 6**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 2**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 60 x 9-18 m kokoisella alueella**Paksuus:** 9-18 cm**Kaivaustapa:** Kaivinkone**Kerroskoostumus:**

Päämaalaji: Hieno hiekka <0,2 mm;
Keskikarkea hiekka <0,6 mm;
Karkea hiekka < 2,0 mm

Pääsekoite: -**Muut sekoitteet:** Hiesu; Siltti; Puusilppu; Tiilimurska; Hiili**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis; Rakeinen; Kerroksellinen**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Keltaruskea/punertavan ruskea/likaisen keltainen, paikoin raitainen, harmaaraitainen**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** L1, L8**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** ns. kulttuurikerros; tasauskerros

Kuvaus: Vanhat katu- tai tasoitekerrokset kantavan Y4 kiilakivikerroksen alla. Kerroksellinen, eli yläosa purkukerrosmainen tasoitekerros ja alaosa tasainen vaalea hiekka. Yksikön Y2 olemus vaihtelee voimakkaasti eri alueilla. Yhtenäistä kerroksessa on kuitenkin sen kerroksellisuus, eli tummemman ja sekoitteellisen pintakerroksen alla on vaalea sekoitteeton hiekka. Y2:n yläosassa on siis 4-10 cm punertavaa tummanruskeaa orgaanisen aineen sekaista hiekkaa, jonka seassa hiiltä ja jonka alapinnassa Kirkkokadun Saaristonkadun puoleisessa päässä noin 5 mm paksuinen kerros maatumutta puuta tai puuroskaa. Seassa paikoin myös purkujätettä; tiilimurskaa, tiiltä, hiiltä, maatumutta puuta. Paikoin Y2 on harmaanraitaista siltistä hienoa hiekkaa, jossa on puuroskatäplää ja paikoin puuroskaraitaa. Lehdon työmaan koillisreunan kohdalla ajotien keskivaiheilla Y2 muuttuu hyvin tummaksi ja tiiliseksi purkukerrokseksi, jossa tiilet ovat puolikkaita. Kyseinen alue oli esillä 160 x 160 cm kokoisella alueella. Hyvin tumman tiilisen Y2:n alla oleva Y3 oli harmaampaa ja siinä oli hieman puuroskaa. Y2:n purkukerrosmaisen tasauskerroksen alaosassa on 5-8 cm hienoa vaaleaa, paikoin kerroksellista hiekkaa, jossa ei ole sekoitteita. Yksikön alaosassa olevan vaalean hiekan ja sen alaisen peltokerroksen Y3 pinnan raja on hyvin selkeä. Paikoin Y2:n pinta vaikuttaa lanatun, ja paikoin vaikuttaa, että yksikkö on lanattu kokonaan pois.

Ajoitusarvio: Vanhempi kuin kaivanto L8, josta löytyneen liitupiipun kopan KM42659:7 ajoitus 1729-1759.**Stratigrafia:****Yllä:** Y0, L1, Y4**Alla:** Y3, Y5, R6, L7, *Saman aikainen kuin:* -
R20**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** KM42659: 1**Kartat:** Kartta: 7, 8 ja 9**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 3**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 72 x 8-24 m kokoisella alueella**Paksuus:** 20-25 cm**Kaivaustapa:** Kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** Multa**Muut sekoitteet:** Hiili, puuroska**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Tasainen harmaanruskea**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** L1, L7, L8, L10**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** ns. kulttuurikerros/luonnollinen kerros

Kuvaus: Ns. peltokerros, jonka alapinnassa ei kuitenkaan kaikkialla havaittu luonnollista vaihtumiskerrosta puhtaaseen pohjamaahan Y1000. Harmahtavan ruskea multainen hienokakerros, jossa paikoin hieman hiilitäplää ja ihan vähän puuroskaa. Paikoin alapinnassa havaittiin kuokan- ja auranjälkiä tai muita häiriöitä. Korkeus ja paksuus vaihtelivat. Tuli ensimmäisen kerran esiin kaivannon lounaisprofiilissa poliisilaitoksen edessä, jolloin pintakorkeudeksi mitattiin 7,404 m mpy (N2000), (pisteen muut koordinaatit: x=7212659,414, y=26474951,508). Kaivannon L9 kohdalla Y3 on raitaisempaa (kerroksellista) ja se vaihtui voimakkaasti alla olevaan pohjamaahan Y1000. Kuokanjälkiä havaittiin etenkin Poliisilaitoksen edustalla, ja kyseisellä alueella Y3:n pinnassa on mahdollisesti jäänteitä Y2:sta, sillä yksikön yläosassa on tiiltä ja puuta.

Ajoitusarvio: Vanhempi kuin kaivanto L8, josta löytyneen liitupiipun kopan KM42659:7 ajoitus 1729-1759.**Stratigrafia:****Yllä:** Y0, L1, Y2, Y4,
Y5, L9, Y11,
Y13**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 18, 19 ja 20**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 4**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 187 x 6-10 m kokoisella alueella**Paksuus:** 18-30 cm ja 40 cm**Kaivaustapa:** Kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Kivi**Pääsekoite:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm**Muut sekoitteet:** -**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Likaisenkeltainen, vaaleanruskea**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** L1, L10**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** rakentamiskerros

Kuvaus: Kiilakivikerros. Vieri viereen ladottuja eri kokoisia ja muotoisia lohko- ja luonnonkiviä, sekä niiden välinen likaisenkeltainen keskikarkea hiekka. Yksikköä havaittiin pelkästään ajoradan kohdalla koko valvonta-alueella. Välillä Saaristonkatu-Albertinkatu Y4:ää oli säilynyt ainoastaan alueilla, joilla ei ollut moderneja kaivantoja. Sen sijaan välillä Sepänkatu-Albertinkatu Y4 kattoi koko ajotien alueen. Kivien halkaisijat ovat keskimäärin 15-20 cm. Välillä Saaristonkatu-Albertinkatu kivet oli "istutettu" Y2:n pintaan, ja välillä Sepänkatu-Albertinkatu Y4:n kivet olivat kaivantojen täyttömaan ja Y1000:n pinnalla. Paikoin kivikertoja oli kaksi, mutta pääosin yksi kivikerta. Kivikerroksen yläpinta kaivannon profiileista tarkasteltuna oli melko epätasainen: mahdollisesti kantava kivikerros. Kerrosta ei otettu esiin tasossa. Välillä Sepänkatu-Albertinkatu Y4:n alla oli vuonna 1902 asennettu vesiputki ja sen kaivanto, joten Y4 on kyseistä kaivantoa nuorempi.

Ajoitusarvio: Nuorempi kuin 1902**Stratigrafia:****Yllä:** Y0**Alla:** L1, Y2, Y3, L8, Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 5 ja 6**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 5**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** n. 90 x 200 cm**Paksuus:** 3-6 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm;
Multa; Orgaaninen aines**Pääsekoite:** Tiili/tiilen pala; Tiilimurska**Muut sekoitteet:** Tuohi**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis; Tahmea**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Tummanruskea**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** L7**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** ns. kulttuurikerros**Kuvaus:** R6:n rinnalla kulkeva tummanruskea ja orgaaninen kerros, jossa selkeästi puulastua ja tuohta. Erittäin paljon ikkunalasia ja jonkin verran lasikuonaa. Kerrosta leikkaa L7.**Ajoitusarvio:** Vanhempi kuin kaivanto L8, josta löytyneen liitupiipun kopan KM42659:7 ajoitus 1729-1759.**Stratigrafia:**

Yllä: Y2

Alla: Y3

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: KM42659: 2-4**Kartat:** Kartta: 18, 19 ja 21**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 7**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** 200 cm pitkä, 12-17 cm leveä**Paksuus:** + 60 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** Hiesu**Muut sekoitteet:** Multa**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Kirjava, sekoittunut, täplikäs**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** Suorakaide**Kaivannon muoto profiilissa:** Pystyt seinät, lähes tasainen pohja**Kerrostyyppi:** täyttökerros**Kuvaus:** Rakenteen R6 kaivanto, joka oli 12-17 cm leveä ja yli 60 cm syvä. Kaivanto leikkasi Y2:n alaiset kerrokset Y3, Y5 ja Y1000. Täytölle ei annettu omaa numeroa, mutta se koostuu sekoittuneesta ja kirjavasta vaaleanruskeasta hienosta hiekasta, jossa on harmaata hiesua ja orgaanista ainesta/multaa. Yksikön yleisilme on siis täplikäs ja sekoittunut takaisin kuoppaan heitetty maa.**Ajoitusarvio:** Nuorempi kuin Y3 ja Y5**Stratigrafia:**

Yllä: Y2

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R6

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa

Kaivanto leikkaa: Y3, Y5, Y1000

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 18 ja 21**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 8**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** 105 cm leveä, noin 190 cm pitkä**Paksuus:** 65 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm; Multa**Pääsekoite:** Siltti; Puulastu**Muut sekoitteet:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm; Tiili/tiilen pala; Tiilimurska; hiili**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Kerroksellinen**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** Suorakaide, epäsäännöllisesti kaartuva**Kaivannon muoto profiilissa:** Hieman alaspäin kapeneva, seinät pääosin suorat, pohja kaartuva**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: 105 cm leveä ja noin 190 cm pitkä kaivanto uuden viemäriputken kohdalla kerroksen Y4 alla. Koillis-lounaissuuntainen kaivanto, jonka lounaisreuna kaartui hieman kohti luodetta. Kaivannon täyttö oli kerroksellinen ja dokumentoitiin samalla yksikkönumerolla. Y4:n alla kaivannon täytön pintaosa koostui 15 cm paksuudelta puhtaasta keskikarkeasta ja hienosta vaaleanruskeasta hiekasta. Kaivannon keskiosan täyttö oli 40 cm paksu, ja se muodostui kolmesta osasta. Sen ylin kerros oli harmaanruskea hieno ja keskikarkea hiekka, jossa oli hieman tiilimurua. Sen alla oli vaaleampaa hiekkaa, joka oli lähes puhdasta. Alin kerros oli kahden edellisen kerroksen sekoitus. Siinä oli myös silttitäplää. Kaivannon pohjalla ja reunoilla oli multainen puulastua yms. sisältänyt tiiviimpi tummanruskea orgaanisen aineksen kerros, joka oli mahdollisesti paikoilleen lahonnutta puuta. Seassa hieman keskikarkeaa hiekkaa ja hiilimurua. Ruskean kerroksen paksuus pohjalla 5-7 cm ja kuopan reunoilla 1-3 cm. Kuopan pohjan muoto on hieman kourumainen. Dokumentoitiin kahdessa osassa, ensiksi kuopan lounaisprofiili ja myöhemmin kuopan pohjaosa tasossa.

Ajoitusarvio: Nuorempi kuin Y2 ja Y3. Vanhempi kuin Y4.**Stratigrafia:**

Yllä: Y4

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa

Kaivanto leikkaa: Y2, Y3, Y1000

Löydöt: KM42659: 5-8**Kartat:** Kartta: 7, 10, 18 ja 22**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 9**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Leveys profiilissa 220 cm**Paksuus:** 56 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm; Hieno hiekka 0,2 mm; Karkea hiekka < 2,0 mm; Sora; Puulastu; Puu**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** -**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis; Löyhä; Rakeinen**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Punertava, pinkki/beige keltainen hiekka**Yksikön raja:** yläosa epäselvä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** Kourumainen**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Moderni kaivanto ja sen täyttö poliisiaseman edessä. Täytölle ei annettu omaa yksikkönumeroa. Se koostuu hienosta, keskikarkeasta ja karkeasta hiekasta, jossa on seassa vaaleaa hiesua ja soraa. Kuopan pohjalla on 17-20 cm paksuisesti keskikarkeaa hiekkaa, jonka seassa on puuroskaa, ja aivan kuopan pohjalla on maatunutta orgaanista ainesta, sekä mahdollista rikkoutunutta rakennetta (puuta, lautaa). Paikoin lautaa ja ohutta maatunutta puuta oli L9:n alle sukeltaneen Y3:n pinnassa, kaivannon koillisreunassa pinnassa ja 9 cm syvyydessä. Puu mahdollisesti peräisin rakenteesta. Täyttö vaikuttaa kertaalleen kaivetulle maalle, joka on kaivettu pois kaivannosta ja laitettu sinne takaisin.

Ajoitusarvio: Moderni**Stratigrafia:**

Yllä: Y0

Alla: Y3

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa

Kaivanto leikkaa: Y1000

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 7 ja 8**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 10**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** 125 x 100 cm**Paksuus:** 7 cm**Kaivaustapa:** Kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm; Puusilppu; Puulastu**Pääsekoite:****Muut sekoitteet:** Tiili/tiilen pala; Tiilimurska**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis; Rakeinen**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Tummanruskea**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** Pyöreä**Kaivannon muoto profiilissa:** Pyöreä**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Jätekuoppa ja sen täyttö. Kaivannon reunoilla havaittiin jäänteitä peltokerroksesta Y3, mutta pääosin kaivettu pohjamaahan Y1000. Kuoppa havaittiin tasossa ylempien kerrosten kaivinkonekaivun jälkeen, joten se dokumentoitiin vain pohjaosaltaan. Täyttö tiivistä ja rakeista maatuneen puusilpun, puulastun ja mullan sekaista keskikarkeaa hiekkaa, jonka seassa on tiilen paloja ja tiilimurskaa.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** Y0**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** Täytöllä ei omaa numeroa**Kaivanto leikkaa:** Y3, Y4, Y1000**Löydöt:** KM42659: 9, 59-60. Poistetut löydöt: 1**Kartat:** Kartta: 7, 10, 18 ja 22**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 11**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 540 cm x 330 cm**Paksuus:** Tumma 20 cm, alla olevan vaalean hiekan kanssa 32 cm.**Kaivaustapa:** Kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm;Noki**Pääsekoite:** Tiilimurska; Hiili**Muut sekoitteet:** Tiili/tiilen pala; Sora; Palaneet kivet; Puusilppu**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis; Rakeinen**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Musta, ruskea, vaaleaa hiekkaa täplinä**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** purkukerros

Kuvaus: Mahdollisesti sama kuin Y2. Koillis-lounaissuuntaisesti 540 cm pitkä, kaakkois-luoteissuuntaisesti 330 cm leveä. L1 leikkaa yksikön koillis-lounaissuuntaisesti siten, että kaivannon kaakkosireuna kulkee 70 cm:n etäisyydellä yksikön kaakkoisreunasta luoteeseen. Enemmän purkukerroksen kaltaista, mutta sen alla sama vaalea, sekoitteeton hiekka kuin Y2:ssa. Y11:n alla on myös Y3. Sekainen nokinen ja hiilensekainen purkukerros, jossa maatunutta luuta sekä palaneita kiviä. Yksikön pohjalla runsaasti puulastua/puuroskaa 2-3 cm hyvin tiiviisti. Yksikön luoteisreuna on osin kaivettu pois ennen yksikön dokumentointia.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y0

Alla: Y3, Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: KM42659: 10-12, 61**Kartat:** Kartta: 7 ja 8**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 12**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** 105 x 95 cm**Paksuus:** Yli 100 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** Hiesu**Muut sekoitteet:** Tiilimurska; Hiili; Palanut puu; Palaneet kivet**Kerroksen ominaisuus:** Rakeinen**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Kirjava, täyttökerros**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** Pyöreä, hieman epämääräinen**Kaivannon muoto profiilissa:** Tasainen, pystyseinäinen**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Kirkkokadun kaakkoisreunasta paljastunut 105 x 95 cm kokoinen pohjamaahan Y1000 kaivettu kuoppa ja sen täyttömaa. Havaittiin pohjamaan pinnassa, kun kohdalla oli jo saavutettu tavoitesyvyys. Kaivannon kohdalla oli purkukerrosta Y11 ja peltokerrosta Y3, mutta konekaivuun vuoksi ei tiedetä, oliko L12 kaivettu kyseisten yksiköiden läpi. Kaivannon täytössä keskikarkeaa hiekkaa ja seassa palaneita kiviä, palanutta ja palamatonta puuta, tiiltä ja hiiltä. Täytön vaalea hiesuinen hiekka näyttää kuopasta kaivetulta ja sinne takaisin laitetulta. Kivet halkaisijaltaan noin 20-28 cm kokoisia. Yksi puista oli pystyasennossa eli se on mahdollinen paalu. Puu oli kooltaan 56 x 13 cm. Kuoppaa kaivettaessa syvemmälle sen reunoilta paljastui pystylaudoitusta ja pohjalta punasaven palasia. Lautojen yläosat sijaitsivat 40 cm:n syvyydessä kaivannon pinnasta. Kaivun jatkuessa todettiin kuopassa olleen puutyynyri. Tynnyrin täyttö jatkui samanlaisena, joskin puuta ja isoja kiviä ei enää havaittu, vaan maa muuttui tasaisemmaksi. Seassa oli tosin pari isompaa tiilenpalaa ja tiilimurskaa. Ehjiä lautoja noin 20 kappaletta, kaikkiaan arviolta noin 30 laudasta koottu. Lautojen pituudet noin 60 cm, paksuudet noin 1 cm ja leveydet noin 8 cm. Tynnyrinlaudat jatkuivat niin syvälle, että kaivannon pohjaa ei saavutettu. Kaivettiin 100 cm syvyyteen asti, eli puita tuli esille 60 cm pitkästi. Noin 100 cm syvyydellä täytössä oli palanut tynnyrin kannen osa, jossa lovi ja kaksi helan paikkaa sekä ruostuneita rautanauvoja. Pala pituudeltaan 46 cm, leveys 9 cm ja paksuus 2 cm. Kaivannon pohjalle tehtiin 100 cm syvyyteen 20 cm pitkä kurkistuskuoppa, josta kävi ilmi, että laudat jatkuvat yhä syvemmälle.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** Ei tiedossa**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** Täytöllä ei omaa numeroa**Kaivanto leikkaa:** Y1000**Löydöt:** KM42659: 13-14. Poistetut löydöt: 2**Kartat:** Kartta: 18 ja 19**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 13**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** yhtenäisenä 13,5 x 1-4 m ja 17 x 1-4 m
kokoisilla alueilla ja läikittäisenä 29 x 2
m kokoisella alueella**Paksuus:** kaivettu 45 cm**Kaivaustapa:** Kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6
mm; Karkea hiekka < 2,0
mm**Pääsekoite:** Tiili/tiilen pala; Tiilimurska; laasti/betoni **Muut sekoitteet:** Kivi (irrallaan olleita rakennekiviä); Puusilppu**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä; Rakeinen**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Likaisen keltaisenruskea ja likaisen ruskeanharmaa**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** purkukerros; täyttökerros

Kuvaus: Mahdollisesti 1900-luvun alkupuoliskon jälkeen puretun rakennuksen kivijalan purkua, jossa betonia, raudoitustankoja, betonialusta, tiiliä ja kiviä joissa laastia, laastattuja moderneja tiiliä. Kivet halkaisijaltaan 30-50 cm, jotka olivat havaittavasti rivissä, mutta ne olivat kaikki irtokiviä. Irtokiviä paikoin etenkin 60-100 cm etäisyydellä seinästä mitattuna. Yksikkö on mitattu alkavaksi poliisiaseman toiselta ikkunalta koillisesta laskettuna 40 cm leveänä alueena, mutta se laajeni leveämmäksi kohti lounasta. Selkeä Y13 kerros loppui kuitenkin Real Dealin vieressä olevan porttikongin koillisreunaan. Siitä kohti Albertinkadun risteystä purkukerroksesta havaittiin enää yksittäisiä pieniä läikkiä sekä irtonaisia kiviä ja tiiliä. Kunnollista pintaa Y13 ei siis enää muodostanut. Kaakkoisosassa purkukerroksen alapinnassa multainen halk. 120 cm puuroska-alue (dokumentoitu paksuus 5-7 cm). Ei kaivettu kokonaan pois (ulottui tavoitetason alapuolelle). Y13 oli tasaisempi kaakkoispäädyssä, ei niin sekainen, tiilinen ja kivinen. Kaakkoisosassa oli myös enemmän silttitiplää. Purkukerros täytti mahdollista perustuskaivantoa L14, joka oli näkyvissä yksikön koillisosassa. Perustuskaivannon kohdalla purku oli pintaosassa rakeisempaa ja keltaisempaa, ja pohjaosassa se muuttui tasaisemmaksi ja harmaanruskeaksi kerrokseksi. Real Dealin edessä Y13 on sekoittunut osin punertavan tuontihiekan kanssa, ja purkuun liittyy hiekkaa ja tiiliä havaittiin punertavan hiekan seassa 80 cm syvyydestä alkaen. Purkukerrosta oli miltei kaapeleiden alla 90-180 cm levyisesti. Real Dealin kohdalla kaapeleiden välissä purun seassa oli halkaisijaltaan 120 x 90 cm pyöreä betonimöhkäle, jossa oli esimerkiksi tiiliä, lasivillaa ja puuta kiinni. Yksikön luoteisreunassa Y13:n alla oli yksikön koillisosassa perustuskaivanto L14, mutta yksikön lounaisosassa sen alla oli paikoin pohjamaa ja paikoin Y13 oli pyörähtänyt tuontihiekan eli Y0:n sisälle. Y13:een liitettiin myös kadun kaakkoisreunassa Leluitan kohdalla oleva purkukerros. Kyseisellä alueella Y13:n päällä oli Y0 ja alla Y3.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y0, L1

Alla: Y0, Y3, L14,
Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: L14

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: Tasolasia, luuta, paljon modernia tavaraa.**Kartat:** Kartta: 7, 8 ja 9**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 14**Yksikön tyyppi:** Kaivanto**Laajuus:** 7 m x 340 cm**Paksuus:** noin 45 cm
koillispäädystä. Paksuni
kohti lounasta.**Kaivaustapa:** Kaivinkone, lapio**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** -**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** -**Kerroksen ominaisuus:** -**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** -**Kerroksen väri:** -**Yksikön raja:** -**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** Pitkä kapea kaivanto, joka levenee epämääräisen kokoiseksi laajemmaksi kaivannoksi**Kaivannon muoto profiilissa:** Alaspäin kapeneva, ei suoraseinäinen**Kerrostyyppi:** -**Kuvaus:** Kirkkokadun suuntainen purkujätteellä Y13 täytetty kaivanto, mahdollisesti osin kohdalta puretun rakennuksen perustuskaivanto. L14:n täyttöä syvyyttä ei mitattu, sillä kaivun tavoitetaso (120-140 cm) saavutettiin ennen L14:n pohjaa. Kaivantoon kaivettiin kuitenkin pieni kurkistuskuoppa, jonka profiilista kävi ilmi, että se oli yli 40 cm syvä, ja seinämä oli alaspäin kapeneva. Kaivanto L14 alkaa poliisiaseman oven vieressä olevan 1-2 ikkunan välissä.**Ajoitusarvio:** II Maailmansodan jälkeinen**Stratigrafia:**

Yllä: Y0, L1

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Y13

Kaivanto leikkaa: L17, Y1000

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 18 ja 19**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 16**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Kaivon R15 sisällä, 86-88 x 85 cm, ja hiukan kaivon ulkopuolelle levinneenä (itänurkan ulkopuolella noin 10-11 cm levyinen kaista).
Paksuus: Yli 55 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm;
Keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** Tiilimurska; Hiili; Noki**Muut sekoitteet:** Tiili/tiilen pala; Kivi; Puusilppu; Puuta**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis; Rakeinen**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Harmaanmusta, ruskehtava**Yksikön raja:** Selvät**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** täyttökerros**Kuvaus:** Kaivon R15 täyttökerros. Pääosin kaivon sisällä, valunut L1 kaivussa hieman itänurkan ulkopuolelle. Pinnalla tiiliä ja halk. 15 cm kokoisia lohkokiviä, syvemmällä täytössä ainakin yksi suurempi halk. 40 cm lohkokivi. Pintaosassa on musta raita, jossa on hiiltä ja nokea. Muuttuu syvemmällä tasaisemmaksi ja siinä on sekoitteena vähemmän rakennusjätettä. Silti seassa vielä hieman tiili- ja hiilimurua sekä puuroskaa. Tasaisempi kerros on harmaanruskeaa, ja homogeenisempaa kuin aivan kaivon yläosan täyttö. Noin 15 cm syvyydessä on toinen musta raita, jossa on paljon hiiltä ja nokea. Kauttaaltaan sekoittunut täplikäs ja raitainen yksikkö, syntynyt kaivon käytön päätyttyä.**Ajoitusarvio:** Nuorempi kuin R15**Stratigrafia:****Yllä:** Y0, L1**Alla:** R15, L17**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** R15**Liittyy kaivantoon:** L17**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** KM42659: 15-22. Poistetut löydöt: 3-4**Kartat:** Kartta: 7 ja 10**Näytteet:** Maanäyte 1

Yksikkönumero: 17**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Halkaisija 170 cm, leveys kaivon
ulkoreunasta kaivannon reunaan 27 -
90 cm**Paksuus:** Yli 55 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm;
Hiesu**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** -**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Keltainen beige, harmaa raita/pilkku**Yksikön raja:** Näkyv osin**Häiriöt:** L1, L14**Kaivannon muoto tasossa:** Pyöreähkö, sisäpuolta rajaa R15
hirsikehikko**Kaivannon muoto profiilissa:** oletettavasti varsin
suoraseinäinen**Kerrostyyppi:** rakentamiskerros**Kuvaus:** Kaivon R15 kaivanto ja hirsien ja kaivannon välinen täyttömaa. Näkyvillä vain kaivon koillis- ja kaakkosseinillä, muutoin L1 ja perustuskaivannon L14 tuhoama konekaivun lopetustasossa. Kaivannon pohjaa ei tavoitettu. Kaivo R15 ja siihen liittyvät yksiköt dokumentoitiin konekaivun tavoitetasosta tai hieman sen alta. Täyttömaa luonteeltaan ympärilyöräytettyä hiesua/silttiä, eli kaivannon kaivun jälkeen hirsikehikon R15 asennuksen yhteydessä hirsien ja kaivannon seinämän väliin laitettua kertaalleen kaivettua maata.**Ajoitusarvio:** Saman ikäinen kuin R15**Stratigrafia:****Yllä:** Y0, L1**Alla:** Y1000**Samanaikainen kuin:** R15**Liittyy rakenteeseen:** R15**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** R15, Y16, ja
kaivokehikon
ja kaivannon
seinän välinen
maa, jolle ei
annettu omaa
numeroa**Kaivanto leikkaa:** Y1000**Löydöt:** KM42659: 23, 62. Poistetut löydöt: 5**Kartat:** Kartta: 7, 18 ja 22**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 19**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Leveys 70 cm**Paksuus:** 60 cm**Kaivaustapa:** Kaivinkone, lapio**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** Hiesu; Orgaaninen aines**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Vaaleanruskea**Yksikön raja:** Selkeät**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** Suoraseinäinen**Kaivannon muoto profiilissa:** Mahdollisesti tasapohjainen**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Suoraseinäinen, mahdollisesti tasapohjainen pohjamaahan Y1000 kaivettu kaivanto ja sen täyttö. Kaivettu rakenteen R18 puukehikkoa varten. Täyttömaa sekoittunutta vaaleanruskeaa hienoa hiekkaa, jossa oli hiesutäpliä sekä vähän orgaanista ainetta. Kaivantoa leikkasi päältä ja kaakkoispuolelta viemärikaivanto L1, jolloin kehikon sisäpuolen täyttö ei ollut säilynyt.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** L1**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** R18**Liittyy rakenteeseen:** R18**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** R18, L19:n täytöllä ei omaa numeroa**Kaivanto leikkaa:** Y1000**Löydöt:** Ei löytöjä.**Kartat:** Kartta: 7 ja 10**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 22

Yksikön tyyppi: Kaivanto ja sen täyttö

Laajuus: -

Paksuus: -

Kaivaustapa: -

Kerroskoostumus:

Päämaalaji: -

Pääsekoite: -

Muut sekoitteet: -

Kerroksen ominaisuus: -

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: -

Kerroksen väri: -

Yksikön raja: -

Häiriöt: -

Kaivannon muoto tasossa: -

Kaivannon muoto profiilissa: -

Kerrostyyppi: -

Kuvaus: POISTETTU. Moderni viemärikaivanto, jossa oli kaivannon moderneja tukilautoja. Laudat dokumentoitu R21.

Ajoitusarvio: Moderni

Stratigrafia:

Yllä: -

Alla: -

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R21

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: -

Yksikkönumero: 23**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 13 x 1-3 m**Paksuus:** 20-24 cm, 43 cm**Kaivaustapa:** lasta, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** Tiilimurska, puusilppu, hiili**Muut sekoitteet:** Savi, sora, tiili/tiilen pala**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis, löyhä**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Ruskea**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L26**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** purkukerros

Kuvaus: Ruskea hieno hiekka, jossa tiilimurskaa, jonkin verran tiilen paloja, puusilppua sekä hiiltä. Kerroksessa oli jonkin verran myös harmaata palamatonta savea sekä pikkukiviä/soraa. Kerros vaikutti samalta, jota oli koulun kivijalkakivien (luonnonkivet) alla sekä osin välissä. Yksikköä havaittiin myös Snellmanin talon lounaispuolella jalkakäytävän kohdalla. Kaivannon L65 lounaispuolella havaittiin yksikössä 220 cm leveä alue, jonka pintaosa oli 14 cm paksu, muodostuen tasaisesta hienosta hiekasta, jossa oli sekoitteena tiilimuraa, hiilimuraa ja puuroskaa sekä multaa. Sen alaosassa oli 25 cm paksu keskikarkean hiekan ja puuroskan/mullan raitainen kerros, jonka alapinnassa erottui 7 cm paksu hyvin raitainen tiivis ja tahmea hiekkainen puuroskakerros. Orgaanisraitaisen hiekan seassa oli tiilimuraa, hiilimuraa, nokea ja soraa. Yksikön pinnasta mitattuna noin 30 cm syvyydessä oli 2-3 cm paksu puhdas keltainen hiekkakerros. Yhteensä nämä kerrokset muodostavat 43 cm paksun maakerroksen.

Ajoitusarvio: Nuorempi kuin Y24 palokerros**Stratigrafia:****Yllä:** Y0**Alla:** Y24, L65,
Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 7, 12 ja 13**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 24

Yksikön tyyppi: Kerros

Laajuus: 140 x 30 cm

Paksuus: 2-4 cm

Kaivaustapa: lasta, kaivinkone

Kerroskoostumus:

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm, hiili,
noki

Pääsekoite: -

Muut sekoitteet: Puusilppu

Kerroksen ominaisuus: Tiivis

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: Tasainen

Kerroksen väri: Musta

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L26

Kaivannon muoto tasossa: -

Kaivannon muoto profiilissa: -

Kerrostyyppi: palo- tai kulotuskerros

Kuvaus: Mahdollisesti sama kuin Y59. Musta hiilinen ja nokinen palanut hieno hiekka, jossa oli jonkin verran palamatonta puusilppua.

Ajoitusarvio: 1822 tai 1916 tulipalo

Stratigrafia:

Yllä: Y23

Alla: Y25

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 18, 23 ja 24

Näytteet: -

Yksikkönumero: 25**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 140 x 30 cm**Paksuus:** Alle 0,5 cm**Kaivaustapa:** Lasta, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Lähes multa, orgaaninen
aines maatonut puu?**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** -**Kerroksen ominaisuus:** Tahmea**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Tummanruskea**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L26**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** ns. kulttuurikerros**Kuvaus:** Palokerroksen Y24 alla ollut tummanruskea maatonut kerros, joka oli lähes multaa. Todella ohuelti, mahdollisesti puuta.**Ajoitusarvio:** Vanhempi kuin Y24 palokerros**Stratigrafia:**

Yllä: Y24

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 18, 23 ja 24**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 26**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Leveys 28-50, pituus noin 200 cm**Paksuus:** 43-50 cm**Kaivaustapa:** Lasta, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** Tiilimurska, hiili, orgaaninen aines raitoina + mahdollisesti puu**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Harmaanruskea**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** Ei havaittu tasossa kaivinkoneella kaivettaessa**Kaivannon muoto profiilissa:** Tasainen pohja, seinämät kapenevat alaspäin mentäessä**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Kuoppa, jonka pohja oli tasainen ja seinät loivan kaltevat. 43 cm syvän kaivannon pohja oli kapeampi (28 cm) kuin sen yläosa, jota rikkoi L1 kaapelikaivanto sen itäpuolelta. Yläosa on ollut noin 50 cm leveä. Kaivannon yläosassa sen länsipuolella oli puun jäänteet, joka oli lähes maatonut paikoilleen. Esillä 25 cm kokoisesti. Puu on ollut pohjois-eteläsuuntainen. Myös kaivannon länsiseinustalla sen alaosassa oli lauta. Lautu makasi pitkällä sivullaan ja oli pystyssä. Kaivantoa täytti Y23 kaltainen maa, joka oli kuitenkin harmaampaa ja löyhempää. Täytössä oli myös vähemmän tiilimurskaa eikä lainkaan tiilen paloja. Kaivannon eteläosa tuli esille kaivausalueen lounaisprofiilista, noin 200 cm Snellmanin talon nurkasta lounaaseen. Kaivannon eteläosassa kaivannon päällä oli Y0, ja kaivanto oli 50 cm syvä. Täyttö koostui tummanharmaasta multaisesta hienosta hiekasta, jossa oli hiilimurua ja tiilimurua. 15 cm kuopan tasaisesta pohjasta mitattuna ylöspäin kulki 0,5 cm paksu nokirantu.

Ajoitusarvio: Nuorempi kuin Y23-Y25**Stratigrafia:**

Yllä: Y0

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa

Kaivanto leikkaa: Y23, Y24, Y25, Y1000

Löydöt: Liitupiipun varsi, jota ei otettu talteen.**Kartat:** Kartta: 12, 13, 18 ja 23**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 28**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 260 x 80-90 cm**Paksuus:** 44 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** tiilimurska, tiilen pala, puusilppu**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** vallean ruskea, raitainen, täpläinen**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** rakentamiskerros

Kuvaus: Kivijalan R27 välissä ja alla oleva vaaleanruskea ja raitainen ja paikoin täpläinen keskikarkea ja hieno hiekka, joka täyttää perustuskaivantoa L29. Seassa tiilimuraa, tiilen paloja ja puuroskaa. Raitaisuus johtuu yksikössä olevasta orgaanisesta aineksestä. Yksikössä on paljon puun juuria. Tiilimurskaa on vähemmän kivien alla kaivannon L29 pinnalla. Kivien R27 ja perustuskaivannon L29 välissä on maakerrosta Y28 2-5 cm kaakkoisprofiilista mitattuna.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** L1, R27**Alla:** L29**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** R27**Liittyy kaivantoon:** L29**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 12 ja 14**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 29

Yksikön tyyppi: Kaivanto

Laajuus: 260 x 80-90cm

Paksuus: 44 cm

Kaivaustapa: kaivinkone, lasta

Kerroskoostumus:

Päämaalaji: -

Pääsekoite: -

Muut sekoitteet: -

Kerroksen ominaisuus: -

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: -

Kerroksen väri: -

Yksikön raja: -

Häiriöt: L1

Kaivannon muoto tasossa: Ei näkyvässä

Kaivannon muoto profiilissa: Tasainen, mukaillee kivijalan R27 kivien muotoa

Kerrostyyppi: -

Kuvaus: Kivijalan R27 perustuskaivanto. Näkyvässä etenkin kivijalan R27 luoteisemman kivirivin kivien alla, ja se on heikommin erotettavissa kivijalan kaakkoisemman kivirivin alla. Kaivannon pohja seuraa kivijalan kivien muotoa. Kaapelikaivanto L1 rikkoo kaivannon koillisreunaa ja pintaosaa. Perustuskaivannon täyttönä on maakerros Y28.

Ajoitusarvio:

Stratigrafia:

Yllä: L1

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R27

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: R27, Y28

Kaivanto leikkaa: Y1000

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 23 ja 25

Näytteet: -

Yksikkönumero: 30**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Rakennusten puolella 16,3 x 1,30-3 m. **Paksuus:** 16-26 cm
Puiston puolella 41 x 1,50-2,70 m**Kaivaustapa:** Kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** Savi, tiilimurska, tiilen pala**Muut sekoitteet:** Hieno hiekka <0,2 mm, puusilppu, hiili, noki, kivi**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis, löyhä**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Kirjava**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L1, L50**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** purkukerros

Kuvaus: Kirjava purkukerros Albertinkadun ja Sepänkadun välisellä tieosuudella molemmin puolin katua ja Mannerheimin puiston reunalla. Ruskea ja savinen keskikarkea hiekka, jossa tiilen paloja ja tiilimurskaa sekä hiilipilkkuja. Seassa paikoin irtonaisia rakennekiviä. Siellä täällä vaaleamman ruskeaa hienoa hiekkaa. Seassa myös modernia kattotiiltä ja teollista tiiltä ja betonia. Samaan kerrokseen on liitetty paikoitellen purkukerroksen alla oleva 2-7 cm paksu nokinen hieno hiekka, jossa on hiilitäpliä. Kadun luoteispuolella yksikkö on suoraan ns. Weckmanin talon kivijalkaa vasten. Yksikkö leikkaa puiston puolella Y58:n koillisreunan. Yksikköä Y30 on puiston puolella enemmän tai vähemmän yhtenäisesti 41 m pituisella matkalla. Yksikköä on yhtenäisesti etenkin yksikön koillis- ja lounaisosassa. Yksikköä ei kuitenkaan ole kaivantojen L50 kohdalla ja välissä, ja L50 kaivannon lounaispuolella yksikköä on siellä täällä 18 m pituisella matkalla.

Ajoitusarvio: Tulipalon 1916 tai toisen maailmansodan jälkeen**Stratigrafia:****Yllä:** Y0**Alla:** L31, Y32, Y48, **Saman aikainen kuin:** -
Y58, R60, R67,
Y1000**Liittyy rakenteeseen:** R60, R67**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** Poistetut löydöt: 6-13**Kartat:** Kartta: 12, 13 ja 14**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 31**Yksikön tyyppi:** Kaivanto**Laajuus:** Profiilissa yläosan leveys 110 cm,
pohjan leveys 70 cm**Paksuus:** 45 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone ja lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** -**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** -**Kerroksen ominaisuus:** -**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** -**Kerroksen väri:** -**Yksikön raja:** -**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** Kuopan ulkoreunoilta viistot seinämät, jotka muuttuvat pystysuoriksi. Tasainen pohja**Kerrostyyppi:** -**Kuvaus:** Kaivanto, joka sijaitsi Sepänkadun risteyksen lähellä Kirkkokadun luoteisemman jalkakäytävän kohdalla. Se dokumentoitiin kaivannon luoteisprofiilista. Kuopan yläosan koillisreuna on epäselvä, mutta kuoppa on yläosasta 110 cm leveä. Sen seinämien yläosat ovat loivat/viistot, ja seinämät muuttuvat pystysuoriksi siten, että kuopan alaosa on 70 cm leveä ja tasapohjainen. Pystysuorat seinämät ovat 23-25 cm korkeat. Kuoppa on kokonaisuudessaan 45 cm syvä. Kuoppa on täytetty maakerroksilla Y32 ja Y33.**Ajoitusarvio:****Stratigrafia:**

Yllä: Y30

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täytetty: Y32, Y33

Kaivanto leikkaa: Y1000

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 23 ja 25**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 32**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Profiilissa leveys 110 cm**Paksuus:** 22 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** Multa, puusilppu**Muut sekoitteet:** tiimurska, noki**Kerroksen ominaisuus:** tiivis**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** kellertävänruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Kuopan L31 ylempi täyttökerros. Tasainen keskikarkea hiekka, jossa jonkin verran multaa ja puusilppua seassa. Ihan vähän tiilimurua. Ohut nokiraita yksikön yläosassa. Yksikön yläosan koillisreuna on epäselvä, vaikuttaa jatkuvan hieman kuopan koillispuolelle, kun kuopan koillisreuna on epäselvä. Yksikön pintaosassa on hieman keltaista hiekkaa. Kuopan reunojen sisäpuolelle on valunut hieman kuopan päällä olevan purkukerroksen Y30 alapinnalla olevaa nokista ja hiilitäpläistä hiekkaa.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y30

Alla: Y33

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: L31

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 23 ja 25**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 33**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Profiilissa 70 cm leveä**Paksuus:** 23-25 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka**Pääsekoite:** multa, noki**Muut sekoitteet:** -**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** harmaanruskea, raitainen**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Raitainen harmaanruskea täyttökerros kuopan L31 pohjalla. Yksikön yläosassa maksimissaan 0,5-1 cm paksu orgaaninen kerros, joka on täysin maatunut ja multainen. Hiekan seassa on orgaanista raitaisuutta, raitaisuus on pätkittäistä. Raitaisuus muodostuu osin nokiraidasta. Kuopan L31 pohjalla yksikön Y33 alapinnassa oli tiiviimpi kerros orgaanista raitaista maata, se on kuitenkin vähemmän yhtenäinen eli hiekkaisempi kerros, kuin yksikön pinnassa oleva kerros. Aivan yksikön alaosassa eli kuopan pohjalla on 1-2 cm paksusti noesta likaantunutta keskikarkeaa hiekkaa.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y32

Alla: L31

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: L31

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 23 ja 25**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 35**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Yhteensä 220 x 190 cm kokoisella alueella. Koillisemman R34AB:n välissä 35 cm leveästi ja 35 cm korkeasti. Koillisemman R34A:n koillispuolella 18 cm leveästi ja 35 cm korkeasti. Rakennepuiden R34B välissä 150 cm leveästi.**Paksuus:** 22-32 cm, 46 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** puusilppu, hiili**Muut sekoitteet:** sora, tiilen pala, noki**Kerroksen ominaisuus:** tiivis, löyhä, mureneva**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** harmaa, täpläinen, raitainen**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** Kulttuurikerros

Kuvaus: R34 rakenteen yhteydessä oleva maakerros. R34AB:n koillisemman B-puun luoteisreunaa vasten oleva Y35 on tiivistä mutta murenevaa harmaata hienoa hiekkaa, jonka seassa on puusilppua, pieniä kiviä, tiilen pala ja nokea. Koillisemman R34A-kiven koillispuolella sekä rakennepuiden R34B välisessä tilassa yksikkö on raitaista ja tiiviimpää, mutta kaivettaessa pölyistä harmaata hiekkaa, ja sen seassa on myös hieman hiilen paloja ja pinnalla tiiltä. Yksikön pintaosa on 7 cm paksuudelta hieman tummempi ja likaisempi. Kaivettaessa pölyinen hiekka alkaa R34A kivien kanssa samalta korkeudelta. Yksikköä kaivettiin hieman pitemmälle puiston puolelle, jossa sitä tuli esille profiilista 110 cm leveästi ja 30-32 cm korkeasti. Yksikkö leikkautuu molemmista reunoista pystysuorasti, lounaassa sitä rajaa Y38 ja koillisessa viereisen puun juuret. Yksikkö ei jatku puiden juurien koillispuolella. Puiston puolella se koostuu tasaisesta hienosta ja keskikarkeasta harmaanbeigestä hiekasta, joka on hyvin tiivistä. Seassa puusilppua, hieman sinistä savea ja ruskeaa savista hiekkaa täplinä. Seassa myös tiili- ja hiilimuruja. Ei jatku rakenteen R34 kaakkoispuolella olevan modernin kaivannon L1 kaakkoispuolelle.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** L1, Y37**Alla:** L39, Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** R34**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** KM42659: 24-26, 63. Poistetut löydöt: 14**Kartat:** Kartta: 12 ja 14**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 36**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 100-280 cm x 500 cm**Paksuus:** max 10-60-125 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** keskikarkea hiekka <0,6 mm, karkea hiekka, siltti, savi**Pääsekoite:** tiilimurska, tiilen pala, laasti, kattotiili **Muut sekoitteet:** hiili, noki, kivi**Kerroksen ominaisuus:** tiivis, tahmea, löyhä, rakeinen**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** ruskeanvalkoinen, siniharmaa**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** purkukerros

Kuvaus: Purkukerros Weckmanin talon vieressä, joka oli aluksi noin 1m leveä ja joka laajeni talon sisennyksen kohdalla 280 cm leveäksi. Pinnalla 25 cm paksusti betonimuruinen ja laastinen karkea hiekka, jossa tiiltä, kiveä, laastia, betonipalaa ja raudoitusrautoja. Alla 54 cm paksu kerros savista silttiä, jossa pientä kiveä, tiilimurua, nokea. Sen alla 47 cm paksusti sekaista hiekkaa, jonka seassa oli irtonaisia rakennekiviä (luonnonkiviä), jotka olivat halkaisijaltaan noin 40 cm. Tiilet ja kattotiilet olivat teollisia. Dokumentoitiin yksikön koillisprofiilista, joka murtui jatkuvasti.

Ajoitusarvio: 1916 tulipalon tai 2. maailmansodan jälkeinen**Stratigrafia:**

Yllä: Y0

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 12 ja 14**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 37**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 800 x 200 cm**Paksuus:** 43 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka**Pääsekoite:** Puusilppu**Muut sekoitteet:** sora, tiilimurska, noki, hiili**Kerroksen ominaisuus:** tiivis, löyhä**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** keltaruskea, vaalean ruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** rakentamiskerros**Kuvaus:** Puiston perustamiskerrokset. Yksikkö koostuu useista erivärisistä hiekkakerroksista, jotka ovat noin 5-10 cm paksuja. Pääasiassa hienoa ja keskikarkeaa hiekkaa, jossa sekoitteiden määrät vaihtelevat. Paikoin kerroksissa ei ole sekoitteita lainkaan.**Ajoitusarvio:** Puiston rakentaminen, 1900-luvun alku**Stratigrafia:****Yllä:** Y0**Alla:** Y35, Y38, L40, Saman aikainen kuin: -
R41**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 12 ja 14**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 38**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Profiilissa esillä 80 cm**Paksuus:** 36 cm**Kaivaustapa:** Kaivinkone, lapio**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm,
hiesu**Pääsekoite:** tiilimurska, tiilen pala**Muut sekoitteet:** savi, laasti, hiili, noki, betonilaasti**Kerroksen ominaisuus:** tiivis, rakeinen**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** harmaa, kirjava**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** purkukerros**Kuvaus:** Kuiva ja pölyinen hiekka, jossa runsaasti palanutta ja palamatonta tiiltä. Seassa myös hieman betonilaastia, laastia, hiiltä, nokea. Mahdollisesti kaivannon täyttää, mutta asiasta ei saatu varmuutta. Yksikön koillisreuna rajautuu pystysti yksikköön Y35.**Ajoitusarvio:****Stratigrafia:**

Yllä: Y37

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 23 ja 25**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 39**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** 80 x 65 cm**Paksuus:** 20-22 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm,
multa, puusilppu**Pääsekoite:** Tiilimurska, tiilen pala, hiili**Muut sekoitteet:** -**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Tummanruskea**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** Epämääräisen soikea**Kaivannon muoto profiilissa:** Suorat mutta alaspäin kapeneva
seinät, epätasainen pohja**Kerrostyyppi:** täyttökerros**Kuvaus:** Epämääräisen muotoinen mutta soikeahko kuoppa pohjamaassa. Täyttö todella multaista ja puuroskaista hienoa hiekkaa, jossa paljon nahkajätettä. Tiilimurskaa ja hiiltä seassa. Mahdollinen roskakuoppa.**Ajoitusarvio:****Stratigrafia:****Yllä:** L1, Y35**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** Täytöllä ei
omaa numeroa**Kaivanto leikkaa:** Y1000**Löydöt:** KM42659: 27-28. Poistetut löydöt: 15**Kartat:** Kartta: 23 ja 25**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 40

Yksikön tyyppi: Kaivanto ja sen täyttö

Laajuus: 65 x 65 cm

Paksuus: 30-32 cm

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus:

Päämaalaji: Hieno hiekka <0,2 mm,
multa, puusilppu

Pääsekoite: Tiilimurska, tiilen pala, hiili, noki

Muut sekoitteet: -

Kerroksen ominaisuus: Löyhä

Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen: Epätasainen

Kerroksen väri: Tummanruskea

Yksikön raja: Selkeä

Häiriöt: L1

Kaivannon muoto tasossa: Neliö

Kaivannon muoto profiilissa: Loivat seinämät, tasainen pohja

Kerrostyyppi: täyttökerros

Kuvaus: Lähes neliön muotoinen kaivanto (länsiseinä pohjois-eteläsuuntainen), joka on täytetty mullan ja puusilpun sekaisella hienolla hiekalla, jossa oli runsaasti tiiltä ja jonkin verran hiiltä. Seassa paljon nahkaa.

Ajoitusarvio:

Stratigrafia:

Yllä: L1, Y37

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa

Kaivanto leikkaa: Y1000

Löydöt: KM42659: 29-33, 64. Poistetut löydöt: 16

Kartat: Kartta: 23 ja 25

Näytteet: -

Yksikkönumero: 43**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 685 x 150 cm**Paksuus:** 52 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** tiilen pala, laasti, hiili, orgaaninen aines**Kerroksen ominaisuus:** löyhä, rakeinen**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** kellertävä, alaosa likaisen harmaanruskea**Yksikön raja:** Epäselvä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** rakentamiskerros

Kuvaus: Yksikköä Y43 oli kivijalan R42 päällä, väleissä ja alla. Yksikkö oli kuivaa ja pölyisää hiekkaa, ja sitä oli noin 40 cm paksuisesti. Sen seassa ei juuri ollut muita sekoitteita kuin hieman puuroskaa, joskin kivien väleissä oli hieman tiilen paloja ja tiilimurskaa. Myös kivijalan alla oleva maa oli hieman erilaista kuin muu Y43, sillä kivijalan R42 alla oli 12 cm paksusti hieman likaisempaa, tummempaa, tiiviimpää ja puuroskaisempaa hiekkaa. Siinä oli myös hiilimurua, jota ei havaittu 40 cm paksussa ylemmässä kellertävässä maakerroksessa. Y44:n alla ja päällä vaikuttaa olevan Y43, sillä eroa ei havaittu kyseisten maakerrosten välillä.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** Y0, L1, R42, Y44**Alla:** R42, Y44, R47, Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** R42**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** KM42659: 34-42, 65. Poistetut löydöt: 17-18**Kartat:** Kartta: 12 ja 14**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 44**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 300 x 10-40 cm**Paksuus:** 2-12 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm,
multa**Pääsekoite:** savi, puusilppu**Muut sekoitteet:** Tiilimurska**Kerroksen ominaisuus:** tiivis, löyhä**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** keskiruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** kulttuurikerros

Kuvaus: Kivijalan R45 kaakkoispuolella oleva multainen ja tiivis hiekka, jonka pintaosa on 1. kivikerran kivien alaosa vasten. Yksikkö peittää osin 2. kivikerran kiviä. Sijaitsee pääosin 2. kivikerran kivien päällä, mutta ulottuu paikoin myös tätä laajemmalle alueelle. Multainen hiekka, jossa on puuroskaa, sinistä ja pinkkiä savea täplinä, ja aivan pientä tiilimurskaa siellä täällä. Alla ja päällä vaikuttaa olevan Y43 tai sen kaltainen maa, eroa ei havaittu.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** Y43**Alla:** Y43, R45**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** R45**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** KM42659: 43-45**Kartat:** Kartta: 12 ja 16**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 46**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 310 x 80 cm**Paksuus:** 70 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** hieno hiekka <0,2 mm, karkea hiekka **Muut sekoitteet:** tiilimurska, puusilppu, hiili, noki**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** tumma beige**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** rakentamiskerros

Kuvaus: R45 kivijalan luoteispuolella kivien väleissä ja osin alla oleva hyvin tasainen keskikarkea hiekka, jossa paikoin vaalean hienon hiekan läikkiä ja hieman noki- ja hiilipisteitä sekä puusilppua. Seassa myös aivan pientä tiilimurskaa. Sekoitteita on hyvin vähän. Pohjamaan tuntumassa aivan yksikön alaosassa oli karkeaa keltaista hiekkaa. Yksikön leveys ei ole tiedossa, sillä kaivinkone puhdisti kivijalan luoteisreunan ja siinä myös kulki sähkökaapeli.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y0, R45

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R45

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 12 ja 16**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 48**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Talojen puolella 7 x 1 m, puiston puolella 5 x 1 m**Paksuus:** 10-13 cm, max 17 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** karkea hiekka <2,0 mm, tiilimurska, hiili, puuroska**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Vaaleanharmaanruskea**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L50**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** kulttuurikerros

Kuvaus: Tasalaatuinen ja vaaleanharmaanruskea hieno hiekka, jossa oli vähän tiilimuraa, puuroskaa sekä hiilitäpliä. Siellä täällä kerroksessa oli myös karkean hiekan jyviä. Kerroksen pohja oli aaltoileva/kuokanjälkimäinen, mutta kyseessä ei ollut peltokerros eikä siinä näkynyt selkeitä kuokkimisjälkiä. Kerroksessa ei myöskään ollut multaa. Sijaiti Weckmanin talon ja Snellmanin talon välisen sisäpihan kohdalla jalkakäytävällä sekä samalla kohtaa kadun toisella puolella Mannerheimin puiston vieressä.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y0, Y30, Y52

Alla: Y1000

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: L50

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 12, 23 ja 25**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 49**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 23,7 x 2 m ja 12 x 2 m**Paksuus:** 22-25 cm, 17-21 cm, max
40 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka, karkea
hiekka, multa**Pääsekoite:** puuroska, orgaaninen maatonut aines **Muut sekoitteet:** keskikarkea hiekka <0,6 mm, savi, tiilimurska, tiilen pala, laasti, puusilppu, hiili, noki**Kerroksen ominaisuus:** tiivis, tahmea**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** harmaanruskea, pohja ruskea, kerroksellinen**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** kulttuurikerros

Kuvaus: 200 cm leveä yksikkö, joka sijaitsee Snellmanin talon viereisellä jalkakäytävällä ja joka on talon kivijalkaa vasten. Yksikön kaakkoisreuna leikkautuu L1 kaivantoon. Yksikön lounaisosa koostuu kolmesta kerroksesta, ja kohti koillista yksikkö muuttuu yksikerroksiseksi. Yksikön lounaisosan ylin kerros on tasalaatuinen harmaanruskea multainen hieno hiekka, jota oli 33 cm. Sen seassa on hieman keskikarkeaa hiekkaa, tiilimurskaa, tiilen paloja ja hiiltä. Sen alla oli 2-7 cm paksu ruskea puuroskakerros jossa oli hiiltä, ja alimpana oli 2-7 cm paksu laastinen ja hiilinen savi. Maakerros muuttuu noin 4-5 m jälkeen koilliseen mentäessä tasalaatuisemmaksi, eli se koostuu enää ylimmästä harmaanruskeasta multaisesta hienosta hiekasta. Lisäksi se muuttuu hieman harmaammaksi, ja mullan määrä hieman vähenee ja tiilimurskan määrä lisääntyy. Hiekkaisen harmaanruskean kerroksen pohjassa oli aaltomaisuutta. Lisäksi sen alapinnassa on 12 cm keskikarkeaa kellertävää hiekkaa, jossa ei ole sekoitteita. Se liitettiin Y49:n alapintaan. Yksikköä Y49 ei havaittu sillä kohdin, missä oli Y62, mutta Y62:n koillispuolella Y49 alkaa uudelleen melko kerroksellisena ja orgaanisena yksikkönä. Nyt Y49 on 17-21 cm paksu, ja sen yläosa koostuu 4-6 cm paksusta harmaanruskeasta savisesta keskikarkeasta hiekasta, jossa on tiili- ja hiilimurua. Sen alla on 4 cm paksu keltaisempi ja alaosa harmahtava keskikarkea hiekka, jossa on nokea. Sen alla on 1-3 cm paksu tiivis orgaanista ainesta oleva ruskea kerros, jonka seassa on nokea ja hiilimurua sekä hieman tiilimurua. Alimpana on keskikarkea hieno hiekka, joka on harmaanruskeaa ja jonka seassa on hiiltä ja nokea. Tämä on kerroksista hiilisin. Seassa on myös hieman orgaanista ainesta. Tästä noin 2 m koilliseen yksikkö muuttuu jälleen. Se on edelleen kerroksellinen, muodostuen kolmesta ruskeasta mullan sekaisesta hienosta hiekkakerroksesta ja kolmesta beigen värisestä hiekkakerroksesta. Kerroksissa vaihtelee sekoitteina tiilimurska, hiili ja noki. Paikoin sekoitteita ei ole lainkaan. Yksikköä on Y62:n molemmin puolin, muttei kuitenkaan Y62. Lounaisempi yksikön osa on 23,7 m pitkä ja koillisempi osa 12 m pitkä.

Ajoitusarvio: Nuorempi kuin Y59 tulipalo**Stratigrafia:****Yllä:** Y0**Alla:** Y59, L63,
Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** KM42659: 46-49, 66. Poistetut löydöt: 19**Kartat:** Kartta: 12, 13 ja 14**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 50**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Profiilissa halkaisijat 100 cm ja 70 cm **Paksuus:** 60 cm ja 40 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6
mm, hieno hiekka, multa**Pääsekoite:** Puusilppu**Muut sekoitteet:** tiilimurska, hiili**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** raitainen/kerroksellinen**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** pyöreät seinämät ja pyöreä pohja**Kerrostyyppi:** täyttökerros, rakentamiskerros

Kuvaus: Kaksi istutuskuoppaa kaivannon kaakkoisprofiilissa. Lounaisempi halkaisijaltaan 100 cm ja syvyys 60 cm. Koillisempi halkaisija 70 cm ja syvyys 40 cm. Etäisyys toisistaan 100 cm. Lounaisemmassa kuopassa on kaksi sisäkkäistä kuoppaa. Täyttyneet useilla päällekkäisillä maakerroksilla, jotka eroavat toisistaan koostumukseltaan, sekoitteiltaan ja väreiltään. Osin täyttynyt Y48:lla. Täyttömaita ei dokumentoitu tarkemmin, sillä ne ovat moderneja. Molempien kuoppien pohjalla oli orgaaninen kerros. Koillisemmän kuopan päällä Y52, joka lienee vuoden 1916 palo tai toisen maailmansodan jälkeinen purkukerros. Kuopat leikkaavat Y48:n ja Y30:n.

Ajoitusarvio: moderni**Stratigrafia:****Yllä:** Y0, Y52**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** Y48, L50:n
täyttö, jolla ei
omaa numeroa**Kaivanto leikkaa:** Y30, Y48,
Y1000**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 12, 23 ja 25**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 51**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** 225 x 105 cm**Paksuus:** 21-32 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm, hiili**Pääsekoite:** Hiesu**Muut sekoitteet:** Savi, tiilimurska, tiilen pala, puusilppu, mahdollisesti puuta**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis, löyhä**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Kirjava**Yksikön raja:** Osin selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** Sisäkkäin kuoppia, joissa aaltoileva reuna. Soikea. **Kaivannon muoto profiilissa:** Lähes pystyt seinät, loivan pyöreä reuna.**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Palojätekuoppa, jonka pinta tuli esille kadun pohjaussyvydeltä (120-140 cm). Siinä on yksi selkeä kuoppa, jota ympäröi kaksi epäselvempää kuoppaa. Sisin kuoppa on selkein, se on kooltaan 140 x 80 cm. Täyttö on hiilen sekaista hienoa hiekkaa, jossa isoja hiilen paloja, ruskeaa hiesua ja vaaleanruskeaa hienoa hiekkaa. Seassa on myös jonkin verran maatonut puuta ja puusilppua sekä ainakin yläosassa savea sekä tiilimurskaa ja tiilen paloja. Kuopan reunoilla on hiiltä sekä tummanruskeaa maatonut puuta/puuroskaa, jonka seassa on hiekkaa. Sisimmän kuopan ja sen ympärillä olevan kuopan välissä on pohjamaan oloista maata 4-35 cm leveydeltä. Kyseinen keskimäinen kuoppa on kooltaan 104 x 170 cm, ja sen luoteisreuna ei erotu. Lounaisreuna on selkein, ja siinä on mahdollinen puuvuoraus. Maatonut puuta ja hiekkaa raitoina. Keskimäisen eli toisen kuopan reunalla on 0,5-2 cm leveä nokinen hiekka. Toisen kuopan reunan yhteisleveys on 1-7 cm. Uloin eli kolmas kuopan reuna on epäselvin ja siitä erottuu vain sen länsiosa 130 cm matkalta. Toisen ja kolmannen kuopan välissä on pohjamaan näköistä maata 8-50 cm leveästi. Kuopan luoteisosassa on myös likamaaläikkä, joka on kooltaan 47 x 30 cm. Se on täytetty harmaanruskealla hienolla hiekalla, jossa on tiilimurskaa, hiiltä sekä maatonut ainesta. Myös kolmannen kuopan reunalla on puuvuoraus/maatonut puulastua 1-2 cm paksuinen kerros. Sisimmän kuopan luoteisosaan tehtiin kuoppa, jonka perusteella toisen kuopan kerrokset menivät sisimmän kuopan alle. Koekuopan profiilista oli havaittavissa, että kuoppien välissä kuopan pohjalla oli osin keltaista pohjamaan kaltaista hiekkaa 7 cm paksusti, ja aivan pohjalla sisimmän ja keskimäisen kuopan täyttömaat olivat toisiinsa kosketuksissa. Kuopan pohjalla oli tiilimurskaa ja tiilen paloja sekä nokista maata 2,5-7 cm ja aivan kuopan pohjalla 12 cm. Kuopan pohjaa vuorasi 2,5-6 cm paksu maatonut puuaines, jossa oli hieman hiekkaa seassa. Kuopan pohjalla oli rikkinäinen punasavivati. Kuoppa leikkaa pohjamaata.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y0, L1

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa

Kaivanto leikkaa: Y1000

Löydöt: KM42659: 50-52**Kartat:** Kartta: 23 ja 25**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 52

Yksikön tyyppi: Kerros

Laajuus: Profiilissa näkyvissä 160 cm

Paksuus: 5-10 cm

Kaivaustapa: Lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus:

Päämaalaji: Hiili, noki, puu

Pääsekoite: Tiilimurska, tiilen pala

Muut sekoitteet: Hieno hiekka <0,2 mm

Kerroksen ominaisuus: Löyhä

Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen: Epätasainen

Kerroksen väri: Mustan kirjava

Yksikön raja: Selkeä

Häiriöt: L1

Kaivannon muoto tasossa: -

Kaivannon muoto profiilissa: -

Kerrostyyppi: palo- tai kulotuskerros

Kuvaus: Kaivannon kaakkoisprofiilissa oleva mustan kirjava palokerros, joka koostuu lähes yksinomaan hiilestä. Seassa hieman hienoa hiekkaa, tiilen paloja, tiilimurskaa sekä osin palaneita puita. Mahdollisesti vuoden 1916 palon aikainen. Alla istutuskuoppa, aivan kuopan pohjalla tiilen paloja.

Ajoitusarvio: mahdollisesti 1916 palo

Stratigrafia:

Yllä: Y0

Alla: Y48, L50

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 12 ja 14

Näytteet: -

Yksikkönumero: 53**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Leveys profiilissa 250 cm + kaivannossa **Paksuus:** 42-46 cm
L54 90 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka**Pääsekoite:** savi, tiilimurska, hiili, noki**Muut sekoitteet:** hiesu, sora, kivi, laasti**Kerroksen ominaisuus:** tiivis, rakeinen**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** mustaan menevä harmaanruskea, persikka**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L1, L54**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** palopurkukerros

Kuvaus: Tiililattian R55 päällä ja sen lounaispuolella kaivannossa L54 oleva purkukerros. Koostuu hienosta ja keskikarkeasta, paikoin palaneesta hiekasta, jonka seassa on harmaata ja pinkkiä palanutta savea paakkuina. Hiekan seassa on myös tiilenpaloja ja tiilimurskaa, hiilen paloja, nokea, laastia ja pieniä kiviä. Lisäksi seassa pieniä vaaleita hiesuläikkiä. Yksikkö muuttui kaakkoon kaivettaessa pohjaosastaan 20 cm paksuudelta persikkaan vivahtavaksi irtonaiseksi palaneeksi keskikarkeaksi hiekaksi, jossa oli hiiltä ja nokea raitoina sekä orgaanista ainetta. Yksikön seassa oli runsaasti pystyssä ja kyljellään makaavia ehjiä lasipulloja. Kuopan L54 täyttönä on myös pohjamaan kaltaista hiekkaa.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y0

Alla: R55

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R55

Liittyy kaivantoon: L54, L66

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: KM42659: 53-57. Poistetut löydöt: 20-21**Kartat:** Kartta: 12 ja 14**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 54**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Profiilissa leveys 98 cm**Paksuus:** 60 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka**Pääsekoite:** Tiili/tiilen pala**Muut sekoitteet:** Kivi, laasti, hiili, puusilppu, puulastu**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Kirjava**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** Loivat seinät, pyöreähkö pohja**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Kuoppa, joka dokumentoitiin kaivannon kaakkoisprofiilista. Se leikkaa rakennetta R55 ja kerrosta Y57. Kuoppa täyttynyt purkukerroksella Y53 ja pohjamaan kaltaisella maalla. Tiilinen ja laastinen hieno hiekka ja keskikarkea hiekka, jossa jonkin verran hiiltä ja puusilppua. Kuopan pohja on 30 cm leveä. Kaivanto sijaitsee perustuskaivannon L66 sisäpuolella.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** Y0, L1**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** Y53, Y1000**Kaivanto leikkaa:** Y54, R55, Y56,
Y57, L66**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 23 ja 26**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 56**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Profiilissa esillä 200 cm**Paksuus:** 3-4-8 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** Tiilimurska, puulastu, hiili**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Tasainen**Kerroksen väri:** Harmaanruskea**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L54**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** rakentamiskerros**Kuvaus:** Rakenteen R55 alla ollut rakentamiskerros perustuskaivannon L66 päällä. Harmaanruskea hieno hiekka, jossa vähän hiili- ja tiilimurua.**Ajoitusarvio:****Stratigrafia:****Yllä:** R55**Alla:** L66**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** R55**Liittyy kaivantoon:** L66**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 23 ja 26**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 57**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Profiilissa esillä 50 cm**Paksuus:** 30-33 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka**Pääsekoite:** Hieno hiekka <0,2 mm, hiili**Muut sekoitteet:** Tiilimurska**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Kirjava**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L1, L54**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** kulttuurikerros**Kuvaus:** Harmaanruskea hieno hiekka, jossa vaaleanruskeaa hienoa ja keskikarkeaa hiekkaa. Seassa hiiltä ja hiilitäpliä sekä hieman tiilimurskaa. Yksittäisiä ruskeamman hienon hiekan läikkiä.**Ajoitusarvio:****Stratigrafia:**

Yllä: Y0, L1

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 12 ja 14**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 58**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** Leveys 68 cm ja 50 cm**Paksuus:** 2-10 cm ja 4-20 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** puusilppu, puulastu,
maatunut aines**Pääsekoite:** Hieno hiekka <0,2 mm**Muut sekoitteet:** Tiilimurska, savi**Kerroksen ominaisuus:** tiivis, tahmea**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** tummanruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L1, Y30**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** kulttuurikerros

Kuvaus: Maatuneen orgaanisen aineksen kerros, jossa on havaittavasti kaksi erilaista orgaanisen aineksen kerrosta. Ylempi osa yksiköstä on keskiruskea, raitainen ja 5-8 cm paksu maatuneesta aineksesta ja puuroskasta koostuva kerros, jonka seassa on hieman ruskeaa hienoa hiekkaa raitoina, savea ja tiilimuruja. Yksikön alaosa on sen sijaan tummemman ruskea, ja osittain hiiltynyt aivan yksikön alaosa 3-5 cm paksuudelta. Yksikön keskellä kulkee yksikön katkaiseva moderni kaivanto L1, joka on 65 cm leveä. Yksikön 58 koillisempi osa on 68 cm leveä ja 2-10 cm paksu ja lounaisempi osa 50 cm leveä ja 4-20 cm paksu. Yksikön pinta painuu matalammalle kohti lounasta mentäessä ja samalla yksikkö paksunee. Yksikön koillispuolella on purkukerrosta Y30, joka vaikuttaa leikkaavan Y58:n. Y30:lla ei kuitenkaan ole havaittavaa kaivantoa.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** L1, Y30**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Kaivanto leikkaa:** -**Löydöt:** KM42659: 58**Kartat:** Kartta: 23 ja 25**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 59**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 24 x 1,6 m**Paksuus:** 1-10 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm, hiili,
noki**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** -**Kerroksen ominaisuus:** tiivis, tahmea**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** musta, vaaleanharmaa**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L61, L63**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** palo- tai kulotuskerros

Kuvaus: Mahdollisesti sama kuin Y24. Palokerros, joka koostuu kahdesta kerroksesta. Pinnalla on musta, alle 0,5 cm paksu palo/nokikerros, ja sen alla on vaaleanharmaa palanut hieno hiekka, jonka seassa on nokea ja hiilitäplää. Alempi kerros on myös imenyt yllä olevasta palosta nokea muuttuen liukuvärjättyksi. Alemman vaaleanharmaan osuuden paksuus on paikoin 1 cm, mutta pääosin se on 4-10 cm paksu. Yksikön alaosa liukuu värittään beigeiksi pohjamaaksi. Koilliseen mentäessä yksikkö muuttuu siten, että sen pinnalla on hyvin ohut, alle 0,5 cm paksu palokerros, sen alla 3-6 cm paksu harmaa hiilinen ja nokinen hieno hiekka ja hiesu. Sen alla on 4-8 cm paksu valkoinen hienon hiekan ja hiesun sekoitus, jossa ei ole sekoitteita. Paikoin valkoinen puhdas hiekkakerros tulee suoraan ohuen palokerroksen alta. Kauttaaltaan yksikön yläosa on tasainen, ja alapinta aaltoilee. Yksikön koillisosassa yksiköstä katoaa alapinnan valkoinen palanut hiekka, ja yksikkö jatkuu pelkästään mustana ohuena raitana. Musta raita on aiemmin valkoisen hiekan alla olleen likaisen puuroskaraitaisen silttihiekan päällä. Yksikön päällä oleva Y62 on imenyt alaosaansa nokea alla olevasta palokerroksesta. Palokerros nojaa Snellmanin talon kivijalkaa vasten.

Ajoitusarvio: 1822 tai 1916 tulipalo**Stratigrafia:**

Yllä: Y49, L61, Y62

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 23 ja 24**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 61**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Profiilissa esillä 80 cm**Paksuus:** 22 cm**Kaivaustapa:** Lasta, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm, multa, puuroska, maatunut aines**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** puuroska, noki**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis, tahmea**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** ruskea, kellertävänharmaa, mustanruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** loivat reunat, aaltoileva pohja**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: 80 cm leveä kuoppa, joka on 22 cm syvä. Reunat ovat loivat, ja pohja pyöreä mutta aaltoileva. Kuopan täyttö ei saanut omaa numeroaan, mutta se koostuu kolmesta kerroksesta: pinnalla 4 cm paksu ruskea multa, sen alla 9 cm paksu nokinen kellertävän harmaa keskikarkea hiekka, jossa noki on raitoina. Seassa myös hieman puuroskaa ja harmaata keskikarkeaa hiekkaa. Alimpana mustanruskea 4-8 cm paksu multa/maatunut aines, jossa on paljon palamatonta luuta. Kuopan seinämien reunoilla on 2-6 cm nokitäpläistä kellertävää sekoittunutta pohjamaata, ja sen alla on romahtanut Y59.

Ajoitusarvio: Nuorempi kuin Y59 palokerros**Stratigrafia:**

Yllä: Y0

Alla: Y59, Y1000

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa**Kaivanto leikkaa:** Y59, Y62, Y1000**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 12 ja 13**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 62**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 13 x 1,6 m**Paksuus:** 18-22 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka**Pääsekoite:** puusilppu, noki**Muut sekoitteet:** Hiili**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** raitainen**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L1, L61**Kaivannon muoto tasossa:****Kaivannon muoto profiilissa:****Kerrostyyppi:** tasauskerros

Kuvaus: Koostuu kolmesta kerroksesta. Ylin kerros oli 5 cm paksu keskikarkea hiekka, jossa noki ja orgaaninen aines muodostavat raitaisen kerroksen. Paikoin yksikön pinnalla oli 6 cm paksu tiivis orgaaninen kerros. Raitaisen hiekan alla oli 5-8 cm paksu keltainen keskikarkea tasaushiekka, jossa ei ollut sekoitteita. Alimpana 9-11 cm paksu beigen värinen, nokiraitainen ja tiivis hieno hiekka. Ei sekoitteita. Hiekan alapinta oli myös imenyt nokea sen alapuolella olevasta palokerroksesta Y59. Maakerros nojasi Snellmanin talon kivijalkaa vasten.

Ajoitusarvio: Nuorempi kuin Y59 palokerros**Stratigrafia:**

Yllä: Y0

Alla: Y59

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 12 ja 13**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 63**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Profiilissa esillä 43 cm**Paksuus:** 34-40 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** Hieno hiekka <0,2 mm**Muut sekoitteet:** Tiilimurska, puusilppu, noki**Kerroksen ominaisuus:** Löyhä**Homogeenisuus/aineosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Kirjava**Yksikön raja:** Seinämät selkeät, pohja sekoitteinen pohjamaahan**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** Jyrkkäseinäinen, pohja pyöreähkö**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Kuoppa ja sen täyttö kaivannon luoteisprofiilissa. Kaivanto leikkaa kerrokset Y59 ja Y1000. Kuopan päällä on kerrosta Y49 1-2 cm paksusti. Kaivantoa täyttää raitainen vaaleanruskea ja ruskea hieno hiekka. Täytössä on myös hiillistä hienoa hiekkaa, sekä maatuneen orgaanisen aineksen raita. Kerroksen oranssi hieno hiekka vaikuttaa pohjamaalta. Täyttömaan keltainen kerros jatkuu Y49:n alla kuopan koillispuolella 2-5 cm paksuna ja 100 cm leveydeltä.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** Y49**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** Täytöllä ei omaa numeroa**Kaivanto leikkaa:** Y59, Y1000**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 23 ja 24**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 64**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Profiilissa esillä 170 cm**Paksuus:** 30 cm, 55 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm,
hiesu, orgaaninen aines,
puu**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** Siltti**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** beige, ruskea, kirjava**Yksikön raja:** lounaisreuna selkeä, koillisreuna epäselvä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** Laakea, tasapohjainen**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Kaivanto uuden vesiputkikaivannon kaakkoisprofiilissa, lähellä Albertinkadun risteystä. Kaivannon yläreunat ovat laakeat, ja kaivannon keskikohdassa seinämät muuttuvat pystysuoriksi ja kuopan pohja on tasainen. Tasapohjainen ja suoraseinäinen kuopan osa on 60 cm leveä ja 30 cm syvä. Kokonaisuudessaan kaivanto on 55 cm syvä. Tasapohjaisen ja pystyseinäisen kaivannon osan täyttönä on tummanruskea orgaaninen aines, joka myös vuoraa 0,5 cm paksuisena kuopan ylemmän osan pohjaa. Kaivannon yläosa on täytetty keltaisella hiekalla, jonka seassa on siniharmaata pohjasilttiä täplinä, oranssia pohjamaan saostumista täplinä ja puuroskaa. Kaivannon yläosan laakean seinämän orgaanisen kerroksen alla on 25 cm paksu melko tasainen beigen hienon hiekan ja hiesun sekainen hiekka, jonka seassa, etenkin sen alaosassa on hieman orgaanista ainesta. Kyseinen orgaaninen hiekka rajautuu alaosaan siniharmaaseen pohjasilttiin. Pystyseinäisen ja tasapohjaisen kaivannon osan pohjalla on puuta tai orgaanista maatunutta hiekan sekaista ainesta. Kaivannon pohjalla sen keskivaiheilla on kaksi maatunutta puuta. Ylempää/koillisempaa puuta on esillä 33 cm pitkästi, ja se on 11 cm leveä ja 12 cm korkea. Lounaisempaa alempaa puuta on esillä 20 cm pitkästi, 13 cm leveästi ja 6 cm korkeasti. Puut sijaitsevat 3 cm etäisyydellä toisistaan. Koillisemmän puun koillispuolella 8 cm etäisyydellä oli kolme kiveä, lounaisin 15 x 15 x 8 cm, koillisempi 13 x 16 cm ja kolmas kivi putosi puhdistamisen aikana.

Ajoitusarvio: Moderni, liittyy vanhoihin vesijohtokaivuihin**Stratigrafia:**

Yllä: L1

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa

Kaivanto leikkaa: Y1000

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 7, 12, 15, 18 ja 23**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 65**Yksikön tyyppi:** Kaivanto ja sen täyttö**Laajuus:** Profiilissa leveys 56 cm, pituus vähintään 150 cm**Paksuus:** 20 cm**Kaivaustapa:** kaivinkone, lasta**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** orgaaninen maatunut aines**Muut sekoitteet:** savi, tiilimurska, puusilppu, hiili, noki**Kerroksen ominaisuus:** Tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** raitainen, kirjava**Yksikön raja:** reunat selkeät, pohja vaihtettuu pohjamaahan **Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** suorakaide**Kaivannon muoto profiilissa:** pystyseinäinen, tasapohjainen**Kerrostyyppi:** täyttökerros

Kuvaus: Tasapohjainen ja miltei pystyseinäinen kaivanto. Kuopan täyttönä keskikarkeaa rusehtavaa hiekkaa, jossa orgaanista maatunutta ainesta 0,5-1 cm paksuisina raitoina. Maatuneen aineksen seassa on vähän tiilimurua. Paikoin hiekan seassa puuroskatäplää ja nokiraitaa. Seassa myös hieman hiiltä. Täytön pohjaosa vaihtettuu pohjamaahan hiljalleen. Kuopan noki- ja puuroskaraitaista täyttöä on myös hieman kuopan ulkopuolella kuopan lounaispuolella. Kuoppa jatkuu noin pohjois-eteläsuuntaisesti kohti pohjoista, ollen vähintään 150 cm pitkä. Kuoppa kaivettiin kaivinkoneella, mikä osaltaan hankaloitti kuopan dokumentointia kokonaisuudessaan. Kuopan pohjoisosan koillispuolella tuli esille kaivannon L26 eteläosa kaivausalueen luoteisprofiilissa.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y23

Alla: Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: Täytöllä ei omaa numeroa

Kaivanto leikkaa: Y1000

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 18, 23 ja 24**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 66**Yksikön tyyppi:** Kaivanto**Laajuus:** 337 cm**Paksuus:** 55-60 cm**Kaivaustapa:** Lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** -**Pääsekoite:** -**Muut sekoitteet:** --**Kerroksen ominaisuus:** -**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** -**Kerroksen väri:** -**Yksikön raja:** -**Häiriöt:** L54**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** tasapohjainen, pyöreähkö seinämä**Kerrostyyppi:** -

Kuvaus: Rakenteen R55 perustuskaivanto. Koillisreunalta ulottuu noin 30 cm rakenteen koillisreunasta koilliseen, ja kyseinen alue on täytetty Y53:n kaltaisella raitaisella purkukerroksella, joka koostuu keltaisen ja harmaan hiekan sekoituksesta, jossa on hieman orgaanista ainetta, soraa, nokea, vaaleaa hiesutäplää, sekä hieman hiilitäplää ja muutama tiilimuru. Muutoin perustuskaivanto on täytetty sen pohjalta katsottuna Y56:lla, R55:llä, Y53:lla ja L54:llä.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:****Yllä:** Y0**Alla:** Y1000**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** R55**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** Y53, L54, R55,
Y56**Kaivanto leikkaa:** Y1000**Löydöt:** -**Kartat:** Kartta: 23 ja 26**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 69**Yksikön tyyppi:** Kerros**Laajuus:** 5,5 x 1-3 m**Paksuus:** 50-70 cm**Kaivaustapa:** Kaivinkone**Kerroskoostumus:****Päämaalaji:** Hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka**Pääsekoite:** Tiilimurska, tiili, laasti, maatunut
orgaaninen aines, hieno ja keskikarkea
hiekka, kivi, noki**Muut sekoitteet:** Lasivilla**Kerroksen ominaisuus:** Rakeinen**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** Epätasainen**Kerroksen väri:** Kirjava**Yksikön raja:** Selkeä**Häiriöt:** L1**Kaivannon muoto tasossa:** -**Kaivannon muoto profiilissa:** -**Kerrostyyppi:** purkukerros

Kuvaus: Kivijalan R68 luoteispuolella oleva purkukerros, joka koostui kirjavan ruskeasta hienosta ja keskikarkeasta hiekasta, jossa oli tiiltä, tiilimurskaa, laastia, maatunutta orgaanista ainesta, eri värisiä hiekkoja, halkaisijaltaan 10-25 cm kokoisia kiviä ja nokea. Purun seassa oli myös lasivillaa. Purun pintaosa oli 35-45 cm paksusti tasaista purkua, mutta sen pohjaosa koostui tuontihiekan sekaisesta purusta yli 30 cm paksuudelta. Etenkin hiekan sekaisessa purussa oli 10-15 cm kokoisia kiviä ja tiiliä. Purkukerroksen luoteispuolella kulki viemäriputken kaivanto L1.

Ajoitusarvio:**Stratigrafia:**

Yllä: Y0

Alla: R68, Y1000

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R68

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** Kartta: 7, 11 ja 12**Näytteet:** -

Yksikkönumero: 1000

Yksikön tyyppi: Kerros

Laajuus: Koko alue

Paksuus: -

Kaivaustapa: Kaivinkone

Kerroskoostumus:

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm,
keskikarkea hiekka, siltti,
hiesu

Pääsekoite: -

Muut sekoitteet: -

Kerroksen ominaisuus: Tiivis

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: Tasainen

Kerroksen väri: Keltainen, harmaa

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L1, L7, L8, L9, L10, L12, L14, L17, L19, R20, L26, L29,
L31, L39, L40, L50, L51, L61, L63, L64, L65, L66

Kaivannon muoto tasossa: -

Kaivannon muoto profiilissa: -

Kerrostyyppi: luonnollinen kerros

Kuvaus: Puhdas pohjamaa. Paikoin irtonaista kellertävää hiekkaa, paikoin tiivistä kellertävää hiekkaa/hiesua/silttiä, paikoin harmaata silttiä. Paikoin keltaista hiekkaa tai harmaata silttiä, jossa on oransseja hiekkaraitoja tai saostumisraitoja.

Ajoitusarvio: -

Stratigrafia:

Yllä: Y0, L1, Y2, Y3,
Y4, R6, L7, L8,
L10, Y11, L12,
Y13, L14, L17,
L19, R20, Y23,
Y25, L26, R27,
L29, Y30, L31,
R34, Y35, Y36,
Y38, L39, L40,
R41, Y43, R45,
Y46, R47, Y48,
Y49, L50, L51,
L54, Y57, Y58,
Y59, R60,
L61, Y63, L64,
L65, L66, R67,
R68, Y69

Alla: -

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: L54

Kaivanto täyttynyt: -

Kaivanto leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: Kartta: 7, 12, 18, 23, 28 ja 29

Näytteet: -

Poistettujen löytöjen luettelo

Nro	Yksikkö	Rakenne	Selite	Päämateriaali	Materiaali	Alalaji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino_g	Muuta	Poistettujen löytöjen kuvataulut. Kuvanumero	Kuvaaja
1	L10		Valvonta	Metalli	Rauta	Naula	Taottuja rautanauvoja.	2		17		Kuva 1	T. Taipaleenmäki
2	L12		Valvonta	Puu	Puu	Kylkilauta	Kahteen osaan hajonnut palaneen tynnyrin kylkilauta. Laudan toinen pää on katkennut. Ehyt pää vaikuttaa viistotulta ja siinä on kapea kiinnityskohdan ura.	2	Yhteispituus: 28 cm. Leveys: 8 cm. Paksuus: 1,5 cm.	285		Kuva 2	T. Taipaleenmäki
3	Y16	R15	Valvonta	Metalli	Kupari/messinki	Lanka	Ohutta nelikulmaista kupari/messinki lankaa.	1		1		Kuva 1	T. Taipaleenmäki
4	Y16	R15	Valvonta	Metalli	Rauta	Naula	Taottuja rautanauvoja.	3		56		Kuva 1	T. Taipaleenmäki
5	L17		Valvonta	Metalli	Rauta	Naula	Taottuja rautanauvoja.	2		17		Kuva 1	T. Taipaleenmäki
6	Y30	R67	Valvonta	Keramiikka	Posliini	Kuppi	Posliinikupin reunapala. Astian sisäpinnalla on lasitteen alla sinistä viivakoristelua kupin reunalla. Kupin ulkopinnalla on lasitteen päälle tehtyä punaista ja kultaista maalauskoristelua - kukka-aihe. Maalauksen alla on lasitteen alle tehtyä sinistä koristelua.	1		8		Kuva 3	T. Taipaleenmäki
7	Y30	R67	Valvonta	Keramiikka	Posliini	Pullo	Posliinista valmistettu pienikokoinen pullo, jonka toisella sivulla on jäänteitä etiketistä - etiketistä ei kuitenkaan saa enää selvää. Kulmikas pullo on hajonnut kahteen isompaan ja useaan pienempään osaan.	6	Korkeus: 9,6 cm. Halkaisija 2,5-3,6 cm.	50		Kuva 3	T. Taipaleenmäki
8	Y30	R67	Valvonta	Keramiikka	Punasavi	Astia	Punasaviastian kylkipala, jonka sisäpinnalla on ruskea lasite. Astian ulkopinta on lasittamaton.	1		15		Kuva 3	T. Taipaleenmäki
9	Y30	R67	Valvonta	Keramiikka	Valkosavi/keltasavi	Kaakeli	Kaarevan kaakelin katkelma. Kaakelin ulkopinnalla on valkoinen lasite, josta on irronnut palanen. Kaakelin massa hieman punertava.	2		122		Kuva 3	T. Taipaleenmäki
10	Y30		Valvonta	Lasi	Lasi	Lääkepullo	Lähes kokonainen kirkas ja halkaisijaltaan pyöreä lasipullo. Kapean pullon kyljessä on mitta-asteikko ja etiketin jäännökset - etiketistä ei saa enää selvää.	1	Korkeus: 12,8 cm. Halkaisija 3,4 cm.	63	Samankaltainen pullo Turun museon kokoelmissa: TMM22417:1452.	Kuva 3	T. Taipaleenmäki

11	Y30	R67	Valvonta	Lasi	Lasi	Tasolasi	Kirkasta ikkunalasia.	1	4		Kuva 3	T. Taipaleenmäki
12	Y30	R67	Valvonta	Luu	Luu	Luu	Pienikokoisen jyr sijän lapa- ja leukaluu sekä isompia luita muista eläimistä.	5	15		Kuva 3	T. Taipaleenmäki
13	Y30	R67	Valvonta	Metalli	Pelti	Emalimuki	Halkaisijaltaan pyöreä emalimuki, jossa on sininen reunus. Muuten valkoisen mukin kyljessä on Singerin logo: SINGER COMPANY * OMPELUKONEITA. Kulmikas korva. Mukin sisällä oli saven tapaista ainesta, jota ei saatu irrotettua - mukana painossa.	1	8 cm.	224	Kuva 4	T. Taipaleenmäki
14	Y35	R34AB	Valvonta	Nahka	Nahka	Leikkuujäte	Leikkuujätettä.	18		81	Kuva 5	T. Taipaleenmäki
15	L39		Valvonta	Nahka	Nahka	Leikkuujäte	Leikkuujätettä.	24		28	Kuva 6	T. Taipaleenmäki
16	L40		Valvonta	Nahka	Nahka	Leikkuujäte	Leikkuujätettä.	31		73	Kuva 7	T. Taipaleenmäki
17	Y43	R47	Valvonta	Metalli	Rauta	Holkki	Halkaisijaltaan pyöreä rautaholkki, jossa on kiinnityslenkki.	1	Halkaisija: 3 cm.	37	Kuva 1	T. Taipaleenmäki
18	Y43		Valvonta	Metalli	Rauta	Naula	Taottu rautanaula.	1		32	Kuva 1	T. Taipaleenmäki
19	Y49		Valvonta	Metalli	Rauta	Naula	Taottu rautanaula.	1		15	Kuva 1	T. Taipaleenmäki
20	Y53	R55	Valvonta	Metalli	Rauta	Holkki	Molemmista päistään katkennut rautaholkki, johon on ruostunut kiinni rautaa.	1		14	Kuva 8	T. Taipaleenmäki
21	Y53	R55	Valvonta	Metalli	Rauta	Naula	Taottuja rautanauvoja.	2		23	Kuva 8	T. Taipaleenmäki

Poistettujen löytöjen kuvataulut

Kuva 1. Poistettuja rautanauloja ja holkki. Yläriivi vasemmalta oikealle: poistetut löydöt nro 1, 5 ja 18. Alarivi: poistetut löydöt nro 3 ja 4, 17, 19. Kuvaaja T. Taipaleenmäki.

Kuva 2. Tynnyrin kylkilauta kuopasta L12, poistetut löydöt nro 2. Kuvaaja T. Taipaleenmäki.

Kuva 3. Poistettuja löytöjä rakenteen R67 yhteydessä olleesta kerroksesta Y30. Poistetut löydöt nro 6-12. Kuvaaja T. Taipaleenmäki.

Kuva 4. Emalimuki, jossa Singerin logo. Kerroksesta Y30 (poistetut löydöt nro 13). Kuvaaja T. Taipaleenmäki.

Kuva 1. Leikkuujätettä kerroksesta Y35. Poistetut löydöt nro 14. Kuvaaja T. Taipaleenmäki.

Kuva 2. Leikkuujätettä kuopasta L39. Poistetut löydöt nro 15. Kuvaaja T. Taipaleenmäki.

Kuva 3. Leikkuujätettä kuopasta L40. Poistetut löydöt nro 16. Kuvaaja T. Taipaleenmäki.

Kuva 8. Rautaholkki ja taottuja rautanauloja kerroksesta Y53, joka sijaitsi rakenteen R55 yhteydessä. Poistetut löydöt nro 20 ja 21. Kuvaaja T. Taipaleenmäki.